

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

PROPOSED POLICY FOR THE THAI RESERVE OFFICER TRAINING CORPS
STUDENT OF THE ROYAL THAI ARMY

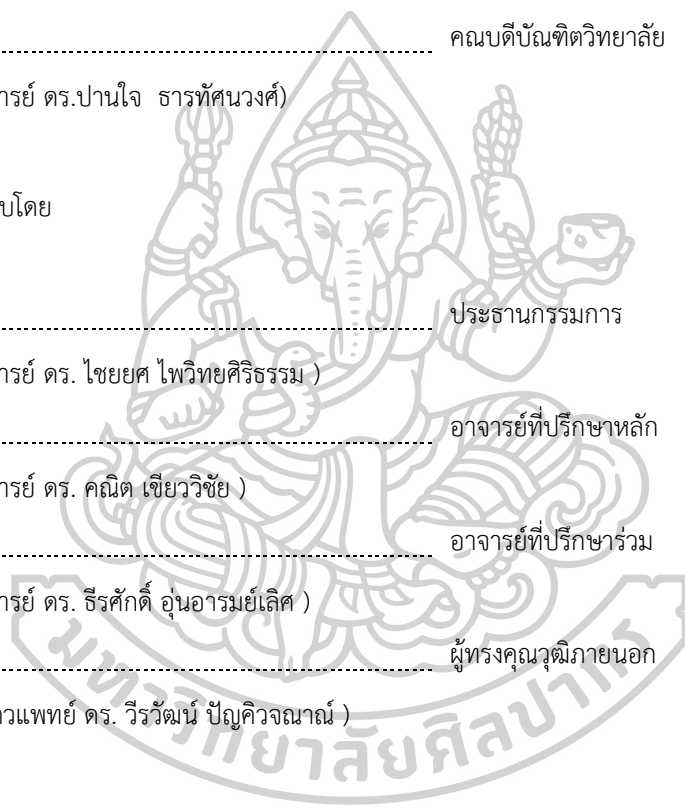
A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Philosophy (DEVELOPMENT EDUCATION)
Department of Education Foundations
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2017
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย
โดย ตลฤดี วาสนานนท์
สาขาวิชา พัฒนศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุณฐิบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัตตวงศ์)
พิจารณาเห็นชอบโดย
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรศักดิ์ อุ่่นอารมย์เลิศ)
..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(พันโท นายสัตวแพทย์ ดร. วีรวัฒน์ ปัญญาวิวัฒน์)

58260802 : พัฒนศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

คำสำคัญ : ข้อเสนอเชิงนโยบาย, การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร, กองทัพบกไทย

พินเอกหญิง ดลฤดี วาสนานนท์: ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย 2) เพื่อศึกษาอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน ทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยจากประชากรทั้งหมดของนักศึกษาวิชาทหาร 24,643 นาย และครูผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร 270 นาย และเพื่อรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย จากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 13 นาย ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เอกสารการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย จากผู้เชี่ยวชาญ 21 นาย และเพื่อศึกษาอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย จากผู้ทรงคุณวุฒิ 17 นาย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินนโยบาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด การรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร มีความเหมาะสมระดับมาก การดำเนินการฝึกวิชาทหาร การให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก และเทคนิคการสอนของครูฝึก มีความเหมาะสมระดับมาก และนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านการฝึกมีคุณภาพดีระดับมากที่สุดเป็นที่น่าพอใจ 2) ภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้ของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย ได้แก่ การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการเคารพผู้อาวุโส มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือวินัยทหารและรู้หน้าที่ มีส่วนร่วมในสังคม รู้จักการเสียสละ และสามารถปฏิบัติตามหลักศาสนา 3) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ประกอบด้วย 5 นโยบาย ดังนี้ (1) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นกำลังสำรองและเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศชาติ (2) การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารที่ดีเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ (3) การพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงต้องทันสมัยกับยุคการศึกษาของประเทศไทย 4.0 (4) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพบกไทย และ (5) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

58260802 : Major (DEVELOPMENT EDUCATION)

Keyword : PROPOSED POLICY, THE THAI RESERVE OFFICER TRAINING CORPS STUDENT, THE ROYAL THAI ARMY

Col. Dolruedee WASANANON: PROPOSED POLICY FOR THE THAI RESERVE OFFICER TRAINING CORPS STUDENT OF THE ROYAL THAI ARMY Thesis advisor : Associate Professor Kanit Kheovichai, Ph.D.

This research aims were to 1) study current status, obstacle and evaluation, 2) to study future of civic education, and 3) to proposed policy for the Thai Reserve Officer Training Corps Student of the Royal Thai Army. The study of policy research was conducted by using the mixed method research. The quantitative research used questionnaires to evaluate of the Thai Reserve Officer Training Corps Student of the Royal Thai Army. The population were 24,643 territorial defence students and 270 directing military students, and the proposed policy was verified by 13 Professionals/experts evaluated. The qualitative research using documentary analysis and depth interviews for evaluation with 21 experts and future research with 17 Professionals.

The results show 1)The evaluation of policies, aims and objectives of the Reserve Officer Training Corps Student of the Royal Thai Army was at the highest suitable. The admission and registration to the military training were highly appropriate. The military training, services of trainers and coaching techniques were highly suitable and the overall quality of territorial defence students was satisfied at the highest level. 2) Future of the Thai Reserve Officer Training Corps Student of the Royal Thai Army to be a good citizen of the society were to respect the elders, compliance with regulations or role military discipline, participate in society, sacrificial ideology, and follow the religion. 3) Five policy proposals for the Thai Reserve Officer Training Corps Student of the Royal Thai Army were recommended: (1) training the territorial defence students to be reserve and a strong army for strengthen the security of the nation, (2) selecting the good territorial defence students for beginning of create characteristics of required students, (3) the development of training in response to policies, aims and objectives of the Reserve Officer Training Corps Student and modernization in the education of Thailand 4.0, (4) training territorial defence students to had quality of knowledge, behavior, a good image and allegiance towards the nation, religion, monarchy and the Royal Thai Army, and (5) training territorial defence students to be a good citizen of the nation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย และ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่่นอารมณฺ์เลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมถึงคณะกรรมการ ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษาด้วยความเอาใจใส่แก่ผู้วิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ สำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านดังกล่าวเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่าน และเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ให้ความรู้ และชี้แนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ให้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่านที่ให้ความร่วมมือใน การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ พลเอก ธีรชัย นาควานิช และพลโทหญิง บุญรักษา นาควานิช ที่เป็น แร้งบันดาลใจที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ บิตามารดา พี่ชายน้องสาว และครอบครัว “वासनानนท์” รวมถึง ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ศุภชัย วาสนानนท์ เด็กชายนพนน-เด็กหญิงवासना วาสนानนท์ ที่เป็นกำลังใจที่ดีให้ความ ช่วยเหลือสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการี คณาจารย์ ผู้ ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการ และทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ดลฤดี วาสนานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ข้อคำถามของการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง	17
แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร	22
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบาย	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
กรอบแนวความคิด	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	67

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	67
การศึกษาระยะที่ 1.....	67
การศึกษาระยะที่ 2.....	72
การศึกษาระยะที่ 3.....	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
การศึกษาระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และผลการประเมินการฝึก นักศึกษาวิชาทหารของกองทัพกไทย.....	76
การศึกษาระยะที่ 2 ผลการศึกษานาตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดี ของกองทัพกไทย.....	133
การศึกษาระยะที่ 3 ผลการนำเสนอผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชา ทหารของกองทัพกไทย.....	145
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	175
สรุปผลการวิจัย.....	175
อภิปรายผลการวิจัย.....	183
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย.....	209
รายการอ้างอิง	211
ภาคผนวก.....	229
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ.....	230
ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....	235
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม-แบบสัมภาษณ์-แบบประเมินที่ใช้ในการวิจัย	244
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และหนังสือขอความ อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	269
ประวัติผู้เขียน.....	275

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของมิติ 4 ด้าน ในรูปแบบการประเมิน CIPP กับบทบาทการประเมิน	57
ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นด้านบริบท	109
ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้า.....	111
ตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นด้านกระบวนการ.....	115
ตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นด้านผลผลิต	117
ตารางที่ 6 ผลการศึกษาอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	144
ตารางที่ 7 ผลการประเมินเพื่อรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ของกองทัพบกไทย	154
ตารางที่ 8 ค่าดัชนีของความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินการฝึก นักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย แบบมาตราส่วนประเมินค่า.....	235
ตารางที่ 9 ค่าดัชนีของความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเมินการฝึก นักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย แบบมาตราส่วนประเมินค่า.....	242

สารบัญญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 แสดงปัญหาและสาเหตุของการเกิดความขัดแย้ง	22
แผนภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของจุดมุ่งหมายในการวิจัยเชิงนโยบาย	40
แผนภาพที่ 3 แสดงจุดมุ่งหมายของการประเมิน.....	45
แผนภาพที่ 4 แสดงกระบวนการประเมินผลการฝึกอบรม.....	47
แผนภาพที่ 5 แสดงขั้นตอนหรือกระบวนการในการตัดสินใจการประเมินของโพรวัส	55
แผนภาพที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและการตัดสินใจ	58
แผนภาพที่ 7 แสดงกรอบแนวความคิด	66
แผนภาพที่ 8 แสดงวิธีดำเนินการประเมินเชิงปริมาณ	70
แผนภาพที่ 9 แสดงวิธีดำเนินการวิจัย	75
แผนภาพที่ 10 แสดงผังการจัดหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน	96
แผนภาพที่ 11 แสดงผังการจัดศูนย์การกำลังสำรอง	98
แผนภาพที่ 12 แสดงผังการจัดโรงเรียนรักษาดินแดน	99
แผนภาพที่ 13 แสดงผังการจัดศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก	103
แผนภาพที่ 14 แสดงผังการจัดศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14.....	105
แผนภาพที่ 15 แสดงผังการจัดหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17.....	107
แผนภาพที่ 16 แสดงสรุปผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ร่วมกับ ผลการศึกษานาตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย	145
แผนภาพที่ 17 แสดงข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย	174
แผนภาพที่ 18 แสดงสรุปผลข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย	208

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางสังคมที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและความสลับซับซ้อนในสังคมปัจจุบันนี้ ถือเป็นช่วงที่สังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย อันเป็นผลมาจากแรงผลักดันของความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา (ไพบุลย์ เกียรติโกมล & ญัฐพันธ์ เจริญนันทน์, 2551) ส่งผลให้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่มีกรอบแนวทางที่สำคัญคือ การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศ การป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล การพัฒนาระบบกลไกมาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการผนึกกำลังป้องกันประเทศและกองทัพ การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการปกป้องรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล รวมทั้งเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารพลังงาน และน้ำ รวมถึงการปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องจากแนวตั้งสู่แนวระนาบมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

กองทัพบกเป็นกำลังส่วนหนึ่งของกองทัพไทย มีหน้าที่เตรียมกำลังเพื่อการป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ("พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551," 2551) จากหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัตินี้กล่าวได้ว่า กองทัพบกมีหน้าที่เตรียมกำลังทางบกให้พร้อมรบตั้งแต่ยามปกติ วางแผนการสงครามใช้กำลังทหารทั้งกำลังที่มีอยู่ในยามปกติ และกำลังที่จะต้องขยายขึ้นในยามสงคราม เตรียมระดมสรรพกำลังให้สอดคล้องกับแผนการใช้กำลังทหารหรือแผนป้องกันประเทศ ใช้กำลังทางบกที่ได้เตรียมไว้เข้าทำการรบตามแผน และระดมสรรพกำลังตามความจำเป็นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารตามแผนป้องกันประเทศ

การพัฒนาและเสริมสร้างกำลังกองทัพ กองทัพบกมีนโยบายยึดถือโครงสร้างการจัดกำลังของกองทัพบก ตามแผนโครงสร้างของกองทัพโดยไม่ขยายกำลังเพิ่มเติมจากหน่วยที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่ได้ปรับการจัดหน่วยให้มีรูปแบบเหมาะสมมีอำนาจกำลังรบสูงสุดและปรับทดแทนกำลังพลประจำการด้วยระบบกำลังทดแทน การพิจารณาปรับปรุงระบบกำลังสำรองให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถเข้าปฏิบัติการรบได้เมื่อประเทศระดมพล โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดระบบกำลังพล

สำรองให้แน่ชัดในเรื่องการผลิต การดำเนินการกำลังพล การควบคุม การศึกษา และการใช้กำลังพล สำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร การพิจารณาปรับกำลังรบหลักประเภทกำลังประจำการลดลง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และได้ส่วนสัมพันธ์กับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ นโยบายในการพัฒนาเสริมสร้างกำลังกองทัพบก และนโยบายในการพัฒนากองพลหนุนระบบกำลังพลสำรองนี้ประกอบด้วยระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลและการระดมพล ระบบ การฝึกศึกษา ระบบการบรรจุ และการใช้กำลังพลสำรอง ซึ่งได้มีการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองมา ตามลำดับ (กรมการรักษาดินแดน, 2528) และเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559 พลเอก ชีรชัย นาค วานิช ผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้น ได้กล่าวให้โอวาทที่ค่ายฝึกนักศึกษาวิชาทหารเขาชนไก่ จังหวัด กาญจนบุรี ความตอนหนึ่งว่า “ในสภาวะประเทศชาติปัจจุบันนี้ เราต้องอาศัยทุกคน โดยเฉพาะ เยาวชนที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อให้สังคมของประเทศดีขึ้น ทุกคนก็ได้ทราบอยู่แล้วว่าที่ผ่านมา ประเทศเป็นอย่างไร ทำไมถึงต้องมีการปฏิรูป ทำไมถึงต้องการพัฒนาประเทศขึ้นมาใหม่ให้ก้าวทัน ประชาคมอาเซียน นักศึกษาวิชาทหารทุกคนถือเป็นกำลังของชาติในอนาคต เป็นตัวชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยในอนาคตจะเป็นอย่างไร กองทัพบกถือว่านักศึกษาวิชาทหารเป็นครอบครัวเดียวกับทหาร ทั้งประเทศ เป็นลูกหลาน มีอะไรเราถึงกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันที่จะนำพาประเทศไปให้มั่นคง ยั่งยืนสืบไป” (ไทยรัฐออนไลน์, 2559; มติชนออนไลน์, 2559)

หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนได้ดำเนินกิจการตามภารกิจที่กองทัพบกมอบหมายในการฝึก นักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งเป้าหมายหลักของกองทัพบกในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารนั้น คือ การฝึก นักศึกษาวิชาทหารให้มีขีดความสามารถและพร้อมที่จะบรรจุในบัญชีบรรจุกำลัง ส่วนเป้าหมายรอง คือ เพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหารที่ได้รับการคัดเลือกให้บรรจุในบัญชีบรรจุกำลัง เป็นพลเมืองดี โดยหนึ่งข้อของการเป็นพลเมืองดีคือ ความมีระเบียบวินัย ประพฤติตามกฎระเบียบ และกติกาของสังคม ดังนั้นการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกจึงมุ่งเน้นให้นักศึกษาวิชาเป็น พลเมืองที่มีระเบียบวินัยของชาติ เพราะสังคมมนุษย์จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขนั้น เนื่องมาจาก ความมีระเบียบวินัยของคนในสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติตามที่สังคมกำหนดขึ้น หากสังคมขาดระเบียบวินัยอาจก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายขึ้นได้ (ตระการ แสนแก้ว, 2559) การมี วินัยถือเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมในสังคมและการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม การปลูกฝังวินัยจะทำให้บุคคลยอมรับกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด ซึ่งนอกจากวินัยจะเป็นวัฒนธรรมของสังคมแล้ว ยังทำให้ เด็กู้พฤติกรรมที่สังคม ยอมรับ และพัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถควบคุมตนเองได้ การ ปลูกฝังและการเสริมสร้างความมีวินัยแก่คนในชาติ เพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่บ้านเมืองนั้น จึง ควรเริ่มต้นที่เยาวชนโดยให้ประพฤติและฝึกจนเป็นนิสัย เพื่อจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีวินัยในอนาคต (เปรม ตินสุสานนท์, 2527)

จากการสืบค้นเอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ของทุกสถาบัน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 ถึงปัจจุบัน โดย โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย: Thailand Library Integrated System (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2559) ไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก อีกทั้งจากการสืบค้นเอกสารของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ก็ยังไม่เคยมีการจัดทำเรื่องดังกล่าวอย่างถูกหลักวิชาการ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักศึกษาศาสาวิชาพัฒนศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนาโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศแบบบูรณาการ ในลักษณะสหวิทยาการ และเคยมีโอกาสนปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จึงได้รับทราบข้อมูลปัญหาอุปสรรคของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารมาโดยตลอด เห็นว่าหากได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นระบบแล้ว จะช่วยชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ของการดำเนินงานนั้นเหมาะสมหรือไม่ รวมทั้งทำให้ทราบว่า การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเร่งรัดปรับปรุงการดำเนินงาน นอกจากนั้นยังช่วยให้เห็นข้อบกพร่องในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนซึ่งจะใช้เป็นหลักในการปรับปรุงการดำเนินงาน ตลอดจนช่วยควบคุมการดำเนินงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพซึ่งจะเป็นการลดการสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากร อีกทั้งช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้บริหารในการดำเนินงานและใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมในครั้งต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาค้นคว้าในเรื่องดังกล่าวนี้ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาวิชาทหารอันได้แก่ ผู้บังคับศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ผู้บังคับหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงผู้บังคับบัญชาาระดับสูงของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน นำไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนา ส่งเสริมกิจกรรมการฝึกวิชาทหารให้มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานตามที่กองทัพบกกำหนดไว้ต่อไป

ข้อคำถามของการวิจัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเป็นแนวทางในการพยายามคำตอบของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดข้อคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย เป็นอย่างไร
2. อนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย เป็นอย่างไร
3. ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย
2. เพื่อศึกษาอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ข้อเสนอเชิงนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1.1 การประเมินเชิงปริมาณการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย จากประชากรทั้งหมดของนักศึกษาวิชาทหาร และครูผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ทั้ง 3 สถานศึกษา วิชาทหารที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ได้แก่ นักศึกษาวิชาทหาร จำนวน 24,643 นาย และครูผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร จำนวน 270 นาย

2.1.2 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย โดยประเมินเพื่อรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายฯ มีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 นาย

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค ของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย โดยการสำรวจข้อมูลเอกสารตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 ถึง พ.ศ.2560 มาทำการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis)

2.2.2 การประเมินเชิงคุณภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งใช้วิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง จำนวน 21 นาย

2.2.3 การศึกษาอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย เพื่อสร้างพลเมืองดี โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EFR ซึ่งกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง จำนวน 17 นาย

3. ขอบเขตด้านพื้นที่และระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาแบบพหุเทศกรณีศึกษา (Multi-Site Case Study) ดำเนินการในสถานศึกษาวิชาทหารทั้งหมด 3 แห่งที่แสดงถึงความเป็นตัวแทนของสถานศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย เนื่องจากสถานศึกษาวิชาทหารดังกล่าวมีอัตราการจัดหน่วยที่ไม่เหมือนกัน ส่งผลให้อัตราการบรรจุและใช้กำลังพล รวมถึงการบริหารจัดการหน่วยมีความต่างกัน โดยสถานศึกษาวิชาทหารที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่

3.1 ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ตั้งอยู่ภายในค่ายทองที่ชาย 94 หมู่ 3 ตำบลธรรมศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม (ภาคกลาง)

3.2 ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 ตั้งอยู่ภายในค่ายนวมินทรราชินี (หลังเขาสุวรรณ) 307 หมู่ 10 ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (ภาคตะวันออก)

3.3 หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 ตั้งอยู่ภายในค่ายสุรสีห์ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี (ภาคตะวันตก)

ระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2560

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย หมายถึง ข้อคิดเห็นเชิงแนะนำเกี่ยวกับนโยบายที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น จากกระบวนการวิจัยสำหรับเป็นแนวทางการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อการสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทยในอนาคต

2. การฝึกวิชาทหาร หมายถึง การดำเนินการอันเกี่ยวกับการฝึกและกิจกรรมทางทหาร รวมทั้งการดำเนินการทางธุรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้กำลังสำรองที่เหมาะสม

3. นักศึกษาวิชาทหาร หมายถึง บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหาร ตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนดใช้คำย่อว่า “นศท.”

4. ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร หมายถึง บุคคลที่กองทัพบกแต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือปกครองบังคับบัญชา นักศึกษาวิชาทหารของสถานศึกษาวิชาทหาร ทั้งนี้ต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของกองทัพบก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ

1.1 ได้ผลการประเมินปัจจัยด้านบริบท จะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจกำหนดสิ่งต่างๆ ในการฝึก ซึ่งผลการประเมินปัจจัยด้านปัจจัยนำเข้าจะใช้เลือกแหล่งให้การสนับสนุนกลยุทธ์การแก้ปัญหาและการออกแบบแนวทางการดำเนินการฝึก ส่วนผลการประเมินปัจจัยด้านกระบวนการ ใช้ควบคุมผลที่จะเกิดจากกระบวนการ เพื่อตีความผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในตอนท้าย และผลการประเมินปัจจัยด้านผลผลิต ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับความต่อเนื่อง การยุติ การปรับแต่ง หรือเปลี่ยนแปลงจุดเน้นของกิจกรรมการฝึก

1.2 ได้แนวทางสำหรับกองทัพบกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารสำหรับเป็นแนวทางพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีในอนาคต อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายด้านความมั่นคงของประเทศไทย

1.3 ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก ที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่มีอยู่ให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 สามารถใช้เป็นตัวอย่างในการนำเสนอรูปแบบการวิจัยเชิงนโยบายที่ยึดหลักการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งนี้ผู้ศึกษางานวิจัยนี้จะสามารถนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนางานอื่นๆ ได้อย่างถูกหลักวิชาการ

2.2 สถานศึกษาวิชาทหารต่างๆ สามารถนำข้อเสนอเชิงนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกที่เป็นผลจากการวิจัยนี้ ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจของผู้มีอำนาจการตัดสินใจเพื่อประยุกต์ใช้โดยเฉพาะในการพัฒนานโยบายและแผนการดำเนินการฝึก การบริหารบุคลากรการฝึก การบริหารทรัพยากรการฝึก รวมถึงการบริหารคุณภาพการฝึกได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบาย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวความคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

1. ความหมายความมั่นคง

ความหมายของคำว่า ความมั่นคง (Security) ใน The American Heritage (R) Talking Dictionary (2016) ให้ความหมายไว้ว่า ความมั่นคง คือ 1) การมีเสรีจากการเสี่ยงอันตราย และการมีความปลอดภัย 2) การมีเสรีจากความกังวล ความสงสัย ความเกรงกลัว และความตื่นตระหนก 3) บางสิ่งที่ประกันความแน่นอน 4) ระดับของความปลอดภัยของการใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ 5) สิ่งที่ส่งผลให้การดำเนินงานของอำนาจหน้าที่อื่นสมบูรณ์ 6) หลักประกันที่เป็นข้อผูกมัดในการเป็นเจ้าของ ซึ่งสอดคล้องกับ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2559b) ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า มั่นคง ไว้ว่า “มั่นคง คือ แน่นหนาและทนทาน” ส่วน ฤทธิ อินทรารุส (2559) ได้ให้ความหมายของความมั่นคงว่า หมายถึง ความอยู่รอด ปลอดภัย และเสถียรภาพ ความคงอยู่ รวมถึงศักยภาพ ความพร้อม ความเชื่อมั่นเชื่อถือในด้านการปกป้อง คุ้มครอง และตอบโต้ภัยอันตราย หรือภัยคุกคามทางด้านรูปธรรมและนามธรรม อีกทั้ง ประจวบ ไชยสาส์น (2541) กล่าวว่า “ความมั่นคง” มีความหมายครอบคลุมหลายมิติ ซึ่งปัจจุบันนิยมเรียกว่า “Comprehensive Security” อาทิเช่น ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม ความมั่นคงทางทหาร เป็นต้น

2. ความมั่นคงของชาติ

ประเทศไทยตั้งแต่โบราณมาจนถึงปัจจุบันมีรูปแบบการปกครองที่สร้างขึ้นเองและประยุกต์เพิ่มเติมจากอิทธิพลของ ขอม อินเดียชาติใกล้เคียง และชาติตะวันตกที่เจริญแล้วในยุคนั้นมาตามลำดับ ขณะที่การเสริมสร้างการปกครองก็มีการรักษาความมั่นคงของประเทศควบคู่กันไป ก่อนปี

ค.ศ.1994 การรักษาความมั่นคงของประเทศจะกล่าวถึงความมั่นคงแห่งชาติเป็นหลักนับตั้งแต่ ค.ศ. 1994 เกิดแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับความมั่นคงเพิ่มเติมขึ้นมา มีเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) เกิดขึ้นโดยเสนอเป็นระเบียบวาระโลก ในรายงานการพัฒนาคนมนุษย์ 1994 ของแผนงานพัฒนาองค์การสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) ซึ่งรายงานนี้เป็นความพยายามครั้งใหญ่ที่จะให้คำจำกัดความของความมั่นคงแบบดั้งเดิมที่มักหมายถึง ความมั่นคงของชาติไปสู่ความมั่นคงทางการพัฒนาที่ถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Centered) ซึ่งเมื่อกล่าวถึงความมั่นคง คนส่วนมากมักเข้าใจว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทหาร การสู้รบ หรือการสงครามโดยตรง ความเข้าใจเช่นนั้นอาจเป็นความจริงที่เห็นเป็นรูปธรรมในสมัยอดีต เพราะในอดีต ภัยคุกคามที่จะมีผลกระทบต่อประเทศชาติ คือ การรุกรานด้วยกำลังทหารของต่างชาติที่เหนือกว่า เพื่อต้องการยึดหรือบังคับประเทศอื่นให้ปฏิบัติตามความต้องการของประเทศตน หากประเทศใดที่มีกำลังทหารเข้มแข็ง มีการฝึกอย่างดี มีความอดทน และมีจิตใจต่อสู้ รวมทั้งมีผู้นำที่พิถีพิถัน มีความสามารถ ก็จะสามารป้องกันรักษาเอกราช รักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และดำรงความอยู่รอดของชาติเอาไว้ได้ ทั้งนี้การมีความสามารถในการป้องกันเอกราช การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และการดำรงความอยู่รอดของชาติดังกล่าวคือ การมีความสามารถในการรักษาความมั่นคงแห่งชาตินั่นเอง ดังนั้นจึงมองว่า ความมั่นคงแห่งชาติขึ้นอยู่กับกำลังอำนาจทางทหารเป็นสำคัญ ซึ่งในความเป็นจริงนั้นถึงแม้ว่าการที่รัฐหรือประเทศใดๆ จะมีกำลังทหารที่เข้มแข็งก็ตาม แต่ถ้าขาดความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจแล้วก็จะส่งผลให้ระบบการส่งกำลังบำรุง และความต่อเนื่องในการทำสงครามประสบกับปัญหาอย่างแน่นอน (สุรชาติ บำรุงสุข, 2551a) จะเห็นจากการกล่าวถึงความสำคัญของความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจในยุคสงครามนโปเลียนของ สุรชาติ บำรุงสุข (2541) กล่าวว่า การปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2303-2403 ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศอังกฤษซึ่งส่งผลต่อกิจการทหาร และพาณิชย์กรรม โดยการค้าและเศรษฐกิจได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญของรัฐที่ใช้ในการทำสงคราม เพราะการดำรงกองทัพขนาดใหญ่ และการเกณฑ์ทหารเข้าสู่กองทัพ ทำให้รัฐต้องมีภาระทางด้านเศรษฐกิจและการสงครามเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการศึกษาเรื่องความมั่นคงของชาติเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา ควบคู่กันไปกับด้านการทหารทั้งในยามปกติและยามสงคราม หาได้เจาะจงหรือเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของพลังอำนาจของชาติอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ จึงควรที่จะได้ศึกษาถึงความหมาย องค์ประกอบ ทฤษฎี และแนวความคิดในด้านต่างๆ ของความมั่นคงแห่งชาติ (วิรพรรษ คุุสำราญ, 2556) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายความมั่นคงของชาติ

ความมั่นคงของชาติในลักษณะของรูปธรรมประกอบด้วย ชาติ (Nation) เป็นศัพท์ที่เน้นถึงคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกัน มีเชื้อสายเดียวกัน มีความรู้สึกร่วมกัน และมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน อยู่ในรัฐเดียวกันภายใต้ประมุขของรัฐ ดังนั้นองค์ประกอบของชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงได้แก่ ดินแดน ประชากร รัฐบาล ความมีเอกราช และการรับรองของสังคมนานาชาติ (วิทยาลัยป้องกัน

ราชอาณาจักร, 2553) สอดคล้องกับ รัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร (2552) ที่ให้ความหมายของคำว่า ชาติ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางวัฒนธรรม และมีความผูกพันกันในทางเผ่าพันธุ์ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ตลอดจนมีประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน หรือมีวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองร่วมกันเช่นคำว่า “ชาติไทย” ส่วน พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ให้คำนิยามไว้ว่า ความมั่นคงแห่งชาติ คือ การทรงตัวอยู่อย่างแน่นหนาถาวร ดำรงเอกราช มีเสรีภาพแห่งชาติ มีความสงบสุขภายในประเทศ มีความแน่นอนในชีวิตและเศรษฐกิจของพลเมือง คาดหมายรายได้ของรัฐได้ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ค่าของเงินตรามีเสถียรภาพ รัฐต้องไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ได้ง่าย ประชาชนพลเมืองรู้สึกมีความปลอดภัย มีความหวังและความไว้วางใจในอนาคต และยังไว้วางใจได้ว่า ถึงแม้ความผันผวนหรือเหตุร้ายอันใดจะเกิดขึ้นมารัฐสามารถจะต่อสู้หรือป้องกันได้ ดังนั้นสามารถจำแนกความมั่นคงแห่งชาติออกเป็น 4 ด้านตามลักษณะของภารกิจของชาติคือ ความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง ความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคมจิตวิทยา ความมั่นคงแห่งชาติด้านทหาร (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2552) สอดคล้องกับโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ได้ให้ความหมายของความมั่นคงแห่งชาติ ว่าเป็นการป้องกันชาติให้พ้นจากอันตรายทั้งปวง อันได้แก่ การรุกรานจากภายนอก การจารกรรม การลาดตระเวนของข้าศึก การวินาศกรรม การบ่อนทำลาย การรบกวน และอิทธิพลอื่นๆ ซึ่งจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงแก่ชาติ (วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, 2539) สำหรับ ธนพล หิรัญบุรณะ (2552) ก็ได้ให้ความหมายของความมั่นคงของชาติไว้ว่า ความมั่นคงของชาติ คือ สภาวะการณ์หรือสภาพของประเทศที่ประชาชนสามารถดำรงอยู่ด้วยความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง รวมทั้งการเสี่ยง ความกังวล และความเกรงกลัวที่มากกระทบในทุกด้าน เช่น เอกอัครราชทูตไทย บูรณาการดินแดน การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา สังคม การศึกษา ความปลอดภัย และความสงบสุขของประชาชน โดยปัจจัยเหล่านี้ต้องไม่กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชาติ ดังนั้นความมั่นคงแห่งชาติตามความหมายของนักวิชาการและนักบริหาร ซึ่งมีลักษณะองค์รวมที่มีความหมายกว้างขึ้น ครอบคลุมถึงปัจจัยทุกด้านโดยไม่มองเฉพาะในความหมายเพียงความอยู่รอดความปลอดภัยของรัฐ หรือความเข้มแข็งของชาติ ชุมชน และสังคมในทุกด้าน แต่จะหมายรวมไปถึงนอกประเทศด้วย คือ ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน โดยประเทศไม่สามารถมั่นคงได้ด้วยตนเองโดยลำพัง หากเพื่อนบ้านยังไม่มั่นคง เป็นแนวคิดในลักษณะองค์รวม หรือความมั่นคงเบ็ดเสร็จสมบูรณ์แบบ (Comprehensive National Security) (เชิดชาย เหล่าหล้า, 2553)

จากที่กล่าวมานั้นสามารถสรุปได้ว่า ความมั่นคงของชาติ (National Security) หมายถึง สภาวะการณ์ของชาติอันประกอบไปด้วย กลุ่มคน หรือประชาชนที่มีวัฒนธรรม ประเพณี แหล่งกำเนิด ประวัติศาสตร์ ภาษาเดียวกัน อาศัยอยู่ในดินแดนด้านภูมิรัฐศาสตร์ภายใต้การนำของรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดนดังกล่าวด้วยตนเอง อยู่ในสภาพที่มีความปลอดภัย

จากภัยอันตรายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นเกณฑ์การเสี่ยง ความเกรงกลัว ความกังวลและความสงสัย มีเสรีต่อแรงกดดัน ซึ่งจะประกันให้เกิดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนภายในชาติดำเนินไปได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ยังต้องมีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย มีความอดทนต่อแรงกดดันที่มากกระทบ

2.2 องค์ประกอบความมั่นคงของชาติ

การปกครองแต่โบราณนั้น ประเทศไทยมีความมั่นคงปลอดภัยเพราะเหตุ 2 ประการ คือ (1) ประเทศไทยมีกำลังทหารมาก และ (2) อุปนิสัยประจำชาติของคนไทยอันได้แก่ ความรักอิสระ ความไม่เบียดเบียนผู้อื่น และความฉลาดในการประสานประโยชน์ของคนไทย (ส่วนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550) ซึ่ง พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ จำแนกความมั่นคงของชาติออกเป็น 4 ด้านได้แก่ (1) ด้านการเมือง (2) ด้านเศรษฐกิจ (3) ด้านสังคมจิตวิทยา และ (4) ด้านการทหาร (อุปถัมภ์ อินทามาระ, 2540) ดังนั้นสามารถจำแนกความมั่นคงของชาติเป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้ (เจษฎา มีบุญลือ, 2553)

2.2.1 ความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง คือ การที่ประเทศมีระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพอยู่บริหารประเทศได้ครบตามวาระ มีคณะรัฐบาลที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม บริหารงานด้วยความสะอาดโปร่งใส ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ตลอดจนกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า

2.2.2 ความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจ คือ การที่ประเทศมีระบบเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงักทั้งเศรษฐกิจภายในประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยเศรษฐกิจภายในประเทศต้องมีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งสมบูรณ์กระจายออกไปทั่วประเทศ นอกจากนี้ประเทศจะต้องมีระบบการเงินและการคลังที่ดี ยืดหยุ่นระเบียนวินัย มีกฎหมายและระเบียบที่เอื้อประโยชน์ให้การทำธุรกิจของคนในชาติเป็นไปอย่างราบรื่น

2.2.3 ความมั่นคงแห่งชาติด้านการทหาร คือ การที่ประเทศมีความพร้อมทางด้านกำลังพลและกองทัพที่จะสามารถป้องกันรักษาเอกราชและอธิปไตย รวมทั้งผลประโยชน์อื่นๆ ของชาติจากการใช้กำลังทหารของต่างชาติเข้ามาคุกคาม ดังนั้นความมั่นคงทางด้านการทหารนั้นจึงหมายถึงกองทัพจะต้องมีความพร้อมทางด้านกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ มีประสิทธิภาพในการที่จะป้องกันและตอบโต้ประเทศที่คิดจะใช้กำลังเข้ารุกราน กองทัพจะต้องมีผู้นำที่เฉลียวฉลาด มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นผู้นำสูง ให้ความสนใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของทหารในกองทัพ มีความรักในวิชาชีพ ยอมสละเวลาและชีวิตเพื่อการพัฒนากองทัพให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงอย่างแท้จริง ให้ความสนใจและเฝ้าติดตามสถานการณ์ของโลก ภูมิภาค และประเทศ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงงานข่าวกรองของกองทัพจะต้องมีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนดำเนินการทางการทูตเพื่อรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติ

2.2.4 ความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคม คือ การที่ประเทศมีสังคมของคนในชาติ ที่เข้มแข็ง มีความรักและความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในชาติ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข คนในชาติมี ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวโยงกับความอยู่ดีกินดีของคนในชาติ ประชาชนมีความเชื่อ มีค่านิยม มีวัฒนธรรมที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาประเทศ และพัฒนาคุณภาพของประชาชน

2.2.5 ความมั่นคงแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ การที่ประชาชนภายในชาติมีการคิดค้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อใช้ในเชิงการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อันเป็นการพึ่งพาตนเองในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และลดการสูญเสียเงินตราของประเทศจากการที่ต้องไปซื้อและพึ่งพาเทคโนโลยีของต่างชาติ

2.2.6 ความมั่นคงแห่งชาติด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม คือ การที่ประเทศมีพลังงานภายใน ประเทศเพียงพอต่อการใช้ภายในประเทศ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต รวมไปถึงพลังงานในรูปแบบของน้ำมัน กระแสไฟฟ้า และวัสดุที่มีความจำเป็นต่อความเป็นอยู่ของประชาชนภายในชาติและการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมทุกชนิด ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมก็มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในชาติ รวมถึงผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมของโลก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องรักษาสมดุลให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม รักษาสภาวะแวดล้อมของประเทศให้ประชาชนได้มีอากาศ และน้ำที่บริสุทธิ์ไว้เพื่อดำรงชีวิตและเพื่อประกอบอาชีพ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยต่อสภาวะแวดล้อม รวมถึงสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่สร้างขึ้นในประเทศ

จากองค์ประกอบความมั่นคงของชาติที่ได้กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่า ความมั่นคงแห่งชาติโดยรวม ย่อมขึ้นอยู่กับความมั่นคงทุกด้านที่มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม กล่าวคือ บางประเทศอาจมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสูง มีรายได้ประชาชาติมาก ประชาชนส่วนรวมอยู่ดีมีสุข แต่หากความมั่นคงด้านอื่นน้อย เช่น ทางด้านการทหารอยู่ในระดับต่ำเช่นนี้จะถือเอาว่าประเทศนั้นมีความมั่นคงแห่งชาติสูงไม่ได้ ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นชัดก็คือ กลุ่มประเทศทางตะวันออกกลาง เป็นต้น หรือแม้แต่ประเทศในยุโรป เช่น ประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลต่อปีสูงสุดในโลก ก็ไม่ได้มีความมั่นคงแห่งชาติโดยรวมสูงระดับโลก

3. ความมั่นคงทางสังคม

การพัฒนาระบบความมั่นคงทางสังคม (Social Security) โดยเฉพาะความมั่นคงในอาชีพ การทำงาน รายได้ การได้รับสวัสดิการทั้งในระหว่างที่ทำงานอยู่ เกษียณอายุ หรือเลิกทำงาน ซึ่งครอบคลุมทั้งสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย การเจ็บป่วย การคลอดบุตร การพักผ่อน การได้รับสิทธิประโยชน์ในกรณีที่ประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน ซึ่งจากเอกสารของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Pasadilla, 2011) ระบุว่า ระบบความมั่นคงทางสังคมของอาเซียนควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่นไปตามการตั้งถิ่นฐานของผู้ย้ายถิ่น สามารถถ่ายโอนเชื่อมโยงกันได้ระหว่างประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง

หรือระหว่างประเทศผู้รับแรงงานและประเทศที่ส่งออกแรงงาน การช่วยเหลือทางสังคมประเภทต่างๆ การใช้วิธีที่เรียกว่าการได้รับประโยชน์แบบสองทาง (Double coverage) ระบบภาษีแบบคู่ขนาน (Dual tax) รวมถึงการช่วยเหลือในด้านการบริหารจัดการ (ฉันทิหทัย อาจอ่ำ, 2558)

ความมั่นคงทางสังคมขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์และการผสมผสานกับของลักษณะความเข้มแข็งมั่นคงของพลเมืองอันมีองค์ประกอบดังนี้ (พจน์ พงศ์สุวรรณ, 2536)

3.1 สถาบันที่เป็นองค์รวมแห่งชาติ คือ สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนจะต้องดำรงรักษาและเสริมสร้างให้มั่นคง ประวัติศาสตร์ไทยได้บ่งบอกไว้ชัดเจนว่า ชาติไทยอยู่รอดปลอดภัยตลอดมาเพราะคนไทยยึดมั่นใน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

3.2 ลักษณะความเข้มแข็งมั่นคงของพลเมือง อยู่ที่คนในสังคมจะต้องมีคุณภาพ มีสุขภาพและคุณธรรมที่ดีเป็นพื้นฐาน ประเทศชาติเป็นสังคมใหญ่จะมั่นคงได้อยู่ที่ผู้บริหารประเทศ จะต้องเป็นหลักสำคัญในการสร้างสรรค์ให้ประชาชนมีคุณภาพ สุขภาพ และคุณธรรม ทำให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรม สังคมที่มั่นคงจะต้องดำรงซึ่งเอกลักษณ์ที่ดีไว้อย่างมั่นคงถาวร เอกลักษณ์ของชาตินอกจากจะเป็นบ่อเกิดแห่งความภาคภูมิใจของคนในชาติ แล้วยังเป็นจตุรรมที่ช่วยให้เกิดการประสานความคิด ประสานจิตใจ เกิดความร่วมมือ ซึ่งนำไปสู่ความสามัคคีของปวงชน (สุรชาติ บำรุงสุข, 2552)

3.3 การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา คือ การสร้างคุณภาพของคน ทำให้คนฉลาดรอบรู้ เพื่อนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม นอกจากความรู้ในด้านการประกอบอาชีพแล้ว จำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครอง ความรู้ต่างๆ นั้นไม่เพียงแต่จะเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาเท่านั้น การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญควบคู่กันไป และจะต้องควบคู่ไปกับการเสริมสร้างคนให้ยืนหยัดอย่างภาคภูมิใจด้วยตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง โดยมีจุดหมายมุ่งไปสู่ชีวิตที่มีอุดมการณ์ เพื่อการได้รับการยอมรับว่าเป็นคนมีคุณค่าในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม เป็นต้นว่าการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างกว้างขวาง และสามารถผลักดันให้งานที่เกี่ยวข้องก้าวไปสู่เป้าหมายได้ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และต่อหน้าที่ทั้งในหน้าที่ของพลเมืองดีและหน้าที่การงาน ความเป็นผู้นำที่ดี มีความสุขุมรอบคอบในการพิจารณาปัญหาต่างๆ มองปัญหาได้กว้างกว่าเพียงการมองจากมุมของตนเอง สามารถยืนอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางปัญหาทั้งหลาย และสามารถตัดสินใจได้อย่างลึกซึ้งถูกต้อง (สุรชาติ บำรุงสุข, 2551b)

3.4 การพัฒนาสุขภาพพลานามัย เพื่อพัฒนาให้คนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อสังคม เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง คนเราจะต้องมีสุขภาพพลานามัย และสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ เพื่อการทำงานหรือการปฏิบัติภารกิจดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริการทางด้านสาธารณสุขจึงเป็นสิ่งจำเป็น เช่นให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องการระวังสุขภาพ การป้องกันตนเองจากโรคภัยไข้เจ็บ ให้การ

ป้องกันและรักษาโรค วางมาตรการเกี่ยวกับการอุปโภคและบริโภคที่ปลอดภัย เนื่องจากโรคภัยไข้เจ็บ เมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่เพียงแต่จะร่างกายอ่อนแอ ขวัญและกำลังใจ ตลอดจนสมรรถภาพในการทำงานย่อมจะเสื่อมลงและจะกระทบกระเทือนต่อภาวะเศรษฐกิจในครัวเรือนด้วย

3.5 การมีคุณธรรมของคนในสังคมที่มั่นคง คนในสังคมนอกจากจะมีความรู้แล้ว จิตใจของคนในสังคมจะต้องหล่อหลอมให้อยู่ในจุดเดียวกัน เพื่อรักษาความภาคภูมิใจในคุณลักษณะ อันเป็นเอกลักษณ์ของสังคม เพื่อการปฏิบัติร่วมกันในการจรรโลงสังคม คนผู้มีความรู้สูงหากขาดความเป็นคนดีมีคุณธรรมแล้ว ความรู้นั้นก็หาได้บังเกิดผลดีมีคุณค่าแต่ประการใดไม่

ปัญหาความมั่นคงในมิติทางสังคมโดยเฉพาะที่เน้นถึงปัญหาเรื่องอัตลักษณ์ของคน เน้นความรู้สึกรักของคนที่มีต่อตนเองหรือความรู้สึกรักแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในชาติแล้วกลายเป็นปัญหา สังเกตได้จากปัญหาที่เกิดขึ้นหลังการสิ้นสุดสงครามเย็น ถ้าเปรียบเทียบในวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โลกวันนี้อาจจะคล้ายคลึงกับศตวรรษที่ 18 ในยุโรป คือมีเอกราชการแตกตัวของรัฐ ออกเป็นรัฐเล็ก ถ้าสังเกตในภูมิภาคหลังจากที่ติมอร์เป็นเอกราช รัฐเอกราชใหม่หลังติมอร์ เช่น อาเจนท์ อัมบน จะเห็นปัญหาความมั่นคงที่อยู่ในมิติทางสังคมเป็นปัญหาใหญ่ และความหนักหน่วงในแต่ละประเทศอาจจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขภายในของแต่ละรัฐเองด้วย (สุรชาติ บำรุงสุข, 2554)

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับความมั่นคงทางสังคม จะเห็นได้ว่า ความมั่นคงทางสังคมส่วนมากจะพิจารณาถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยทั่วไปได้รับความคุ้มครองเพียงพอ ประชาชนก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยจากอันตราย ปราศจากความตื่นกลัวและความวิตกกังวล รัฐใดก็ตามที่สามารถให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนของตนทั้งชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างดี รัฐนั้นก็จะมีความมั่นคงที่ดีตามไปด้วย นอกจากนี้ความมั่นคงทางสังคม ยังจะต้องพิจารณาถึงความเป็นธรรมในสังคมประกอบด้วย

4. ความมั่นคงทางการทหาร

ความมั่นคงทางทหาร (Military Security) หมายถึง ความพร้อมทางทหารเพื่อป้องกันการรุกราน ซึ่งการที่ประเทศชาติจะมีความมั่นคงทางการทหารเพียงใดนั้น นอกจากจะต้องมีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ในการป้องกันประเทศ และรักษาความสงบสุขภายในประเทศอย่างเพียงพอแล้ว กำลังทหารและหน่วยถืออาวุธดังกล่าว ยังจะต้องมีคุณภาพ อุดมการณ์ วินัย มีขวัญและกำลังใจสูง รวมทั้งมีความเป็นปึกแผ่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ยังจะต้องมีการดำเนินการทางยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถเอาชนะการคุกคามทั้งภายในและภายนอกประเทศได้อีกด้วย ในยามปกติ กำลังทหารที่มีอยู่จะมีขีดความสามารถในการป้องกันตนเองเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ถ้าถูกข้าศึกใช้กำลังเข้ารุกรานก็จะต้องสามารถทำการต่อสู้ป้องกันให้ได้ และจะต้องทำให้ฝ่ายรุกรานตระหนักว่า ฝ่ายรุกรานจะต้องประสบกับการต้านทานอย่างรุนแรง และประสบความสำเร็จเสียหายอย่างหนัก ทั้งยังไม่มั่นใจได้ว่าจะสามารถเอาชนะได้ ฉะนั้นฝ่ายรุกรานจึงน่าจะต้องยับยั้ง

ใจอย่างหนัก และพิจารณาถึงอัตราการเสี่ยงและการสูญเสียที่จะบังเกิดขึ้นก่อนที่จะทำการรุกราน ในปัจจุบันค่าใช้จ่ายในการใช้กำลังอำนาจทางการทหารเพื่อดำเนินการสงครามนั้น นับว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่แพงมาก เพราะยุทโธปกรณ์สมัยใหม่ค่อนข้างสลับซับซ้อน ต้องอาศัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงจึงทำให้มีราคาแพงเกินขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศทั่วไปที่จะรับไหวได้ แม้กระนั้นบางประเทศก็จำเป็นต้องตัดสินใจเข้าสู่สงคราม หากเศรษฐกิจไม่อำนวยให้ก็ต้องอาศัยหาวิธีกู้ยืมมาใช้จ่ายประเทศมหาอำนาจได้รับผลกระทบกระเทือนทางด้านเศรษฐกิจจากการสงคราม หรือการสนับสนุนให้ประเทศอื่นดำเนินการสงคราม อย่างที่รู้จักกันว่า “สงครามตัวแทน” (Proxy War) ในห้วงสงครามเย็นนั้นก็มีตัวอย่างให้เห็นเด่นชัด ในสงครามเวียดนาม สหรัฐฯ ต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณวันละ 63 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในสงครามระหว่างอิรักกับอิหร่านในปี พ.ศ. 2523 ใช้เวลาถึง 10 ปีเศษ เพียงช่วงระยะเวลา 18 เดือน นับตั้งแต่เริ่มต้นสงครามประมาณว่าทั้งสองฝ่ายคือคู่สงครามต้องเสียค่าใช้จ่ายถึง 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนสหภาพโซเวียตที่ต้องล่มสลายไปอันเป็นตัวอย่างอันดีของการใช้จ่ายในการดำเนินการสงครามในแอฟกานิสถาน การสนับสนุนค่าใช้จ่ายการดำเนินการสงครามในเวียดนาม การสนับสนุนสงครามตัวแทนในยุโรปรวมถึงสงครามในซีกโลกอื่น รวมทั้งการตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายในด้านการป้องกันประเทศอยู่ในเกณฑ์สูง ทำให้เกิดผลกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศมาโดยลำดับ จนกระทั่งต้องล่มสลายและร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศโลกเสรีในปัจจุบัน ฉะนั้นประเทศที่กำลังพัฒนาโดยทั่วไป ย่อมมีข้อจำกัดที่จะดำเนินการสงครามเป็นอย่างมาก เพราะฐานะทางเศรษฐกิจไม่อำนวยให้ นอกจากนั้น ยุทโธปกรณ์ที่จะต้องใช้ส่วนใหญ่ก็ไม่สามารถจะผลิตขึ้นใช้เองได้ จำเป็นต้องซื้อจากต่างประเทศ ฉะนั้นแม้จะเกิดความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการสงครามหรือไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงการสงครามได้ เพราะถูกการรุกรานจากประเทศอื่นก็ต้องหาวิธีที่จะยุติสงครามให้ได้โดยเร็วที่สุด เพื่อมิให้ประเทศต้องสู่ความหายนะหรือล่มสลายลงไปในที่สุด อย่างไรก็ตามลักษณะของสงครามในปัจจุบันมีแนวโน้มของการใช้กำลังทหารในอนาคตว่าประเทศคู่สงครามไม่สามารถจะเอาชนะฝ่ายตรงข้ามได้โดยเด็ดขาด คำว่าแพ้หรือชนะค่อนข้างจะไม่มีโอกาสนำมาใช้ในการรบ ปัจจุบันเมื่อการสู้รบดำเนินไปถึงจุดหนึ่งและเห็นว่าจะสามารถบีบบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามความต้องการของฝ่ายที่ได้เปรียบ ก็อาจเสนอให้มีการหยุดรบและหาทางเจรจากัน เพื่อมิให้ฝ่ายที่เสียเปรียบต้องประสบกับความหายนะอย่างรุนแรง และเพื่อสงวนชีวิตของกำลังฝ่ายตนไว้ โดยใช้มาตรการด้านอื่นเข้าควบคุมบีบบังคับให้ฝ่ายตรงข้ามยอมจำนน เช่น การปิดล้อมทางเศรษฐกิจ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งเป็นการเสียค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าการเข้าดำเนินการสงครามโดยตรง ดังนั้น ประเทศต่างๆ จึงพยายามหลีกเลี่ยงการใช้กำลังทหารแก้ไขปัญหา โอกาสที่จะนำกำลังทหารของชาติไปใช้ในการแก้ปัญหาระหว่างประเทศ จึงมีแนวโน้มไปในทางลดน้อยลง เว้นแต่ จะเป็นการปฏิบัติไปตามมติของคณะมนตรีความมั่นคงขององค์การสหประชาชาติเท่านั้น (สุรชาติ บำรุงสุข, 2550) ตามเอกสารของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ฉบับ พ.ศ.2527 ได้กำหนด

อุดมการณ์ของชาติไทยไว้ว่า “การพิทักษ์ชาติปกป้องเอกราชอธิปไตย ค้ำครองศาสนา เทิดทูนรักษา ดำรงมั่นคงไว้ซึ่งพระมหากษัตริย์ ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม บำบัดทุกข์บำรุงสุข ประสานประโยชน์ชนวนหนา รักษาสิทธิเสรีภาพสร้างความสามัคคีและคุณธรรม” กองทัพบกได้กำหนด คำขวัญ อันมีลักษณะเป็น “อุดมการณ์ของกองทัพบก” เพื่อให้หน่วยรองของกองทัพบกยึดมั่นใน แนวทางเดียวกันว่า “เพื่อ ชาติ ศาสน กษัตริย์ และประชาชน” จะเห็นว่า อุดมการณ์กำลังพลของ กองทัพบกต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (1) ความจงรักภักดี (2) ความยึดมั่นในเกียรติยศและ ศักดิ์ศรีของทหาร (3) ความรับผิดชอบหน้าที่ และ(4) ความเสียสละ (โรงเรียนทหารการสัตว กรรมการสัตวทหารบก, 2555)

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าอุดมการณ์กำลังพลของกองทัพบก คือ การเป็นกำลังพลที่ดีที่สุด โดยมีความจงรักภักดี มีความยึดมั่นในเกียรติยศและศักดิ์ศรีของทหาร มีความรับผิดชอบหน้าที่ และมีความเสียสละ

จากแนวความคิดที่เกี่ยวกับความมั่นคงที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น สามารถสรุปออกมาเป็น แนวความคิดด้านความมั่นคงได้ว่า ความมั่นคงเป็นเรื่องที่มีหลายมิติ โดยมีความหมายกว้างขวาง ครอบคลุมในเกือบทุกเรื่อง เช่น ครอบคลุมนโยบายหรือการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลในประเทศนั้นๆ ซึ่งความมั่นคงเป็นเรื่องของการดำรงหรืออยู่รอดของคน และหมายถึงการอยู่ต่อไปโดยมีการพัฒนา ไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งหลายประเทศจะคงความหมายของคำว่า “ความมั่นคง” ไว้ในรูปของนามธรรม ซึ่ง จะแปรเปลี่ยนได้เมื่อมีความจำเป็น ตัวอย่างเช่น เรื่องของความมั่นคงของประเทศหนึ่งอาจหมายถึง ความหายนะของอีกประเทศหนึ่งในสมัยหนึ่ง และในอีกสมัยหนึ่งจะกลายเป็นเรื่องของความร่วมมือ หรือเป็นมิตรประเทศกันก็ได้ อีกทั้งความมั่นคงของชาติมีความเกี่ยวพันกับภัยคุกคามในสถานะที่จะทำ ให้ประเทศไม่มีความมั่นคง เกี่ยวพันกับพลังอำนาจของชาติในสถานะที่พลังอำนาจของชาติเป็นขีด ความสามารถหรือสิ่งที่จะทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง รวมถึงมีความเกี่ยวพันกับผลประโยชน์ของ ชาติ ในสถานะความมั่นคงของชาติเป็นจุดหมายที่ชาติต้องไปหรือเป็นเป้าหมายที่ชาติต้องกระทำ นอกจากนี้ความมั่นคงในแต่ละชาติมีความสัมพันธ์กันในเชิงที่จะทำให้ส่งเสริมต่อกัน หรือทำให้เป็น ภัยคุกคามต่อกันแล้วแต่พลังอำนาจของชาติ และผลประโยชน์ของชาติ

5. กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2556) ได้กำหนดกรอบแนวคิด ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติไว้ดังต่อไปนี้

5.1 การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติได้ให้ความสำคัญกับหลักคิด 4 ประการ ได้แก่ (1) การรู้จักตัวตนของตนเอง (2) การรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง (3) การรู้จักสร้างภูมิคุ้มกัน และ (4) การรู้จักสร้างโอกาสเชิงรุก

5.2 การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติเชื่อมโยงกับนโยบายของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการทำงานร่วมกัน อาทิ นโยบายรัฐบาล นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) นโยบายกระทรวงมหาดไทย นโยบายกระทรวงการต่างประเทศ ยุทธศาสตร์ประเทศ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม ยุทธศาสตร์การจัดการสถานะและสิทธิของบุคคล แนวคิดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล แนวคิดยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ แผนป้องกันประเทศ แผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นต้น

5.3 การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเชิงรุก ที่มุ่งเน้นการป้องกันหรือลดเงื่อนไขของปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง โดยพัฒนาระบบการจัดการและการประสานแผนงานหรือโครงการของทุกภาคส่วนให้ดำเนินงานร่วมกันในลักษณะบูรณาการด้วยการใช้กระบวนการทางเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันประเทศ ให้ประสานสอดคล้องและเกื้อหนุนกันเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ

5.4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้คนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคงและให้ชุมชนและพื้นที่เป้าหมาย มีความพร้อมการเผชิญกำลังทุกภาคส่วนร่วมมือกับภาครัฐในการรักษาความมั่นคง โดยเฉพาะเสริมสร้างความเข้มแข็งของงานมวลชนและระบบหมู่บ้านชายแดน ระบบป้องกันและสื่อสารชายแดน ระบบยุติธรรมชุมชน ระบบการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภาคประชาชน เพื่อให้สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติตลอดจนการเตรียมพร้อมด้านพื้นที่ให้สามารถเผชิญสถานการณ์ปัญหาความมั่นคง

5.5 การป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในเชิงภารกิจ (Function) และเชิงพื้นที่ (Area Base) เพื่อเตรียมความพร้อมของคนและพื้นที่ชั้นใน พื้นที่ชายแดน พื้นที่ชายฝั่งทะเล ที่ต้องกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาในระดับกระทรวงหรือกรม (Function) และระดับจังหวัด (Area) ให้ประสานสอดคล้องกันในแต่ละสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่ โดยพิจารณา แผนงานหรือโครงการ ที่เหมาะสมกับโอกาสและข้อจำกัดของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละพื้นที่ โดยหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานระดับพื้นที่ร่วมประเมิน วิเคราะห์ สถานการณ์ปัญหาความมั่นคง และกำหนดประเด็นหัวข้อ (Subject Matters) ประเด็นปัญหาความมั่นคง (Issues) และประเด็นพื้นที่ (Area) รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญและระดับความรุนแรงของปัญหาที่ชัดเจน เพื่อกำหนดแผนงานหรือโครงการ ที่สอดคล้องกันตั้งแต่ระดับกระทรวง กรม และ จังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลความเจริญและมีปัญหาความมั่นคงจำเป็นต้องพิจารณาจุดเน้นแนวทางดำเนินงานและกำหนดแผนงานหรือโครงการการพัฒนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่และระดับความรุนแรง หรือ ขจัดเงื่อนไขของปัญหา

5.6 การดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับมิติความมั่นคงภายในประเทศและมิติความมั่นคงร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมอาเซียน ที่สนับสนุนการเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community: APSC) ให้สนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดนเพื่อส่งเสริมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) รวมทั้งการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนชายแดนไทยกับชุมชนชายแดนต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือของประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Cultural Community: ASCC) โดยเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงที่เน้นสร้างความร่วมมือ สร้างพันธมิตร การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนทั้งทางบก ทางทะเล รวมถึงการสร้างปัจจัยสนับสนุนต่างๆ เช่น ฐานข้อมูล เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน เพื่อทำให้เมืองมีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงกับสมาชิกอาเซียนในด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การลงทุน และการค้าชายแดน โดยมีแนวทางการจัดการและกลไกการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่

5.7 การเสริมสร้างความร่วมมือในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานส่วนกลางกับหน่วยงานท้องถิ่น และระหว่างหน่วยงานภายในของไทยกับสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ไทยในประเทศเพื่อนบ้าน โดยพัฒนาระบบประสานและบริหารจัดการที่เน้นการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น และระหว่างหน่วยงานภายในประเทศไทยกับสถานเอกอัครราชทูตไทยและสถานกงสุลใหญ่ไทย

5.8 การบริหารจัดการที่มีเอกภาพและประสิทธิภาพในทุกระดับ โดยมีกลไกบริหารจัดการระดับนโยบาย ระดับภาค และ ระดับจังหวัด ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

1. ความหมายของความเป็นพลเมือง

คำว่า พลเมือง มาจากภาษาลาตินว่า Civer เคยใช้ในยุคโบราณเกี่ยวกับประชาธิปไตยในกรีกและโรมัน ต่อมายุคกลางไม่ได้นำมาใช้ แต่คำว่าพลเมืองก็ได้มีการนำกลับมาใช้อีกครั้งในช่วงของการปฏิวัติในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศสในปลายศตวรรษที่ 18 ซึ่งการเป็นพลเมืองมีหลายมิติ โดยที่การจะเป็นพลเมืองนั้นต้องมียอดประกอบดังนี้ 1) มีเอกลักษณ์ที่มาจากความเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมือง 2) ยึดถือค่านิยมเฉพาะและอุดมคติ 3) มีสิทธิและหน้าที่ 4) มีส่วนร่วมทางการเมือง 5) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง (Abowitz & Harnish, 2006) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ความเป็นพลเมือง (Citizenship) คือ สถานภาพของบุคคลที่จารีตประเพณีหรือ

กฎหมายของรัฐรับรองซึ่งให้แก่สิทธิและหน้าที่แห่งความเป็นพลเมืองแก่บุคคล ได้แก่ สิทธิการออกเสียงเลือกตั้ง สิทธิการอาศัยอยู่ในประเทศ สิทธิการกลับประเทศ สิทธิครอบครองอสังหาริมทรัพย์ การคุ้มครองทางกฎหมายต่อรัฐบาลของประเทศ และการคุ้มครองผ่านกองทัพ อีกทั้งพลเมืองยังมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ หรือรับราชการทหาร (วรากรณ์ สามโกเศศ, 2554)

2. ประวัติศาสตร์ของความเป็นพลเมือง

ยุคสมัยโบราณกาล ความเป็นพลเมืองเป็นเอกสิทธิ์ของชนชั้นสูงซึ่งมีอิสระทางด้านเศรษฐกิจความคิดและเวลาเพื่อปฏิบัติหน้าที่พลเมือง เช่น การสมัครรับการเลือกตั้ง การเป็นทหาร เป็นต้น ในสมัยนั้นประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีสิทธิในความเป็นพลเมืองโดยเฉพาะสตรี ทาสหรือคนป่าเถื่อน ต่อมายุคสมัยกลางเป็นยุคของสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในยุโรป แนวคิดแบบพลเมืองได้สูญหายไปเน้นความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์เท่านั้น พลเมืองไม่มีสิทธิเข้ามามีบทบาททางการเมือง ไม่มีสัญญาประชาคมระหว่างประชาชนกับรัฐ มีแต่ความจงรักภักดีระหว่างกษัตริย์และประชาชน ดังคำที่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส พูดว่า “รัฐคือผมเอง” ซึ่งตั้งแต่มีการปฏิวัติฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา กระแสนิยมก่อให้เกิดแนวคิดที่ประชาชนต้องนับถือรัฐมากกว่าตัวบุคคลที่ปกครองรัฐทำให้เกิดความเป็นพลเมืองที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐ ทำให้ความจงรักภักดีต่ออุดมคติทางการเมืองจึงมาแทนความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ จากนั้นระหว่างศตวรรษที่ 19 และ 20 อุดมคติเสรีนิยมทำให้ค่านิยมของความเป็นพลเมืองกลายเป็นเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งเป็นอุดมคติของความเสมอภาคและเสรีภาพ พลเมืองทุกคนมีเหตุผลและมีทางเลือกที่เท่ากัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชนชั้นหรือเพศ อย่างไรก็ตามในสมัยนี้ความเสมอภาคก็เป็นได้แค่ความเสมอภาคในประเด็นทางกฎหมายเท่านั้น และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง และสิทธิทางสังคม ได้พิสูจน์จนว่า ความเสมอภาคด้านกฎหมายไม่ได้ทำให้เกิดความเสมอภาคอย่างแท้จริง ดังนั้นรัฐจึงมีหน้าที่คุ้มครองพลเมืองทางด้านสังคมด้วย ด้วยเหตุผลนี้รัฐสวัสดิการจึงเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อทัศนคติของประชาชน ซึ่งทำให้ประชาชนเห็นว่าไม่ต้องตอบแทนอะไรแก่รัฐ จากเหตุนี้เห็นได้ว่าประชาชนในยุโรปและอเมริกาไม่ค่อยไปเลือกตั้งหรือเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเท่าที่ควร เพราะอาจคิดว่าการเมืองในระดับชาตินั้นไม่ได้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงในสมัยโลกาภิวัตน์แล้ว ดังนั้นอนาคตของความเป็นพลเมืองอาจกลายเป็นพลเมืองโลก ซึ่งในยุโรปมีสภาวการณ์ของความเป็นพลเมืองของยุโรปแล้ว (Faulks, 2000; Heater, 2004)

3. แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

แนวคิดการสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นวิธีการที่องค์การสหประชาชาติให้ความสนใจมาก เพื่อที่จะทำให้การอยู่ร่วมกันมีความมั่นคงและปลอดภัยสำหรับสังคมตะวันตกให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองเป็นอย่างมาก และพลเมืองก็รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดได้อย่างชัดเจน พลเมือง (Citizen) หรือ ความเป็นพลเมือง

(Citizenship) ในยุคสังคมนิยมและโรมันถือเป็นต้นแบบของประชาธิปไตย และมีพัฒนาความเป็นเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนเข้าใจสภาพการณ์ทางสังคมกว้างมากขึ้น ผลจากการติดต่อสื่อสารกันทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ดังนั้นศตวรรษที่ 21 มีผู้นำรัฐต่างๆหยิบเอา “ความเป็นพลเมือง” เป็นเครื่องมือพัฒนาการอยู่ร่วมกัน และส่งเสริมระบบการเมืองการปกครองก้าวไปสู่ความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย และประเทศนั้นๆต้องปลูกฝังรากฐานความรู้ความเป็นพลเมือง ให้สืบทอดได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (ธนศวร์ เจริญเมือง, 2551)

ประเภทของความเป็นพลเมือง 3 ประเภท ที่ขึ้นอยู่กับการให้คุณค่าและการกระทำที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเป็นพลเมืองที่ดีประกอบด้วย (1) ความรับผิดชอบส่วนตัว (2) การมีส่วนร่วมในความเป็นพลเมือง และ (3) จิตสำนึกเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสังคม (Joel & Joseph, 2004) โดยคุณสมบัติของความเป็นพลเมือง แบ่งได้ดังนี้ (ถวิลวดี บุรีกุล, รัชวดี แสงมเหษณ์, & Eugenie Merieau, 2553)

3.1 มีค่านิยมตามประเพณีนิยม (Traditional Values) ประกอบด้วย การเคารพผู้อาวุโสกว่า เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีความภูมิใจในการเป็นคนไทย ทำงานแบบสุจริต บริจาคโลหิต สิ่งของ และรักษาสีเสื้อ

3.2 มีความรู้เกี่ยวกับการเป็นพลเมือง (Civic knowledge) ประกอบด้วย การสามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัคร มีความรู้เรื่องการเมืองของประเทศต่างๆ เต็มใจที่จะเสียภาษี

3.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งประกอบไปด้วยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเสมอ การเป็นสมาชิกกลุ่ม สามารถไปร่วมชุมนุม ติดตามการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการ

4. การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

พลเมืองของระบอบประชาธิปไตย ประกอบไปด้วยลักษณะ 6 ประการ ได้แก่ (1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ (2) เห็นคนเท่าเทียมกัน (3) ยอมรับความแตกต่าง (4) เคารพสิทธิผู้อื่น (5) รับผิดชอบต่อสังคม และ (6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ฉะนั้นพลเมืองคือรากฐานของประชาธิปไตย จิตสำนึกประชาธิปไตยก็คือจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง รัฐธรรมนูญที่มีการแบ่งแยกอำนาจ และการตรวจสอบถ่วงดุลที่ดี เป็นเรื่องของระบบที่จำเป็นจะต้องมีการแก้ไขการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) เป็นเรื่องที่จะต้องใช้เวลา โดยปกติ คือคนหนึ่งรุ่นประเทศเยอรมันใช้เวลาประมาณ 15 ปี สำหรับประเทศไทย ด้วยต้นทุนการเรียกร้องประชาธิปไตย การตื่นตัวของประชาชน และเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ที่มีในปัจจุบัน หากมีการดำเนินการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองอย่างจริงจังนับแต่บัดนี้ ประเทศไทยจะมีพลเมืองมากพอจนถึงจุดที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ประชาธิปไตยของประเทศไทยจะเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยที่เป็นการปกครองโดยประชาชนอย่างแท้จริง สังคมไทยจะกลายเป็นสังคมพลเมือง (Civil Society) เมื่อถึงจุดนั้น สังคมจะเข้มแข็ง ทำให้

สามารถแก้ปัญหาการเมือง ปัญหาสังคม ปัญหาศีลธรรม ปัญหาเยาวชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม และ ปัญหาเศรษฐกิจได้ (ชัยพร พานิชรุทติวงศ์ & ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555)

5. ผลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ผลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย คือ คนที่ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตน อยู่ในจริยธรรมที่ดีงาม ประพฤติตนในกรอบของสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของการเป็นพลเมืองรวมทั้ง ช่วยส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี การมองเห็นคุณค่าของวิถีประชาธิปไตยจะช่วยให้สังคมมีความมั่นคง ปลอดภัยและสงบสุขมากขึ้น ซึ่งวิถีประชาธิปไตยของพลเมืองดีมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ (โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก, 2557)

5.1 การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ได้แก่ การลดความเห็นแก่ตัว และเสียสละแรงกายและใจเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินสาธารณะสมบัติ เช่น ตู้โทรศัพท์สาธารณะ ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน เป็นต้น ช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ แม่น้ำลำธาร เป็นต้น รวมทั้งช่วยกันตักเตือนหรือห้ามปรามบุคคลไม่ให้ทำลายสาธารณะสมบัติหรือสิ่งแวดล้อม

5.2 การมีวินัย ได้แก่ การฝึกกาย วาจา และใจ ให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีงาม เพื่อให้การปฏิบัติงานและการอยู่ร่วมกันของกลุ่มในสังคมนั้น เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5.3 ความรับผิดชอบหน้าที่ ได้แก่ การเอาใจใส่ ตั้งใจ และมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

5.4 ความอดทน ได้แก่ การมีจิตใจหนักแน่น เยือกเย็น ไม่หุนหันพลันแล่น สามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมให้เป็นปกติ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พึงพอใจ

5.5 การประหยัดและอดออม ได้แก่ การรู้จักใช้จ่ายตามความจำเป็นอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย รู้จักเก็บออมเอาไว้ใช้เมื่อจำเป็น ใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ของตน

5.6 การมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ได้แก่ การมีจิตใจเปิดเผย รู้จักรู้แพ้รู้ชนะ และให้อภัยกัน และกัน ทำงานในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่แข่งขันหรือแก่งแย่งชิงดีกัน

5.7 ความซื่อสัตย์สุจริต ได้แก่ มีความจริงใจ ไม่มีอคติ ปฏิบัติตนปฏิบัติงานตรงไปตรงมาตามระเบียบปฏิบัติ ไม่ใช้เล่ห์เหลี่ยมหรือกลโกง นอกจากนี้การทำงานต้องอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและไม่มีตรีจิตต่อกัน ไม่หวาดระแวงกันหรือไม่เชื่อถือผู้อื่นนอกจากตนเอง

5.8 การอนุรักษ์ความเป็นไทย ได้แก่ มีจิตสำนึกในความเป็นไทย เช่น พูด เขียน และใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและนำความเป็นไทยมาใช้ให้เกิด

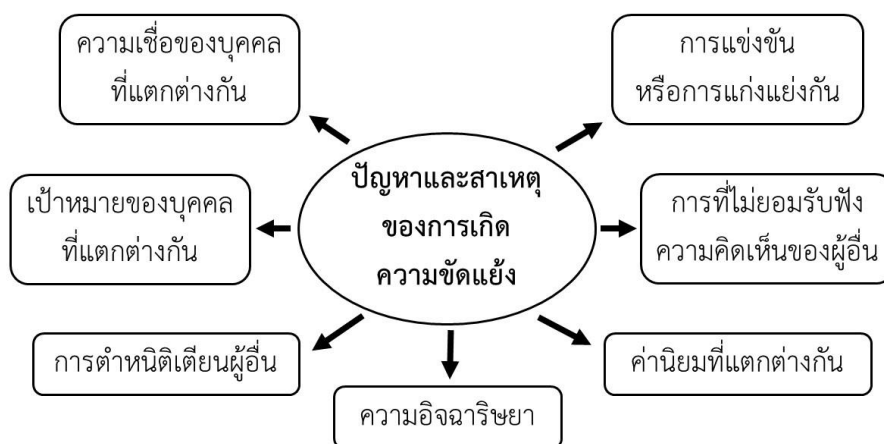
ประโยชน์ รวมทั้งคิดค้น ปรับปรุงดัดแปลงความเป็นไทยให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่จริงทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนถ่ายทอดความเป็นไทยสืบต่อไปยังคนรุ่นหลังได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

สำหรับ เยาวลักษณ์ อักษร, สุพน ทิมอำ, and วิริยะ บุญยะนิวาสน์ (2554) กล่าวว่า พลเมืองดีจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 9 ประเด็น ดังนี้

- (1) เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น
- (2) มีคุณธรรมและความรับผิดชอบ
- (3) มีค่านิยมประชาธิปไตย
- (4) มีระเบียบวินัย ประพฤติตามกฎระเบียบและกติกาสังคม
- (5) มีความรัก ความสามัคคี ร่วมพัฒนาท้องถิ่น ปกป้องประเทศ
- (6) มีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ไม่นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน
- (7) เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
- (8) มุมนานะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม
- (9) เสียสละแรงกาย ทรัพย์สิน และเวลา เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

หลักสำคัญในการพัฒนาความเข้มแข็งมั่นคงของพลเมืองให้ผสมผสานและเสริมสร้างความ มั่นคงของสถาบันที่เป็นองค์คุณแห่งชาติอีกประการหนึ่งคือการขจัดความขัดแย้งในสังคม ซึ่งความ ขัดแย้ง หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะของความไม่เป็นมิตรหรือตรงกันข้ามหรือไม่ลงรอยกันหรือ ความไม่สอดคล้องกัน ลักษณะของความไม่ลงรอยกันหรือไม่สอดคล้องกันนี้จะเกี่ยวข้องกับหลาย ประเด็น อาทิเช่น เป้าหมาย ความคิด ทศนคติ ความรู้สึก ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ เป็นต้น (พรสุข หุ่นรินทร์ et al., 2552) ดังจะเห็นได้ว่า ความขัดแย้งในสังคมที่เกิดขึ้นจากการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และการขัดแย้งทางความคิดนับวันจะเพิ่มขึ้นและทวีความรุนแรงมากขึ้นในหลาย พื้นที่ในประเทศไทย (พรทวี เทียมอุทัย, 2558) ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงปัญหาและสาเหตุของการเกิดความขัดแย้ง

แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

1. ความหมายและความเป็นมาของนักศึกษาวิชาทหาร

นักศึกษาวิชาทหาร หรืออักษรย่อ นศท. (อังกฤษ: Thai Reserve Officer Training Corps Student อักษรย่อ: TROTCS) หมายถึง บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างเข้ารับการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ("พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2521," 2521) เป็นกำลังพลสำรองของกองทัพไทย ภายใต้การควบคุมของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน โดยคนทั่วไปนิยมเรียกว่า รด.

เมื่อปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยเริ่มมีการฝึกยุวชนทหารเพื่อผลิตทหารกองหนุน สนับสนุนการรบของกองทัพไทย กล่าวได้ว่าการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีต้นกำเนิดและแนวคิดมาจากยุวชนทหาร ภายหลังจากที่กิจการยุวชนทหารได้ยุบเลิกลงในปี พ.ศ. 2491 พลโทหลวงชาตินักรบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้มีแนวคิดที่จะให้มีการฝึกทหารให้แก่ประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นการเตรียมการด้านกำลังพลสำหรับสงครามในอนาคต โดยเริ่มต้นฝึกผู้ที่จะมาเป็นผู้บัญชาการก่อน หลังจากนั้นก็จะทำการแยกย้ายฝึกพลเมืองต่อไป ด้วยเหตุดังกล่าวกระทรวงกลาโหมจึงได้ตั้งกรมการรักษาดินแดนขึ้น มีฐานะเป็นหน่วยขึ้นตรงของกระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2491 ซึ่งเป็นวันถัดจากวันประกาศใช้ "พระราชบัญญัติจัดระเบียบป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ. 2491" 2491) นั่นก็คือ นักศึกษาวิชาทหารได้กำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในครั้งนี้นี้ด้วย โดยมีที่ตั้งครั้งแรกอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ และได้ย้ายมายังพื้นที่สวนเจ้าเชตุ บริเวณตรงข้ามวัดพระเชตุพนฯ เลขที่ 2 ถนนเจริญกรุง เขตพระนคร เมื่อปี พ.ศ. 2498 และได้ดำเนินกิจการเรื่อยมาตราบจนปัจจุบัน ซึ่งต่อมามีแก้ไขโดย "พระราชบัญญัติจัดระเบียบป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ. 2500" 2500)

ปี พ.ศ. 2492 ได้เริ่มรับสมัครนักเรียนซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาดังแต่ชั้นเตรียมอุดมศึกษา ปีที่ 1 หรือชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนอาชีว หรือเป็นนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 ("กฎกระทรวง (พ.ศ. 2494) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2494," 2494) และทำการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเป็นปีแรก โดยเริ่มในกรุงเทพมหานคร แล้วจึงกระจายไปตามหัวเมืองในต่างจังหวัด โดยดำเนินการฝึกครบทั้ง 5 ชั้นปี ในปี 2496 ต่อมาปี พ.ศ. 2497 ได้มีการประกาศใช้กฎหมายสำคัญ 2 ฉบับในราชกิจจานุเบกษา คือ "พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497" 2497) และ "พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497" 2497) ส่งผลให้นิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตาม "พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2494" 2494) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 ต้องเข้ารับราชการทหารในฐานะนายทหารสัญญาบัตรต่อไปอีกไม่เกิน 2 ปี จากนั้นให้ปลดเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนหรือรับราชการในฐานะนายทหารสัญญาบัตรประจำการต่อก็ได้ ("ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2498," 2498) ต่อมาได้มีการแก้ไขข้อบังคับฯ เพิ่มเติมส่งผลให้ปลดเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน ("ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2499," 2499) และได้มีพิธีประดับยศเป็นที่ร้อยตรี สำหรับผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2497 (กัญจน์ นาคามดี, 2553) และในปี พ.ศ. 2503 ได้มีการประกาศใช้กฎหมายในราชกิจจานุเบกษา คือ "พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับพิเศษ) พ.ศ. 2503" 2503) ส่งผลให้ถอนทะเบียนกองประจำการนิสิตนักศึกษาเฉพาะที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2494 ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 นั้นให้ปลดเป็นกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

ปี พ.ศ. 2544 มีการจัดตั้งหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง โดยการรวมหน่วยของกรมการรักษาดินแดนและกรมการกำลังสำรองทหารบกเข้าด้วยกัน ("พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2544," 2544) ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2552 เปลี่ยนนามหน่วยเป็น หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน แทนชื่อเดิมหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง โดยหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง มีหน้าที่วางแผน อำนวยการประสานงาน กำกับและดำเนินการเกี่ยวกับกิจการกำลังสำรองทั้งปวง กิจการสวัสดิ รวมทั้งปกครองบังคับบัญชาหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ("พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552," 2552)

ปัจจุบัน รัฐบาลได้กำหนดวันที่ 8 ธันวาคม ของทุกปีเป็นวันนักศึกษาวิชาทหาร ศูนย์ฝึกหรือหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารใน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจัดพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนสวนสนามของนักศึกษาวิชาทหารเพื่อรำลึกถึงวีรกรรมของ ทหารประจำการ ตำรวจ ยุวชนทหาร และราษฎรอาสาสมัครที่ได้ร่วมมือต่อต้านข้าศึกในสงครามมหาเอเซียบูรพา

2. การคัดเลือก หลักสูตร และการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร

วิธีการคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหาร มีดังนี้

ช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี จะมีการคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหาร โดยผู้เข้ารับการคัดเลือกจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้ ("กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2528) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2494," 2528) สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป มีผลการเรียนเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 1.00 และกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเปิดทำการฝึกวิชาทหาร เป็นบุคคลชายหรือหญิงและมีสัญชาติไทย อายุไม่เกิน 22 ปี นับตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร และต้องได้รับคำยินยอมจาก บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง (กรณีที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ) เป็นบุคคลที่ไม่พิการ หูพลาภาพ หรือมีโรค ("กฎกระทรวง ฉบับที่ 74 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2497," 2540) ซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 เป็นบุคคลผู้มีน้ำหนัก ขนาดรอบตัว ขนาดส่วนสูง ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยผู้สมัครต้องผ่านการทดสอบร่างกาย ตามเกณฑ์ที่กำหนด ("กฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2532) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2503," 2532) อีกทั้งต้องมีใบรับรองของสถานศึกษาว่ามีความประพฤติเรียบร้อย สมควรเข้ารับการฝึกวิชาทหาร และไม่เป็นทหารประจำการ ทหารกองประจำการ และผู้ที่ปลดประจำการ ภายหลังจากรับราชการในกองประจำการครบกำหนดแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ 1 แล้ว หรือถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการแล้ว นอกจากนี้ผู้สมัครจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้ เป็นบุคคลผู้มีค่าดัชนีมวลกาย (BMI: Body Mass Index) อยู่ในเกณฑ์ปกติ และต้องไม่อยู่ในภาวะโรคอ้วน ทั้งนี้ค่าดัชนีมวลกาย (BMI) ชาย ต้องน้อยกว่า 35 กิโลกรัม : ตารางเมตร และหญิง ต้องน้อยกว่า 30 กิโลกรัม : ตารางเมตร และผ่านเกณฑ์ทดสอบสมรรถภาพการคัดเลือกนักศึกษาในปี พ.ศ. 2559 ดังนี้ นักศึกษาชาย ลูก-นั่ง 34 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที ดันพื้น 22 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที และวิ่งระยะทาง 800 เมตร ใช้เวลาไม่เกิน 3 นาที 15 วินาที ส่วนนักศึกษาหญิง ลูก-นั่ง 25 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที ดันพื้น 15 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที และวิ่งระยะทาง 800 เมตร ใช้เวลาไม่เกิน 4 นาที (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง, 2559)

หลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร มีดังนี้

2.1 นักศึกษาวิชาทหารในส่วนกองทัพบก (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2559b)

กองทัพบก แบ่งนักศึกษาวิชาทหารเป็น 5 เหล่า คือ เหล่าทหารราบ เหล่าทหารม้า เหล่าทหารปืนใหญ่ เหล่าทหารสื่อสาร และเหล่าทหารช่าง โดยการเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหาร แบ่งออกเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม ดังนี้

ภาคที่ตั้ง หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กำหนดให้หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารในส่วนกลางทำการฝึก 20 สัปดาห์ จากทั้งหมด 80 ชั่วโมง ในชั้นปีที่ 4 และ 5 จากนั้นจะมีการฝึกศึกษาวิชาเหล่าใน 40 ชั่วโมงหลัง และสำหรับส่วนภูมิภาค ศูนย์ฝึกหรือหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารจะทำการฝึกภาคที่ตั้งในช่วงปิดภาคต้นของสถานศึกษาปกติ

การสอบภาคปฏิบัติ จะดำเนินการสอบภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-5 ทั้งส่วนกลาง และ ส่วนภูมิภาค ในสัปดาห์ที่ 21 ของการฝึกวิชาทหาร ในภาคปกติ

การสอบภาคทฤษฎี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้นไป ใ้งดการสอบภาคทฤษฎีสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2 แต่ให้ดำเนินการสอบภาคทฤษฎีสำหรับ นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จนถึง ชั้นปีที่ 5 ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเท่านั้น

หมายเหตุ หลังจากฝึกภาคปกติครบ 20 สัปดาห์แล้วดำเนินการสอบภาคปฏิบัติ และสอบภาคทฤษฎี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำหรับ นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ถือว่าสำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ไม่มีการฝึกภาคสนาม ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามให้กับชั้นปีที่ 2 ถึง ชั้นปีที่ 5 เท่านั้น

ภาคสนาม แบ่งออกเป็น

นักศึกษาวิชาทหารชาย ชั้นปีที่ 2 ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี อย่างน้อย 3 วัน 2 คืน

นักศึกษาวิชาทหารชาย ชั้นปีที่ 3 ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี อย่างน้อย 5 วัน 4 คืน

นักศึกษาวิชาทหารชาย ชั้นปีที่ 4 ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี อย่างน้อย 7 วัน 6 คืน

นักศึกษาวิชาทหารชาย ชั้นปีที่ 5 ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี อย่างน้อย 7 วัน 6 คืน

นักศึกษาวิชาทหารหญิง ชั้นปีที่ 2 ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี อย่างน้อย 3 วัน 2 คืน

นักศึกษาวิชาทหารหญิง ชั้นปีที่ 3 ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี อย่างน้อย 3 วัน 2 คืน

นักศึกษาวิชาทหารหญิง ชั้นปีที่ 4 ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี อย่างน้อย 5 วัน 4 คืน

นักศึกษาวิชาทหารหญิง ชั้นปีที่ 5 ทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี อย่างน้อย 5 วัน 4 คืน

การฝึกหลักสูตรพิเศษในปัจจุบัน เช่น การกระโดดร่มแบบพาราเซล สำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 โดยมีการฝึกภาคที่ตั้งและภาคสนามเพิ่มเติมจากหลักสูตรปกติ โดยหลักสูตรพาราเซล คือ หลักสูตรพลร่มอีกแบบหนึ่งที่หน่วยคอมมานโดของกองทัพอากาศนมาฝึกพลร่มจุใจม และปัจจุบันใช้ฝึกนักเรียนนายร้อย และนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ที่มีความสามารถ

2.2 นักศึกษาวิชาทหารในส่วนของกองทัพเรือ (กรมกำลังพลทหารเรือ, 2559)

หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ดำเนินการประสานกับกองการกำลังพลสำรอง กรมกำลังพลทหารเรือ เพื่อจัดหานักศึกษาวิชาทหารที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ของกองทัพเรือ หรือเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ 1 ในส่วนของกองทัพเรือเข้ารับการศึกษาศึกษาวิชาทหารในชั้นปีที่ 4 โดยแต่ละปีการศึกษาจะรับนักศึกษาวิชาทหารประมาณ 90 นาย โดยเมื่อปี พ.ศ. 2552 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ในส่วนของกองทัพเรือเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งจะขยายการฝึกจนครบทั้ง 5 ชั้นปี เช่นเดียวกับนักศึกษาวิชาทหารในส่วนของกองทัพบก แต่ยังคงเปิดรับนักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จการฝึกชั้นปีที่ 3 ในส่วนของกองทัพบกที่ประสงค์โอนย้ายมาฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ในส่วนของกองทัพเรือไปจนถึงปีการศึกษา 2554 และเมื่อปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นไป การรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 จะรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จากกองทัพเรือเป็นเกณฑ์หลัก

ภาคทฤษฎี มีดังนี้

ชั้นปีที่ 1-2 จะทำการฝึก ณ ศูนย์ฝึกทหารใหม่ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นเวลาทั้งหมด 80 ชั่วโมง คิดเป็น 20 วันในช่วงเดือนกรกฎาคม

ชั้นปีที่ 3 จะมีการแบ่งหน่วย ณ ศูนย์ฝึกทหารใหม่ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 3 หน่วย คือ พรรคนาวิน สังกัดกองเรือยุทธการ พรรคนาวิกโยธิน สังกัดหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน และพรรคนาวิน สังกัดหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง เมื่อทำการแยกหน่วยเสร็จสิ้น นักศึกษาวิชาทหารต้องเดินทางไปทำการฝึกที่หน่วยของตนในวันต่อไป

ชั้นปีที่ 4-5 จะทำการเรียนภาควิชาทหารเรือ ณ กองการฝึก กองเรือยุทธการ

การรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 เป็นผู้สำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ 1 ถ้าผู้เข้าศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ไม่ครบตามจำนวน จะพิจารณาจากนักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จชั้นปีที่ 3 ในส่วนของกองทัพบก ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด และเมื่อปฏิบัติตามข้อที่ 2 ไม่ครบตามจำนวน จะพิจารณานักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จชั้นปีที่ 3 ในส่วนของกองทัพบก นอกเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

การฝึกภาคสนามหรือทะเล มีการฝึกดังนี้

นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 จะทำการฝึกภาคสนามเป็นเวลา 3 วัน 2 คืน ณ ศูนย์ฝึกทหารใหม่

นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จะทำการฝึกภาคสนาม ณ หน่วยของตนเป็นเวลา 7 วัน (พรรคนาวิน สังกัดกองเรือยุทธการ พรรคนาวิกโยธิน สังกัดหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน และพรรคนาวิน สังกัดหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง)

นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 จะเข้ารับการฝึกเป็นเวลา 7 วัน ที่กองการฝึก กองเรือยุทธการ

นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 จะแยกฝึกตามสังกัดของตน (พรรคนาวิน สังกัดกองเรือยุทธการ พรรคนาวิกโยธิน สังกัดหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน และพรรคนาวิน สังกัดหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง) โดยใช้เวลาฝึก 17 วัน

หลักสูตรก่อนการแต่งตั้งยศเป็นว่าที่เรือตรี ณ ศูนย์การฝึกหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน เป็นเวลา 15 วัน

2.3 นักศึกษาวิชาทหารในส่วนกองทัพอากาศ (กรมกำลังพลทหารอากาศ, 2559)

เมื่อปีการศึกษา 2549 กรมกำลังพลทหารอากาศได้รับอนุมัติจากกองทัพอากาศ เปิดการฝึกนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และเปิดการฝึกครบทั้ง 5 ชั้นปีในปีการศึกษา 2553 โดยกองทัพอากาศต้องการเน้นเฉพาะการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นกำลังพลสำรองในส่วนช่างเทคนิค เพื่อชดเชยกำลังหลักในส่วนดังกล่าวที่ขาดแคลน จะคัดเลือกเฉพาะนักศึกษาวิชาทหารที่สถานศึกษาที่มีที่ตั้งใกล้เคียงกับกองบัญชาการกองทัพอากาศ กรุงเทพฯ และเปิดสอนในด้านช่างเทคนิค ซึ่งได้แก่วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี โรงเรียนเซนต์จอห์นโปลิเทคนิค

การฝึกภาคทฤษฎี จะมีการเรียนภาคทฤษฎีเมื่อเริ่มทำการฝึกประมาณเดือนกรกฎาคม จนถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ที่โรงเรียนจ่าอากาศ

การฝึกภาคสนาม มีดังนี้

นักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1 ฝึกภาคสนามที่โรงเรียนการบิน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

นักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 2 ฝึกภาคสนามที่ กองบิน 2 จังหวัดลพบุรี

นักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 3 ฝึกภาคสนามที่ กองบิน 4 อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์

นักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 4 และ นักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 5 ฝึกภาคสนามที่ กองบิน 5 อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การฝึกอบรมก่อนพิธีประดับยศ จะมีการฝึกอบรมใช้เวลา 5 วัน ดำเนินการโดยกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กองบัญชาการกองทัพอากาศ ได้มีพิธีประดับยศเป็น ว่าที่เรืออากาศตรี ให้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ 5 ในส่วนของกองทัพอากาศ รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2553 เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2554

3. สิทธิที่นักศึกษาวิชาทหารจะได้รับและข้อผูกพันของนักศึกษาวิชาทหารต่อทางราชการ

สิทธิที่นักศึกษาวิชาทหารจะได้รับ มีดังนี้

3.1 การแต่งกาย

นักศึกษาวิชาทหารมีสิทธิแต่งเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารได้ ตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารและเครื่องแบบผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร พ.ศ. 2521

3.2 การยกเว้นตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

นักศึกษาวิชาทหารซึ่งอยู่ในระหว่างเข้ารับการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงกลาโหมกำหนดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2503 มีสิทธิได้รับการยกเว้นการเรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ("พระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507," 2507)

3.3 การเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

บุคคลชายผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด มีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน ("รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550," 2550) โดยนักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จชั้นปีที่ 1 มีสิทธิเข้ารับราชการทหารกองประจำการ 1 ปี 6 เดือน หรือ ร้องขอสมัครใจเป็น 1 ปี นักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จชั้นปีที่ 2 มีสิทธิเข้ารับราชการทหารกองประจำการ 1 ปี หรือ ร้องขอสมัครใจเป็น 6 เดือน นักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จชั้นปีที่ 3 มีสิทธิได้รับการขึ้นทะเบียนกองประจำการและปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ 1 ได้รับยกเว้นการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ("สภาผู้แทนราษฎร," 2551)

3.4 การเพิ่มคะแนนพิเศษ

นักศึกษาวิชาทหารมีสิทธิได้รับการเพิ่มคะแนนพิเศษ เมื่อสอบเข้าโรงเรียนทหารตามข้อบังคับกลาโหมว่าด้วยโรงเรียนทหาร พ.ศ. 2543 (กระทรวงกลาโหม, 2543) มีดังนี้

สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 เพิ่มให้ร้อยละ 3

สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 2 เพิ่มให้ร้อยละ 4

สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 เพิ่มให้ร้อยละ 5

สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 4 เพิ่มให้ร้อยละ 6

สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 5 เพิ่มให้ร้อยละ 7

3.5 การแต่งตั้งยศทหาร

การแต่งตั้งยศทหารของนักศึกษาวิชาทหารผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนว่าด้วย สิทธิและการขอใช้สิทธินักศึกษาวิชาทหาร พ.ศ.2554 (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2554) ดังนี้

นักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จการฝึกวิชาทหารจะได้รับการแต่งตั้งยศตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วย การแต่งตั้งยศผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหาร ตามหลักสูตรของกระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วย การส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ.2524 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2537 และระเบียบกองทัพบกกว่าด้วย การแต่งตั้งยศผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหาร ตามหลักสูตรของกระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2538 ซึ่งการสำเร็จการฝึกวิชาทหาร หมายถึง สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหารของกระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และการสำเร็จการศึกษา หมายถึง สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของสถานศึกษาของทางราชการ หรือสถานศึกษาของเอกชน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะ

3.5.1 ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น สิบลตรี/จ่าตรี/จ่าอากาศตรี ต้องอยู่ในเกณฑ์ ดังนี้

1) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือหลักสูตรการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่า เมื่อได้รับราชการในกองประจำการครบกำหนด และปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

2) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และสำเร็จการศึกษาทางด้านวิชาชีพซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษาไม่น้อยกว่าสองปีต่อจากชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือหลักสูตรการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่า เมื่อได้รับราชการในกองประจำการครบกำหนดและปลดเป็นทหารกองหนุน ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

3) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 2 แต่ไม่สำเร็จการศึกษาตามที่กล่าวในข้อ 1) และ ข้อ 2) เมื่อได้รับราชการในกองประจำการครบกำหนดและปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

3.5.2 ผู้จะได้แต่งตั้งยศเป็น สิบลโท/จ่าโท/จ่าอากาศโท ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/ประกาศนียบัตรทางด้านวิชาชีพ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา เมื่อได้รับราชการในกองประจำการครบกำหนด และปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

2) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 2 และสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือหลักสูตรการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่า เมื่อรับราชการในกองประจำการครบกำหนด และปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

3) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 2 และสำเร็จการศึกษาทางด้านวิชาชีพ ซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสองปีต่อจากชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือหลักสูตรการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่า เมื่อได้รับราชการในกองประจำการครบกำหนด และปลดเป็นทหารกองหนุน ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

4) สำเร็จการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ 3 แต่ไม่สำเร็จการศึกษาตามที่กล่าวในข้อ 2) และข้อ 3) เมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการและนำปลดเป็นทหารกองหนุน ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

3.5.3 ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น สิบเอก/จ่าเอก/จ่าอากาศเอก มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) สำเร็จการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ 2 และสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/ประกาศนียบัตรทางด้านวิชาชีพ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญา เมื่อได้รับราชการในกองประจำการครบกำหนด และปลดเป็นทหารกองหนุน ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

2) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือหลักสูตรการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่า เมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการและปลดเป็นทหารกองหนุน ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

3) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และสำเร็จการศึกษาทางด้านวิชาชีพ ซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษาไม่น้อยกว่าสามปีต่อจากชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือหลักสูตรการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่า เมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการ และปลดเป็นทหารกองหนุน ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

3.5.4 ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น จ่าสิบตรี/พันจ่าตรี/พันจ่าอากาศตรี มีเกณฑ์ดังนี้

1) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/ประกาศนียบัตรทางด้านวิชาชีพ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา เมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการและปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

2) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และศึกษาในหลักสูตรระดับอนุปริญญา/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา แต่ไม่สำเร็จการศึกษาดังกล่าว

เมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการและปลดเป็นทหารกองหนุน ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

3.5.5 ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น จ่าสิบโท/พันจ่าโท/พันจ่าอากาศโท ต้องสำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และสำเร็จการศึกษาอนุปริญญา/ประกาศนียบัตรทางด้านวิชาชีพ ซึ่งเทียบเท่าอนุปริญญา เมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการและปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

3.5.6 ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น จ่าสิบเอก/พันจ่าเอก/พันจ่าอากาศเอก ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญา/ประกาศนียบัตรทางด้านวิชาชีพซึ่งเทียบเท่าปริญญา เมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการ และปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

2) สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 5 และ ศึกษาในหลักสูตรเพื่อรับปริญญา อนุปริญญา/ ประกาศนียบัตรทางด้านวิชาชีพ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา แต่ไม่สำเร็จการศึกษาดังกล่าว เมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการและปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้ว

3.5.7 ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น ว่าที่ร้อยตรี/ว่าที่เรือตรี/ว่าที่เรืออากาศตรี ต้องสำเร็จการฝึกวิชาชั้นปีที่ 5 และสำเร็จการศึกษาได้รับปริญญา อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรทางด้านวิชาชีพ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา เมื่อได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการและปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร และได้รับการฝึกอบรมตามระเบียบการแต่งตั้งยศของเหล่าทัพแล้ว

3.5.8 ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารจากต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงกลาโหมรับรองวิทยฐานะเทียบเท่าผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และสำเร็จการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่า ให้ขอแต่งตั้งยศได้ตามหลักเกณฑ์แห่งระเบียบนี้โดยอนุโลม

การแต่งตั้งยศผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารให้ปฏิบัติตามระเบียบของกองทัพบก/กองทัพอากาศ แล้วแต่กรณี ซึ่งในส่วนของกองทัพบก หน่วยที่มีหน้าที่ในการขอแต่งตั้งยศมีดังนี้

1) นายทหารชั้นสัญญาบัตร ให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เป็นผู้ขอแต่งตั้งยศแก่ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 5 โดยให้กองการเตรียมพล หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ตรวจสอบร่างคำสั่งแต่งตั้งยศและหลักฐานประกอบ รายงานถึงรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงกลาโหมผ่านตามสายการบังคับบัญชาภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้มีสิทธิขอรับการแต่งตั้งยศ

2) นายทหารชั้นประทวน ให้ศูนย์การกำลังสำรอง ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบก แล้วแต่กรณีที่ได้ นำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการและนำปลดเป็นทหารกองหนุนเป็นผู้ขอแต่งตั้งยศแก่ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 โดยส่งเรื่องให้กองการเตรียมพล หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ตรวจสอบร่างคำสั่งแต่งตั้งยศ และหลักฐานประกอบ และเสนอร่างคำสั่งแต่งตั้งยศถึงกองทัพบก ผ่านหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้มีสิทธิขอรับการแต่งตั้งยศ

ข้อผูกพันของนักศึกษาวิชาทหารต่อทางราชการ มีดังนี้

นักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จหลักสูตรชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 หรือ ชั้นปีที่ 5 ให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการ และนำปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ 1 โดยได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการ และถือว่าเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพแล้ว ทางราชการมีสิทธิ์เรียกพลเพื่อตรวจสอบสภาพ ตรวจสอบบัญชีรายชื่อ หรือเพื่อฝึกวิชาทหารได้ตลอดเวลา ถ้ามีการเรียกพลทางอำเภอจะส่งหมายเรียกไปที่บ้านของผู้นั้นเพื่อนัดวัน เวลา และสถานที่ ซึ่งผู้ถูกเรียกพลต้องมารายงานตัวตาม วัน เวลา และสถานที่ ที่กำหนดไว้ โดยมีกำหนดการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร 10 ปี ตามเงื่อนไข ของระบบการกำลังพลสำรอง ซึ่งการเรียกพลจะกระทำจนถึงอายุ 29 ปีบริบูรณ์ ถ้าหากทหารกองหนุนท่านใดหลีกเลี่ยงการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารต้องรับโทษ ตาม พ.ร.บ. การรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 โดยทหารกองหนุนที่กำลังเรียนรักษาดินแดนต่อในชั้นปีที่ 4 หรือ ชั้นปีที่ 5 สามารถขอผ่อนผันการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารได้ โดยต้องนำ สด.8 (สมุดประจำตัวทหารกองหนุนประเภทที่ 1) และเอกสารขอผ่อนผันมายื่นที่อำเภอให้เรียบร้อยอย่างถูกต้อง หากไม่ปฏิบัติตามวิธีการผ่อนผันที่ถูกต้อง จะถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารต้องรับโทษเช่นเดียวกับผู้สำเร็จนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ที่ไม่ได้ผ่อนผันการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร แต่หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกพลเช่นกัน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2559)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ความหมายและความสำคัญของนโยบาย

ความหมายของนโยบาย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ให้ความหมายว่า นโยบาย (นย+อุปาย) คือหลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ จากการศึกษาเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการหลายท่านให้นิยาม ความหมายของคำว่า “นโยบาย” ไว้ในหลายทัศนะ ดังเช่น Aderson (1975) และ Dye (2007) กล่าวว่านโยบายคือหลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็น

แนวทางดำเนินการที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติงานเป็นไปโดยถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วน วิโรจน์ สารรัตน์ (2551) กล่าวว่า นโยบาย (Policy) เป็นข้อความที่บอกให้ทราบถึงทิศทาง การเปลี่ยนแปลงขององค์การหรือของสังคม ทิศทางดังกล่าวอาจจะอธิบายถึงเรื่องอะไร เพื่ออะไร อย่างไร และเพียงใด ของความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ ซึ่งจำแนกความหมายของนโยบายออกเป็น 3 กลุ่มความหมาย โดยกลุ่มแรก หมายถึงข้อความที่บอกให้ทราบถึงกิจกรรมหรือการกระทำ (Activity or Action) อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ซึ่งในที่สุดจะแปรรูปออกมาเป็นแผนงานโครงการที่กำหนดขึ้น ข้อความเชิงนโยบายในความหมายนี้จะบอกถึงเป้าหมายปลายทางของกิจกรรม แนวทางการปฏิบัติ และคุณประโยชน์ของกิจกรรมหรือการกระทำที่กำหนด กลุ่มที่สอง หมายถึงข้อความที่บอกให้ทราบถึงแนวทางหรือวิธีการ (Strategy or Means) เพื่อเป็นเครื่องชี้แนะและกำหนดแนวทางปฏิบัติจากปัจจุบันสู่อนาคต และกลุ่มที่สาม หมายถึงข้อความที่บอกให้ทราบถึงคุณค่าและการตัดสินใจ (value and decision) ที่ได้เลือกสรรแล้วซึ่งนโยบายประเภทนี้จะบ่งบอกทางเลือกที่มีหลายทางว่าทางเลือกใดดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด แต่ สมคิด พรหมจ้อย (2550) ได้ให้ความหมายของนโยบายไว้ 2 ประการ คือ ประการแรก นโยบาย หมายถึงแนวทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นทิศทางสำหรับการตัดสินใจ และประการที่สอง นโยบาย หมายถึง แนวทางหรือการตัดสินใจของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เพื่อเป็นการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เช่น นโยบายการศึกษา นโยบายเศรษฐกิจ นโยบายการเงิน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน จุมพล นิมพานิช (2549) ได้ให้คำจำกัดความความหมายของคำว่า นโยบายเป็นมากกว่าแนวทางการดำเนินการที่จงใจหรือตั้งใจ Jamson (1994) ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า นโยบายเป็นยุทธศาสตร์ที่เลือกสรรแล้วนำไปสู่การแก้ปัญหา นโยบายจึงเปรียบเสมือนแนวทางการแก้ปัญหา การกำหนดนโยบายจึงเป็นความพยายามขององค์การเพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลในองค์การ เช่นเดียวกับ วิจิตร ศรีสะอ้าน et al. (2557) ที่เปรียบเทียบนโยบายเสมือนหนึ่งเข็มทิศและหางเสือในการเดินเรือ กล่าวคืออย่างแรกนโยบายเป็นคล้ายๆ เข็มทิศเป็นแต่เพียงว่าเป็นเข็มทิศที่ชี้ไปทางเดียวเพราะเมื่อเรากำหนดไว้แล้วก็ชี้ไปทางนั้น เราก็พยายามให้มันเล่นตามเข็มทิศที่ชี้ กับอีกลักษณะหนึ่งคือเป็นหางเสือที่จะคอยค้ำยันเรือให้แล่นไปในทิศทางที่เรากำหนด ในขณะที่ พิธาน พันทอง (2548) ให้ความหมายนโยบายว่า เป็นกรอบหรือแนวคิดที่ใช้ในการตัดสินใจขั้นต้นในการดำเนินงานในอนาคตขององค์การหรือหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่ ไชยา ภาวะบุตร (2549) และ อำนาจ ชนะวงศ์ (2550) ได้มองนโยบายว่ามีความสัมพันธ์กับผู้บริหารจึงให้ความเห็นสอดคล้องกันว่านโยบายเป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ได้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน รวมถึง ปิยะพงษ์ บุซบงก์ (2552) ให้ความหมายของการกำหนดนโยบายว่า หมายถึงกระบวนการอันจะนำมาซึ่งนโยบายในการดำเนินงานที่ถูกต้องมี

ประสิทธิภาพเป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์ของการบริหารซึ่งเป็นที่รับทราบและยอมรับจากบุคคลทุกฝ่ายขององค์การ

สรุปได้ว่า นโยบาย หมายถึง หลักการและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการร่วมกัน ที่ใช้เป็นแนวทางเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารหน่วยงานหรือองค์การ สำหรับการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

ความสำคัญของนโยบาย

นโยบายเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเพื่อการพัฒนาองค์การ ซึ่งนำมาเป็นกรอบขึ้นนำการปฏิบัติ (Course of Action) นโยบายอาจเป็นแนวทางทั้งในระดับกว้างและในระดับองค์การ ซึ่งมีความสำคัญต่อการใช้ดุลพินิจของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ (ทวีป ศิริรัศมี, 2544) ซึ่ง จักรพงษ์ สุวรรณรัมย์ (2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนโยบายว่า เป็นเครื่องมือสำคัญในการตอบสนองความต้องการและค่านิยมขององค์การหรือบุคคล อีกทั้งเป็นสิ่งบอกทิศทางในการพัฒนาประเทศทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมถึงการนำพาองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Lasswell and Kaplan (1970) ที่กล่าวว่า นโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์กันเพราะนโยบายเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการบริหารงาน และเป็นข้อมูลที่ผู้บริหารพิจารณาใช้เพื่อการตัดสินใจสั่งการ นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการด้านนโยบายของไทยที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของนโยบายกับการบริหารในทัศนะที่ตรงกันหลายประการดังนี้ คือ 1) นโยบายเป็นสิ่งที่กำหนดล่วงหน้า ช่วยลดการใช้ความคิดที่พิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ มากมายให้ลดน้อยลง ช่วยประหยัดเวลา 2) ช่วยให้การประสานงานเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารในฝ่ายต่างๆ ขององค์การให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3) ช่วยให้เกิดความมั่นใจในองค์การ ลดความสับสนของสมาชิกเพราะสมาชิกเข้าใจเป้าหมายและทิศทางการปฏิบัติงาน 4) ช่วยกระตุ้นให้การตัดสินใจของผู้บริหารเป็นไปอย่างมีพลัง ลดความไม่แน่ใจว่าการตัดสินใจสอดคล้องกับแนวคิดของผู้บริหารระดับสูงหรือไม่ 5) เป็นกรอบการตัดสินใจของผู้ได้บังคับบัญชาซึ่งช่วยให้การมอบหมายอำนาจทำได้ดีขึ้น และ 6) ช่วยให้เกิดความเสมอภาค ยุติธรรม เทียงธรรม มีความชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากการตัดสินใจที่สอดคล้องกัน (ประชุม รอดประเสริฐ, 2545)

จะเห็นได้ว่า นโยบายมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการขององค์การอย่างยิ่งเนื่องจากนโยบายช่วยให้มีการกำหนดเป้าหมายขององค์กรล่วงหน้า ฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติมีทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสอดคล้องกันก่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรในด้านต่างๆ ช่วยส่งเสริมอำนาจของฝ่ายบริหารให้ถูกต้องเป็นธรรม และช่วยให้สามารถนำปัจจัยทางการบริหารมาใช้ได้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ลักษณะของนโยบายที่ดี และองค์ประกอบของนโยบาย

ลักษณะของนโยบายที่ดี

การบริหารงานใดจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายที่ดีขององค์กรนั้น โดยนโยบายที่ดีว่าต้องมีลักษณะดังนี้ คือ 1) ต้องมีเป้าหมายที่ส่งผลประโยชน์แก่องค์กรหรือประชาชนโดยส่วนรวมมากที่สุด 2) ครอบคลุมภารกิจทุกด้านและมีความสอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกันไม่ขัดแย้งกัน 3) ควรได้มาจากการถ่วงรอนถึงความสำคัญหรือความต้องการ 4) นโยบายที่ดีควรประกอบด้วยเป้าหมาย แนวทาง และกลวิธีที่ดี ดำเนินการได้รวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด 5) ต้องมีเนื้อหาเป็นหลักในการดำเนินงานและมีหลักประกันในการประเมินความสำเร็จทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และ 6) นโยบายที่ดีจะเป็นข้อความที่ชัดเจน ถ่ายทอดไปสู่ผู้ปฏิบัติได้โดยง่ายและมีความเข้าใจตรงกัน (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2550) ซึ่งนโยบายที่ดีจะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ทิศทาง ง่าย และมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถกำหนดแนวปฏิบัติและตัดสินใจในภารกิจที่ตนเองรับผิดชอบได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องรอการวินิจฉัยสั่งการจากผู้บังคับบัญชาเสมอไป ทั้งนี้เพราะการมีความเข้าใจในนโยบายอย่างชัดเจนแล้วนั่นเอง (ไพเราะ คณะพูล, 2559) อย่างไรก็ตามนโยบายขององค์กรใด องค์กรหนึ่งมีคุณลักษณะที่ดีที่เหมาะสมโดยถือเอาทัศนคติของบุคคลเป็นที่ตั้ง เพราะนโยบายสามารถมองได้จากหลายแง่มุม มุมหนึ่งอาจเป็นที่ยอมรับของบุคคลคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง แต่อีกคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งอาจเห็นว่ายังไม่เหมาะสมดีพอ ดังนั้นคุณลักษณะที่ดีของนโยบายจะเป็นคุณลักษณะที่เป็นไปตามหลักการถือเสียงข้างมากหรือเป็นทัศนคติของกลุ่มคนส่วนใหญ่โดยอนุโลมที่อาจมีคนอื่นอีกกลุ่มหนึ่งหรือจำนวนน้อยโจมตีคัดค้านและวิพากษ์วิจารณ์ไปตามทัศนคติหรือตามเหตุผลของบุคคลกลุ่มนั้น (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550)

กล่าวโดยสรุป นโยบายที่ดีมีความสำคัญต่อการบริหาร เนื่องจาก นโยบายเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ต้องมีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ว่าใครจะทำอะไร เมื่อไร เท่าใด และอย่างไร ซึ่งนโยบายที่ดีต้องมีความชัดเจน กำหนดขึ้นจากข้อมูลที่เป็นจริง เข้าใจง่าย และทุกคนต้องเข้าใจตรงกัน มีการกำหนดระยะเวลาการใช้ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคมโดยรวม สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

องค์ประกอบของนโยบาย

องค์ประกอบของนโยบายที่สำคัญมี 2 องค์ประกอบคือ 1) วัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy Objectives) และ 2) เครื่องมือของนโยบาย (Policy Instruments) โดยวัตถุประสงค์ของนโยบาย หมายถึง จุดหมายที่เป็นที่คาดหวังให้บรรลุผล และเครื่องมือของนโยบาย หมายถึง วิธีทางที่จะทำให้บรรลุผลในจุดหมายนั้น ซึ่งวัตถุประสงค์อื่นๆ อาจมีวิธีทางหรือทางเลือกเพื่อการปฏิบัติที่หลากหลาย หรือในทางกลับกันวิธีทางหรือทางเลือกหนึ่งอาจสะท้อนเพื่อการบรรลุจุดหมายเกินกว่าหนึ่งจุดหมายได้ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2554) ซึ่ง วิจิตร ศรีสะอาด (2552) และ ทองอินทร์ วงศ์โสธร

(2545) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของนโยบายการศึกษา โดยนำองค์ประกอบเชิงโครงสร้างและองค์ประกอบเชิงกระบวนการมาบูรณาการเข้าด้วยกัน แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ คือ 1) นโยบายในฐานะเป็นแม่บทของการบริหาร มีลักษณะเป็นข้อความทั่วไป จึงแสดงถึงเจตนารมณ์ของผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ครอบคลุมหน่วยงานทุกระดับ และเป็นแม่บทในการดำเนินงานของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ อาจมีเงื่อนไขเวลากำหนดไว้ 2) นโยบายในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการศึกษา นโยบายลักษณะนี้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนแต่ละฉบับในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา นโยบายจะเป็นส่วนหนึ่งของแผน ขั้นตอนแรกเป็นการจัดทำวัตถุประสงค์และนโยบาย ประกอบด้วยกำหนดพันธกิจ วัตถุประสงค์ นโยบายและมาตรการ ขั้นตอนที่สองเป็นการจัดทำแผน ประกอบด้วยการจัดทำแผนงานงบประมาณและแนวปฏิบัติ 3) นโยบายในฐานะเป็นกรอบการปฏิบัติ นโยบายประเภทนี้มีลักษณะแคบ เจาะจง และมีความเฉพาะเรื่อง จะเป็นแม่บทของแนวปฏิบัติ ระเบียบ และกฎเกณฑ์ ซึ่งมีข้อสั่งเกิดวานโยบายแตกต่างจากแนวปฏิบัติและกฎเกณฑ์ คือ นโยบายมีลักษณะยืดหยุ่นผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจในการดำเนินการตามนโยบาย แต่แนวปฏิบัติและระเบียบมีความตายตัวไม่ยืดหยุ่นไม่ให้เกิดดุลยพินิจแก่ผู้ปฏิบัติ และ 4) นโยบายในฐานะเป็นกระบวนการ สามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การประเมินผลนโยบายและผลย้อนกลับ ขณะเดียวกัน Ozga (2009) เห็นว่านโยบายน่าจะมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) การกำหนดเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการกระทำ เป้าหมายซึ่งอาจเป็นทั้งจุดประสงค์และผลงานที่เกิดขึ้นในที่สุดในขณะที่ลักษณะที่เป็นการทำอะไร ได้อะไร เพื่ออะไร 2) การกำหนดวิถีทางในการดำเนินงาน ตามหลักการและเกณฑ์ของนโยบาย ผู้กำหนดนโยบายจะต้องมีความรู้และกำหนดไว้ก่อน อาจรวมถึงกลยุทธ์และกลวิธีต่างๆ 3) ปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบาย ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการในการกำหนดนโยบาย หากขาดปัจจัยภายในแม้เพียงอย่างเดียวนโยบายก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ และปัจจัยภายนอกได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือแม้แต่สภาพดิน ฟ้า อากาศ ซึ่งมีผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายเป็นอย่างมาก ส่วน นพดล มโนงาม (2559) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของนโยบาย ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Ends) นโยบายจะต้องมีวัตถุประสงค์บอกไว้เป็นเป้าหมายปลายทาง แนวทาง (Means) นโยบายจะต้องบอกว่าจะอะไรเป็นแนวทางที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ และกลไกของนโยบาย (Mechanism) นโยบายจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้จะต้องมีกลไกในการนำไปปฏิบัติ เช่น ต้องมีการออกกฎหมาย ออกระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น โดยกระบวนการอันจะนำมาซึ่งนโยบายในการดำเนินงานที่ถูกต้องมีประสิทธิภาพเป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์ของการบริหารซึ่งเป็นที่รับทราบและยอมรับจากบุคคลทุกฝ่ายขององค์การหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ การกำหนดนโยบายนั่นเอง (ปิยะพงษ์ บุษบงก์, 2552) ดังนั้นการกำหนดนโยบาย เป็นการกำหนดหลักการหรือกรอบความคิด แนวทางหรือกลวิธีดำเนินงานที่ผู้มีอำนาจหน้าที่

ในองค์กรกำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือเฉพาะบุคคล ในทางปฏิบัติอาจกำหนดได้ในทุกระดับชั้นขององค์การ เช่นนโยบายระดับประเทศ ซึ่งเป็นนโยบายส่วนรวม นโยบายระดับสาขางาน นโยบายระดับภาค นโยบายระดับหน่วยงาน และนโยบายระดับสายงาน นโยบายยังอยู่ใกล้ระดับปฏิบัติการมากเพียงใด ลักษณะของนโยบายก็ยังมีแนวโน้มเป็นแบบจำเพาะเจาะจงมากขึ้น อีกทั้งการกำหนดนโยบายยังเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องซึ่งอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น เรียกว่า วงจรนโยบาย (Policy Cycle) หรือการพัฒนาโยบาย (Policy Development) แต่ให้คำอธิบายคล้ายกัน และหากจะมีส่วนแตกต่างกันก็อยู่ที่การเน้นความสำคัญในองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่ง ดังที่ ธงชัย สันติวงษ์ (2545) กล่าวถึงกระบวนการของนโยบายไว้ว่ามี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประเด็นปัญหาและความต้องการ บริบทต่างๆ ในสังคมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ฯลฯ ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดเค้าโครงนโยบายเบื้องต้นและการพัฒนาโยบาย ขั้นตอนที่ 3 การนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้โดยองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องอาศัยระยะเวลาและดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกัน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลนโยบาย เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารนโยบายที่ผู้บริหารนโยบายจะต้องกำหนดไว้ก่อนล่วงหน้าเพื่อการตัดสินใจว่านโยบายที่กำลังดำเนินอยู่นั้นยังเหมาะสมที่จะต้องใช้ต่อไป (Retain) หรือจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง (Modify) หรือยกเลิก (Eliminate) นอกจากนี้ วิโรจน์ สารรัตนะ (2556b) ยังได้กล่าวถึงโครงสร้างของนโยบายที่สอดคล้องกันด้วยการกำหนดนโยบายสิ่งแรกที่ต้องมีคือวัตถุประสงค์ (Objective) ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง และเป็นข้อความที่แสดงออกถึงอุดมการณ์หรือปรัชญาในการกระทำให้เป็นไปตามมุ่งหวัง วัตถุประสงค์หนึ่งๆ ประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย (Purpose) หรือจุดหมาย (Aim) หรือเป้าหมาย (Target หรือ Goal) เป็นจำนวนมาก ซึ่งจุดมุ่งหมายหรือจุดหมายและเป้าหมายคือผลงานสุดท้าย (Ultimate Result) ของวัตถุประสงค์นั่นเอง เมื่อวัตถุประสงค์ได้รับการกำหนดขึ้นองค์ประกอบต่อไปคือนโยบาย วัตถุประสงค์หนึ่งอาจมีหลายนโยบาย ซึ่งผู้ปฏิบัติงานจะต้องเลือกและตัดสินใจใช้นโยบายดำเนินงานที่มีความเป็นไปได้ถูกต้อง มีเหตุผล ประหยัดเวลา ทุนทรัพย์ และกำลังงาน เมื่อกำหนดนโยบายแล้วการที่จะทำให้นโยบายดำเนินงานได้ย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบที่เรียกว่า ยุทธศาสตร์ (Strategy) ที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องเลือกเอาวิธีที่ดีที่สุดที่เหมาะสม และต้องอาศัยวิธีการ (Methods) ซึ่งเป็นวิธีหรือแนวทางเฉพาะที่กำหนดขึ้นเพื่อการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของนโยบาย หมายถึง ส่วนสำคัญที่ประกอบกันทำให้เกิดเป็นนโยบายขึ้นมา องค์ประกอบของนโยบายมี 2 องค์ประกอบที่สำคัญคือ วัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy Objective) และแนวทางของนโยบาย (Policy Means) หรือเครื่องมือของนโยบาย (Policy Instruments) ในบางครั้งอาจมีองค์ประกอบส่วนที่ 3 ได้แก่ กลไกของนโยบาย (Policy Mechanism)

3. การวิจัยเชิงนโยบาย

3.1 ความเป็นมาของการวิจัยเชิงนโยบาย

การวิจัยเชิงนโยบายเริ่มประมาณช่วงทศวรรษ 1970 มีการตั้งสถาบันวิจัยเชิงนโยบายการจตุรสารและการฝึกอบรม การวิจัยเชิงนโยบายในที่ต่างกันอาจผันแปรตามประเด็นต่างๆ ดังนี้ (1) แหล่งเงินทุน หากเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย การเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องจะมีมาก (2) จุดเน้นการวิจัยอยู่ที่การหาปัญหาหรือหาทางแก้ปัญหา (3) ความเป็นผู้วิจัยภายใน/ภายนอกองค์กร ถ้าเป็นผู้วิจัยภายในอาจพบอุปสรรคปัญหาความเป็นระบบราชการและวิสัยทัศน์ในการวิจัย และถ้าเป็นผู้วิจัยภายนอกจะมีความเป็นอิสระในการวิพากษ์วิจารณ์ได้มากกว่า (4) หลักการทางวิชาการของผู้วิจัย หากต้องการแก้ปัญหาความลำเอียงเชิงวิชาการและการป้องกันการมีมุมมองเฉพาะด้านก็ต้องใช้การวิจัยเชิงบูรณาการระหว่างศาสตร์สาขาต่างๆ (วิโรจน์ สารรัตนะ & ประยุทธ์ ชูสอน, 2548)

3.2 ความหมายของการวิจัยเชิงนโยบาย

การวิจัยเชิงนโยบาย เป็นกระบวนการศึกษารวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่อาจจะเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในระดับนโยบาย เสนอผู้บริหารสำหรับประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย การพัฒนานโยบาย และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งเป็นการวิจัยเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ทั้งนี้ในการดำเนินงานวิจัยนั้นควรให้ความสำคัญกับเนื้อหาซึ่งมีองค์ประกอบหลายด้านด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการมีจรรยาบรรณของนักวิจัย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2555) สอดคล้องกับ Dukeshire and Jennifer (2002) ที่ว่า การวิจัยเชิงนโยบาย หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาของสังคมเพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้กับผู้ที่วางนโยบาย และข้อเสนอแนะเหล่านั้นต้องเน้นไปที่การปฏิบัติได้จริงเพื่อเป็นการแก้ปัญหาหรือลดปัญหานั้นๆ

3.3 ประเภทของการวิจัยเชิงนโยบาย

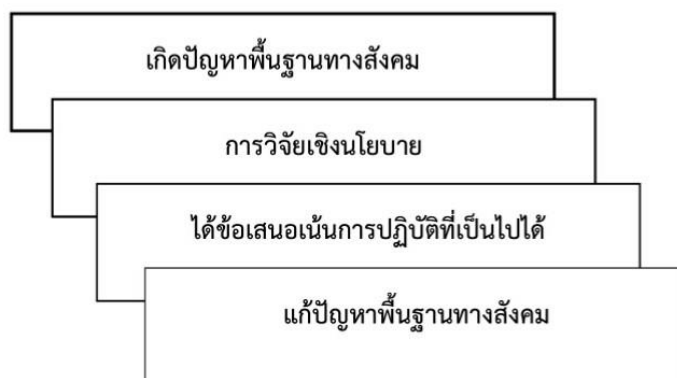
ประเภทของการวิจัยนโยบายแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) การวิจัยที่เน้นการวิเคราะห์ตัวนโยบาย (2) การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามนโยบาย และ (3) การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบาย (สุคนธา คงศีล, 2551) สำหรับ Oaks (2003) แบ่งประเภทของการวิจัยเชิงนโยบายออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) การวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) เป็นการออกแบบเพื่อสำรวจความรู้ใหม่อาจจะ มีผลหรือไม่มีผลกระทบต่อปัญหาสังคมในทันทีทันใด (2) การวิจัยทางเทคนิค (Technical Research) เป็นการออกแบบเพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะ (3) การวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis) เป็นการปฏิบัติเพื่อศึกษาถึงการนำมาใช้และผลของกระบวนการในการสร้างนโยบาย (4) การวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มการปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหาสังคมพื้นฐาน ส่วน Majchrzak (1984) ได้แบ่งประเภทของการวิจัยเชิงนโยบายที่ผันแปรตามแหล่งข้อมูลเป็น 4 ประเภท

ดังนี้ (1) การวิจัยเชิงนโยบายถูกกำหนดด้วยแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น จากหน่วยงานราชการ ความสนใจของกลุ่มเขตเลือกตั้ง หรือองค์การการกุศล (2) การวิจัยอาจผันแปรตามจุดสนใจซึ่งเป็นการนิยามปัญหา หรือเป็นการแก้ปัญหา (3) การวิจัยอาจผันแปรตามสภาพแวดล้อมอาจดำเนินการในสภาพแวดล้อมขององค์การที่หลากหลาย เช่น สำนักงานจัดทำการวางแผน การวิเคราะห์นโยบาย การวัดผลประเมินผล การวิจัยหรือพัฒนา (4) การวิจัยอาจผันแปรตามข้อกำหนดทางวิชาการของผู้วิจัย เช่น ทางจิตวิทยา สังคมศาสตร์ กฎหมาย สังคมวิทยา มนุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์และการบริหารระบบราชการ

3.4 ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงนโยบาย

ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงนโยบาย คือการเป็นพหุมิติ (Multi-Dimension) มองปัญหาที่ศึกษาด้วยหลากหลายแง่มุม รวมถึงเป็นวิธีการอุปมานเชิงประจักษ์ (Empirico-Inductive Approach) อุปมานผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างไปสู่ประชากร เพื่อให้ข้อสรุปจากการวิจัยใช้อธิบายได้ทั่วไปซึ่งให้ความสำคัญทั้ง อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ไม่กำหนดกรอบตัวแปรไว้อย่างตายตัว แต่เปิดกว้างต่ออิทธิพลและตัวแปรแทรกซ้อนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ผลงานวิจัย หรือแหล่งทุนโดยแสดงถึงคุณค่า หรือแนวคิดให้เห็นชัดเจนในนิยามของปัญหา ปัญหาการวิจัย การพัฒนาข้อเสนอจากผลการวิจัย และการเผยแพร่ผลการวิจัย (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556a) ขณะที่ Yin (2002) กล่าวว่า การวิจัยเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องใช้ความเชี่ยวชาญหลายด้านในการศึกษา และต้องมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่เป็นจำนวนมาก ข้อเสนอเชิงนโยบายเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการวิจัยโดยกำหนดหลักเกณฑ์ 3 ประการคือ (1) นโยบายมีความสัมพันธ์กับการวิจัยเชิงนโยบาย คือผลของการวิจัยเป็นเพียงข้อมูลในการแก้ปัญหาส่วนหนึ่งในจำนวนข้อมูลทั้งหมดของการตัดสินใจ (2) นโยบายสัมพันธ์กับการวิจัยเชิงนโยบายเนื่องจากนโยบายไม่ได้ถูกจัดทำขึ้น แต่เป็นการสะสมเพิ่มพูน ซึ่งผู้กำหนดนโยบายเป็นผู้ดำเนินการจัดการแก้ปัญหา โดยเฉพาะปัญหาที่ยาก ปัญหาที่มีความซับซ้อน และปัญหาที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ง่าย และ (3) กระบวนการทำนโยบายเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อน เนื่องจากมีผู้กระทำที่แตกต่างกัน ดังนั้นโครงสร้างนโยบายจำนวนมากอาจให้ผลตรงหรือไม่ตรงกับตามความตั้งใจก็ได้

การวิจัยเชิงนโยบาย สามารถทำได้ด้วยระเบียบวิธีที่หลากหลายอาจเป็นการวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) หรือการวิจัยผสม (Mixed Research) อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายในการวิจัยจะเป็นสิ่งเดียวกันนั่นคือ การให้ได้มาซึ่งข้อเสนอที่เน้นการปฏิบัติที่เป็นไปได้ เพื่อการแก้ปัญหาพื้นฐานทางสังคมที่นำมาเป็นประเด็นในการศึกษาวิจัย ดูได้จากลำดับความสัมพันธ์เชิงเหตุผลดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของจุดมุ่งหมายในการวิจัยเชิงนโยบาย

จากทัศนะเกี่ยวกับการวิจัยเชิงนโยบายที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีแนวคิดที่สามารถนำมาปรับและประยุกต์ในการวิจัยนี้ คือ แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย (Design of study) ว่าสามารถจะดัดแปลง (Adapting) ผสมผสาน (Combining) หรือปรับปรุง (Improvising) ให้มีความเหมาะสมได้ ส่วนมากจะไม่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเดียว แต่จะเป็นแบบผสมจากระเบียบวิธีวิจัยประเภทหลากหลายประเภท ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการออกแบบการวิจัยดังกล่าว มาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอการวิจัยเชิงนโยบายแบบผสมผสานที่ประกอบด้วย การสำรวจข้อมูล (Survey Study) การประเมินโครงการ (Project Evaluation) การศึกษาการมองอนาคต (Foresight Studies) และพหุกรณีศึกษาหลายพื้นที่ (Multicase Multisite Studies)

4. การประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมิน

ความหมายของคำว่า การประเมิน (Evaluation) ใน Oxford Dictionaries (2016) ให้ความหมายไว้ว่า การประเมิน คือ การทำการตัดสินเกี่ยวกับปริมาณ/จำนวน/มูลค่าของบางอย่างโดยการวัดผล สอดคล้องกับความหมายของการประเมินตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2559a) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การประเมิน หมายถึง กะประมาณคุณค่า หรือผลเท่าที่ควรจะเป็น โดยคุณค่าเป็นคุณลักษณะที่ถูกกำหนดขึ้นทางสังคม สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตย่อมมีคุณค่าทั้งในตัวเองรวมถึงต่อสิ่งอื่นด้วย ซึ่งกระบวนการประเมินจึงเป็นกลไกที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณค่า อาจจะกล่าวได้ว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนา ดังประโยคที่เป็นอมตะทางการประเมินของ D. L. Stufflebeam et al. (1971) ที่กล่าวไว้ว่า “The purpose of evaluation is not to prove but to improve” ด้วยเหตุนี้การประเมิน จึงหมายถึงกลไกในการพิจารณาตัดสินและพัฒนาคุณค่า นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านให้ทัศนะและความหมายไว้ต่างกันว่า การประเมิน เป็นกระบวนการที่ใช้ดุลพินิจ (Judgement) หรือค่านิยม

(Value) ในการพิจารณาตัดสินคุณค่า ความเหมาะสม ความคุ้มค่า หรือสัมฤทธิ์ผลของเหตุการณ์ หรือสิ่งอื่นใด (ชาญ สวัสดิ์สาลี, 2542) โดยอิงกับสิ่งแวดล้อมหรือการบรรยายคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากการวัด และอธิบายในหลายลักษณะในหลายแง่มุม แล้วตีความออกมาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของสิ่งที่วัดมาประกอบการตัดสินใจ (Gronlund, 1981; พีรพงศ์ ทิพนาค, 2541) โดยมีการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ข้อมูลผ่านการวิเคราะห์แล้ว (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, ม.ป.ป.) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ แล้วตัดสินให้คุณค่าต่อข้อมูลของสิ่งนั้นๆ (รัตนะ บัวสนธ์, 2556) ว่าตรงกับเกณฑ์วัตถุประสงค์หรือมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ว่าสูงหรือต่ำกว่ามาตรฐานเพียงใด ควรจะปรับปรุงแก้ไขที่จุดไหน (ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2543; วิจิตร อวาทกุล, 2540) ซึ่งการประเมินอาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (1) การประเมินแบบวิทยาศาสตร์ (The Scientific Approach) การประเมินผลแบบนี้ เป็นการเปรียบเทียบดูการเปลี่ยนแปลงไปก่อนและหลังการฝึกอบรม จะใช้วิธีวิจัยแบบการทดลองที่จะต้องมีการควบคุมและกลุ่มทดลอง (2) การประเมินแบบการค้นพบ (The Discovery Approach) เป็นการพยายามค้นหาว่าสิ่งที่คาดหวังจากการฝึกอบรมเกิดขึ้นหรือไม่จากข้อมูลทุกอย่างที่หาได้ (ประภาภรณ์ มูลแสง, 2544) ส่วน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2558) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของโครงการและความสำเร็จของโครงการอันเป็นเครื่องบ่งชี้คุณค่าของโครงการ และในการประเมินค่าสิ่งใดก็ตามจะต้องประกอบด้วย ส่วนประกอบการ (Performance) ที่ได้จากการวัดกับการตัดสินคุณค่าของส่วนประกอบการโดยการเปรียบเทียบส่วนประกอบการที่ได้จากการวัดกับเกณฑ์การประเมินองค์ประกอบของการประเมินเขียนแสดงในรูปสมการ ดังนี้

$$\begin{array}{ccccc} \text{การประเมิน} & = & \text{การวัด} & + & \text{การตัดสินใจ} \\ \text{(Evaluation)} & & \text{(Measurement)} & & \text{(Judgment)} \end{array}$$

สำหรับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2550) ได้สรุปว่า การประเมิน เป็นกระบวนการศึกษาสิ่งต่างๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research-Oriented) การประเมินเป็นการตรวจสอบการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Objectives-Oriented) การประเมินเป็นการช่วยเสนอข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision-Oriented) การประเมินเป็นการสนองสารสนเทศแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายด้วยการบรรยายอย่างลุ่มลึก (Description-Oriented) และการประเมินเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน (Judgment-Oriented)

จากความหมายของการประเมินที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการพิจารณา วิจัย เพื่อให้ทราบว่า การกระทำกิจกรรมที่ทำไปนั้นเกิดผลอย่างไรเพื่อที่จะตัดสินคุณสมบัติ/คุณค่า/คุณภาพของสิ่งที่สนใจ โดยนำข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน/วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่นำมาปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นต่อไป

ความเป็นมาของการประเมิน

เรื่องการประเมินผลเริ่มได้รับความสนใจในวงการศึกษามาตั้งแต่ปี ค.ศ.1960 เป็นต้นมา แต่ ราล์ฟ ไทเลอร์ (Ralph Tyler) ได้เป็นผู้วางรากฐานให้นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1930 โดยไทเลอร์ (Tyler) ได้เป็นผู้ริเริ่มให้คำนิยามการศึกษาว่า “การศึกษาคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม” ดังนั้น การประเมินผลหลักสูตรจึงมุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงเป็นจุดสำคัญ ต่อมา สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้ให้แนวคิดใหม่เกี่ยวกับการประเมินว่า “การประเมินผล คือ กระบวนการในการหาข้อมูล เก็บข้อมูล เพื่อที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกอื่นที่ดีกว่าของเดิม” ต่อมาในปี ค.ศ.1963 ครอนบาค (Cronbach) ได้เขียนคำนิยามของการประเมินลงไว้ในวารสาร Teacher College Record ว่า “การประเมิน หมายถึง การรวบรวมข้อมูล และการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจในโปรแกรม จะเห็นได้ว่าแนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และครอนบาค (Cronbach) นี้ตรงกัน ในวงศึกษานับว่าเป็นแนวความคิดใหม่ในการประเมินโครงการ (ทิตินา แคมมณี, 2558) สำหรับพัฒนาการของการประเมินแบ่งได้เป็น 7 ยุค ดังนี้ (จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2559; ศุภามณ จันทร์สกุล, 2557)

ยุคแรก คือ ยุครุ่งอรุณแห่งความเรืองปัญญา (ค.ศ.1600-1800) ยุคแรกนี้วิทยาศาสตร์เริ่มเข้ามามีบทบาท เป็นจุดกำเนิดของการศึกษาสังคมด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือเชิงปริมาณ

ยุคที่ 2 คือ ยุคการสร้างแนวคิดการวัดและการประเมิน (ค.ศ.1801-1900) เป็นยุคแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรม การปฏิรูปโครงการทางการศึกษา โดย Rice เป็นผู้นำในการเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้วิจัยและประเมินโครงการทางการศึกษาอย่างเป็นทางการครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา ได้รับการขนานนามว่า “บิดาแห่งการวิจัยทางการศึกษา”

ยุคที่ 3 คือ ยุคการวัด และการประเมินประสิทธิภาพ (ค.ศ.190 -1930) ยุคนี้ความคิดทางด้านวิทยาศาสตร์การจัดการเข้ามามีอิทธิพลต่อทฤษฎีการบริหารทางการศึกษาและอุตสาหกรรม ซึ่ง Thorndike เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาแบบสอบถามเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ ได้รับการขนานนามว่า “บิดาแห่งการทดสอบ”

ยุคที่ 4 คือ ยุคการประเมินอิงวัตถุประสงค์ (ค.ศ.1931-1945) โดย Tyler ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างสรรค์ระบบการศึกษาใหม่ จึงได้รับการขนานนามว่า “บิดาแห่งการประเมิน”

ยุคที่ 5 คือ ยุคการประเมินโดยใช้แบบสอบถามมาตรฐาน (ค.ศ.1946-1957) เริ่มโดย Tyler และคณะ ได้รวมตัวกันเพื่อก่อตั้งสถาบันบริหารการทดสอบทางการศึกษา (Educational Testing Service) หรือ ETS และมีการสร้างและใช้แบบสอบถามมาตรฐาน

ยุคที่ 6 คือ ยุคการขยายตัวของทฤษฎีการประเมิน (ค.ศ.1958-1972) ยุคนี้เกิดมโนทัศน์ใหม่ของการประเมิน เช่น การรับผิดชอบต่อผลการกระทำ (Accountability) การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย-ผลประโยชน์ (Cost-Benefit) และการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) การประเมินในขณะนั้น

ถูกกำหนดให้ใช้แบบสอบถามมาตรฐานทั่วประเทศ เพื่อตรวจสอบผลสำเร็จจากการเปรียบเทียบผลลัพธ์การเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ยุคที่ 7 คือ ยุคพัฒนาสู่การเป็นวิชาชีพ (ค.ศ.1973-ปัจจุบัน) ในยุคนี้มีการพัฒนาเทคนิคการประเมินผลงานการประเมิน ซึ่งเรียกว่า Meta Evaluation หรือ อภิमानการประเมิน เพื่อใช้ในการประกันและตรวจสอบคุณภาพของการประเมิน รวมทั้งได้มีการกำหนดมาตรฐานของการประเมิน (Joint Committee on Standard for Educational Evaluation) และมาตรฐานของการประเมินบุคลากร (Personnel Evaluation Standards) รวมถึงยังมีการกำหนดมาตรฐานของนักประเมิน (AEA's Guideline Principles for Evaluators) อีกด้วย

ความสำคัญและประโยชน์ของการประเมิน

การประเมินมีความสำคัญเนื่องจากการประเมินโครงการ เป็นการช่วยจัดเก็บข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการในทุกรูปแบบที่รวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ทำให้ได้สารสนเทศของข้อมูล สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ (เขาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2553; สุวิมล ติรกันันท์, 2547) สำหรับ เซาว์ อินไฮ (2553) ได้ให้ความสำคัญกับการประเมินโครงการ ซึ่งเหตุผลที่ต้องประเมินโครงการเพราะการประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เป็นกระบวนการที่เป็นระบบเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อตัดสินความสำเร็จของโครงการ อาจสรุปได้ว่า การประเมินมีความสำคัญ เพราะว่าการประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อตัดสินความสำเร็จของโครงการ เป็นเป็นกลไกที่มีความสำคัญในการเสนอข้อมูลสารสนเทศต่อผู้บริหารองค์กร หรือผู้บริหารโครงการ ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ จากผู้ประเมิน โดยสามารถนำข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวมาใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโครงการ ช่วยในการแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบของโครงการ มีส่วนสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงาน ตลอดจนช่วยในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการ สำหรับลักษณะที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อการประเมินในปัจจุบัน ตามทัศนะของ Fitzpatrick, Sander, and Worthen (2004) ประกอบด้วย

- 1) ให้ความสำคัญกับการประเมินสิ่งที่อยู่ภายในหรือเป็นนามธรรม
- 2) อธิบายโดยใช้วิธีการคุณภาพ
- 3) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลากหลายวิธีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ
- 4) ต้องอธิบายหรือยึดอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการประเมิน
- 5) การประเมินต้องให้ความสำคัญด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- 6) การประเมินต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ไม่มุ่งเน้นผลกำไร
- 7) ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- 8) ผู้ประเมินต้องมีการวางตัวที่เหมาะสมและมีจรรยาบรรณการประเมิน
  - 9) มีการนำเทคโนโลยีและการสื่อสารมาใช้ในการประเมิน
  - 10) การประเมินต้องมีใช้พื้นฐานจากการวัดการปฏิบัติ (Performance Measurement) และการประเมินที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐาน (Standards-Base Assessment)
  - 11) การประเมินควรมีการยกระดับให้มีความสำคัญในระดับชาติหรือนานาชาติเพิ่มขึ้น
- โดยสรุปแล้วประโยชน์ของการประเมินขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญคือ ลักษณะของการประเมิน และลักษณะบริบทองค์กรและผู้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มุ่งประเมิน โดยในบริบทที่มักจะนำไปใช้ประโยชน์ได้แก่ การให้ผลการประเมินในการให้คำปรึกษาแนะนำ การใช้ผลการประเมินเพื่อรายงานความก้าวหน้าในการเรียนให้แก่ผู้ปกครอง การใช้ผลการประเมินสำหรับผู้บริหารและจัดการศึกษา การใช้ผลการประเมินสำหรับตรวจสอบคุณค่าและความคุ้มค่าของงานวิจัย และการประเมินเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการประเมิน

จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์สำคัญของการประเมิน คือ เพื่อให้ได้การรับรองวิทยฐานะ (Accreditation System) เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนงบอย่างพอเพียง ช่วยให้การใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์เต็มที่ (Efficiency) เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญสำหรับช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจ ช่วยให้การบรรลุวัตถุประสงค์ หรือครบถ้วนตามกระบวนการของการวางแผนโครงการ ช่วยในการควบคุมคุณภาพของโครงการ และเพื่อให้ทราบผลผลิตหรือผลกระทบจากโครงการ (สมสุณีย์ ดวงแข, 2552) สอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย ดุลยเกษม (2558) ที่ว่าการประเมินเป็นกิจกรรมที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานของโครงการ เพราะการประเมินเป็นกลไกที่ดีและจำเป็นสำหรับผู้บริหารโครงการ ผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินจะเป็นข้อเสนอแนะที่ผู้บริหารโครงการสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของโครงการได้อย่างมาก ซึ่งการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการประเมินนั้น ต้องทราบว่าผู้ประเมินต้องการประเมินและต้องการได้ข้อมูลอะไร จึงเริ่มพิจารณาในเรื่องงบประมาณ หรือทรัพยากรที่ต้องใช้ในการประเมิน จากนั้นทำการศึกษาข้อมูลภูมิหลังที่จำเป็น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540) ซึ่งวัตถุประสงค์ของการประเมินนั้นได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ทัศนะไว้ดังนี้

- 1) การประเมินเพื่อศึกษาว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป (อุทุมพร จามรมาน, 2533)
- 2) การประเมินเพื่อปรับปรุง เป็นการประเมินระหว่างดำเนินการเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ปรับการปฏิบัติงาน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2533; อำพล ทิมาสาร, 2538) เพื่อพัฒนาบุคคลแต่ละคน รวมทั้งการปรับปรุงองค์กร

3) การประเมินเพื่อสรุปผล เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดดำเนินการเพื่อตัดสินคุณค่า การปฏิบัติงานโดยสรุปว่ามีเหมาะสมหรือไม่ รวมถึงได้ตอบสนองความต้องการของสังคม เพียงใด (พัฒนา สุขประเสริฐ, 2541)

4) การตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมิน ได้แก่ ทรัพยากร องค์กร สังคม กิจกรรม แผนและโครงการ โดยจุดมุ่งหมายของการประเมินก็คือ การพัฒนาคุณค่าของสิ่งที่มุ่ง ประเมิน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550)

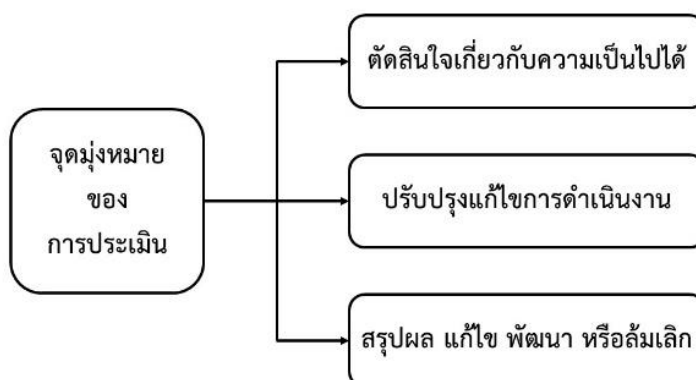
สำหรับ ญัตติพันธ์ เขจรนนท์ (2543) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการประเมินผลมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ ได้แก่

1) เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของโครงการ หรือเพื่อตัดสินใจก่อนการใช้โครงการ

2) เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับช่วยในการตัดสินใจแก้ไข และปรับปรุงส่วนประกอบของโครงการขณะดำเนินงาน

3) เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการขยายโครงการให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง หรือการล้มเลิกโครงการ

จากจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการประเมินผลดังกล่าวสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงจุดมุ่งหมายของการประเมิน

กล่าวโดยสรุป จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการประเมินนั้น จัดทำขึ้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ปรับปรุง และพัฒนาโครงการหรือหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมถึงความต้องการของสังคม

กระบวนการประเมิน

กระบวนการประเมินผลการฝึกอบรมจะต้องดำเนินการให้เป็นระบบโดยเริ่มลำดับขั้นดังนี้ (อำนาจ แสงสว่าง, 2540)

ขั้นที่ 1 ทดสอบก่อนการฝึกอบรม (Pre-test) เพื่อเป็นการประเมินผลว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพื้นฐานความรู้เดิมในเรื่องที่เข้ารับการฝึกอบรมมากน้อยแค่ไหน หรืออยู่ในระดับใด

ขั้นที่ 2 ฝึกอบรม (Training) เป็นขั้นที่วิทยากรให้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในเรื่องที่ฝึกอบรม โดยถ่ายทอดผ่านวิธีการสอน การใช้อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน และเทคนิคการนำเสนอให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ขั้นที่ 3 ทดสอบภายหลังการฝึกอบรม (Post-test) จะชี้ให้เห็นความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละบุคคล

ขั้นที่ 4 การติดตามผล (Follow-up) โดยประเมินจากประสิทธิภาพการทำงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น

ส่วน จุฑามณี ตระกูลมุกดา (2544) ได้แบ่งกระบวนการประเมินผลการฝึกอบรม ออกเป็น 8 ขั้น ดังนี้

- 1) ศึกษาพิจารณาวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม และพัฒนา
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินผลการฝึกอบรมว่าทำเพื่ออะไร ที่ไหน และอย่างไร
- 3) กำหนดข้อมูลที่จะรวบรวมว่าจะเป็นอย่างใด และเมื่อไร
- 4) กำหนดแผนการรวบรวมข้อมูลว่าแบบการประเมินผลเป็นอย่างใด โดยวิธีการอย่างไร
- 5) สร้างเครื่องมือ เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการณ์ หรือแบบทดสอบ
- 6) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และทรัพยากรอื่น
- 7) นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดเก็บ จำแนก ประมวลผล แปลผล วิเคราะห์ และสรุปข้อมูล
- 8) เขียนรายงานการประเมินผล เพื่อใช้ในการปรับปรุงการดำเนินการต่อไป

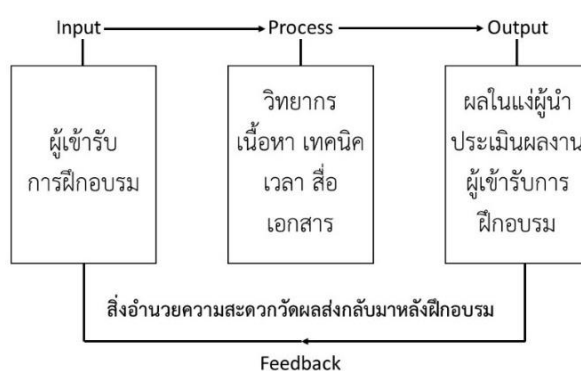
สำหรับกระบวนการประเมินผลการฝึกอบรมสามารถจัดเป็น 3 ส่วน ตามแนวความคิดของทองฟู ศิริวงศ์ (2536) ดังนี้

- 1) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม คือผู้ที่ต้องการรับการพัฒนาด้านตนเองทั้งในด้านทักษะสมรรถภาพ และทัศนคติต่อการฝึกอบรม

2) การดำเนินการฝึกอบรม คือวิทยากร เนื้อหา เทคนิคที่ใช้ เวลาที่กำหนด สื่อในการฝึก อบรม และเอกสารในการฝึกอบรม

3) ผลที่ได้รับของผู้เข้ารับการฝึกอบรม คือการประเมินหลังการฝึกอบรมแล้วในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ประเมินผลงานผู้เข้ารับการฝึกอบรม

จากกระบวนการประเมินผลการฝึกอบรม สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4 แสดงกระบวนการประเมินผลการฝึกอบรม

การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินผล เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการประเมิน ทั้งนี้หากเครื่องมือที่นำมาใช้ไม่มีคุณภาพดีพอจะทำให้ข้อมูลที่ได้อาจมีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นผู้ที่ทำการประเมินจึงจำเป็นต้องมีความรู้ และระมัดระวังในการสร้างและใช้เครื่องมือให้ถูกต้อง ซึ่งเครื่องมือที่ดีจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2548)

- 1) มีความเที่ยงตรง (Validity) คือ สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้
- 2) มีความเชื่อถือ (Reliability) คือ สามารถวัดได้คงที่ แน่นนอนไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งโดยใครก็ตามผลที่ได้จะตรงกัน
- 3) มีความยาก (Difficulty) คือมีความยากง่ายเหมาะสม และให้เวลาในการทำพอเหมาะ โดยเฉพาะกรณีของแบบทดสอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
- 4) มีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือสามารถแยก/แบ่งกลุ่มผู้ตอบออกเป็นระดับต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง เช่น จำแนกคนมีความรู้ออกจากคนที่ไม่มีความรู้
- 5) ความเป็นปรนัย (Objectivity) คือลักษณะคำถามไม่คลุมเครือ มีการให้คะแนนคงที่ และการแปลคะแนนคงที่ ไม่ว่าผู้ใดแปลผลก็จะได้เหมือนกัน

สำหรับ ฉลาด จันทรสสมบัติ and ทองสง่า ผ่องแผ้ว (2555) กล่าวถึงการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงประเมินมีดังนี้

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือ
- 2) ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3) วางแผนการสร้างเครื่องมือ
- 4) สร้างเครื่องมือ
- 5) ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- 6) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out)
- 7) วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ
- 8) จัดพิมพ์และนำไปใช้จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้ทั่วไปมีหลายประเภท เช่น แบบสอบถาม และแบบสำรวจ (Questionnaire and Checklist) แบบประเมินค่า (Rating Scale) การสัมภาษณ์ (Interview) การสังเกต (Observation) และแบบทดสอบ (Tests) เป็นต้น (สิริลักษณ์ ตีรณธนากุล, 2554)

ประเภทของการประเมิน

การจัดจำแนกประเภทการประเมินมีหลายประเภท ในที่นี้ผู้วิจัยขอนำเสนอเฉพาะแนวทางการประเมินที่ใช้กันมากในปัจจุบันดังนี้

- 1) การประเมินเชิงปริมาณหรือเชิงระบบ (Quantitative or Systematic Evaluation)

เป็นกระบวนการแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามการประเมิน โดยใช้กระบวนการมีระบบที่อิงปรัชญาปฏิฐานนิยม (Positivism) ให้ความสำคัญกับการวัดและการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่เป็นปรนัย โดยใช้เครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีการควบคุมความแปรปรวนจากตัวแปรแทรกซ้อน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการประเมิน โดยการประเมินเชิงปริมาณที่สำคัญมีดังนี้

1.1) การประเมินอิงวัตถุประสงค์ (Objective-Based Evaluation) ของ Tyler เป็นการประเมินที่พัฒนาขึ้นเพื่อประเมินหลักสูตร โดยใช้การเปรียบเทียบผลการบริหารหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) (ชัยวิชิต เขียวชนะ, 2553)

1.2) การประเมินความแตกต่าง (Discrepancy Evaluation) ของ Provus มีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ การประเมินการออกแบบโครงการ การประเมินการเตรียมความพร้อม การประเมินการดำเนินการ และการประเมินผลผลิต (ERIC, 2016)

1.3) การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Evaluation) ของ Alkin เป็นการประเมินความแตกต่างระหว่างสภาวะหรือพฤติกรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน กับเป้าหมายที่ควรจะเป็น โดยนักประเมินมีบทบาทในด้านจัดหาสาระที่ว่าด้วย ขอบเขตของโครงการ

ศึกษาจุดมุ่งหมายของโครงการ ตลอดจนผลที่ต้องการของโครงการ โดยพยายามกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการให้ได้ (อุทุมพร จามรมาน, 2545)

1.4) การประเมินเชิงปริมาณที่เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ต้นทุน (Cost Analysis) เป็นการประเมินประกอบด้วย การวิเคราะห์ประสิทธิผล-ต้นทุน (Cost-Effectiveness) และการวิเคราะห์ผลประโยชน์-ต้นทุน (Cost-Benefit Analysis) นักเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์นี้เป็นอันมาก จึงได้ถูกนำมาใช้สำหรับการวิเคราะห์โครงการต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย (สฤต สันติเมทนีดล, 2558) ซึ่งเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบเพื่อให้ได้โครงการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.5) การประเมินการฝึกอบรมและพัฒนา (Training and Development Evaluation) ของ Kirkpatrick เป็นการประเมินที่ใช้จุดมุ่งหมายเป็นหลักในการเปรียบเทียบเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการฝึกอบรมต่อไป โดยการประเมินมี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นการประเมินปฏิกิริยาหรือการกระทำตอบโต้ (Reaction Evaluation) ขั้นการประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) ขั้นการประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยน (Changed Behavior Evaluation) และ ขั้นการประเมินผลที่ได้รับ (Result Evaluation) (น้ำเพชร ศรีวิจิตรโชค, 2555)

1.6) การประเมินเป็นอิสระจากเป้าหมาย (Goal-Free Evaluation) ของ Scriven วิธีนี้สนใจทุกองค์ประกอบของโครงการ ทั้งการดำเนินงาน ผลที่เกิดขึ้น ผลกระทบ และอิทธิพลจากโครงการทุกองค์ประกอบ การกำหนดประเด็นการประเมินจึงอาจมีขอบเขตกว้างเกินกว่าเป้าหมายของโครงการ ผลการประเมินจึงได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับผลกระทบ และผลพลอยได้จากโครงการด้วย การออกแบบการประเมินนิยมออกแบบให้มีกลุ่มควบคุมสำหรับการเปรียบเทียบเพื่อศึกษาอิทธิพลของโครงการ (Worthen, 1990)

1.7) การประเมินเน้นการตัดสินใจ (Decision-Oriented Evaluation)/ การประเมินรูปแบบชิปปี้ (CIIPP Model = Context, Input, Process and Product Model) ของ Stufflebeam และคณะ มุ่งเน้นการใช้ผลการประเมินในการตัดสินใจบริหารจัดการโครงการหรือองค์การ โดยการประเมินแบ่งออกเป็น 4 ด้านตามทฤษฎีระบบ (System Theory) คือการประเมินบริบท การประเมินปัจจัย การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต การประเมินแต่ละด้านแยกเป็น 3 กิจกรรม คือ การกำหนดของข่ายข้อมูลที่ต้องการ การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์และการสังเคราะห์ผลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ (Kocaman & Levent, 2013)

2) การประเมินเชิงคุณภาพ

การประเมินเชิงคุณภาพ/เชิงธรรมชาติ (Qualitative or Naturalistic Evaluation) เป็นกระบวนการแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามการประเมินซึ่งมีระบบอิงปรัชญาปรากฏการณ์นิยม

(Phenomenologism) และโครงสร้างนิยม (Constructivism) โดยให้ความสำคัญกับความหมายของปรากฏการณ์ในภาพรวม และการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากภาคสนาม ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพด้วยวิธีการตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบและการวิเคราะห์เนื้อหาโดยไม่ใช้สถิติ จุดเด่นของการประเมินเชิงคุณภาพอยู่ที่คุณค่า ความหมาย และมุมมองของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน โดยไม่เน้นการเปรียบเทียบกับเกณฑ์เหมือนการประเมินเชิงปริมาณ การประเมินเชิงคุณภาพที่สำคัญมีดังนี้

2.1) การประเมินอิงความเชี่ยวชาญ (Expertise Based Evaluation) ของ Eisner ซึ่งพัฒนาการประเมินโดยใช้แนวคิดการวิพากษ์งานศิลปะของผู้ทรงคุณวุฒิ การประเมินมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นการประชุมร่วมกันพิจารณาตัดสิน (Connoisseurship) โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดสรรอธิบายความหมาย ให้แนวคิด และให้คุณค่าแก่โครงการหรือองค์การ ขั้นการวิพากษ์ (Criticism) โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิด วิจาร์ณจุดเด่นหรือจุดด้อย ผลผลิตหรือผลกระทบ และแนวทางการพัฒนา (วรทัศน์ วัฒนชีวินปกรณ์, 2556)

2.2) การประเมินอิงผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder-Based Evaluation) ของ National Institution of Education (NIE) เป็นการประเมินที่รวมผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน โดยนักประเมินมีบทบาทเป็นนักประเมินหลัก มีการใช้ประโยชน์ผลการประเมิน (Evaluation Use) มากขึ้น (Brandon, 1998)

2.3) การประเมินแบบมีส่วนร่วม (Participatory Evaluation) เป็นการประเมินที่ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมจำนวนน้อยกว่า แต่มีบทบาทในการประเมินมากกว่าการประเมินอิงผู้มีส่วนได้เสีย นักประเมินมีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน และผู้มีส่วนได้เสียที่เข้าร่วมการประเมินเกิดการเรียนรู้เทคนิคการประเมินจากการปฏิบัติจริง ผลการประเมินตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมากขึ้น และมีการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง แนวคิดการประเมินแบบมีส่วนร่วม ได้รับการพัฒนาเป็นรูปแบบการประเมินแนวใหม่อีกหลายแบบ ได้แก่ การประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation) โดยใช้แนวคิด เทคนิค ข้อค้นพบของการประเมินเพื่อผลักดันให้เกิดการปรับปรุงและทิศทางการพัฒนาตนเอง (Fetterman & Wandersman, 2007), การประเมินแบบประชาธิปไตย (Democratic Evaluation), และการประเมินแบบพัฒนา การ (Developmental Evaluation) ซึ่ง Cousins and Earl (1992) สรุปว่าการประเมินแบบต่างๆ เหล่านี้รวมเรียกว่า การประเมินแบบรวมพลัง (Collaborative Evaluation) และให้นิยามว่า เป็นการประเมินที่รวมผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มมารวมมือรวมพลังช่วยกันดำเนินการประเมิน ระดับความเข้มในการมีส่วนร่วมมีสูงมาก ทั้งนักประเมินและผู้มีส่วนได้เสีย ต่างก็มีสิทธิเท่าเทียมกันในการตัดสินใจเรื่องเทคนิคการประเมินทั้งหมด กิจกรรมการประเมินที่สำคัญ คือการประชุมปรึกษาหารือกันจนสมาชิกในทีมประเมินมีความรู้ความเข้าใจใกล้เคียงกัน การประเมินประกอบด้วย

ขั้นการรวมพลังสำรวจสภาพเริ่มต้นเพื่อศึกษาจุดเด่นหรือจุดด้อย ขั้นการรวมพลังกำหนดเป้าหมาย การประเมิน ขั้นการรวมพลังกำหนดรูปแบบและวิธีดำเนินการ ขั้นการรวมพลังเพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเทียบกับเป้าหมายและการใช้ผลการประเมิน

2.4) การประเมินแบบตรวจเยี่ยมพื้นที่ (Evaluative Site Visits) เป็นการประเมินที่พัฒนามาจากการตรวจเยี่ยมโรงเรียน (School Visits) หรือการตรวจเยี่ยมพื้นที่ (Site Visits) โดย Lawrenz, Keiser, and Lavoie (2003) ได้เสนอแนวคิดว่าการประเมินแบบตรวจเยี่ยมพื้นที่หมายถึงกระบวนการประเมิน เมื่อนักประเมินเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีการเตรียมการอย่างดี ได้ออกพื้นที่เป็นช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง/รวบรวมจากรายงานของนักประเมินที่มีประสบการณ์ ให้ได้สารสนเทศเพื่อจัดทำเป็นรายงานหลักฐานสำคัญตามวัตถุประสงค์การประเมิน ทั้งนี้สิ่งที่ถูกประเมินต้องมีใช้บุคคลเดียว ผลิตผลขึ้นเดียว แต่ต้องเป็นองค์รวมของบุคคล กิจกรรมการกระทำ โครงสร้างสนับสนุนการทำงาน กระบวนการ และผลผลิต ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการประเมินแบบตรวจเยี่ยมพื้นที่ เป็นการดำเนินงานภายใต้เงื่อนไขความจำกัดด้านเวลา นักประเมินต้องการเวลาไม่มากนักในการ “สัมผัส” กับสภาพที่เกิดขึ้นจริง โดยทั่วไปนักประเมินสามารถใช้เวลาเพียง 1-3 วัน หรือน้อยกว่านั้นในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วนตามที่ต้องการ ดังนั้น การที่นักประเมินต้องออกพื้นที่หลายครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลาย จึงไม่ถือว่าเป็นการประเมินแบบตรวจเยี่ยม

2.5) การประเมินอภิมาน (Meta-Evaluation)

Meta-Evaluation เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นตามนัยแบบเดียวกับศัพท์คำว่า Meta-Analysis สำหรับ สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการวิจัยผลงานวิจัยหลายๆ เรื่อง (Analysis of Analyses) โดยมีวัตถุประสงค์หลักสองประการคือ เพื่อตรวจสอบคุณภาพงานวิจัย และ เพื่อประมวลสรุปสังเคราะห์งานวิจัยให้ได้องค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อไป M. S. Scriven (2011) ให้นิยามว่า การประเมินอภิมานเป็นการประเมินงานประเมินหลายๆ เรื่อง/การประเมินผู้ประเมินหลายคน (Evaluation of Evaluations or Evaluators) โดยมีวัตถุประสงค์หลักสองประการคือ การตรวจ สอบคุณภาพของงานประเมินหรือตรวจสอบศักยภาพของนักประเมินหลายคน และการสังเคราะห์สรุปผลการประเมินให้ได้ผลการประเมินนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งการประเมินอภิมานจัดว่าเป็นการประเมินแบบหนึ่งจึงมีหลักการเช่นเดียวกับการประเมินโครงการหรือสถาบัน ต่างกันตรงสิ่งที่ถูกประเมิน กล่าวคือ การประเมินโดยทั่วไปเป็นการประเมินโครงการหรือสถาบัน แต่การประเมินอภิมานเป็นการประเมินนักประเมินหรืองานประเมินของโครงการหรือสถาบัน จัดว่าเป็นการประเมินซ้อนการประเมิน เมื่อประยุกต์ความหมายของการประเมินจากนิยามของ Shepard (2000) ที่กล่าวว่า การประเมินอภิมาน หมายถึงกระบวนการที่มีระบบซึ่งประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากงานประเมินหรือนักประเมินเพื่ออธิบาย ให้คุณค่าและตัดสินคุณค่าว่างานประเมินหรือนักประเมิน

มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเกณฑ์ (Criteria) มาตรฐาน (Standard) ที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งการสังเคราะห์และใช้ผลการประเมินงานประเมินหรือนักประเมินในการพัฒนาคุณภาพการประเมินหรือนักประเมิน ทั้งในส่วนที่เป็นการประเมินเดิม และการประเมินอภิมานด้วย ซึ่งการประเมินอภิมานแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้า (Formative Meta-evaluation) และการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) (ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, 2550) สำหรับ เนติ เฉลยวาเรศ (2556) ได้สรุปว่าการประเมินอภิมานเป็นการประเมินงานประเมินหรือคุณภาพของงานประเมินรวมถึงงานประเมินการสังเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงาน และหรือรายงานผลการประเมินในด้านจุดแข็ง จุดอ่อนต่อสาธารณะ ซึ่งมีวิธีการในการประเมินอภิมานแตกต่างกัน

2.6) การประเมินแบบบูรณาการ (Integrated Evaluation)

เนื่องจากธรรมชาติของโครงการมีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ ทรัพยากรและรูปแบบกิจกรรมของโครงการ ประกอบกับการประเมินแต่ละแบบมีจุดเด่นที่เหมาะสมกับโครงการแตกต่างกัน การประเมินโครงการจึงอาจใช้การประเมินแบบใดเพียงแบบเดียว แต่ควรนำจุดเด่นของการประเมินแต่ละแบบมาบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อให้การประเมินสอดคล้องกับธรรมชาติของโครงการและเกิดประโยชน์สูงสุดจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพของโครงการเป็นไปอย่างต่อเนื่องครบถ้วนทุกมิติ โดยจุดเด่นที่สำคัญประการหนึ่งของการประเมินแบบบูรณาการจึงอยู่ที่การบูรณาการ เพื่อประโยชน์สูงสุดของการประเมินโครงการ ซึ่งอาจแบ่งลักษณะการบูรณาการได้เป็นการบูรณาการวิธีการประเมิน การบูรณาการบุคลากรในการประเมิน และการบูรณาการทรัพยากรในการประเมิน นอกจากนี้ การประเมินแบบบูรณาการยังมีจุดเด่นที่การให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ธรรมชาติของโครงการอีกด้วย (AERES, 2016) ซึ่งการประเมินแบบบูรณาการมีขั้นตอนการประเมินเช่นเดียวกับการประเมินทั่วไป มีส่วนต่างที่ต้องมีการสร้างโมเดลตรรกะ (Logic Model) ที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินแบบบูรณาการ โมเดลตรรกะแบบบูรณาการเปรียบเสมือนแผนที่สำหรับนักประเมินได้เรียนรู้ธรรมชาติของโครงการที่มุ่งประเมิน เป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยของโครงการ เช่น เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ปัจจัยป้อนเข้า กิจกรรมและผลผลิตของโครงการ ช่วยให้นักประเมินสามารถกำหนดรูปแบบการประเมิน แหล่งข้อมูล และวิธีการรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการประเมิน โดยโมเดลเชิงตรรกะขั้นพื้นฐานจะแบ่งองค์ประกอบของโครงการออกเป็น 4 ส่วน คือ แหล่งหรือปัจจัยป้อน (Resources or Inputs) กิจกรรมและการบริการหรือกระบวนการ (Activities and Services or Process) ผลผลิต (Outputs) อันเป็นผลของการจัดกิจกรรมและการบริการที่มีผลโดยตรงต่อผลลัพธ์ (Outcomes) อันเป็นผลตามเป้าหมายสุดท้ายหรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับบุคคล องค์กร ชุมชน และสังคม (สังวรณั ังตกระโทก, 2555) นอกจากนั้น ธีรศักดิ์ อุ่ณอารมย์เลิศ (2556) ได้นำเสนอขั้นตอนของการประเมินโครงการ

เชิงสหวิทยาการมี 9 ขั้นตอน คือ (1) ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Intended Users) จากการจัดโครงการพัฒนา (2) สร้างความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประเมิน ระดมความคิดเห็นเพื่อระบุปัญหา กำหนดเป้าหมายของการจัดโครงการ และวางแผนดำเนินงานโครงการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักทุกกลุ่มร่วมกัน (3) เจรจาต่อรองและประสานผลประโยชน์ของทุกฝ่าย (4) ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์การดำเนินโครงการและวิธีการประเมินโครงการ (5) ร่วมกันวิเคราะห์ผลกระทบ (Impacts) หรือผลลัพธ์ (Outcomes) โดยการประเมินแบบไม่อิงวัตถุประสงค์โดยนักประเมินในฐานะนักประเมินอาชีพ (Professional Evaluators) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะนักประเมินปฏิบัติ (Practitioner Evaluators) เพื่อพิจารณาผลกระทบหรือผลลัพธ์ในเชิงบูรณาการร่วมกัน (6) ปรับปรุงรูปแบบวิธีการดำเนินโครงการให้มีความเหมาะสมก่อนนำโครงการไปสู่การปฏิบัติจริง (7) ดำเนินโครงการและติดตามผลประเมินตามบทบาทของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม (8) ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มร่วมกันนำเสนอเผยแพร่ผลการประเมินโครงการ และ (9) วิเคราะห์ผลการประเมิน ระบบจุดแข็ง จุดอ่อนของการดำเนินงาน สภาพปัญหา อุปสรรค พร้อมร่วมกันเสนอแนวทางแก้ไขในการขยายผลโครงการในครั้งต่อไป สรุปได้ว่าการประเมินโครงการทางพัฒนศึกษา เป็นการประเมินในเชิงสหวิทยาการมีการบูรณาการศาสตร์ด้านต่างๆ เข้ามาร่วมพิจารณาผลการดำเนินโครงการ ต้องทำความเข้าใจกับการดำเนินโครงการ ซึ่งการประเมินต้องเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานหรือเพื่อสะท้อนปัญหา หรือปรับวิธีดำเนินงาน

รูปแบบของการประเมิน

รูปแบบการประเมิน เป็นกรอบความคิดในการประเมินเปรียบเสมือนทฤษฎีหรือแบบแผนที่เป็นระบบ แสดงให้เห็นภาพรวมทั้งหมดเกี่ยวกับการประเมิน สามารถแบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (กาญจนา วัฒนสุนทร, 2539; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2540)

กลุ่มที่ 1 รูปแบบการประเมินที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก เน้นกลวิธีในการประเมินที่เรียกว่าการวางแผนเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก พยายามกำหนดจุดมุ่งหมายตลอดจนตีค่าจุดมุ่งหมายเหล่านี้ การประเมินจะให้คุณค่ามากน้อยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ที่บรรลุผลสำเร็จ ผู้ที่เป็นผู้นำในการประเมินกลุ่มนี้ ได้แก่ (สุพัฒน์ สุขมลสันต์, พรรณีภา หิตะศักดิ์, & สุวรรณา สดลชา, 2558)

1.1) ไทเลอร์ (Tyler) เป็นผู้หนึ่งที่กำหนดว่าจุดหมายที่จะช่วยให้โครงการสามารถนำไปปฏิบัติและช่วยให้การประเมินสามารถกระทำได้คือจุดมุ่งหมายทางพฤติกรรมโดยพิจารณาว่าสามารถ บรรลุจุดมุ่งหมายเหล่านี้ได้มากน้อยเพียงใด

1.2) เมทเฟสเซลและไมเคิล (Metfessel and Michael) กำหนดขั้นในการประเมินจุด มุ่งหมายไว้ดังนี้ (Nyre & Rose, 1979)

1.2.1) ต้องอาศัยสมาชิกในชุมชนทั้งหลายช่วยกำหนดวัตถุประสงค์

1.2.2) สร้างวัตถุประสงค์ 2 ประเภท คือ แบบกว้างๆ และแบบจำเพาะเจาะจง

1.2.3) แปรวัตถุประสงค์ที่จำเพาะออกมาในรูปที่จะสื่อความหมายได้

1.2.4) พัฒนาเครื่องมือที่จะทำการวัด

1.2.5) กระทำการวัดตัวแปรในข้อ (3) เป็นครั้งคราว

1.2.6) วิเคราะห์ข้อมูลในข้อ (5)

1.2.7) แปลผลวิเคราะห์

1.2.8) นำผลวิเคราะห์มารายงาน เพื่อใช้ประโยชน์ด้านการเสนอแนะ ช่วยเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงวัตถุประสงค์ให้ดีขึ้น

1.3) แฮมมอนด์ (Hammond) เน้นที่ตัวแปรที่เกี่ยวข้องระหว่างจุดมุ่งหมายและการเรียน การสอนต่อพฤติกรรมของผู้เรียน ถ้าได้พฤติกรรมที่แสดงตามที่กำหนดไว้ ก็หมายความว่า ได้บรรลุตามตรงเป้าหมายที่วางไว้แล้ว (ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์, 2558)

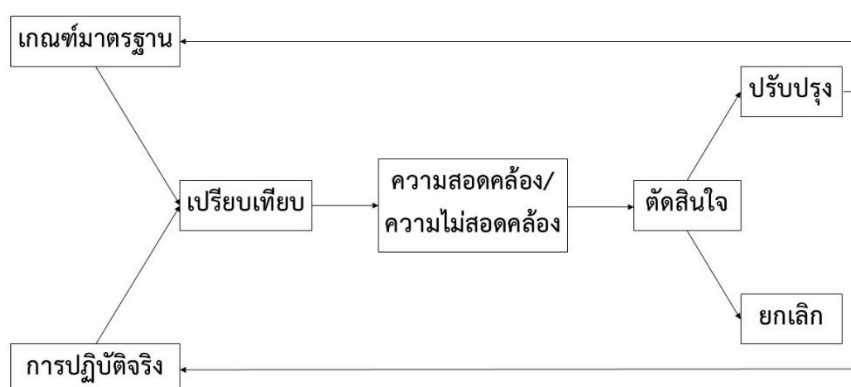
กลุ่มที่ 2 รูปแบบการประเมินที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion Model) เน้นกลวิธีในการประเมินที่ต้องการให้ผลการประเมินมีประโยชน์ต่อผู้ต้องการใช้ผลการประเมินมากที่สุด โดยเกณฑ์ในที่นี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์ภายใน และเกณฑ์ภายนอก ซึ่งเกณฑ์ภายในได้แก่ ขบวนการที่จะช่วยใช้วัตถุประสงค์บรรลุผล ส่วนเกณฑ์ภายนอกได้แก่ ผลของการที่วัตถุประสงค์บรรลุ ดังนั้นถ้าเป็นการประเมินขบวนการหรือวิธีการก็จัดว่าเป็นรูปแบบการประเมินโดยใช้เกณฑ์ภายใน ถ้าเป็นการประเมินผลก็จัดว่าเป็นรูปแบบการประเมินโดยใช้เกณฑ์ภายนอก ซึ่งการประเมินนี้อาศัยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตัดสินคุณค่า ผู้ที่เป็นผู้นำในการประเมินกลุ่มนี้ ได้แก่

2.1) สคริฟเวน (M. Scriven, 1994, 2001) เสนอว่า การประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ภายนอกแบ่งได้ 6 วิธี คือ (1) การประเมินไปเรื่อยๆ กับการประเมินสรุป (2) การประเมินที่ให้ความสนใจที่จุดมุ่งหมายเป็นหลัก (3) การประเมินที่พิจารณาความมากน้อยของคุณค่าเป็นหลัก (4) การประเมินเปรียบเทียบ (5) การประเมินแบบเป้าหมายอิสระ และ (6) การประเมินแบบสืบสวน

2.2) สเตค (Stake) เน้นการประเมินผล 2 แบบคือ (1) การบรรยายสภาพที่เป็นจริง และ (2) การตัดสินสภาพที่เป็นจริง โดย Stake ได้ตั้งชื่อรูปแบบการประเมินแบบนี้ว่า โมเดลการสนับสนุน (Countenance Model) ที่เน้นความแตกต่างของการบรรยายออกจากการตัดสินในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมเดิม (สิ่งนำ) ปฏิบัติการหรือการจัดกระทำต่างๆ เช่น การเรียนการสอน สภาพแวดล้อม และพฤติกรรมหลังปฏิบัติการ (ผล) เช่น ผลการเรียน ผลจากผู้บริหาร โมเดลนี้ย้ำถึงความแตกต่างของสิ่งที่นักการศึกษาวางแผนไว้และสิ่งที่เกิดขึ้นหลังปฏิบัติการ ผู้ที่เชื่อโมเดลนี้จึงให้ความสำคัญต่อการจัดกระทำและต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษา (Stake & Abma, 2001; ขนิษฐา วิทยาอนุมาศ & ญัฐภา สรรพศรี, 2558)

กลุ่มที่ 3 รูปแบบการประเมินที่ช่วยการตัดสินใจ (Decision Model) รูปแบบเน้นวิธีในการประเมินที่เรียกว่า วิธีการตัดสินใจเพื่อจัดการโดยมองการประเมินเป็นการรวบรวมสารสนเทศวิเคราะห์ และรายงานผลการประเมินในรูปสารสนเทศที่ไม่มีการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน เพื่อช่วยการตัดสินใจของผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจ และถือว่าการตัดสินใจคุณค่าเป็นเรื่องของผู้ให้ข้อมูลไม่ใช่หน้าที่ของนักประเมิน ผู้ที่เป็นผู้นำในการประเมินกลุ่มนี้ ได้แก่

3.1) โพรวัส (Provas) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า การประเมิน ผลความแตกต่างหรือการประเมินความไม่สอดคล้อง (Discrepancy Evaluation Model) ซึ่งจะประเมินทั้งหมด 5 ส่วน คือ (1) การออกแบบ (Design) (2) การติดตั้ง (Installation) (3) กระบวนการ (Process) (4) ผลผลิต (Products) และ (5) ค่าใช้จ่ายหรือผลตอบแทน (Cost) ซึ่งในแต่ละส่วนจะมีขั้นตอนการประเมินผลโดยจะดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 ผู้ประเมินจะต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน (Standards) ของสิ่งที่ต้องการวัดก่อน เช่น มาตรฐานด้านเนื้อหา ขั้นที่ 2 ผู้ประเมินต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือการปฏิบัติจริงของสิ่งที่ต้องการวัด (Performance) ขั้นที่ 3 ผู้ประเมินนำข้อมูลที่รวบรวมได้ขั้นที่ 2 มาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ในขั้นที่ 1 (Compare) ขั้นที่ 4 ผู้ประเมินศึกษาความสอดคล้อง/ไม่สอดคล้องระหว่างผลการปฏิบัติจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน (Discrepancy) ขั้นที่ 5 ผู้ประเมินส่งผลการประเมินไปให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรว่าจะเลิกการใช้หลักสูตรที่ประเมิน หรือปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติ หรือ เกณฑ์มาตรฐานให้คุณภาพดีขึ้น (Decision Making) (นิคม ตั้งคะพิภพ , ฉัตรนภา พรหมมา, & เอนก เพ็ชรอนุกุลบุตร, 2558) จากแนวคิดเกี่ยวกับโมเดลการประเมินความไม่สอดคล้อง (Discrepancy Evaluation Model) สามารถสรุปขั้นตอนหรือกระบวนการในการตัดสินใจการประเมินของโพรวัสได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5 แสดงขั้นตอนหรือกระบวนการในการตัดสินใจการประเมินของโพรวัส

3.2) อัลคิน (Alkin) ผู้อำนวยการศูนย์เพื่อการศึกษาเรื่องการประเมิน (Center for the Study of Evaluation) ที่วิทยาลัย UCLA ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CSE Model ซึ่งโมเดลนี้ให้คำจำกัดความของการประเมินว่าเป็นขบวนการที่ใช้เพื่อการตัดสินใจต่างๆ ได้แก่การเลือก การรวบรวม การวิเคราะห์ และการรายงานสาระให้กับผู้ตัดสินใจ โดยแบ่งการประเมินเป็น 5 แบบ คือ (1) การตีค่าความต้องการหรือวัตถุประสงค์ (Need Assessment) (2) การวางแผนโครงการ (Program Planning) (3) การประเมินการปฏิบัติ (Implementation Evaluation) (4) การประเมินความก้าวหน้า (Progress Evaluation) (5) การประเมินผล (Outcome Evaluation) (Alkin & Carden, 2012; สำราญ มีแจ้ง & พงศ์ศิริ สำลี, 2558) โดยการนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ให้เกิดความคุ้มค่าและสร้างสรรค์ซึ่งการนำไปใช้จะมี 2 แบบ ได้แก่ (1) การนำไปในช่วงระหว่างดำเนินการ (Process use) ประกอบด้วย การใช้ในเชิงปฏิบัติ การใช้ในเชิงความคิด และการใช้ในเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic use) และ (2) การนำไปใช้ในช่วงสิ้นสุดดำเนินการ (Findings use) ประกอบด้วย การใช้ในเชิงปฏิบัติ การใช้ในเชิงความคิด และการใช้ในเชิงตรวจสอบยืนยัน (Alkin & Taut, 2003)

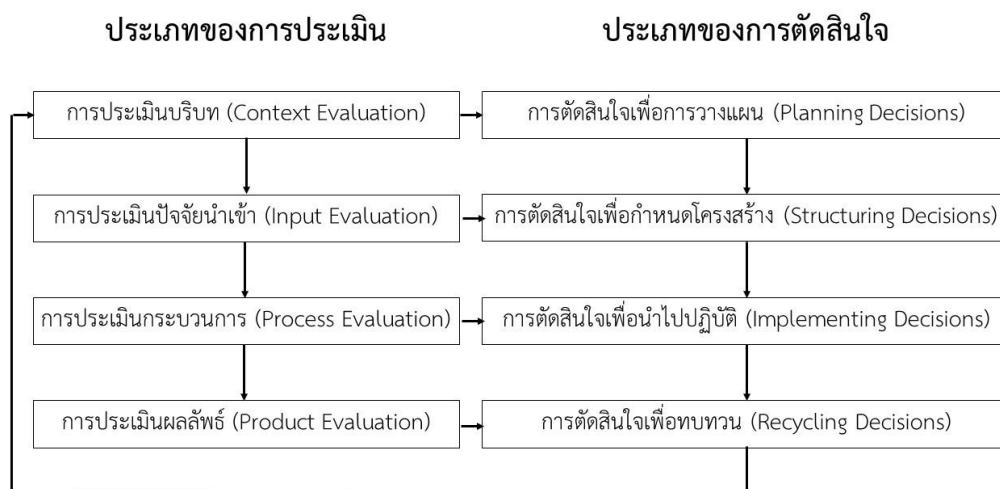
3.3) สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CIPP Model โดยการประเมินเป็นขบวนการของการบรรยาย การรวบรวมสารเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเลือก ซึ่งขั้นของโมเดลซิปป์ประกอบด้วย (1) การบรรยาย คือ การบอกสาระที่ต้องการ การให้คำจำกัดความสิ่งที่ต้องการ และอธิบายความต้องการได้ (2) การรวบรวม จัดระบบ และวิเคราะห์สาระที่ได้จากการบรรยาย (3) การจัดหา คือ การสังเคราะห์สาระเหล่านี้เพื่อนำผลมาประเมินซึ่งจากขั้นของโมเดลนี้ สรุปว่าจะต้องการสาระอะไรบ้างที่จะช่วยการตัดสินใจและจะนำสาระเหล่านี้ไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างไร ซึ่งการใช้ CIPP model ประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) การประเมินบริบท/เนื้อหา (Context Evaluation) คือ การหาจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาที่เป็นไปได้จากสิ่งที่เป็นไปไม่ได้จากมโนทัศน์ของตัวประกอบที่เกี่ยวข้องจากสิ่งแวดล้อม จากปัญหา ความต้องการ และโอกาส เพื่อให้ได้จุดมุ่งหมายที่ต้องการ (2) การประเมินปัจจัยนำเข้า/สิ่งที่ใส่เข้าไป (Input Evaluation) คือ การหาแหล่งที่จะช่วยให้โครงการบรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ได้ ตลอดจนกลยุทธโดยสิ่งที่ใส่เข้าไปจะช่วยผู้ตัดสินใจในการเลือกกลุ่ม และช่วยออกแบบกระบวนการที่เหมาะสมกับสภาพการ (3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้ข้อบกพร่องของแบบกระบวนการที่วางแผนไว้และยังมีได้ลงมือปฏิบัติ และ (4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) คือ ความพยายามที่จะวัดและแปลความหมายสิ่งที่ได้รับจากโครงการ (มัทนา วัฒนอมศักดิ์, 2554) นอกจากนี้ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน คือ (1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) (2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) (3) การตัดสินใจเพื่อนำ

โครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) และ (4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เช่น การตัดสินใจใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป (Guili et al., 2011; สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ , 2545) อีกทั้ง สตฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ยังได้กล่าวว่าการประเมินเป็นการตอบสนองความจำเป็นในการประเมินผลที่มีข้อมูลมากขึ้นเพื่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ (Lee, 2008) โดยการพัฒนารูปแบบการประเมินซิปป์ (CIPP Evaluation Model) ซึ่งความสัมพันธ์ของมิติทั้ง 4 ด้าน ในรูปแบบการประเมิน CIPP กับบทบาทการประเมินเป็นระยะ และการประเมินสรุปรวม จะเห็นได้จากตารางต่อไปนี้ (D. L. Stufflebeam, 2003; D. L. Stufflebeam & Shinkfield, 2007)

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของมิติ 4 ด้าน ในรูปแบบการประเมิน CIPP กับบทบาทการประเมิน

บทบาทการประเมิน Evaluation Roles	บริบท Context	ปัจจัยนำเข้า Input	กระบวนการ Process	ผลผลิต Product
การประเมินเป็นระยะ: มุ่งใช้สารสนเทศที่ได้จาก CIPP เพื่อมองมุ่งไปข้างหน้าช่วยสำหรับการตัดสินใจและประกันคุณภาพของโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซง	ชี้แนะสำหรับการจำแนกความต้องการจำเป็นของสิ่งแทรกแซงและเลือกจัดลำดับเป้าหมาย	ชี้แนะสำหรับการเลือกแผนปฏิบัติงาน หรือกลยุทธ์อื่นๆ	ชี้แนะสำหรับการนำแผนปฏิบัติงานไปใช้	ชี้แนะสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง การปรับเปลี่ยนการดัดแปลงหรือแม้กระทั่งการยุติ/ระงับความพยายามใดๆ ของโครงการ แผนงาน/สิ่งแทรกแซงนั้น
การประเมินสรุปรวม: มุ่งใช้สารสนเทศที่ได้จาก CIPP เพื่อมองย้อนกลับ สรุปรูปเกี่ยวกับคุณภาพคุณประโยชน์ ความซื่อสัตย์แม่นยำ และความมีนัยสำคัญของโครงการ	เปรียบเทียบการประเมินความต้องการจำเป็น ปัญหา คุณสมบัตินี้มีค่าและโอกาสกับเป้าหมายและการจัดลำดับความสำคัญ	เปรียบเทียบกลยุทธ์การออกแบบและงบประมาณของโครงการกับความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและผู้รับประโยชน์ของโครงการนั้น	เปรียบเทียบกับกิจกรรมในแผนงานที่ออกแบบไว้	เปรียบเทียบผลลัพธ์ของโครงการกับความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นจากโครงการที่มีลักษณะคล้ายกัน

วิธีประเมินบริบท ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ (CIPP) ตามทัศนะของ Stufflebeam, Gulickson, and Wingate (2002) ซึ่งได้นำแนวคิดเชิงระบบมาใช้ในการตัดสินใจ 4 ประเภท คือ (1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เกี่ยวกับการเลือกเป้าหมาย/จุดมุ่งหมายโครงการ (2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง (Structuring Decisions) เกี่ยวกับการกำหนดยุทธวิธี/แผนงานหรือการดำเนินงาน (3) การตัดสินใจเพื่อนำไปปฏิบัติ (Implementing Decisions) เกี่ยวกับการเปลี่ยนยุทธวิธี/การดำเนินงานให้เหมาะสม และ (4) การตัดสินใจเพื่อการทบทวน (Recycling Decisions) เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง/คง/ขยาย/ยุบ/เลิกโครงการ และมีประเภทการประเมิน 4 ประเภท เช่นเดียวกันคือ (1) การประเมินบริบท (Context Evaluation) (2) การประเมินปัจจัยป้อนเข้า (Input Evaluation) (3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ (4) การประเมินผลลัพธ์ (Product Evaluation) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและการตัดสินใจจะเอื้อต่อการตัดสินใจแต่ละประเภทดังแสดงในแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและการตัดสินใจ

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินดังที่กล่าวมาข้างต้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ทำการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในส่วนของ การดำเนินการวิจัยเชิงประเมิน โดยแบ่งการประเมินเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยป้อนเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย สอดคล้องกับประเด็นย่อยที่ต้องการประเมินในแต่ละมิติ นำมาวิเคราะห์ สรุป ตีความผลการประเมิน จาก 3 พื้นที่ ได้แก่ (1) ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก จำนวน 51 สถานศึกษา (2)

ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 จำนวน 129 สถานศึกษา และ (3) หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 จำนวน 90 สถานศึกษา รวมถึงข้อมูลจากเอกสารและบันทึกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารประกอบด้วย

5. การศึกษาการมองอนาคต

มโนทัศน์เกี่ยวกับแนวคิดอนาคตศึกษา

อนาคตศาสตร์ (Futurology มีคำภาษาอังกฤษที่ตรงกับความหมายนี้หลายคำ ได้แก่ Futurism, Futuristic, Future Studies, Future Research, และ Futurology) ส่วนผู้ที่ทำการศึกษาอนาคตอย่างเป็นระบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบต่างๆ เรียกว่า นักอนาคตนิยม แต่ที่ใช้อย่างกว้างขวางที่สุดคือ Futurism ซึ่งมีความหมายที่บอกแนวความคิดความเชื่อเกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่างๆ (Alternative Futures) ของกลุ่มประชากรหรือสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีลักษณะเป็นลัทธิหรือปรัชญา นักอนาคตศาสตร์เชื่อว่า อนาคตสามารถศึกษาได้อย่างเป็นระบบ เห็นว่าการเตรียมตัวเผชิญหน้ากับอนาคตตามแนวอนาคตศาสตร์คือ การคิดและสร้างอนาคตตั้งแต่ปัจจุบัน สอดคล้องกับคำที่ว่า “The Future Is Now” ดังนั้นกระบวนการของนักอนาคตศาสตร์จึงมีลักษณะเป็น Proactive มากกว่า Reactive และอนาคตศึกษา (Futures Studies) เป็นสาขาวิชาที่ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาอนาคต ตลอดจนระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาแนวโน้มและทางเลือกต่างๆ ที่มีความเป็นไปได้ในอนาคต การศึกษาอนาคตตามลักษณะเฉพาะตัวตามแนวคิดของมนุษย์ในภาพรวมสามารถจำแนกเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ 1) ส่วนที่เป็นแนวคิด (Perspectives) และทฤษฎี (Theories) ซึ่งอาจใช้คำรวมว่า อนาคตนิยม (Futurism) และ 2) ส่วนที่เป็นระเบียบวิธี (Methodologies) เรียกว่า วิธีวิจัยอนาคต (Futures Research) เป็นวิธีการศึกษาอนาคตที่มีใช้วิธีการศึกษาข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับงานวิจัยทั่วไป แต่เป็นการศึกษาแนวโน้มและสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต และทางเลือกหลายทางที่จะเป็นไปได้มากที่สุด (จุมพล พลุกัทรชิวิน, 2548b)

เทคนิควิธีการมองอนาคต

การศึกษาการมองอนาคต (Foresight Studies) มีหลากหลายวิธี ดังนั้นจึงต้องนำเทคนิควิธีต่างๆ มาบูรณาการในการใช้อย่างเหมาะสมเพื่อให้การออกแบบชุดโครงการมองอนาคตสามารถนำมาใช้ในการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จได้ โดยเทคนิคที่นำมาใช้ในวิธีการมองอนาคตมีดังนี้ (จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, 2549; ชาตรี ศรีไพพรรณ, 2549)

- 1) การปฏิบัติการแบบอนาคตภาพ (Scenario Workshop)
- 2) การสำรวจแบบ Delphi (Delphi Surveys)
- 3) เส้นทางแผนที่เทคโนโลยี (Technology Roadmapping)
- 4) แผนที่ความคิด (Mind Mapping)
- 5) การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน (Swot Analysis)

- 6) การวิเคราะห์ผลกระทบแบบไขว้ (Cross Impact Analysis)
- 7) การวิเคราะห์วิกฤตเทคโนโลยี (Critical Technologies Identification)
- 8) ต้นไม้สัมพันธ์ (Relevance Trees)
- 9) การวิเคราะห์โครงสร้างพืชและสัตว์ (Morphological Analysis)
- 10) การวิเคราะห์เกี่ยวกับสิทธิบัตร (Patent Analysis)
- 11) การตรวจสอบสิ่งแวดล้อม (Environment Scanning)
- 12) การวิจัยอนาคตเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Future Research)

การวิจัยอนาคตเชิงชาติพันธุ์วรรณา

การวิจัยอนาคตเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Future Research: EFR) เป็นเทคนิควิธีการวิจัยที่พัฒนามาจากระเบียบวิธีวิจัยทางมนุษยวิทยาที่เรียกว่า การวิจัยชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research หรือ Ethnography) โดยเทคนิค EFR พยายามเอาอนาคตภาพ และค่านิยมที่เกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มประชากรที่ศึกษา ซึ่งผู้พัฒนาเทคนิค EFR นี้ ก็คือ ศาสตราจารย์ ดร.โรเบิร์ต บี เท็กซ์เตอร์ (Robert B. Textor) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา (จุมพล พลุภัทรชีวิน, 2559; สมาน งามสนิท, 2559)

เทคนิค EFR ทำโดยการสัมภาษณ์มีลักษณะเฉพาะคือ สัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ ที่ผู้สัมภาษณ์จะสรุปการสัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง และขอให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขคำสัมภาษณ์ ซึ่งเรียกว่า เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization Technique) เพื่อให้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่ได้มานั้นมีความน่าเชื่อถือ โดยมีความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) รวมถึงการสัมภาษณ์แบบ EFR จะประกอบด้วย อนาคตภาพที่เป็นทางเลือก (Alternative) 3 ภาพเรียงลำดับกัน คือ อนาคตภาพทางดี (Optimistic Realistic Scenario) อนาคตภาพทางร้าย (Pessimistic-Realistic scenario) และอนาคตภาพที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด (Most-Probable Scenario) ซึ่งอนาคตภาพทั้ง 3 ประกอบด้วยแนวโน้มในอนาคตที่ผู้ถูกสัมภาษณ์คาดว่าจะเกิดขึ้นจึงต้องมีค่า Realistic กำกับ ดังนั้นอาจสามารถสรุปขั้นตอนของการวิจัยแบบ EFR ได้ดังนี้ (บุญมี พันธุ์ไทย, 2559)

5.1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นการเลือกโดยใช้ดุลพินิจว่า ตัวอย่างที่เลือกมานี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ยุทศ ไกยวรรณ & กุสุมา ผลาพรหม, 2553) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติในข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามเกณฑ์

5.2 การสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ

5.2.1 แบบเปิดและไม่ชี้นำ (Open-Ended and non- directive)

5.2.2 แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) คือ มีการเตรียมหัวข้อ/ประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า

5.2.3 ใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization)

5.2.4 สัมภาษณ์อนาคตภาพ 3 แบบ ได้แก่

1) Optimistic-Realistic (O-R)

2) Pessimistic-Realistic (P-R)

3) Most-probable (M-P)

5.3 การวิเคราะห์หาฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์

5.4 เขียนภาพอนาคต (Scenario Write-up) ซึ่งเป็นผลการวิจัย

จากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้เทคนิค EFR ทำการเขียนภาพอนาคตการฝึกนักศึกษาอาหารของกองทัพบกไทยเพื่อสร้างพลเมืองดี ประกอบกับผลการประเมินที่ได้ เพื่อบูรณาการข้อมูลที่ได้ทั้งหมดในการดำเนินการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาอาหารของกองทัพบกไทยต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จิระศักดิ์ ศิลางษ์ (2547) ได้ทำการวิจัยการศึกษาปัญหาและความต้องการในกระบวนการจัดการฝึกวิชาทหารของผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารและนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาในกระบวนการจัดการฝึกวิชาทหาร โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (2) ความต้องการในกระบวนการจัดการฝึกวิชาทหาร โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง (3) ปัญหาในกระบวนการจัดการฝึกวิชาทหารของผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (4) ความต้องการในกระบวนการจัดการฝึกวิชาทหารของผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คมสัน เวณานนท์ (2548) ได้ทำการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมการฝึกวิชาทหารโดยใช้คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร เป็นการศึกษาเชิงทดลอง ผลการศึกษาพบว่า (1) รูปแบบการฝึกศึกษาวิชาทหาร วิชาการฝึกเบื้องต้นผ่านบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่สร้างขึ้น ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก (2) บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียวิชาการฝึกเบื้องต้นที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในระดับมากเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (3) ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองจากการฝึกศึกษาผ่านบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียของหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (4) ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนผ่านบทเรียน

คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ และ (5) นักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการศึกษานอกโรงเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียร่วมกับการฝึกปฏิบัติจริงมีเจตคติอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

เผ่าพงศ์ พงศ์เหล่าขำ (2549-2550) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทัศนคติการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อความมั่นคงของชาติ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาทหารมีทัศนคติต่อความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับดี ทั้งในด้านความคิดต่อการเข้ารับการฝึกวิชาทหาร ความคิดต่อความมั่นคงของชาติ ความรู้สึกต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และการปฏิบัติในการนำความรู้ไปใช้ในการรับใช้ชาติ เมื่อพิจารณาปัจจัยจากการพัฒนาพบว่า เพศ ระดับชั้นปี อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครองนักศึกษาวิชาทหารเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาทัศนคติ ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการพัฒนาทัศนคติต่อความมั่นคงคือ เหตุผลในการเข้ารับการฝึกศึกษาวิชาทหาร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทัศนคติเพื่อความมั่นคงของชาติ ได้แก่ นักศึกษาวิชาทหาร ครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และผู้ปกครองนักศึกษาวิชาทหาร มีทัศนคติต่อความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับดี

วิยวัช สุขทอง (2550) ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 31 จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการจัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร 1.1 ด้านการรับสมัครและรับรายงานตัว 1.2 ด้านการดำเนินการฝึก 1.3 ด้านการสอบและประเมินผล พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2. ปัญหาการจัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร 2.1 ด้านการรับสมัครและรับรายงานตัว 2.2 ด้านการดำเนินการฝึก 2.3 ด้านการสอบและประเมินผล พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3. ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4. แนวทางการพัฒนาการจัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ 4.1 ด้านการรับสมัครและรับรายงานตัว ประกอบด้วย จัดทำแผนการรับสมัครร่วมกับหน่วยงานภายนอก 4.2 ด้านการดำเนินการฝึก ประกอบด้วย แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกับหน่วยงานภายนอก 4.3 ด้านการสอบและประเมินผล ประกอบด้วย จัดทำโครงการในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรจากหน่วยงานภายนอก

เวชศักดิ์ ชันธอุบล (2550) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการตัดสินใจสมัครเข้ารับการศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาวิชาทหารหญิง เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า (1) นักศึกษาวิชาทหารหญิงที่ปัจจัยพื้นฐานต่างกันในด้านระดับการศึกษา สถานศึกษา ชั้นปี เครื่องยี่ห้อทางทหารและอาชีพบิดามารดา มีความคิดเห็นต่อภาวะการตัดสินใจที่แตกต่างกัน (2) ปัจจัยค่านิยมต่อสถาบันทหารมีความสัมพันธ์ต่อภาวะการตัดสินใจสมัครเข้ารับการศึกษานอกโรงเรียนในด้านความภาคภูมิใจในเครื่องแบบและการแต่งกาย ความน่าเคารพนับถือของบุคคลในสถาบันและความมีอำนาจของหน่วยงาน และ (3) ปัจจัยผลกระทบอันเกิดจากการฝึกวิชาทหารไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะการตัดสินใจสมัครเข้ารับการศึกษานอกโรงเรียนในภาพรวมแต่มีความสัมพันธ์ในรายด้าน ได้แก่ ด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและผลกระทบทางด้านร่างกาย

ภูเบศร์ ธรรมบุตร (2552) ได้ทำการศึกษาการประเมินโครงการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารจังหวัดทหารบกสกลนคร ค่ายกฤษณ์สีวะรา อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ตามรูปแบบการประเมิน CIPP Model ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปว่า โครงการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเมื่อได้รับการประเมินอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นระบบแล้ว ทำให้เห็นว่าคุณค่าประสงค์และผลการประเมินครั้งนี้จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการเร่งรัดปรับปรุงพัฒนางาน เช่น งบประมาณ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ศูนย์ฝึก สิ่งอำนวยความสะดวก ระเบียบหลักสูตรการฝึก เนื้อหารายวิชา และการวัดผลประเมินผล การแก้ไขข้อบกพร่องอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดต่อไป

มยุรี ฐานมัน (2553) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยของนักศึกษาวิชาทหารหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกสระแก้ว ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักศึกษาวิชาทหาร หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความสามัคคีในหมู่คณะ และด้านความอดทน ยกเว้นด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ อยู่ในระดับมาก

สุจินดา สวัสดิ์ (2555) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการฝึก ด้านการบริหาร ด้านการฝึก อยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการฝึก ด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี หลักสูตรการศึกษา สถานศึกษา การสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และการเดินทาง พบว่า ความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ทั้งโดยภาพรวม และเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วัชรินทร์ มุทะสินธุ์ (2556) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารหญิงของศูนย์การกำลังสำรอง เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าระดับชั้นปีการเรียนวิชาทหาร ปัจจัยสิทธิของนักศึกษาวิชาทหารหญิงด้านสิทธิได้รับการประดับยศ ด้านสิทธิเพิ่มโอกาสสอบเข้าวิทยาลัยพยาบาลของกองทัพบก และปัจจัยอื่นๆ ด้านค่านิยม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการช่วยเหลือสังคม ส่งผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อรรถพล ห้วยกรุด (2557) ได้ทำการศึกษาลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหารส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาวิชาทหารโดยภาพรวมขึ้นอยู่กับลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านความไม่เห็นแก่ตัว ด้านความจงรักภักดี

ด้านความกล้าหาญ (ทางกาย, ทางใจ) และด้านการวางท่าทาง สำหรับความรับผิดชอบต่อสังคมของ นักศึกษาวิชาทหารด้านการให้ ขึ้นอยู่กับลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านความไม่เห็นแก่ตัว ด้านการวางท่าทาง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความจงรักภักดี และด้านความผู้เป็นเชื่อถือได้ ส่วนความ รับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาวิชาทหารด้านการเสียสละแรงงาน ขึ้นอยู่กับ ลักษณะผู้นำของ นักศึกษาวิชาทหาร ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความกล้าหาญ (ทางกาย, ทางใจ) ด้านความจงรักภักดี ด้านการวางท่าทาง และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติอย่างเท่า เทียมกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านความไม่เห็นแก่ตัว ด้านความยุติธรรม และด้านความจงรักภักดี

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Jeffrey, Marcus, and Paul (2001) ได้ทำการศึกษาค่าทำนายประสิทธิภาพของผู้นำใน ศูนย์ประเมินการฝึกทหารของสหรัฐอเมริกา: หลักฐานสำหรับแบบจำลองที่ใช้ตัวบุคคล ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเดิมที่ว่าค่านิยมและแรงจูงใจของผู้นำมีผลต่อประสิทธิภาพของนายทหารนักเรียน โดย การศึกษาครั้งนี้ได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับค่าบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำที่ได้รับการ จัดอันดับในศูนย์ประเมินการฝึกทางทหารที่ออกแบบมาสำหรับการฝึกทหาร (ROTC) ของ นายทหารนักเรียน ซึ่งการตรวจสอบอำนาจและการมีส่วนร่วมในการทำงานบ่งบอกถึงประสิทธิภาพใน การเป็นผู้นำโดยวัดจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการ หรือรูปแบบการจูงใจของผู้นำ โดย ทำการศึกษาถึงประโยชน์ในการตั้งศูนย์การประเมินดังกล่าว รวมถึงมีการตั้งสมมติฐานว่าปัจจัยด้าน บุคลิกภาพทำหน้าที่เป็นสื่อกลางของการเชื่อมโยงค่านิยมกับความเป็นผู้นำ จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ กล่าวนำ แสดงให้เห็นว่าการพ้นจากตำแหน่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อ กับการประเมิน ความเป็นผู้นำของนายทหารนักเรียน และการพ้นจากตำแหน่งเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่าง อำนาจกับการประเมินความเป็นผู้นำของนายทหารนักเรียน ผลดังกล่าวจะถูกกล่าวถึงพร้อมกับผล การศึกษาปัจจุบันและแนวทางในการวิจัยในอนาคต

Steven, Warrena, and Brandon (2005) ได้ทำการศึกษาการใช้หลักการฝึกทหารเพื่อ ทำนายรูปแบบของการรบกวนการทำงานบนภูมิประเทศ: มีการตรวจสอบสองครั้ง ผลการวิจัยพบว่า การรบกวนจากภูมิประเทศที่เกิดจากการฝึกซ้อมรบทางทหาร อาจทำให้สถานที่สำคัญเกิดการ เสื่อมสภาพ ซึ่งทำให้สภาพแวดล้อมในการทำงานลดความสมจริงในการฝึก และเป็นอันตรายต่อความ ปลอดภัยของทหาร และสิ่งอุปกรณ์ ซึ่งขอบเขตของพื้นที่ฝึกที่มีการไหลลื่นและตะกอนที่กัดเซาะมาก เกินไปอาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ลุ่มน้ำ อีกทั้งการซ่อมแซมความเสียหายในและนอกสถานที่ฝึกจะมี ราคาสูงมาก ได้มีการพยายามหลายครั้งเพื่อทำนายการกระจายตัวของกรรบกวนพื้นผิวที่เกิดจากการ ฝึกภายในภูมิประเทศ โดยใช้เทคนิคการกระจายตัวของกรรบกวนพื้นผิวในปัจจุบันหรือในอดีตเพื่อ ทำนายอนาคต การศึกษาครั้งนี้ได้ประเมินวิธีการใหม่ในการทำนายการกระจายตัวของกรรบกวน

พื้นผิวบนพื้นฐานของอุปสรรคในการวางแผนที่หลากหลายโดยนักวางแผนทางทหารในการจัดทำแผนยุทธวิธี ในขณะที่ผลการวิจัยมีแนวโน้มดี และมีข้อเสนอแนะว่าการวิจัยเพิ่มเติมอาจช่วยเพิ่มวิธีการในการจัดสรรเงินทุนสำหรับการฟื้นฟูที่ดินในพื้นที่การฝึกทหารตามการคาดการณ์ล่วงหน้าของการกระจายตัวของการรบกวนพื้นผิวยังไม่เป็นจริง

Adamshick (2010) ได้ทำการศึกษาคำให้การให้ความรู้แก่นายทหารของประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ความต่อเนื่องทางการศึกษาของกองทัพสหรัฐอเมริกาสะท้อนให้เห็นถึงระบบพลวัตของการศึกษาอาชีพของนายทหาร โดยเป็นกรอบแนวความคิดที่ครอบคลุม ซึ่งแสดงถึงลักษณะของการศึกษาที่ก้าวหน้าสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนากำลังพลต่อไป อีกทั้งมีความต่อเนื่องของโครงสร้างในการพัฒนาผู้ให้บริการและเจ้าหน้าที่ร่วม โดยแบ่งการจัดแหล่งข้อมูลได้เป็นห้าระดับ การศึกษาทางทหาร ได้แก่ ก่อนการเป็นนายทหาร, นายทหารระดับต้น, นายทหารระดับกลาง, นายทหารระดับอาวุโส, และนายทหารระดับนายพล โดยมีการกำหนดระดับความสำคัญของแต่ละระดับการศึกษาในแง่ของระดับหลักการสงคราม (ยุทธวิธี, การปฏิบัติงาน, และยุทธศาสตร์) รวมถึงมีการเชื่อมโยงแต่ละระดับการศึกษาเพื่อให้แต่ละส่วนเสริมสร้างความรู้และคุณค่าที่ได้รับในระดับก่อนหน้า

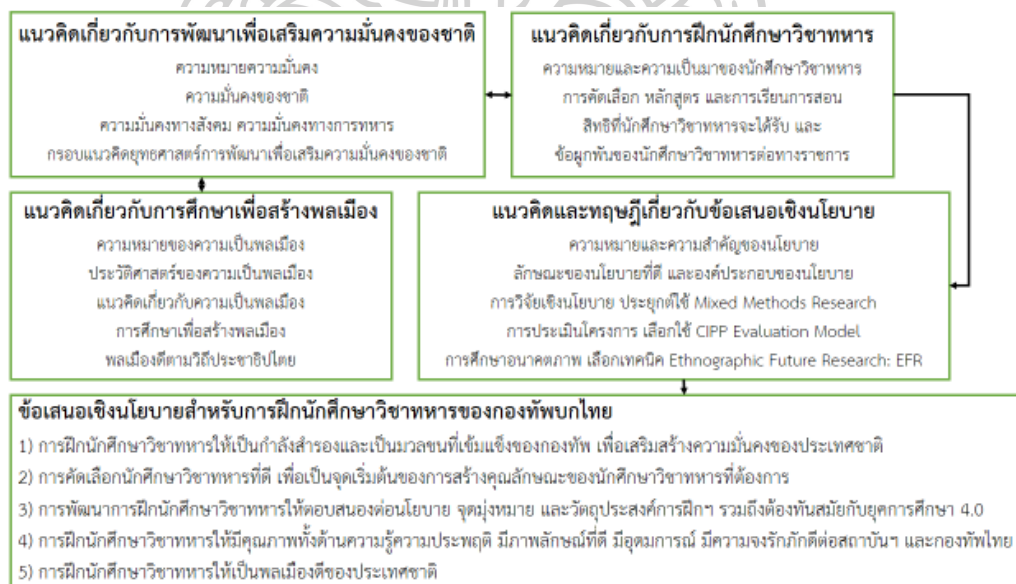
Fischer (2015) ได้ทำการศึกษาบรรยากาศแรงบันดาลใจในการฝึกทหารกองหนุนของสหรัฐอเมริกา ศึกษาถึงผลกระทบการพัฒนาภาวะผู้นำ การดำรงไว้ และการแทรกแซง ผลการวิจัยพบว่า ฝึกทางกายภาพ (PT) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการฝึกทหาร (ROTC) ผู้ฝึกใช้โปรแกรมทหารกองหนุนสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพของการออกกำลังกายและพัฒนาความเป็นผู้นำ เป้าหมายของศึกษานี้เป็นการศึกษาโครงสร้างและการรับรู้ของบรรยากาศที่สร้างแรงบันดาลใจเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความเป็นผู้นำ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมถึงการสังเกตของการประชุม PT ในช่วงระยะเวลาห้าเดือน จำนวน 30 นาย และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับนักเรียนนายร้อยจำนวน 20 นาย และนายทหารฝ่ายเสนาธิการ จำนวน 5 นาย จากผลการวิจัยสรุปว่า บรรยากาศที่สร้างแรงบันดาลใจในการฝึก ROTC และ PT อาจจะมีภารกิจผสมและรูปแบบเฉพาะตัว ซึ่งจะเอื้อสำหรับแรงจูงใจระดับสูงและการปรับปรุงทั้งใน PT และความเป็นผู้นำ การเปลี่ยนโครงสร้างการประเมินที่ดีในการอำนวยความสะดวกในการปรับปรุงแต่ละบุคคลสามารถนำมาใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นายทหารฝ่ายเสนาธิการมีเทคนิคการสอนที่ประสิทธิภาพมากขึ้น

Rick et al. (2017) ได้ทำการศึกษาหลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการของพื้นที่ฝึกทหาร ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ฝึกทหาร (MTAs) ครอบคลุมประมาณ 200-250 ล้านเฮกตาร์ทั่วโลก เกิดขึ้นในระบบนิเวศที่สำคัญทั้งหมด และเป็นสินทรัพย์อนุรักษ์ที่มีนัยสำคัญ ในบางเขต MTAs อาจเป็นเขตการใช้ที่ดินที่ใหญ่ที่สุดในโลกโดยรัฐบาลเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการ อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ MTAs ไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นทรัพยากรการอนุรักษ์หรือการปกป้องสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังไม่มี

การจัดการ MTAs สำหรับด้านสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าทางสังคม และไม่ได้มีคำแนะนำการจัดการ MTA ที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งรายละเอียดวิธีการทั้งการฝึกอบรมทางทหาร และการรักษาสิ่งแวดล้อมของ MTA สามารถบำรุงรักษาได้ โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนเอกสารการจัดการ MTA ของออสเตรเลีย และเยอรมันเพื่อตรวจสอบว่ามีหลักการจัดการที่เป็นที่ยอมรับทั้งการฝึกทหารและค่าสิ่งแวดล้อม ซึ่งเอกสารการจัดการจากทั้งสองประเทศนี้ได้รับการคัดเลือกเนื่องจากถือว่าเป็นประเทศที่อยู่ในระดับแนวหน้าของการบริหารจัดการ MTA ทั่วโลก การทบทวนของคณะผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าทั้งสองระบอบการปกครองของออสเตรเลียและเยอรมันไม่มีหลักการบริหารเฉพาะสำหรับค่าเหล่านี้จะเป็นกรณีส่วนใหญ่ของ MTA ทั่วโลก อีกทั้งเป็นครั้งแรกที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาหลักการจัดการ MTA ซึ่งรวมการบริหารจัดการเป้าหมายการฝึกทหาร และค่าสิ่งแวดล้อม ซึ่งถูกมองสำคัญในการบรรลุการบูรณาการนี้คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตัดผลกระทบของการฝึกทางทหารต่อสิ่งแวดล้อม และค่าความเป็นไปได้ในด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ฝึกที่เฉพาะเจาะจง

กรอบแนวความคิด

จากการทบทวนวรรณกรรม และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอเชิงนโยบาย สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย สามารถเขียนเป็นกรอบแนวความคิด ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 7 แสดงกรอบแนวความคิด

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) เป็นแผนแบบสามเส้า (Triangulation Design) เพื่อศึกษาคำตอบให้กับปัญหาวิจัยเรื่องเดียวกัน แยกกันดำเนินงาน โดยใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และให้น้ำหนักความสำคัญของวิธีการวิจัยทั้งสองอย่างเท่าเทียมกัน ใช้ช่วงระยะเวลาดำเนินการวิจัยในระยะเดียวและดำเนินการวิจัยไปพร้อมกัน (Creswell, 2014; จิตรภาภา กุณฑลบุตร, 2550) ดำเนินการแบบพหุเทศกรณีศึกษา (Multi-Site Case Study) ใน 3 พื้นที่ ได้แก่ ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตวทหารบก, ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14, และหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 จากแนวคิดที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การศึกษาระยะที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค ของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย โดยการสำรวจข้อมูล และการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยเลือกใช้ CIPP Model

การศึกษาระยะที่ 2 เป็นการศึกษาอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย โดยเลือกเทคนิคการวิจัยแบบ EFR ในการทำการวิจัยครั้งนี้

การศึกษาระยะที่ 3 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย โดยการประเมิน เพื่อทำการรับรองร่างข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

การศึกษาระยะที่ 1

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และการประเมิน มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลสภาพปัจจุบัน และปัญหาอุปสรรค

วิธีดำเนินการ

ดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยให้

สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก และแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบาย อีกทั้งผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร 3 สถานศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก, ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14, และหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 เป็นข้อมูลประกอบด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 ถึง พ.ศ.2560 นำมาวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) คือ การวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสารทางราชการ รายงานการวิจัย เอกสารทางวิชาการ ตำรา หนังสือคู่มือการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546; วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2555) โดยวิเคราะห์เอกสารจากการศึกษาความเป็นมาในอดีตถึงปัจจุบัน รวมถึงผลกระทบของสถานศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกที่ต้องการศึกษาอย่างละเอียด จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการหาข้อมูลจากหลายแหล่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 ถึง พ.ศ.2560 นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis and Synthesis) โดยยึดหลักความสอดคล้องของข้อมูลเพื่อศึกษาความคาดหวังในเชิงนโยบายเน้นการวิเคราะห์เชิงวิชาการเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก เพื่อศึกษาว่าจะมีแนวทางการพัฒนาอะไรบ้าง และอย่างไร รวมถึงเพื่อศึกษาว่าเนื้อหาที่ค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ ที่ได้มาเหล่านั้น มีอะไรใหม่จากเดิมบ้าง อีกทั้งเนื้อหาที่ค้นคว้าได้มาใหม่นั้น มีผลต่อการเปลี่ยนทิศทางและแนวปฏิบัติอะไรบ้าง สามารถพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้สอดคล้องตามนโยบาย กฎหมาย หรือแผนระดับชาติ ทั้งในระดับสากล ระดับรัฐบาล เพื่อแนวทางในการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศไทย โดยการวิจัยเอกสารจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดำเนินงานของสถานศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกในลักษณะที่มีการจัดตั้งคล้ายกันที่มีการดำเนินการมาก่อนแล้ว การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานของสถานศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก ตามพันธกิจ บทบาท ภารกิจหน้าที่ ภายใต้อัตราเฉพาะกิจ (อณก.) ของหน่วย จากการศึกษาเอกสารทางราชการ เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่ตีพิมพ์เกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก นอกจากนี้เป็นการวิเคราะห์เอกสารของศูนย์ฝึกหรือหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก ได้แก่ รายงานประจำวงรอบ (3 เดือน, 6 เดือน) และรายงานสรุปผลงานประจำปี เอกสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่อื่น ข้อมูลจาก Internet แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา โดยยึดหลักความสอดคล้องของข้อมูล ซึ่งผลของการศึกษาจะนำมา

เสนอเป็น “สภาพปัจจุบัน และปัญหาอุปสรรค” เพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยต่อไป

การศึกษาระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 การประเมินเชิงปริมาณ และการประเมินเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การประเมินเชิงปริมาณ

วิธีดำเนินการ

1) วิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 แล้วนำมาสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมิน

2) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีลำดับขั้นตอนการสร้างและการจัดทำรูปแบบของเครื่องมือ ดังนี้

2.1) สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และครูผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับที่เป็นวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert) (Allen & Seaman., 2007; บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

2.2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต ในสาขาทางการศึกษา/สังคมศาสตร์ และมีตำแหน่งทางวิชาการระดับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขึ้นไป หรือ เป็นผู้กำกับ (พิเศษ) นักศึกษาวิชาทหาร/ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และมีประสบการณ์เกี่ยวกับนักศึกษาวิชาทหารมากกว่า 15 ปีขึ้นไปตรวจสอบความครอบคลุมครบถ้วนของเนื้อหา ความเหมาะสมของสำนวนภาษา ความครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา รวมถึงให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นพิจารณาปรับปรุงแก้ไข และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หากมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 แสดงว่าข้อคำถามสามารถนำไปใช้ได้ (สรายุทธ กันหลง, 2560) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น (Coefficient of Reliability) ของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

2.3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มทดลองจำนวน 100 คน และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการสอบซ้ำ (Test-Retest Reliability)

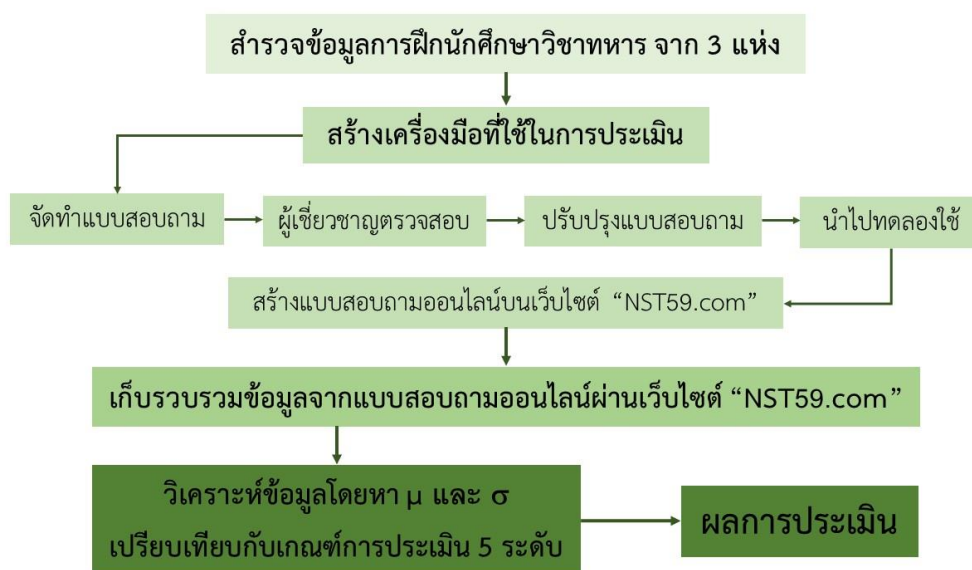

3) ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ตามแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงคุณภาพจนเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จากนั้นดำเนินการจัดทำเว็บไซต์สำหรับประเมินในชื่อ “NST59.com” เพื่อลงแบบสอบถามออนไลน์

4) ดำเนินการประสานสถานศึกษาวิชาทหารทั้ง 3 พื้นที่ที่เลือกมาทำการวิจัยครั้งนี้เพื่อที่ผู้วิจัยจะไปชี้แจงกับนักศึกษาวิชาทหารของทั้ง 3 สถานศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับรายละเอียดในการทำแบบสอบถามออนไลน์ดังกล่าว ซึ่งการประเมินเชิงปริมาณจะใช้จากประชากรทั้งหมด

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการประเมินเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาวิชาทหาร และครูผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ทั้ง 3 สถานศึกษาวิชาทหารที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาวิชาทหารของกองทัพภาคใต้แก่นักศึกษาวิชาทหาร จำนวน 24,643 นาย และครูผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร จำนวน 270 นาย จากวิธีดำเนินการประเมินเชิงปริมาณ สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 แสดงวิธีดำเนินการประเมินเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินเชิงปริมาณจากแบบสอบถามออนไลน์ ผ่านทางเว็บไซต์สำหรับประเมินก่อนที่นักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2559 จะสำเร็จการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเว็บไซต์เพื่อหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) (Warner, 2012; ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553; ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลการประเมินที่แบ่งเป็น 5 ระดับ มีการแบ่งช่วงค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าคะแนนสูงสุดลบด้วยค่าคะแนนต่ำสุดและหารด้วยระดับที่ต้องการแบ่งได้ความกว้าง $(5-1/5) = 0.80$ ดังนี้ (Allyn & Bacon, 1998; Best & Kahn, 2006)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การประเมินเชิงคุณภาพ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก หมายถึง กระบวนการสร้างข้อมูลรูปแบบหนึ่ง โดยผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้เล่าประสบการณ์ ความคิด และความรู้ ของตัวเองในรูปของเรื่องเล่า (Narrative) ตามหัวข้อ/ประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์สร้างขึ้น (ชาย โพธิ์ธิธา, 2554) จากนั้นทำการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) พิจารณาจากแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล (สุภางค์ จันทวานิช, 2553) ทำการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม จำนวน 21 นาย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 14 นาย มีคุณสมบัติดังนี้

1) ทำงานในส่วนบัญชาการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร/ครูฝึกนักศึกษาวิชา

ทหาร

2) มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 10 ปี ขึ้นไป

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 นาย มีคุณสมบัติดังนี้

1) ผ่านการฝึกอบรมเป็นผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร

2) เป็นผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารอย่างน้อย 5 ปี ขึ้นไป

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 นาย มีคุณสมบัติดังนี้

1) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทสำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 5

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 นาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยการสัมภาษณ์ และได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากคำสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตามรูปแบบการประเมิน CIPP ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต นำไปใช้ประกอบกับข้อมูลการประเมินเชิงปริมาณ ซึ่งผลของการประเมินที่ได้ดังกล่าว จะนำมาจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาระดับปริญญาโทของ กองทัพบกไทยต่อไป

การศึกษาระยะที่ 2

การศึกษาอนาคตภาพ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EFR มีรายละเอียดดังนี้

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง จำนวน 17 นาย โดยมีการกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1.1 เป็นนายทหารสัญญาบัตร

1.2 เป็นผู้ที่เคยทำงานในส่วนบัญชาการศูนย์ฝึกนักศึกษาระดับปริญญาโท

1.3 มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับนักศึกษาระดับปริญญาโทอย่างน้อย 10 ปี ขึ้นไป

2. ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะส่งหัวข้อการสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิก่อนที่จะเดินทางไปสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิจะได้ศึกษาประเด็น วางแผน และเตรียมข้อมูลประกอบการให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้แนะ (Non-Directive Open Ended) เพื่อคาดการณ์ภาพอนาคต (Futures Scenario) โดยมีเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยกำหนดเนื้อหาของการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดของอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาระดับปริญญาโทเพื่อสร้างพลเมืองดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 นาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ และได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และใช้กรอบที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ความคิดที่เหมือน และแตกต่างกัน โดยมีการจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่อยู่ในประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน จัดกลุ่ม จัดประเด็นแนวโน้มที่ผู้ทรงคุณวุฒิกล่าวถึงมาทำการหาฉันทมติ จากนั้นจึงสามารถสรุปเขียนภาพอนาคต (Scenario Write-up)

การศึกษาระยะที่ 3

การนำเสนอและรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายฯ โดยการประเมิน

วิธีดำเนินการ

1. จัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยโดยนำข้อมูลจากผลการศึกษาระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2
2. ดำเนินการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจง ได้จำนวน 13 นาย โดยมีกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้
  - 2.1 เป็นผู้บังคับศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก (3 นาย) หรือ
  - 2.2 เป็นนายทหารที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (5 นาย) หรือ
  - 2.3 เป็นผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารอย่างน้อย 5 ปี ขึ้นไป และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต (2 นาย) หรือ
  - 2.4 เป็นนักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 5 (3 นาย)
3. นำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ทำการประเมินตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ เพื่อทำการรับรองร่างข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยที่ผู้วิจัยได้จัดเครื่องมือเป็นแบบประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของลิเคิร์ท มี 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ	3	คะแนน

น้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการปรับปรุงร่างข้อ เสนอ
เชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด
(Open Ended)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความ
ร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 นาย เพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลในการ
วิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้นำส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยพร้อมแบบประเมินถึงผู้ทรงคุณวุฒิ/
ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน รวมถึงการติดต่อขอรับแบบประเมินคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ/
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 นาย มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปเปรียบเทียบกับ
เกณฑ์การประเมินที่แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21-5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.41-4.20	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.61-3.40	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81-2.60	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.80	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ผลการประเมินในข้อที่ 1 เพื่อนำไปจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึก
นักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เพื่อหาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการ
ฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยที่เป็นไปได้มากและมากที่สุด กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยที่ 3.41 ขึ้น
ไป (จุมพล พลุภัทรชีวิน, 2548a)

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปวิธีดำเนินการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 9

แผนภาพที่ 9 แสดงวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การศึกษาระยะที่ 1 เป็นผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

การศึกษาระยะที่ 2 เป็นผลการศึกษาอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย

การศึกษาระยะที่ 3 เป็นผลการนำเสนอผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

การศึกษาระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และความต้องการแท้จริงของผู้เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยเกี่ยวข้องกับ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด นโยบายการปฏิบัติงานของกองทัพบก ประจำปี 2559 แผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกองทัพบก แนวความคิดการพัฒนาระบบกำลังสำรอง การผลิตกำลังพลสำรอง รวมทั้งนโยบาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก รวมถึง ปัญหาอุปสรรค ผลกระทบ แนวทางการแก้ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2550--2564 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2550) มีดังนี้

1. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเฉพาะหน้า มีดังนี้

1.1 สร้างความเชื่อมั่นกับสาธารณชนและประชาคมระหว่างประเทศเกี่ยวกับสถานการณ์ของประเทศในระยะเปลี่ยนผ่านทางการเมืองได้ชัดเจน โดยป้องกันปัญหาความขัดแย้งสืบเนื่องจากการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง

1.2 พัฒนาการใช้สันติวิธีและความร่วมมือของกลุ่มพลังวัฒนธรรมเพื่อลดการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 เสริมสร้างการเตรียมความพร้อมของสังคมในการเผชิญกับสถานการณ์การใช้ความรุนแรง

2. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติระยะ 5 ปี มีดังนี้

2.1 เสริมสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้มีความจงรักภักดี เทิดทูน และปฏิบัติตนเพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นศูนย์รวมจิตใจและความสามัคคีภายในชาติอย่างมั่นคงและยั่งยืน

2.2 เสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศและรากฐานประชาธิปไตยที่ยั่งยืนในระดับชุมชน

2.3 ฟื้นฟูความสมานฉันท์เสริมสร้างความรักชาติและเอกภาพของคนในชาติ

2.4 เสริมสร้างความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนในระดับฐานราก

2.5 สร้างดุลยภาพของการบริหารจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและคุ้มครองสิทธิเหนือทรัพยากรชีวภาพ

2.6 เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

2.7 พัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

2.8 เสริมสร้างศักยภาพการจัดการปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

2.9 เสริมสร้างสถานะแวดล้อมที่สงบสันติในการอยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาค

2.10 เสริมสร้างความเชื่อมั่น และเกียรติภูมิของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2.11 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในมิติด้านความมั่นคง

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2558 (ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร, 2554) มีดังนี้

ความมั่นคงของประเทศไทยมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และพัฒนาเพื่อสร้างความเจริญของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลจะเทิดทูนและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ และน้อมนำพระราชดำริที่ทรงห่วงใยเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมพร้อมทั้งอัญเชิญไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพและระบบป้องกันประเทศให้มีความพร้อมพิทักษ์รักษาเอกราชอธิปไตย ความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติ พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งจะแก้ไขปัญหาต่างๆ กับประเทศเพื่อนบ้านบนพื้นฐานของการสร้างบรรยากาศความไว้นใจเชื่อใจ พัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติ โดยเน้นการบริหารวิกฤตการณ์เพื่อเผชิญภัยคุกคามด้านต่างๆ และพร้อมเผชิญปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ในทุกด้านและเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาเสถียร

องค์การอาชญากรรม การค้ามนุษย์ ผู้หลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และบุคคลที่ไม่มีสถานะชัดเจน โดยมีประเด็นนโยบายที่สำคัญ ได้แก่

1. เติบโตและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีนโยบาย คือ เติบโตและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ ดำรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ น้อมนพระราชดำริที่ทรงโปรดเกล้าฯ เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม พร้อมทั้งอัญเชิญไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ประชาชนในชาติมีความตระหนักในพระมหากษัตริย์ และความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งจะส่งเสริมและเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้รักสามัคคี และดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

2. พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพและระบบป้องกันประเทศ โดยมีนโยบาย คือ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพและระบบป้องกันประเทศ ให้มีความพร้อมในการพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคง และผลประโยชน์แห่งชาติ สนับสนุนให้กองทัพมีโครงสร้างที่เหมาะสมและมีความทันสมัย ส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้สามารถบูรณาการขีดความสามารถของภาครัฐและเอกชนให้เป็นเอกภาพ นำไปสู่การพึ่งพาตนเองในการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ได้เอง สนับสนุนสิทธิและหน้าที่กำลังพลของกองทัพเพื่อให้เป็นทหารอาชีพในระบอบประชาธิปไตย และสามารถฝึกกำลังประชาชนให้มีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งกำหนดเป็นบทบาทของทหารในการช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีเกิดภัยพิบัติร้ายแรง ขณะเดียวกันจะปรับปรุงสวัสดิการของกำลังพลทุกระดับให้มีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น

3. พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมีนโยบาย คือ พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่งเสริมให้กองทัพพัฒนาความสัมพันธ์ทางทหารกับมิตรประเทศ และมีความพร้อมในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในกรอบสหประชาชาติ พัฒนาการสัมพันธ์ของหน่วยงานด้านความมั่นคงและกองทัพกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งจะแก้ไขปัญหาต่างๆ กับประเทศเพื่อนบ้านบนพื้นฐานของการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตามหลักฐานพื้นฐานของกฎหมายและสนธิสัญญาที่มีอยู่เพื่อมิให้เป็นเงื่อนไขของความขัดแย้ง รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อระงับยับยั้งและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติและยาเสพติดให้หมดไป

4. พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ โดยมีนโยบาย คือ พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ โดยเน้นการบริหารวิกฤตการณ์เพื่อรับมือภัยคุกคามต่างๆ ทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติและภัยที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มากขึ้น โดยมีมุ่งระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนให้สามารถดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกัน แก้ไข บรรเทา และฟื้นฟูความเสียหายของชาติที่เกิดจากภัยต่างๆ รวมถึงให้ความสำคัญในการเตรียมพร้อมเพื่อเผชิญกับปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านพลังงาน ด้านสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงของมนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้ายและอุบัติภัย

ทั้งนี้เพื่อให้มีความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของประเด็นปัญหาด้านความมั่นคงในยุคโลกาภิวัตน์

5. เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การค้ามนุษย์ ผู้หลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และบุคคลที่ไม่มีสถานะชัดเจน โดยมีนโยบาย คือ เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การค้ามนุษย์ ผู้หลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และบุคคลที่ยังไม่มีสถานะชัดเจน โดยการปรับปรุงระบบป้องกันและบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างเข้มงวด ดูแลให้ความเป็นธรรมและเฝ้าระวังมิให้เกิดปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงและความสงบสุขภายในประเทศ ควบคู่ไปกับการจัดการแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล ภายใต้ความสมดุลระหว่างการรักษาความมั่นคงของชาติกับการดูแลสิทธิขั้นพื้นฐาน

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ และส่วนที่ 2 คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2558)

1. เพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้มีความจงรักภักดี และธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
3. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความปลอดภัย ความมั่นคง ความเป็นธรรม และความสมานฉันท์ในชาติ เพื่อลดการเผชิญหน้าและการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ
4. เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง
5. เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วนในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง
6. เพื่อให้การจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และอาหาร มีความมั่นคง ความยั่งยืน และมีความสมดุลกับการขยายตัวของพัฒนาประเทศ รวมถึงลดความเสี่ยงจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์
7. เพื่อพัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมของชาติในการเผชิญกับภาวะสงครามและวิกฤติการณ์ความมั่นคง อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ
8. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพในการป้องกันประเทศ สนับสนุนภารกิจที่ไม่ใช่การสงคราม และสามารถผนึกกำลังของกองทัพกับทุกภาคส่วนในการเผชิญกับภัยคุกคามด้านการป้องกันประเทศในทุกรูปแบบ

9. เพื่อส่งเสริมสภาวะแวดล้อมที่สร้างสรรค์และสันติในการอยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน ประชาคมโลก บนพื้นฐานของการรักษาผลประโยชน์ และการดำรงเกียรติภูมิของชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564 ส่วนที่ 1 คือ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ มีดังนี้

นโยบายที่ 1 เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นโยบายที่ 2 สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ

นโยบายที่ 3 ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564 ส่วนที่ 2 คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป มีดังนี้

นโยบายที่ 4 จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน

นโยบายที่ 5 สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

นโยบายที่ 6 ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

นโยบายที่ 7 จัดระบบ ป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

นโยบายที่ 8 เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

นโยบายที่ 9 เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน

นโยบายที่ 10 เสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์

นโยบายที่ 11 รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ 12 เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร

นโยบายที่ 13 พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

นโยบายที่ 14 เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

นโยบายที่ 15 พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ 16 เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

นโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด

สำหรับนโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุดหรือผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหารประจำปี 2559 (สมหมาย เกาภูริระ, 2559) มีดังนี้

1. การพิทักษ์รักษา ปกป้อง และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
2. การป้องกันประเทศ มีดังนี้

2.1 ด้านการข่าว ได้แก่ (1) พัฒนาและบูรณาการระบบงานข่าวกรองของกองทัพไทยให้มีประสิทธิภาพ (2) ปลุกฝังจิตสำนึกการทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารให้กับกำลังพล

ทุกนาย (3) พัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลด้านการข่าวในการป้องกันประเทศ (4) พัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลในงานด้านการต่อต้านข่าวกรอง และ (5) พัฒนาขีดความสามารถของนักวิเคราะห์ให้สามารถแจ้งเตือนแนวโน้มภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความถูกต้อง แม่นยำ เพื่อสนับสนุนภารกิจในการป้องกันประเทศ

2.2 ด้านยุทธการ ได้แก่ (1) กองทัพอากาศต้องมีความพร้อมด้านการป้องกันประเทศมีขีดความสามารถในการพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคง และผลประโยชน์แห่งชาติ (2) วางกำลังป้องกันชายแดนและบูรณาการการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับการบริหารจัดการชายแดนทั้งทางบกและทางทะเล (3) ปรับปรุงโครงสร้างกำลังกองทัพอากาศให้สอดคล้องกับการปฏิรูประบบบริหารจัดการกองทัพ และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง พร้อมเผชิญภัยคุกคามในทุกรูปแบบ (4) พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพ และระบบป้องกันประเทศให้มีความพร้อมในการพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคง และผลประโยชน์แห่งชาติ (5) ใช้บทบาทของคณะผู้บัญชาการทหารให้เป็นประโยชน์ในการเสนอแนะ และให้คำปรึกษา ในเรื่องการเตรียมกำลังและการใช้กำลังทหาร รวมทั้งใช้การประชุมสภาทนายความในการพิจารณาเรื่องที่เป็นนโยบายสำคัญ (6) ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาวิจัยที่ใช้ประโยชน์ได้จริง รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการทหารของกระทรวงกลาโหม เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง โดยบูรณาการความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง (7) พัฒนาสนามฝึกต่างๆ ให้มีความพร้อมในการสนับสนุนการฝึกพร้อมของกองทัพไทย และการฝึกพร้อมหรือผสมกับมิตรประเทศ (8) พัฒนาการฝึกพร้อมกองทัพไทยให้สอดคล้องกับการเตรียมกำลังและใช้กำลังตามแผนป้องกันประเทศด้วยการปฏิบัติการร่วมและการบูรณาการทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด (9) พัฒนาการฝึกพร้อมหรือผสมกับมิตรประเทศอย่างเป็นระบบ ขยายไปสู่การฝึกในระดับพหุภาคี (10) ผนึกกำลังทุกภาคส่วนในการป้องกันประเทศแก้ไขปัญหาภัยคุกคามในทุกรูปแบบ (11) สนับสนุนการพัฒนาระบบกำลังสำรองให้สอดคล้องกับแนวทางการใช้กำลังกองทัพให้เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายด้านความมั่นคงของประเทศ (12) พัฒนาขีดความสามารถของศูนย์บัญชาการทางทหารในการเป็นกองบัญชาการร่วมที่สามารถอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการร่วมได้อย่างแท้จริง และ (13) ส่งเสริมบทบาทและขีดความสามารถของตำรวจตระเวนชายแดนให้สามารถปฏิบัติการร่วมกับกองทัพไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านส่งกำลังบำรุง ได้แก่ (1) พัฒนาระบบงานส่งกำลังบำรุงร่วมให้มีความพร้อมใช้ประโยชน์จากงานมาตรฐานยุทธโธปกรณ์ทางทหาร ตลอดจนบูรณาการการใช้ศักยภาพด้านต่างๆ ที่แต่ละเหล่าทัพมีอยู่เพื่อให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติการร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) พัฒนาการส่งกำลังบำรุงร่วมโดยจัดให้มีการฝึกส่งกำลังบำรุงร่วมที่สอดคล้องและสนับสนุนการฝึกพร้อมกองทัพไทย และ (3) ประสานการระดมสรรพกำลังเพื่อการทหารให้สอดคล้องกับความจำเป็นทางทหาร

รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสำรองสิ่งอุปกรณ์และอาวุธยุทธภัณฑ์เพื่อให้ความพร้อมในการป้องกันประเทศ

2.4 ด้านกิจการพลเรือน ได้แก่ (1) พัฒนางานด้านกิจการพลเรือน รวมทั้งสร้างเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (2) พัฒนาการฝึกด้านกิจการพลเรือนให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ และแนวทางการใช้กำลังของกองทัพไทย และ (3) การจัดทำแนวทางการปฏิบัติของศูนย์ประสานงานพลเรือนทหารรวมทั้งการวิเคราะห์ ออกแบบ เชื่อมโยง ข้อมูลจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อสนับสนุนการป้องกันประเทศ

2.5 ด้านการสื่อสาร ได้แก่ (1) พัฒนาระบบโทรคมนาคมทหาร (2) พัฒนาระบบสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ระบบสารสนเทศ และระบบควบคุมบังคับบัญชา (C4I) ให้สามารถใช้ในการควบคุม อำนาจการ และสั่งการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรม (3) ให้ความสำคัญกับการดำเนินมาตรการรักษาความปลอดภัยระบบสารสนเทศ และ (4) ขยายผลโครงการนำร่องการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations: NCO)

3. การรักษาความมั่นคงของรัฐ มีดังนี้

3.1 สนับสนุนรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในทุกมิติ การวางรากฐานเพื่อการปฏิรูปประเทศ และเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้กับคนในชาติ รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง อย่างยั่งยืน” ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

3.2 ผนึกกำลังกับทุกภาคส่วนของสังคม ด้วยการนำศักยภาพของกองทัพไทยมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติการกิจเพื่อความมั่นคง

3.3 ดำรงไว้ซึ่งความพร้อมในการปฏิบัติการกิจด้านการต่อต้านการก่อการร้ายสากลของกองทัพไทยและรัฐบาล

3.4 พัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมของกองทัพไทย เพื่อรับมือกับภัยคุกคามในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ

3.5 ปรับปรุงโครงสร้างและระบบงานด้านการสื่อสารและสารสนเทศให้สามารถรองรับงานสงครามไซเบอร์ รวมทั้งพัฒนากำลังพล ยุทธภัณฑ์ และขีดความสามารถด้านสงครามไซเบอร์ในการปฏิบัติการทางทหารทั้งเชิงรับและเชิงรุก

3.6 ส่งเสริมและปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ รวมทั้งรณรงค์ปลูกฝังค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อให้คนไทยทุกภาคส่วนเกิดความสามัคคีปรองดอง รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และร่วมกันสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง

3.7 ปฏิบัติการข่าวสารสนับสนุนกิจกรรมของกองทัพไทย รัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ด้วยการบูรณาการขีดความสามารถด้านการปฏิบัติการข่าวสารทั้งปวง

3.8 ทำความเข้าใจนโยบายและการปฏิบัติงานของรัฐบาล พร้อมกับถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ทุกระดับ

3.9 ติดตามข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับภารกิจหรือการดำเนินงานในความรับผิดชอบ

3.10 ดำเนินการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามและตรวจสอบผู้กระทำผิดที่เผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จ ยุยงปลุกปั่นให้เกิดความขัดแย้งในสังคม และบ่อนทำลายสถาบันหลักของชาติบนเว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) และดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยเฉพาะแหล่งที่มาจากต่างประเทศ

3.11 ปรณรงค์และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตระหนักว่า เป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องช่วยกันสร้างความมั่นคงของประเทศ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจกับสื่อมวลชนเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวสาร เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทางลบต่อความมั่นคงของชาติ

3.12 ปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก โดยผ่านระบบเครือข่ายสารสนเทศและสื่อวิทยุโทรทัศน์ รวมถึงใช้สื่อประเภทต่างๆ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและสนับสนุนกิจกรรมของกองทัพไทย รัฐบาล และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

3.13 ให้ความสำคัญในการสนับสนุนรัฐบาลในการฝึกซ้อมการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ

3.14 การแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้น้อมนำแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแก้ปัญหา

3.15 สนับสนุนการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ และผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ

3.16 พัฒนาขีดความสามารถของศูนย์ปฏิบัติการทุกระดับแห่งชาติ

4. การเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศ มีดังนี้

4.1 เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ผ่านการทูตฝ่ายทหาร (Defence Diplomacy) และกลไกความร่วมมือทางทหาร

4.2 พัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือทางทหาร ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

4.3 ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อป้องกันและแก้ไขข้อพิพาทและปัญหาเส้นเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

4.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางทหารระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและยาเสพติด การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิด

กฎหมาย การโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ และการกระทำผิดกฎหมายตามแนวชายแดน รวมทั้งการจัดทำโครงการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรมและปศุสัตว์ให้กับประเทศเพื่อนบ้าน

4.5 สนับสนุนรัฐบาลในการเตรียมความพร้อมประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนใน 5 เรื่องที่มีความสำคัญเร่งด่วน ได้แก่ การบริหารจัดการชายแดน การสร้างความมั่นคงทางทะเล การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การสร้างความไว้วางใจ และการเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติการทางทหารร่วมกันของอาเซียน

4.6 ให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนทางทหารในทุกระดับ และขยายผลการฝึกพร้อมหรือผสมระหว่างกันให้ครอบคลุมประเทศสมาชิกอาเซียน

4.7 พัฒนาทักษะของล่ามทหาร ให้มีขีดความสามารถ และจัดทำบัญชีล่ามทหารของกองทัพไทย เพื่อบริณาการให้หน่วยต่างๆ ในกองทัพไทยสามารถใช้งานร่วมกันได้

4.8 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งประชาคมข่าวกรองอาเซียน (ASEAN Military Intelligence Community: ASEAN MIC)

4.9 ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ และสนับสนุนให้กำลังพลของกองทัพไทยเข้าร่วมปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ

4.10 บริณาการกลไกความร่วมมือด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพทั้งทวีปเอเชียและภูมิภาคในระดับภูมิภาคและสหประชาชาติ

4.11 ส่งเสริมความร่วมมือด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพกับกองทัพของประเทศสมาชิกอาเซียน

4.12 สนับสนุนการดำเนินการตามโครงการผืนป่าอาเซียน (Asean Forest Project)

5. การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและการช่วยเหลือประชาชน มีดังนี้

5.1 สนับสนุนการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย การแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน และการฟื้นฟูอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5.2 มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจในท้องถิ่นบูรณาการควบคู่กับการจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน

5.3 สนับสนุนรัฐบาลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติ ลดความซ้ำซ้อน มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2558-2568

5.4 สนับสนุนแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนทั้งที่ท่วมเป็นการทั่วไปและท่วมเฉพาะพื้นที่

5.5 สนับสนุนการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค

5.6 สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและคมนาคม

5.7 สนับสนุนการแก้ปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรและการรुक้าเขตป่าสงวน

5.8 พัฒนาขีดความสามารถของกองทัพไทยในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชนให้สามารถรองรับภัยพิบัติที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น

5.9 ร่วมมือกับมิตรประเทศในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

5.10 ส่งเสริมการใช้แรงงานในท้องถิ่นสนับสนุนภารกิจการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน

5.11 สนับสนุนการจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพในราคาถูกให้กับประชาชน เพื่อลดภาระค่าครองชีพให้กับประชาชน

5.12 ส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกองทัพและประชาชน

6. การบริหารจัดการกองทัพ มีดังนี้

6.1 ยึดมั่นในค่านิยมหลักของกองทัพไทย คติพจน์ของกระทรวงกลาโหม (BEST) และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

6.2 กำลังพลของกองทัพไทยต้องมีความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นไทย โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมไทย

6.3 ส่งเสริมการออกกำลังกาย และการกีฬาเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางร่างกาย ใช้กีฬาเป็นสื่อในการสร้างความมีน้ำใจนักกีฬา มีวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย และมีความสามัคคี

6.4 พัฒนาและขับเคลื่อนระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลของกองทัพ รวมทั้งพัฒนาระบบการบริหารผลการปฏิบัติราชการมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้

6.5 เตรียมกำลังพลให้มีความพร้อม ด้วยการพัฒนากำลังพลในด้านการศึกษาและฝึกอบรม ให้มีขีดความสามารถตรงกับงานในหน้าที่ โดยปรับปรุงระบบการพัฒนากำลังพลให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาหน่วยงานไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

6.6 สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาต่างประเทศ และวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเตรียมการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

6.7 พัฒนาและปรับปรุงสวัสดิการ สิทธิประโยชน์ และค่าตอบแทนต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของกำลังพลแต่ละประเภทในแต่ละระดับ

6.8 ปรับปรุงบ้านพักสวัสดิการของกำลังพลให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีมีการดูแลความสะอาดและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม มีการรักษาความปลอดภัยให้ปลอดภัยจากอบายมุขและอาชญากรรมทุกรูปแบบ

6.9 สนับสนุนการใช้ศักยภาพของทหารผ่านศึกเพื่อสนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงของประเทศ เพื่อให้ทหารผ่านศึกและครอบครัวสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

6.10 พัฒนาอนุสรณ์สถานแห่งชาติ ให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติที่มีความทันสมัยและเป็นທີ່ประทับใจ

6.11 การพิจารณาปรับย้ายกำลังพล ให้ยึดหลักคุณธรรม ความรู้ และความสามารถ เป็นลำดับแรก รวมทั้งปรับปรุงระบบการหมุนเวียนกำลังพลให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติการร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.12 สนับสนุนการพัฒนาระบบข้าราชการพลเรือนกลาโหมให้สามารถนำมาใช้ได้ อย่างเป็นรูปธรรม

6.13 การจัดซื้อจัดจ้างและการซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์ต้องดำเนินการอย่างโปร่งใส มีความยุติธรรม ทันเวลา ตรงความต้องการ และสามารถสนับสนุนร่วมกันระหว่างเหล่าทัพได้ โดยการพึ่งพาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเป็นหลัก

6.14 ส่งเสริมการใช้เครื่องมือ วัสดุ และสินค้าอื่นๆ ที่เป็นผลจากการวิจัยและพัฒนาภายในประเทศ ในกรณีที่ต้องจำเป็นต้องจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีจากต่างประเทศ จะต้องพิจารณาเงื่อนไขการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อสามารถพึ่งตนเองได้ในอนาคต

6.15 ให้หน่วยที่เกี่ยวข้องดูแลพื้นที่รับผิดชอบไม่ให้เกิดการบุกรุกเพิ่มเติม ให้มีความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

6.16 ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์พลังงานของกองทัพไทย

6.17 ให้ทุกหน่วยดำเนินการด้านงบประมาณ การบริหารทรัพยากร และการพัฒนาระบบราชการอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด คุ่มค่า และเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

6.18 ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพงานตรวจสอบภายในให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประกันคุณภาพงานตรวจสอบภายในภาครัฐ

6.19 ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกองทัพไทย ให้มีการปฏิบัติที่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

6.20 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานของหน่วย (Management Information System: MIS) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

6.21 ปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนและขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมทั้งบูรณาการให้เกิดความประสานสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ

6.22 พิจารณาปรับปรุงกฎหมายทหาร รวมทั้งกฎระเบียบต่างๆ ที่ล้าสมัย เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจของกองทัพไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.23 ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาทุกโอกาส และสนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีบทบาทในการปลูกฝังให้ข้าราชการมีจิตสำนึกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และเชื่อมั่นในการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา

นโยบายการปฏิบัติงานของกองทัพบก ประจำปี 2559

วิสัยทัศน์กองทัพบก ปี พ.ศ. 2565 คือ เป็นกองทัพบก ที่มีความพร้อม มีศักยภาพ และทันสมัย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: Prepared, Potentialized and Modernized Army in Southeast Asia (กองทัพบกเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมยุทธการทหารบก, 2559) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทัพจะต้องดำเนินการในทุกมิติเพื่อให้หน่วยมีความพร้อมและมีศักยภาพอันเป็นหลักประกันแห่งความมั่นคงของชาติสืบไป โดยนโยบายการปฏิบัติงานกองทัพบก ประจำปี 2559 ของพลเอกธีรชัย นาควานิช ผู้บัญชาการทหารบก ให้ความสำคัญกับเรื่องต่างๆ ดังนี้ (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า สำนักปฏิบัติการข่าวสารและประชาสัมพันธ์ , 2559)

1. ให้ความสำคัญและเร่งด่วนสูงสุดในการพิทักษ์ และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ การถวายความปลอดภัย ถวายพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ รวมทั้งการดูแลรักษาการณ์พระตำหนักและสถานที่สำคัญในความรับผิดชอบให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด ปกป้องมิให้มีการล่วงละเมิดหรือหมิ่นพระบรมเดชานุภาพอย่างเต็มขีดความสามารถ การกระทำที่เป็นการละเมิดหรือหมิ่นสถาบันจะต้องรายงานให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไปตามกระบวนการด้านกฎหมาย ให้ดำรงการปฏิบัติการปฏิบัติการเครือข่ายผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตกองทัพบก เพื่อพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ และสำคัญของสถาบันฯ ให้กับกำลังพลตลอดจนครอบครัว พร้อมทั้งขยายผลสู่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ และให้จัดกิจกรรมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีการเทิดทูนและการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นสถาบันหลักของชาติในทุกโอกาส

2. สนับสนุนภารกิจของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตามแนวทางแก้ไขปัญหาประเทศ (Roadmap) ในขอบเขตที่กระทรวงกลาโหมและกองทัพมีความรับผิดชอบ โดยการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมสถานการณ์ให้เกิดความสงบสุข สนับสนุนการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ปฏิรูประบบการบริหารงานและโครงสร้างกองทัพตามกรอบของ กท. ส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐตลอดจนปรับปรุงกฎหมายทหารให้มีความทันสมัย รวมทั้งต้องพร้อมสนับสนุนการดำเนินงานของกระทรวงอื่นๆ ตามสั่งการของรัฐบาลให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว

3. เสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับกำลังพลด้วยมาตรการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และการดำเนินชีวิตตามแนวทางพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการดูแลสวัสดิการกำลังพล เพื่อให้มีขวัญกำลังใจที่ดี ลดความกังวลด้านครอบครัว ซึ่งจะทำให้กำลังพลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างทุ่มเท เต็มกำลัง และมีประสิทธิภาพสูง ตลอดจนต้องพัฒนากำลังพล ให้มีความฉลาด รอบรู้ ทันสมัย มีวิสัยทัศน์ ตามแนวทางการพัฒนากำลังพลของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา รวมทั้งปลูกฝังกำลังพล ให้รู้หน้าที่ และมีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ส่วนรวม กองทัพและประเทศชาติ

4. พัฒนาระบบงานด้านการข่าว เพื่อให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองทัพในทุกภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างการจัดหน่วยข่าว การจัดการกำลังพลเหล่าทหารการข่าว และการพัฒนาระบบการฝึกศึกษาและหลักนิยมด้านการข่าวจากบทเรียนการปฏิบัติงาน รวมทั้งมุ่งเน้นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ตามโครงการแหล่งข่าวประชาชน เพื่อเป็นช่วยงานข่าวเสริมให้กับช่วยงานข่าวหลักของกองทัพ โดยขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ที่หน่วยของกองทัพจัดกำลังปฏิบัติการ และบูรณาการงานข่าวและการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ และกระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น

5. เสริมสร้างความพร้อมรบในทุกด้าน โดยการปรับปรุงโครงสร้างให้เป็นกองทัพที่มีประสิทธิภาพพัฒนาขีดความสามารถและความพร้อมของกำลังพลและหน่วยด้วยระบบการฝึกและตรวจสอบการฝึกที่จริงจัง มีมาตรฐาน และการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งให้ความสำคัญกับหน่วยพร้อมรบในทุกระดับ และหน่วยปฏิบัติการสนับสนุนด้านการบรรเทาสาธารณภัย ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติการหลักและภารกิจทางทหารอื่นๆ ที่มีใช้สงครามได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายใน และการช่วยเหลือประชาชนและการบรรเทาภัยพิบัติ ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบที่หน่วยได้รับมอบหมาย

6. ยกกระดับมาตรฐานการฝึกเป็นบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่และความชำนาญการทางทหาร (ชกท.) การฝึกหน่วยทหารขนาดเล็กและการฝึกเป็นหน่วยในภาพรวม โดยให้พิจารณาปรับรูปแบบการแข่งขันหน่วยทหารหัดให้มีความสมจริงกับการปฏิบัติทางยุทธวิธีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เพื่อเป็นการรองรับแนวความคิดในการใช้หน่วยกำลังผสมเหล่าระดับกรมในอนาคต ให้พิจารณาเพิ่มเติมรายการการฝึกและตรวจสอบเป็นหน่วยกรมทหารราบ/กรมทหารม้าแบบผสมเหล่า เพื่อให้หน่วยที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลจากการทดสอบ การประกอบกำลังและการปฏิบัติของหน่วยรับการฝึกและตรวจสอบไปใช้ในการพิจารณาโครงสร้างที่เหมาะสม ตลอดจนการใช้หน่วยกำลังผสมเหล่าระดับกรมต่อไป จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การแข่งขันและตรวจสอบหน่วยระดับกรมผสมเหล่าในห้วงต่อไป

7. พัฒนาระบบการส่งกำลังบำรุงให้สอดคล้องกับความต้องการยุทธโศปกรณ์ของหน่วยใช้ ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร โดยกำหนดแนวทางการจัดหา ซ่อมแซม และปรับปรุงอาวุธยุทธโศปกรณ์ที่เหมาะสม เพื่อให้อาวุธยุทธโศปกรณ์ที่ประจำการในกองทัพบก มีขีดสมรรถนะและจำนวน ที่เพียงพอและทันสมัย สำหรับการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ภัยคุกคามของชาติในปัจจุบัน รวมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการภายในหน่วยทหาร เพื่อลดภาระงานทางด้านธุรการ ที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการโดยกำลังพลของหน่วย ด้วยการจ้างเหมา ให้เอกชนดำเนินการแทน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อมาตรการด้านการรักษาความปลอดภัยของหน่วย ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยสามารถบริหารจัดการกำลังพลและทรัพยากรให้เพียงพอสำหรับกับการเสริมสร้างความพร้อม โดยเฉพาะการฝึกตามวงรอบ การฝึกทบทวนความรู้ภายในหน่วย (Unit School) และการฝึกเพิ่มเติมในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งเพื่อให้หน่วยมีกำลังพลเพียงพอในการปฏิบัติการกิจต่างๆ ตามขอบเขตความรับผิดชอบที่กองทัพบกกำหนดไว้ ตลอดจนต้องปรับปรุงมาตรการควบคุม สป.5 ให้มีความเข้มงวด โดยป้องกันมิให้มีการรั่วไหลโดยเด็ดขาด

8. การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงยึดถือและน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี มาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินการตามแนวทางการเมืองนำการทหาร โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหากับภาครัฐมากขึ้น ให้ทุกหน่วย ดำรงความหนักแน่นและเร่งขยายผลความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จากปี 2558 ที่ผ่านมา โดยการแก้ไขปัญหาจะต้องมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์หลัก คือ การลดการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่เพื่อสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งต้องสามารถควบคุมพื้นที่และมีเสรีในการปฏิบัติ สำหรับการสนับสนุนแก้ไขปัญหาตามแนวทางสันติวิธี โดยกระบวนการพูดคุยในทุกระดับต้องสอดคล้อง เกื้อกูล และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ต้องให้ความสำคัญกับการเอาชนะทางยุทธศาสตร์มากกว่าผลแพ้ชนะทางยุทธวิธี การปฏิบัติการเชิงรุกอย่างจริงจังเพื่อสลายโครงสร้างกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงในหมู่บ้านจัดตั้ง รวมทั้งการหยุดยั้งและลดจำนวนการขยายตัวของแนวร่วมในพื้นที่ให้สัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว การดำเนินการมาตรการเชิงรับอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการด้านการข่าวและการต่อต้านข่าวกรองทั้งระบบ

9. ให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติโดยทันทีเมื่อภัยพิบัตินั้นคุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ให้จัดเตรียมกำลังพล ยุทธโศปกรณ์และยานพาหนะ รวมทั้งซักซ้อมแผนการปฏิบัติร่วมกับทุกภาคส่วนให้พร้อมตั้งแต่ขั้นปกติ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือประชาชนได้เมื่อเกิดภัยพิบัติ สนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย ตามแนวทางของสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (ดร. รอยล จิตรดอน) รวมทั้งสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ โดยให้ความสำคัญกับการ

ป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ รมรงศ์ให้มีการปลูกป่าและไม้ให้มีการเผาป่า ตลอดจนการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ เพื่อช่วยลดผลกระทบจากน้ำท่วมและน้ำแล้งอย่างยั่งยืน

10. เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ โดยมุ่งเน้นที่กลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) เพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเมื่อสิ้นสุดปี 2558 รวมทั้งเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่การร่วมกันแก้ไขปัญหาหากเกิดความขัดแย้ง โดยดำเนินการตามแนวทางการทูตทางทหาร (Defense Diplomacy) ได้แก่ การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือทางทหารแบบทวิภาคี การแลกเปลี่ยนการเยือนในทุกระดับชั้น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ข่าวกรอง ความร่วมมือทางด้านการศึกษา การสนับสนุนกลไกการแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธีทั้งในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค และความร่วมมือด้านความมั่นคงอื่นๆ รวมทั้งสนับสนุนและดำเนินการตามแนวทางของกระทรวงกลาโหม ภายใต้ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community)

11. การใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2559 มุ่งเน้นให้กองทัพบกดำเนินการผูกพันงบประมาณ งานจัดซื้อ/จัดจ้าง รวมทั้งครุภัณฑ์ที่มีวงเงินสูง และมีลักษณะพิเศษหรือต้องจัดหา จากต่างประเทศ ให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และเบิกจ่ายเงินงบประมาณให้ได้ตามเป้าหมายการเบิกจ่ายที่รัฐบาลกำหนด รวมทั้งการควบคุมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการใช้จ่ายงบประมาณ ตลอดจนมุ่งเน้นการบูรณาการภายในกองทัพบกให้มีความชัดเจน เชื่อถือได้ ทันเวลา โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้

แผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกองทัพบก ปี 2555-2559

พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 มาตรา 19 ได้กำหนดให้กองทัพบกมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพบก การป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพบกตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม ซึ่งงานด้านเตรียมกำลังและการป้องกันราชอาณาจักรของกองทัพบก สรุปได้ดังนี้ (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2555b)

1. ด้านการเตรียมกำลัง: กองทัพบกมีหน้าที่จัดเตรียมหรือเสริมสร้างกำลังในส่วนของกองทัพบก และช่วยเหลือสนับสนุนการจัดเตรียมกำลังทางบกของส่วนราชการอื่นๆ ไว้ให้พร้อม ตั้งแต่ยามปกติ ด้วยการพัฒนาเสริมสร้างกำลังตามแผนโครงสร้างกำลังกองทัพ และแนวทางในการจัดเตรียมกำลังของกองทัพบกตามห้วงระยะเวลา โดยพัฒนาทั้งทางด้านโครงสร้างกำลัง ความพร้อมรบในด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ การฝึกศึกษา และแผนการปฏิบัติความสามารถที่จะทำการรบได้อย่างต่อเนื่อง และความทันสมัย เพื่อให้กองทัพบกมีขีดความสามารถเพียงพอที่จะเผชิญภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอก พร้อมกันนี้กองทัพบกมีบทบาทในการจัดเตรียม หรือใช้กำลังหลัก กำลังประจำถิ่นหรือกำลังกึ่งทหาร และกำลังประชาชนที่มีอยู่ หรือกำลังสำรองที่จะขยายกำลังในยาม

สงคราม รวมทั้งวางแผนระดมสรรพกำลังด้านการทหาร ทั้งกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และสิ่งอุปกรณ์ ให้สอดคล้องกับแผนการยุทธ์

2. ด้านการป้องกันราชอาณาจักร: กองทัพบกมีหน้าที่ใช้กำลังที่ได้จัดเตรียมไว้หรือที่จะเรียก ระดมสรรพกำลัง เพื่อป้องกันราชอาณาจักรจากภัยคุกคามภายในและภัยคุกคามจากภายนอก ประเทศตามความจำเป็นของสถานการณ์ด้วยการปฏิบัติการหลัก 4 ประการ คือ การป้องกัน ประเทศจากภัยคุกคามภายนอก การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในประเทศ และการพัฒนาประเทศตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้กองทัพบกยังมี การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

แนวความคิดการพัฒนาระบบกำลังสำรอง ห้วงปี พ.ศ. 2555-2559 มีรายละเอียดดังนี้ (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2555b)

1. กองทัพบกมีหน้าที่จัดเตรียมหรือเสริมสร้างกำลังในส่วนของกองทัพบกและช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดเตรียมกำลังทางบกของส่วนราชการอื่นๆ ไว้ให้พร้อม ตั้งแต่ยามปกติ ด้วยการ พัฒนา เสริมสร้างกำลังตามแผนโครงสร้างกำลังกองทัพ และแนวทางในการจัดเตรียมกำลังของกองทัพบก ตามห้วงระยะเวลา โดยพัฒนาทั้งทางด้านโครงสร้างกำลัง ความพร้อมรบในด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ การฝึกศึกษา และแผนการปฏิบัติความสามารถที่จะทำการรบได้อย่างต่อเนื่อง และความทันสมัย เพื่อให้กองทัพบกมีขีดความสามารถเพียงพอที่จะเผชิญภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอก พร้อม กันนี้กองทัพบกมีบทบาทในการจัดเตรียม หรือใช้กำลังหลัก กำลังประจำถิ่นหรือกำลังกึ่งทหาร และ กำลังประชาชนที่มีอยู่ หรือกำลังสำรองที่จะขยายกำลังในยามสงคราม รวมทั้งวางแผนระดมสรรพ กำลังด้านการทหาร ทั้งกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และสิ่งอุปกรณ์ ให้สอดคล้องกับแผนการยุทธ์

2. ระบบกำลังสำรองของกองทัพบกได้มีการพัฒนาระบบกำลังสำรองให้มีประสิทธิภาพ สามารถประกันความต่อเนื่องในการรบภายในห้วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยเป้าหมายสุดท้ายใน ระยะยาวนั้น กำลังพลสำรองจะสามารถทดแทนกำลังประจำการอย่างเป็นสัดส่วนในอัตรา 1 : 3 (กำลังประจำการ : กำลังพลสำรอง) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้กำลังพลสำรองในห้วง ระยะเวลาไว้ 3 ประการ คือ เพื่อความพร้อมรบ (บรรจุเต็มตามอัตรา) เพื่อทดแทนการสูญเสียเป็น บุคคลและเป็นหน่วยไม่เกินระดับกองพันทหารราบ และเพื่อการขยายกำลังในยามสงคราม (หน่วย จัดตั้งใหม่ยามสงครามในระดับ กองพันทหารราบ)

3. แผนการปฏิบัติ จากการดำเนินการทั้ง 5 ระบบย่อยตามแผนแม่บทการพัฒนา ระบบ กำลังสำรองของกองทัพบกปี พ.ศ. 2555-2559 ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้จัดแบ่งชั้นการปฏิบัติตาม แผนไว้ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ เป็นการดำเนินการปฏิบัติตามกรอบแนวทาง ตามระบบ 1:1:1:3 ที่ใช้อยู่เดิมตั้งแต่บัดนี้ (ปีงบประมาณ 2555) ควบคู่กับการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมใน รายละเอียดที่กำหนดไว้ในแต่ละระบบย่อยทั้ง 5 ระบบ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติตามแผน เป็นการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ที่ได้ปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติมรายละเอียดที่สมบูรณ์ โดยกำหนดให้มีการฝึกเพื่อความพร้อมรบของหน่วยในระบบกำลังสำรอง และเพื่อทดแทนการสูญเสียเป็นหน่วยไม่เกินระดับกองพันทหารราบจนถึงสิ้น ธันวาคม พ.ศ.2559 (ปีงบประมาณ 2555-2559 รวม 5 ปีงบประมาณ)

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตรวจสอบและประเมินผล โดยจัดทำคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติ ตามแผนแม่บทการพัฒนาาระบบกำลังสำรอง ซึ่งจะต้องดำเนินการทุกสิ้นปีงบประมาณ เพื่อให้ทราบถึง ปัญหาข้อขัดข้องในทุกเรื่อง เพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินผล สำหรับการจัดทำแผนแม่บทฯ ในห้วง 5 ปีต่อไป (พ.ศ. 2560-2564)

4. เป้าหมายในการพัฒนาระบบกำลังสำรองมี 5 ระบบ ได้แก่ ระบบการบรรจุและการใช้ กำลังพลสำรอง ระบบการผลิตกำลังพลสำรอง ระบบการควบคุมกำลังพลสำรอง ระบบการเรียกพล หรือระดมพล และระบบการฝึกศึกษากำลังพลสำรอง โดยการพัฒนาาระบบกำลังสำรองให้สามารถหวัง ผลในทางปฏิบัติได้จริง ทั้งในการทดแทนกำลังพลประจำการ และการขยายกำลังยามสงคราม

5. การแบ่งประเภทหน่วยตามแนวทางการจัดเตรียมกำลังและการใช้กำลังของกองทัพบก ตามความเร่งด่วนของหน่วยที่มีความสำคัญทางยุทธวิธี และตามการประเมินภัยคุกคามในยุทธศาสตร์ การป้องกันประเทศ กระทั่งวงกลาโหม ทั้งภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่ง จำเป็นต้องใช้ทั้งกำลังประจำการ กำลังพลประจำการเสริม และกำลังพลสำรอง บรรจุให้ครบอัตรา เต็ม เพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติจึงแบ่งประเภทหน่วยตามโครงสร้างของกองทัพบกไว้คือ หน่วยกำลัง ประจำการ หน่วยในระบบกำลังสำรอง และหน่วยที่ทำหน้าที่สนับสนุนกำลังพลประจำการเสริม

6. การแบ่งประเภทของกำลังพลสำรอง จัดตามระบบ 1:1:1:3 ไว้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

6.1 กำลังพลสำรองขั้นต้น (บัญชี 1) ได้แก่ กำลังพลสำรองที่เข้าสู่ระบบในปีแรก ซึ่ง จะเข้ารับการฝึกอบรม เฉพาะหน้าที่ และการฝึกเป็นหน่วยทางยุทธวิธีเบื้องต้น ให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการเป็นหน่วยทางยุทธวิธีร่วมกับกำลังประจำการ โดยกำหนดให้มีการฝึก จำนวน 1 ครั้ง กำหนด 9 วัน โดยยึดถือระเบียบหลักสูตรการฝึกกำลังพลประจำการเป็นแนวทางในการฝึก

6.2 กำลังพลสำรองพร้อมรบ (บัญชี 2) ได้แก่ กำลังพลสำรองที่เข้าสู่ระบบในปีที่สอง ซึ่ง จะเข้ารับการฝึก อบรมเฉพาะหน้าที่ (เพิ่มเติม) และฝึกเป็นหน่วยทางยุทธวิธีเบื้องต้นร่วมกับกำลัง ประจำการ โดยกำหนดให้มีการฝึก จำนวน 1 ครั้ง กำหนด 9 วัน โดยยึดถือระเบียบหลักสูตรการฝึก กำลังพลประจำการเป็นแนวทางในการฝึก

6.3 กำลังพลสำรองเตรียมพร้อม (บัญชี 3) ได้แก่ กำลังพลสำรองที่เข้าสู่ระบบในปีที่สาม ซึ่งจะเข้ารับการศึกษาทหาร (พัฒนาสัมพันธ์) หรือทดลองความพร้อมพร้อม กำหนด 3 วัน

6.4 กำลังพลสำรองทั่วไป (บัญชี 4) ได้แก่ กำลังพลสำรองที่เข้าสู่ระบบในปีที่ 4 ถึงปีที่ 6 โดยกำลังพลส่วนนี้จะอยู่ในส่วนของกำลังทดแทน เมื่อมีการระดมพล

การผลิตกำลังพลสำรอง มีรายละเอียดดังนี้

"ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยกิจการกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2559" 2559) กล่าวไว้ว่าการผลิตกำลังพลสำรอง หมายถึง กรรมวิธีเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลที่มีคุณสมบัติที่จะเป็นกำลังพลสำรอง โดยแหล่งที่มาของกำลังพลสำรอง มีดังนี้

1. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษาทหารรวมถึงผู้สำเร็จการศึกษาทหารจากต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงกลาโหมรับรองวิทยฐานะเทียบเท่ากับผู้ที่สำเร็จการศึกษาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษาทหาร และสำเร็จการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่า

2. เป็นทหารประจำการที่ลาออกจากราชการทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการทหาร

3. เป็นทหารกองประจำการที่รับราชการครบกำหนดแล้วปลดเป็นกองหนุนตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

4. เป็นทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนประเภทที่ 2 ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารเป็นบุคคลทั่วไปที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

โดยศูนย์การกำลังสำรอง หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารหรือหน่วยทหารตามที่ส่วนราชการกำหนด ดำเนินการเพื่อให้ได้กำลังพลสำรองมาตามระเบียบหลักสูตรที่ส่วนราชการกำหนด

นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 มีดังนี้
(หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง, 2560)

1. เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ
2. มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม
3. เป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย
4. มีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ
5. ปรับตารางการฝึกให้สอดคล้องระเบียบหลักสูตร และตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา
6. สร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ
7. ประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร
8. การปฏิบัติตามโครงการเข้าคิว

9. การปฏิบัติงาน รต.จิตอาสา ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรม

10. ให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วม

จุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี มีดังนี้ (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2559a)

ชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น เพื่อให้บังเกิดระเบียบวินัย ลักษณะทหาร การเชื่อฟังและการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำการยิงปืนอย่างได้ผล

ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมู่ได้

ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งรองผู้บังคับหมวดได้

ชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมวดได้

โดยการฝึกวิชาทหารดังกล่าว ถ้ามีการละเว้นการเรียน 1 ปีโดยไม่แจ้งลาพักเข้ารับการฝึกจะถือว่าสิ้นสุดสภาพความเป็นนักศึกษาวิชาทหารไม่สามารถเข้ารับการฝึกในชั้นปีต่อไปได้

วัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) เพื่อต้องการให้นักศึกษาวิชาทหารได้เสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญจากการฝึกในภาคปกตินำไปปฏิบัติในการฝึกภาคสนาม ซึ่งมีสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากการฝึกในที่ตั้งในเรื่องภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ ดังนี้ (ศูนย์การกำลังสำรอง, 2560a)

1. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ บุคลิก และเป็นการทบทวนการฝึกศึกษาในภาคปกติ
2. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 ให้ดำเนินการฝึกเดินทางไกล การพักแรมในสนาม การเวทกรรมป้องกันในสนาม การดำรงชีพในป่า และอื่นๆ ที่มีความจำเป็นและต้องทำการฝึกในสนามฝึก
3. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3-5 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะของการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศ เน้นการปฏิบัติทางยุทธวิธีตามระดับหน่วยที่ได้รับการศึกษา

หน่วยที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก มีดังนี้

หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน (Territorial Defense Command)

ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก พ.ศ. 2544 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาฯ ลงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 ให้หน่วยบัญชาการกำลังสำรอง เป็นส่วนราชการของกองทัพบก มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 ตามคำสั่ง ทบ. (เฉพาะ) ที่ 63/44 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ให้จัดตั้งหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง

โดยรวมกรมการรักษาดินแดน และกรมการกำลังสำรองทหารบกเข้าด้วยกัน โดยผู้บัญชาการทหารบก ได้กรุณาอนุมัติคำสั่งกองทัพบก เรื่องเปลี่ยนนามหน่วย แปรสภาพหน่วยและปรับปรุงโครงสร้างหน่วยทหาร เพื่อรองรับพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552 ซึ่งได้ประกาศใช้และให้มีผลในทางปฏิบัติตั้งแต่ 1 เมษายน พ.ศ. 2552 ให้เปลี่ยนนามหน่วย [เดิม] หน่วยบัญชาการกำลังสำรอง (นสร.) เป็น หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ใช้ชื่อย่อ “นรด.” และตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ และกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ กองทัพบก พ.ศ.2552 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาฯ เล่ม 126 ตอนที่ 19 ก หน้า 16 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2552 มาตราที่ 17 ให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับกิจการกำลังสำรองทั้งปวง กิจการสวัสดิการรวมทั้งปกครองบังคับบัญชาหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ในปัจจุบันหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 2 ถนนเจริญกรุง แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 หมายเลข โทรศัพท์ 02-221-1733-4 และผู้บังคับบัญชาหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน มีดังนี้ (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2560b)

1. พลโท วีรชัย อินทุโศภน เป็น ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน
2. พลตรี วิโรจน์ วิจิตรโท เป็น รองผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน
3. พลตรี สุริศร์ สุขขุม เป็น รองผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน
4. พลตรี วัชร นิตยสุทธิ เป็น เสนาธิการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน

วิสัยทัศน์หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ได้แก่ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นกลไกหลักของกองทัพบก มีศักยภาพในการเตรียมกำลังสำรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นองค์กรที่มีความสมบูรณ์และทันสมัย เป็นที่ยอมรับ เชื่อมั่น และศรัทธาจากประชาชน (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กองกิจการพลเรือน, 2559)

พันธกิจหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ได้แก่ ดำเนินการเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรอง กิจการสวัสดิ สนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับกิจการอาสารักษาดินแดนให้กับกระทรวงมหาดไทย สนับสนุนงานสำคัญของกองทัพบก รวมทั้งพิทักษ์ รักษา และเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กองกิจการพลเรือน, 2559)

หน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน มีดังนี้

1. หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับกิจการกำลังสำรองทั้งปวง กิจการสวัสดิ รวมทั้งปกครองบังคับบัญชาหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

("พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552," 2552)

2. ขอบเขตความรับผิดชอบเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน มีดังนี้ (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2555a)

2.1 รับผิดชอบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในเขตจังหวัดทหารบกกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม โดยมีศูนย์การกำลังสำรอง เป็นหน่วยดำเนินการ

2.2 กองทัพอากาศที่ 1, 2, 3 และ 4 มีหน้าที่รับผิดชอบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในเขตพื้นที่ ยกเว้นในเขตจังหวัดทหารบกกรุงเทพ โดยมีศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก และหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบก เป็นหน่วยดำเนินการ รวมทั้งให้หน่วยทหารในพื้นที่สนับสนุนการฝึก

การแบ่งมอบและการจัดหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน มีรายละเอียดดังนี้

หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เป็นส่วนราชการขึ้นตรงกองทัพบก โดยการจัดหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 10

แผนภาพที่ 10 แสดงผังการจัดหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน

ศูนย์การกำลังสำรอง (Reserve Affairs Center)

ศูนย์การกำลังสำรอง เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ปัจจุบันศูนย์การกำลังสำรอง มีที่ตั้งอยู่ที่ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400 หมายเลขโทรศัพท์ 02-275-4504 และผู้บังคับบัญชาศูนย์การกำลังสำรอง มีดังนี้ (ศูนย์การกำลังสำรอง, 2560b)

1. พลตรี ปราการ ปทะวานิช	เป็น ผู้บัญชาการศูนย์การกำลังสำรอง
2. พันเอก สุระพล อยู่ดี	เป็น รองผู้บัญชาการศูนย์การกำลังสำรอง
3. พันเอก ชัยวัฒน์ แจ้งประจักษ์	เป็น รองผู้บัญชาการศูนย์การกำลังสำรอง
4. พันเอก วรภพ ถาวรแก้ว	เป็น รองผู้บัญชาการโรงเรียนรักษาดินแดน
5. พันเอก วิฑูร แสงเงินอ่อน	เป็น รองผู้บัญชาการโรงเรียนการกำลังสำรอง
6. พันเอก ไตรจักร์ นาคะไพบูลย์	เป็น เสนาธิการศูนย์การกำลังสำรอง

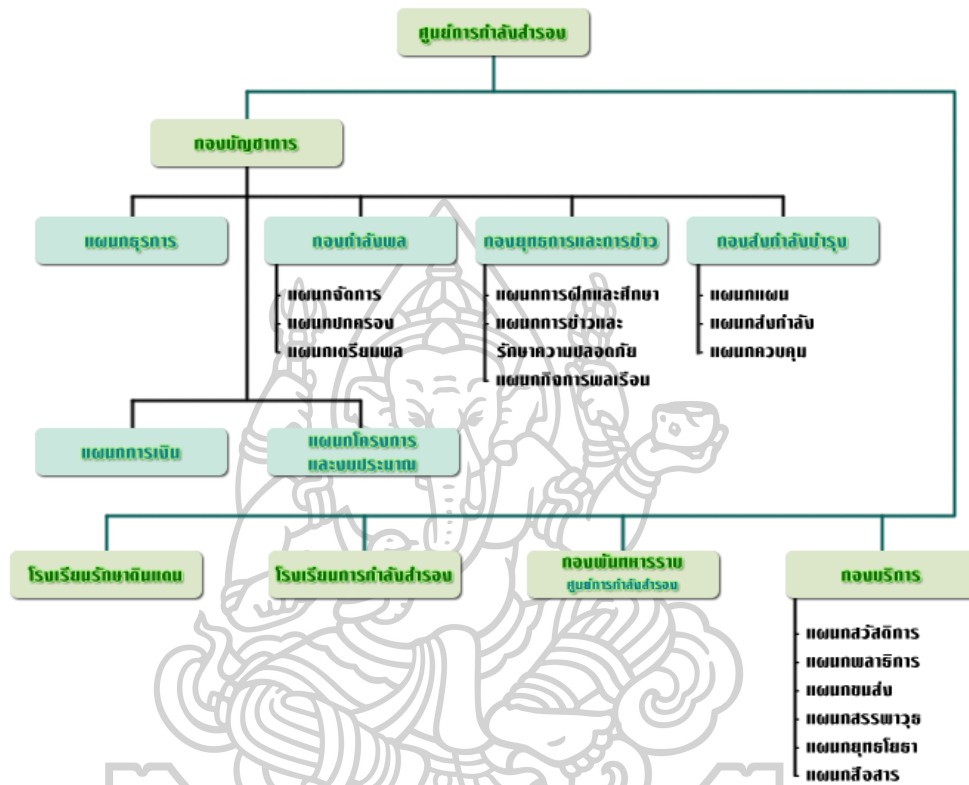
ภารกิจและหน้าที่ของศูนย์การกำลังสำรอง มีดังนี้

- วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับวิทยาการด้าน นักศึกษาวิชาทหาร ด้านกำลังพลสำรอง ด้านการอาสารักษาดินแดน ด้านการสัสดี
- ปกครองบังคับบัญชาหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีผู้บัญชาการศูนย์การกำลังสำรอง เป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

ขอบเขตความรับผิดชอบและหน้าที่สำคัญ ได้แก่

- วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนด หลักสูตรการฝึกศึกษาร่วมกับเหล่าสายวิทยาการที่เกี่ยวข้องของกำลังพลสำรอง อาสารักษาดินแดน นักศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เจ้าหน้าที่ในสายงานสัสดี เจ้าหน้าที่ในสายงานกำลังพลสำรอง เจ้าหน้าที่ในสายงานอาสารักษาดินแดน และข้าราชการกลาโหมพลเรือนเพื่อขอแต่งตั้งยศทหารให้มีประสิทธิภาพ
- วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกศึกษาและการตรวจสอบผลการฝึกศึกษานักศึกษาวิชาทหารของหน่วยรับผิดชอบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและมีประสิทธิภาพ
- วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการกำลังพลของนักศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ในส่วนที่เกี่ยวกับกรรมวิธีรับสมัครและการรายงานตัว การทะเบียนประวัติ การแต่งตั้งยศ และการสละสิทธิ รวมทั้งพิธีต่างๆ ของนักศึกษาวิชาทหาร ส่วนกลาง
- ศึกษา วิจัย พัฒนา จัดทำตำรา และรวบรวมข้อมูลสถิติเกี่ยวกับวิทยาการที่เกี่ยวข้อง
- ปกครองบังคับบัญชาหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

การแบ่งมอบและการจัดศูนย์การกำลังสำรอง มีรายละเอียดดังนี้
 ศูนย์การกำลังสำรอง เป็นส่วนราชการขึ้นตรงหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน โดยการจัด
 ศูนย์การกำลังสำรอง สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 11

แผนภาพที่ 11 แสดงผังการจัดศูนย์การกำลังสำรอง

โรงเรียนรักษาดินแดน

ภารกิจและหน้าที่ของโรงเรียนรักษาดินแดน มีดังนี้

1. วางแผนอำนาจการประสานงาน กำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับวิทยาการและกิจการ
ของนักศึกษาวิชาทหาร
2. ปกครองบังคับบัญชาหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีผู้บัญชาการโรงเรียน
รักษาดินแดน เป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

ขอบเขตความรับผิดชอบและหน้าที่สำคัญ ได้แก่

1. วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับการ และดำเนินการฝึกศึกษาให้แก่นักศึกษา
วิชาทหารในเขตจังหวัดทหารบกกรุงเทพ ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ข้าราชการกลาโหมพลเรือน เพื่อ
ขอแต่งตั้งยศทหาร ตลอดจนการฝึกอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ดำเนินการฝึกศึกษา และการตรวจสอบผลการฝึกศึกษานักศึกษาวิชาทหารของหน่วย รับผิดชอบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและมี ประสิทธิภาพ

3. ดำเนินงานธุรการกำลังพลของนักศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารในส่วนที่ เกี่ยวกับกรรมวิธีรับสมัครและรายงานตัว การทะเบียนประวัติ การแต่งตั้งยศ และการสถิติ รวมทั้งพิธี ต่างๆ ของนักศึกษาวิชาทหารส่วนกลาง

4. ศึกษา วิจัย พัฒนา และจัดทำตำรา ตลอดจนรวบรวมข้อมูลสถิติเกี่ยวกับวิทยาการที่ เกี่ยวข้อง

5. ปกครองบังคับบัญชาผู้เข้ารับการศึกษา และหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตามที่ได้รับมอบหมาย

การแบ่งมอบและการจัดโรงเรียนรักษาดินแดน มีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนรักษาดินแดน เป็นหน่วยขึ้นตรงศูนย์การกำลังสำรอง โดยการจัดโรงเรียนรักษาดินแดน สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 12

แผนภาพที่ 12 แสดงผังการจัดโรงเรียนรักษาดินแดน

สถานศึกษาวิชาทหาร

สถานศึกษาวิชาทหาร สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. สถานศึกษาวิชาทหารส่วนกลาง หมายถึง สถานศึกษาวิชาทหาร ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ มณฑลทหารบกที่ 11

2. สถานศึกษาวิชาทหารส่วนภูมิภาค หมายถึง สถานศึกษาวิชาทหาร ที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่ มณฑลทหารบกที่ 11

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการแบบพหุเทศกรณีศึกษา (Multi-Site Case Study) ใน 3 สถานศึกษาวิชาทหาร ที่แสดงถึงความเป็นตัวแทนของสถานศึกษาวิชาทหารทั่วทั้งกองทัพไทย คือ

1. ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก หมายถึง ศูนย์ฝึกล้อยของศูนย์การ กำลังสำรอง ถือว่าเป็น สถานศึกษาวิชาทหารส่วนกลาง โดยมีนายทหารชั้นยศพลตรี เป็นผู้บังคับศูนย์ ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก โดยในปัจจุบันมี พลตรี ดร.กิตติพันธ์ ชูพิพัฒน์ เป็นผู้ บังคับศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก สำหรับนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึก ณ ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ประจำปีการศึกษา 2559 มีจำนวนรวมทั้งหมด 5,527 นาย และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ประจำปีการศึกษา 2559 มีจำนวนรวมทั้งหมด 51 นาย จากสถานศึกษาจำนวน 51 สถานศึกษา (กรมการสัตว์ทหารบก, 2560b)

2. ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 หมายถึง ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่เป็น หน่วยขึ้นตรงต่อกองทัพภาคที่ 1 ซึ่งถือว่าเป็น สถานศึกษาวิชาทหารส่วนภูมิภาค (ภาคตะวันออก) โดยมีนายทหารชั้นยศพันเอก เป็นผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 โดย ปัจจุบันมี พันเอก วีระชัย ศิระสาคร เป็นผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14

สำหรับนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึก ณ ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 ประจำปีการศึกษา 2559 มีจำนวนรวมทั้งหมด 13,190 นาย และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารของ ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 มีจำนวนรวมทั้งหมด 129 นาย จากสถานศึกษา จำนวน 129 สถานศึกษา (ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14, 2560)

3. หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 หมายถึง หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่ เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกองทัพภาคที่ 1 ซึ่งถือว่าเป็น สถานศึกษาวิชาทหารส่วนภูมิภาค (ภาคตะวันตก) โดยมีนายทหารชั้นยศพันโท เป็นผู้บังคับหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 โดยใน ปัจจุบันมี พันโท สรยุทธ คัยนันท์ เป็นผู้บังคับหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 สำหรับนักศึกษาวิชาทหาร ที่เข้ารับการฝึก ณ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 มี จำนวนรวมทั้งหมด 5,926 นาย และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 มีจำนวนรวมทั้งหมด 90 นาย จากสถานจำนวน 90 สถานศึกษา (หน่วยฝึก นักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่17, 2560)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน 3 สถานศึกษาวิชาทหาร ได้ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

ประวัติกรมการสัตว์ทหารบก

เมื่อปี พ.ศ. 2453 เริ่มมีการจัดตั้งหน่วยเป็นครั้งแรก ชื่อว่า แผนกอัศวแพทย์ ขึ้นอยู่กับกรมจเรการสัตว์พาหนะทหารบก และการทหารม้าและปืนใหญ่เทียมลากด้วยม้า เพื่อเป็นหน่วยที่ดำเนินการรักษาพยาบาลสัตว์ในกองทัพบก ต่อมาประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อปี พ.ศ. 2475 ในระยะนี้กิจการด้านสัตว์รักษาและการเสปียงสัตว์มีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก นักเรียนนายดาบและนักเรียนนายสิบสัตวแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาได้ออกไปประจำกรมกองต่างๆ ที่มีสัตว์หลายต่อหลายรุ่นด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อนำวิชาความรู้ที่ร่ำเรียนไปทำการรักษาพยาบาลสัตว์ นอกจากนี้บางส่วนยังได้รับโอกาสให้ไปรับราชการในสังกัดกระทรวงอื่นที่มีการเลี้ยงสัตว์ด้วยนับได้ว่า กองทัพบกเป็นหน่วยงานที่ได้รับเริ่มวิชาการด้านสัตวแพทย์ขึ้นในประเทศไทย โดยพระปรีชาสามารถของ พลตรีหม่อมเจ้าทองทิฆายุ ท่องใหญ่เป็นกำลังหลักที่สำคัญ ต่อมาในปี พ.ศ. 2491 “แผนกการสัตว์พาหนะ” ซึ่งเดิมรวมอยู่กับกรมจเรทหารม้าและสัตว์พาหนะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 นั้น ได้แยกการปกครองจาก “กรมจเรทหารม้าและการสัตว์ทหารม้า” เป็น “กรมการสัตว์พาหนะทหารบก” ขึ้นตรงต่อกรมพลธิการทหารบก นับเป็นปีแรกที่เริ่มกำเนิด “กรมการสัตว์ทหารบก” อย่างแท้จริง เพราะได้รวมสายงานที่เกี่ยวข้องกับการสัตว์ทั้งปวงมาอยู่ในการอำนวยการของเจ้ากรมการสัตว์พาหนะแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2496 กรมการสัตว์พาหนะทหารบก ได้แยกออกจากกรมพลธิการทหารบก มาเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกองทัพบกและเปลี่ยนชื่อเป็น “กรมการสัตว์ทหารบก” ตามคำสั่งกระทรวงกลาโหมพิเศษ ที่ 59/ 23640 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2495 โดยแต่งตั้งให้ พลตรีไตรเดช ปันตระกูล เป็นเจ้ากรมการสัตว์ทหารบก มีที่ตั้งอยู่ที่ ถนนศรีอยุธยา ตำบลพลญาไท จังหวัดกรุงเทพฯ ในเวลาต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2515 กรมการสัตว์ทหารบก ได้ย้ายที่ตั้งมาตั้งอยู่ที่ 94 หมู่ 3 ตำบลธรรมศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และเมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้รับพระราชทานนามชื่อค่ายในปัจจุบันเป็น “ค่ายทองทิฆายุ” โดยกำหนดให้ วันที่ 19 พฤศจิกายนของทุกปี เป็นวันสถาปนาหน่วย (กรมการสัตว์ทหารบก, ม.ป.ป.)

ความเป็นมาของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

ศูนย์ฝึกล่อยนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก เป็นศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารส่วนกลาง (กรุงเทพฯ และปริมณฑล) ทำให้การจัดตั้งหน่วยไม่มีในอัตราการจัดเฉพาะกิจ (อฉก.) เหมือนศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่อื่น ฉะนั้นกรมการสัตว์ทหารบกจึงได้รับมอบภารกิจการฝึกนักศึกษาวิชาทหารจากกองทัพบกโดย โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง ได้จัดตั้งให้กรมการสัตว์ทหารบกเป็น ศูนย์ฝึกล่อยรับผิดชอบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้กับสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 เป็นต้นมา จนถึงปีการศึกษา 2560 รวมเวลา 25 ปี โดยทำการฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการ

สรุปผลการปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบกประจำปีการศึกษา 2557 (กรมการสัตว์ทหารบก, 2557)

ภารกิจ และขีดความสามารถของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก มีดังนี้ (ตลฤติ วาสนานนท์, 2560)

ภารกิจศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก คือ อำนวยการ ประสานงาน ดำเนินการและกำกับดูแล ให้การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง รวมทั้งสนับสนุนการฝึกศึกษาหลักสูตรอื่นๆ ให้กับนักศึกษาวิชาทหารตามที่ได้รับมอบหมาย

ขีดความสามารถของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชา กรมการสัตว์ทหารบก มีดังนี้

1. อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3
2. ให้การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารในวิชาทั่วไป วิชาเหล่าทหารราบ วิชาเหล่าทหารม้า วิชาเหล่าทหารปืนใหญ่ วิชาเหล่าทหารช่าง วิชาเหล่าทหารสื่อสาร วิชาอาวุธ วิชาการสงครามพิเศษ และการฝึกบุคคลทำการรบทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี
3. ดำเนินการฝึกสอนและปกครองบังคับบัญชานักศึกษาวิชาทหารของสถานศึกษาวิชาทหาร ในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม
4. ดำเนินการฝึกสอนหลักสูตรอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

การจัดศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก มีรายละเอียดดังนี้ (กรมการสัตว์ทหารบก, 2560a)

ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก มีการจัดเป็น 2 ส่วนใหญ่ ดังนี้

1. ส่วนการบังคับบัญชา ได้แก่ ผู้บังคับศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก, รองผู้บังคับศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก, เสนาธิการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ผู้ช่วยผู้บังคับการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก, หัวหน้าส่วนการบังคับบัญชา และประจำส่วนการบังคับบัญชา

2. ฝ่ายอำนวยการ มี 8 ฝ่าย ดังนี้

- 2.1 ฝ่ายธุรการและกำลังพล ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายธุรการและกำลังพล และเสมียน
- 2.2 ฝ่ายยุทธการและการฝึก ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายยุทธการและการฝึก และเสมียน
- 2.3 ฝ่ายส่งกำลังบำรุง ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายส่งกำลัง ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายส่งกำลัง นายสิบส่งกำลัง เสมียน และเจ้าหน้าที่ส่งกำลัง
- 2.4 ฝ่ายปกครอง ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายปกครอง ครูปกครอง/ประชาสัมพันธ์ และครูปกครองนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3

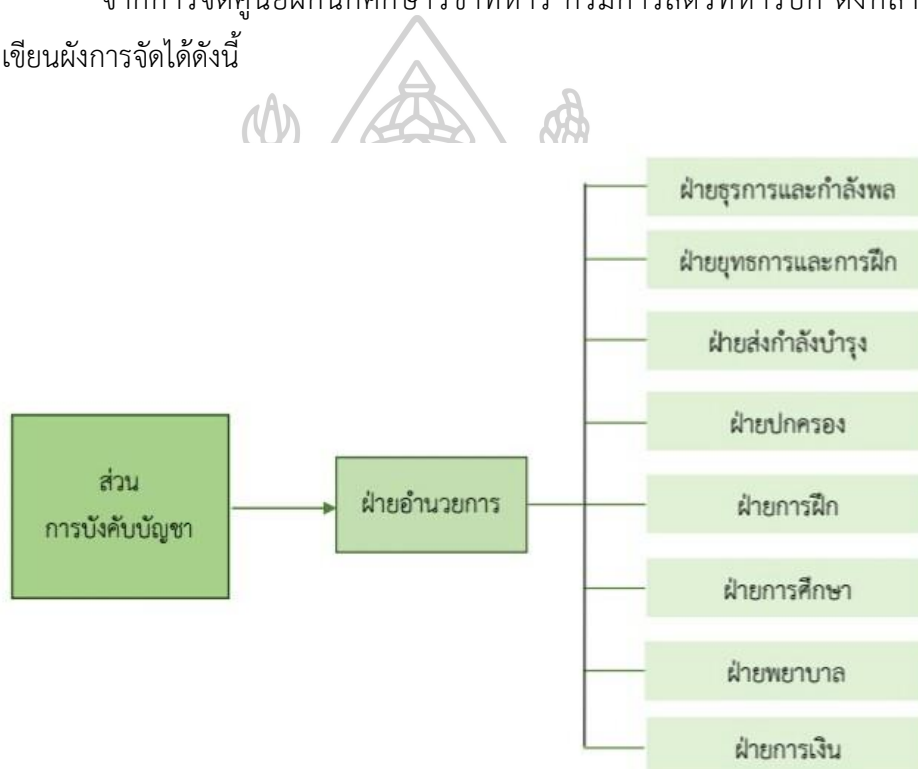
2.5 ฝ่ายการฝึก ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายการฝึก ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายการฝึก และครูฝึก นักศึกษาวิชาทหาร

2.6 ฝ่ายการศึกษา ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายการศึกษา และครูผู้สอนนักศึกษาวิชาทหาร

2.7 ฝ่ายพยาบาล ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายพยาบาล และนายสิบพยาบาล

2.8 ฝ่ายการเงิน ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายการเงิน และผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายการเงิน

จากการจัดศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตวทหารบก ดังกล่าวข้างต้น สามารถเขียนผังการจัดได้ดังนี้

แผนภาพที่ 13 แสดงผังการจัดศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตวทหารบก

ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14

ประวัติมณฑลทหารบกที่ 14

มณฑลทหารบกที่ 14 ตั้งอยู่ในค่ายนวมินทราชินี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยเดิมเป็นจังหวัดทหารบกฉะเชิงเทรา มีที่ตั้งอยู่ที่ค่ายโสธร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีภารกิจให้การสนับสนุนทางด้านธุรการและการส่งกำลังบำรุง ต่อมาย้ายเข้ามาที่ตั้งแห่งใหม่ที่ค่ายกิตติขจร อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และเปิดที่ทำการใหม่ เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2513 เพื่อสนับสนุนกรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 ได้มีกฎกระทรวงฉบับที่ 6 ได้จัดจากการเป็นหน่วย

ชั้นตรงของมณฑลทหารบกที่ 2 มาเป็นหน่วยชั้นตรงของกองทัพภาคที่ 1 มีพื้นที่รับผิดชอบ 4 จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด และแปรสภาพเป็นมณฑลทหารบกที่ 14 ตามคำสั่งทหารบก และหน่วยถือเอาวันที่ 14 สิงหาคมของทุกปี เป็นวันสถาปนาหน่วย และมีการประกอบพิธีทางศาสนาโดยเริ่มในปี พ.ศ.2534 เป็นปีแรก (มณีนีรัน ชาญชัยศิลป์, 2558)

ความเป็นมาของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14

ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 แปรสภาพมาจาก หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารจังหวัดทหารบกชลบุรี ตามคำสั่ง ทบ. (เฉพาะ) ที่ 69/33 ลง 9 พฤษภาคม 2533 ปัจจุบันมีที่ตั้งอยู่ภายในค่ายนวมินทราชินี (หลังเขาสุวรรณ) 307 หมู่ 10 ตำบล นาป่า อำเภอ เมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 25 ไร่ (มณฑลทหารบกที่ 14, 2533)

ภารกิจและขีดความสามารถของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 มีดังนี้ (มณฑลทหารบกที่ 14, 2533)

ภารกิจศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชา ทหารมณฑลทหารบกที่ 14 คือ อำนาจการ ประสานงาน ดำเนินการกำกับดูแลให้การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-5 ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยองให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง รวมทั้งสนับสนุนการฝึกศึกษาหลักสูตรอื่นๆ ให้กับนักศึกษาวิชาทหารตามที่ได้รับมอบหมาย

ขีดความสามารถของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชา ทหารมณฑลทหารบกที่ 14 มีดังนี้

1. อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-5
2. ให้การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารในวิชาทั่วไป วิชาเหล่าทหารราบ วิชาเหล่าทหารม้า วิชาเหล่าทหารปืนใหญ่ วิชาเหล่าทหารช่าง วิชาเหล่าทหารสื่อสาร วิชาอาวุธ วิชาการสงครามพิเศษ และการฝึกบุคคลทำการรบทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี

3. ดำเนินการฝึกสอนและปกครองบังคับบัญชานักศึกษาวิชาทหารของสถานศึกษาวิชาทหาร ในเขตพื้นที่ 2 จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง

4. ดำเนินการฝึกสอนหลักสูตรอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

การจัดศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 มีดังนี้ (มณฑลทหารบกที่ 14, 2533)

ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 มีการจัดเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. กองบังคับการ ได้แก่ ผู้บัญชาการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14, และรองผู้บัญชาการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 โดยแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้

- 1.1 ฝ่ายธุรการและกำลังพล ได้แก่ นายทหารธุรการและกำลังพล, นายทหารสวัสดิการ, นายทหารการเงิน, เสมียนการเงิน, นายสิบธุรการและกำลังพล, และเสมียนพิมพ์ดีด

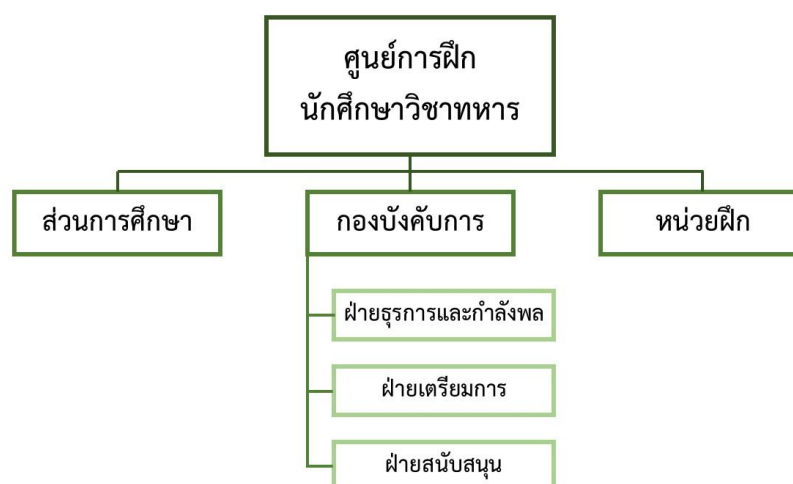
1.2 ฝ่ายเตรียมการ ได้แก่ นายทหารฝ่ายเตรียมการ, ผู้ช่วยนายทหารฝ่ายเตรียมการ, นายสิบประชาสัมพันธ์, นายสิบช่างเขียน, นายสิบกิจการพลเรือน, และนายสิบส่งกำลัง

1.3 ฝ่ายสนับสนุน ได้แก่ นายทหารฝ่ายสนับสนุน, นายทหารทะเบียนผล, ครูวิชาทั่วไป, ครูหน่วยฝึก, ผู้ช่วยครู, นายสิบช่างอาวุธ, นายสิบธุรการ, นายสิบพยาบาล, พลขับ, และเสมียนพิมพ์ดีด

2. ส่วนการศึกษา ได้แก่ นายทหารส่วนการศึกษา, ครูหน่วยฝึก, อาจารย์วิชาทหารปืนใหญ่, และเสมียนพิมพ์ดีด

3. หน่วยฝึก ได้แก่ ผู้บัญชาการหน่วยฝึก, ครูวิชาทหารราบ, ครูวิชาการสงครามพิเศษ, ครูหน่วยฝึก, ผู้ช่วยครู, เสมียนพิมพ์ดีด, และเสมียนหน่วยฝึก

จากการจัดศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14 ดังกล่าวข้างต้นสามารถเขียนผังการจัดได้ดังนี้

แผนภาพที่ 14 แสดงผังการจัดศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14

หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17

ประวัติมณฑลทหารบกที่ 17

มณฑลทหารบกที่ 17 จัดตั้งครั้งแรก เมื่อ 1 ตุลาคม 2514 มีนามว่า จังหวัดทหารบกราชบุรี ส่วนแยกกาญจนบุรี โดยแปรสภาพมาจาก “ศูนย์ดำเนินกรรมวิธีส่งทหารไปรบนอกประเทศ” และต่อมาได้แปรสภาพหน่วย และปรับการจัดหน่วยเป็นจังหวัดทหารบกกาญจนบุรี ตามคำสั่ง กองทัพบก ลับ (เฉพาะ) ที่ 129/33 ลง 14 สิงหาคม 2533 เป็นจังหวัดทหารบกชั้นหนึ่ง ตามอัตรการจัด ยุทธโประกรณ์ ลับ หมายเลข 51-301 ลง 5 สิงหาคม 2531 และเป็นหน่วยขึ้นตรงกับ มณฑลทหารบกที่

11 และเมื่อ 1 ตุลาคม 2558 ตามคำสั่ง กองทัพบก ลับ (เฉพาะ) ที่ 36/58 ได้แปรสภาพหน่วยเป็น มณฑลทหารบกที่ 17 (หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17, 2560)

ความเป็นมาของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17

หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 แปรสภาพมาจาก หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารจังหวัดทหารบกกาญจนบุรี ตามคำสั่ง กองทัพบก ลับ (เฉพาะ) ที่ 36/58 ลง 1 ตุลาคม 2558 ปัจจุบันมีที่ตั้งอยู่ในค่ายสุรสีห์ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี (หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17, 2560)

ภารกิจและขีดความสามารถของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 มีดังนี้ (มณฑลทหารบกที่ 17, 2558)

ภารกิจหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 17 คือ อำนวยการ ประสานงาน ดำเนินการและกำกับดูแล ให้การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-5 ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง รวมทั้งสนับสนุนการฝึกศึกษาหลักสูตรอื่นๆ ให้กับนักศึกษาวิชาทหารตามที่ได้รับมอบหมาย

ขีดความสามารถของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 17 มีดังนี้

1. อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-5
2. ให้การฝึกสอนนักศึกษาวิชาทหารในวิชาทั่วไป วิชาเหล่าทหารราบ วิชาเหล่าทหารม้า วิชาเหล่าทหารปืนใหญ่ วิชาเหล่าทหารช่าง วิชาเหล่าทหารสื่อสาร วิชาอาวุธ วิชาการสงครามพิเศษ และการฝึกบุคคลทำการรบทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี
3. ดำเนินการฝึกสอนและปกครองบังคับบัญชานักศึกษาวิชาทหารของสถานศึกษาวิชาทหาร ในเขตพื้นที่ 2 จังหวัด คือ กาญจนบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี
4. ดำเนินการฝึกสอนหลักสูตรอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

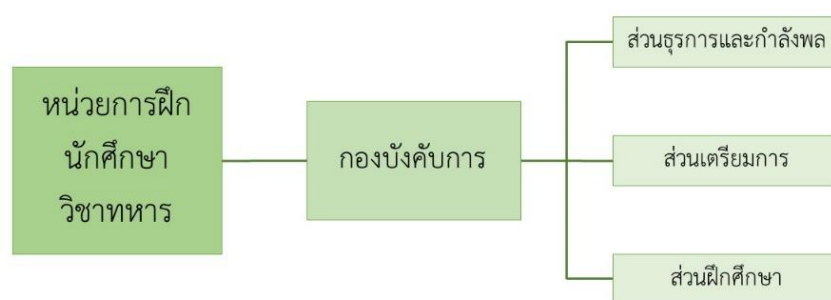
การจัดหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 มีดังนี้ (มณฑลทหารบกที่ 17, 2558)

หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 มีการจัดดังนี้

1. กองบังคับการ ได้แก่ ผู้บัญชาการหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17, ผู้ช่วยผู้บัญชาการหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17, จ่าหน่วยฝึก, และพลลูกมือ
2. ส่วนธุรการและกำลังพล ได้แก่ นายทหารธุรการและกำลังพล, นายสิบธุรการและกำลังพล, เสมียนพิมพ์ดีด, และพลลูกมือ
3. ส่วนเตรียมการ ได้แก่ นายทหารเตรียมการ, นายสิบเตรียมการ, นายสิบส่งกำลัง, ผู้ช่วยครูวิชาอาวุธ, และพลขับรถ

4. ส่วนฝึกศึกษา ได้แก่ ผู้ฝึก, อาจารย์วิชาอาวุธ, อาจารย์วิชาทหารราบ, อาจารย์วิชาทหารทั่วไป, อาจารย์วิชาผสมเหล่า, ครูวิชาผสมเหล่า, ผู้ช่วยครูวิชาอาวุธ, และผู้ช่วยครูวิชาผสมเหล่า

จากการจัดหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17 ดังกล่าวข้างต้นสามารถเขียนผังการจัดได้ดังนี้

แผนภาพที่ 15 แสดงผังการจัดหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17

ปัญหาอุปสรรค และผลกระทบ แนวทางการแก้ปัญหาของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย มีดังนี้ (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2559c)

1. ปัญหาอุปสรรค และผลกระทบจากการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร ในห้วงเดือนสิงหาคม เพิ่มเติมจากห้วงเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน อาจส่งผลกระทบในการรับสมัครและรายงานตัวของนักศึกษาวิชาทหารในระดับอุดมศึกษาของ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารในกรณีที่มีจำนวนสถานศึกษาเป็นจำนวนมาก ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาจากผลกระทบดังกล่าวทำได้โดยการเชิญสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อปรับการปฏิบัติให้เหมาะสม

2. ปัญหาอุปสรรค และผลกระทบจากการฝึกนักศึกษาวิชาทหารทั้งภาคปกติ และภาคสนาม กรณีการรับสมัครและรายงานตัวของนักศึกษาวิชาทหารในห้วงเดือนสิงหาคม โดยการฝึกนักศึกษาวิชาทหารสำหรับภาคปกติไม่มีปัญหาสามารถบริหารจัดการได้ ส่วนการฝึกภาคสนามของนักศึกษาวิชาทหารในห้วงเดือน มกราคม ถึง มีนาคม ซึ่งนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ในระดับอุดมศึกษายังอยู่ในห้วงการศึกษาของระดับอุดมศึกษา ส่งผลกระทบต่อ การเข้ารับการฝึกภาคสนามของนักศึกษาวิชาทหาร ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาจากการปฏิบัติดังกล่าว ให้พิจารณาเป็นกรณีเฉพาะต่อไป

3. ปัญหาอุปสรรค และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาวิชาทหาร (ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก) กรณีแปรสภาพจากหน่วย จังหวัดทหารบก เป็น มณฑลทหารบก อาจส่งผลกระทบด้านกำลังพลที่มีจำนวนครูฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดนักศึกษาวิชาทหารที่อาจเพิ่มขึ้น ดังนั้นมีแนวทางการแก้ปัญหาจากผลกระทบดังกล่าวเพื่อเพิ่มจำนวนอัตราครูฝึก โดยการบรรจุนักเรียนนายสิบที่รับสมัครจากนักศึกษาวิชาทหาร และควรปรับอัตราการจัดและยุทโธปกรณ์ (อจย.) จาก หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบก เป็น ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก ส่วนแนวทางการแก้ปัญหาคณาจารย์ครูฝึกไม่เพียงพอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่เพียงพอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ และการใช้วิทยากรนอกหน่วยบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี

แนวทางการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย มีดังนี้ (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2559c)

1. แนวทางการพัฒนาการจัดการฝึกของสถานศึกษาวิชาทหาร (โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง และศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก) ได้แก่

1.1 การพัฒนาครูฝึก โดยการจัดฝึกที่โรงเรียนภายในหน่วย (Unit School) ในวิชาที่ต้องการเพิ่มความรู้ความสามารถของครูฝึก หรือส่งครูฝึกร่วมทำการฝึกกับหน่วยแต่ละระดับการฝึกจนถึงระดับกองทัพบก และปรับปรุงตำราให้ทันสมัย และมีความเหมาะสมกับชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหาร

1.2 การพัฒนาเครื่องช่วยฝึก ควรมีการกำหนดมาตรฐานของจำนวนเครื่องช่วยฝึกที่เหมาะสมตามจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึก และควรได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ อีกทั้งยังควรเพิ่มประสิทธิภาพในเรื่องการส่งกำลังบำรุงให้กับ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก โดยการเพิ่มความสำคัญในการจัดหาเครื่องช่วยฝึกให้เทียบเท่ากับหน่วยกำลังรบหลัก และการจัดหาเครื่องช่วยฝึกใหม่ให้กับ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก โดยให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นผู้ดำเนินการจัดหาเครื่องช่วยฝึกเป็นส่วนรวม เพื่อความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

1.3 การเพิ่มขีดความสามารถ และทรัพยากรในการฝึก โดยการออกแบบแนวทางการประเมินผลตามโครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานเดียวกัน ให้มีความเหมาะสม และให้มีความสอดคล้องกับนโยบายสำคัญเร่งด่วน 12 ประการของผู้บัญชาการทหารบก

2. แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนงานทะเบียน ซึ่งมีปัญหาที่เกิดจาก Software และ Hardware แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนจัดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือประสานงานและดูแล ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑล

ทหารบกการจัดทำคู่มือการใช้ Software เพื่อแจกจ่ายให้กับหน่วย และให้ศูนย์การกำลังสำรองจัดการเรียนการสอนแบบ e-Learning อย่างน้อย 1 วิชา ในแต่ละชั้นปี

การศึกษาระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 ได้แก่ ผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย มีดังนี้

การประเมินเชิงปริมาณ

ผลการประเมินเชิงปริมาณจากแบบสอบถามออนไลน์ประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร จำนวน 20,288 ฉบับ และแบบสอบถามสำหรับผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร จำนวน 256 ฉบับ รวมทั้งหมดจำนวน 20,544 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.46 ของประชากรทั้งหมด โดยทำการวิเคราะห์ผลการประเมินแบ่งเป็น 4 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินด้านบริบทโดยรวม พบว่า นักศึกษาวิชาทหาร มีระดับความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.68$) และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร มีระดับความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.66$, $\sigma = 0.59$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นด้านบริบท

รายการประเมินด้านบริบท	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ความเหมาะสมของนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559						
1.1) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ	4.68	0.56	มากที่สุด	4.89	0.35	มากที่สุด
1.2) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม	4.70	0.53	มากที่สุด	4.84	0.37	มากที่สุด
1.3) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย	4.69	0.57	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด
1.4) นักศึกษาวิชาทหารต้องมีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ	4.71	0.57	มากที่สุด	4.71	0.68	มากที่สุด
1.5) มีการปรับตารางการฝึกให้สอดคล้องระเบียบหลักสูตร และตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา	4.57	0.63	มากที่สุด	4.55	0.68	มากที่สุด
1.6) สร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ ต้องการ	4.63	0.59	มากที่สุด	4.78	0.41	มากที่สุด
1.7) มีการประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร	4.67	0.57	มากที่สุด	4.49	0.83	มากที่สุด

รายการประเมิน ด้านบริบท	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1.8) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ปฏิบัติตาม โครงการเข้าคิว	4.63	0.62	มากที่สุด	4.66	0.71	มากที่สุด
1.9) การปฏิบัติงาน รด.จิตอาสา ให้เกิดผล สัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรม	4.64	0.59	มากที่สุด	4.66	0.72	มากที่สุด
1.10) ให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมี ส่วนร่วมกับประเทศชาติ	4.67	0.57	มากที่สุด	4.71	0.45	มากที่สุด
1.11) ภาพรวมความเหมาะสมของนโยบายการ ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559	4.71	0.55	มากที่สุด	4.81	0.43	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี						
2.1) ชั้นปีที่ 1, 2 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้ วิชาทหารเบื้องต้น สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำการยิงปืนอย่างได้ผล	4.78	0.46	มากที่สุด	4.33	0.74	มากที่สุด
2.2) ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชา ทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำ หน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมู่ได้	4.79	0.50	มากที่สุด	4.34	0.77	มากที่สุด
2.3) ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชา ทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำ หน้าที่ในตำแหน่งรองผู้บังคับหมวดได้	4.76	0.53	มากที่สุด	4.23	0.80	มากที่สุด
2.4) ชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชา ทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำ หน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมวดได้	4.77	0.51	มากที่สุด	4.36	0.82	มากที่สุด
2.5) ภาพรวมความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายการ ฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี	4.80	0.44	มากที่สุด	4.38	0.75	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม)						
3.1) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ให้ดำเนินการ ฝึกภาคสนามในลักษณะการฝึกปฏิบัติในภูมิ ประเทศเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ บุคลิก และ เป็นการทบทวนการศึกษาในภาคปกติ	4.15	0.80	มาก	4.46	0.83	มากที่สุด
3.2) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 ให้ดำเนินการ ฝึกเดินทางไกล การพักแรมในสนาม การเวช กรรมป้องกันในสนาม การดำรงชีพในป่า และ อื่นๆ ที่มีความจำเป็นและต้องทำการฝึกในสนาม ฝึก	4.17	0.78	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด

รายการประเมิน ด้านบริบท	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
3.3) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3-5 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะของการฝึกปฏิบัติในภูมิภาค เน้นการปฏิบัติทางยุทธวิธีตามระดับหน่วยที่ได้รับการศึกษา	4.17	0.78	มาก	4.71	0.46	มากที่สุด
3.4) ภาพรวมความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม)	4.16	0.79	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาทหาร และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ด้านนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 และด้านจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.71$ และ $\mu = 4.56$ ตามลำดับ) สำหรับระดับความคิดเห็นด้านวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ของนักศึกษาวิชาทหารในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.16$) ส่วนระดับความคิดเห็นด้านวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ของผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.35 - 0.83 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าชุดตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโดยรวม พบว่า นักศึกษาวิชาทหาร มีระดับความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 3.85$, $\sigma = 0.89$) และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร มีระดับความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.08$, $\sigma = 1.04$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้า

รายการประเมิน ด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ความเหมาะสมของการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร						
1.1) ระยะเวลาการแจ้งข่าวสารก่อนการรับสมัคร	4.09	0.58	มาก	3.65	1.34	มาก
1.2) เกณฑ์ในการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร	4.12	0.64	มาก	3.92	1.28	มาก
1.3) การประกาศผลการสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร	4.12	0.62	มาก	3.82	0.95	มาก

รายการประเมิน ด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1.4) การแจ้งรายละเอียดในการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร	4.12	0.65	มาก	4.02	0.99	มาก
1.5) ภาพรวมความเหมาะสมของการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร	4.11	0.59	มาก	3.77	1.04	มาก
2. ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาทหาร						
2.1) การฝึกเบื้องต้น (บุคคลท่ามือเปล่า)	4.16	0.71	มาก	4.50	0.64	มากที่สุด
2.2) การฝึกแถวชิด	4.16	0.71	มาก	4.50	0.64	มากที่สุด
2.3) การฝึกเบื้องต้น (บุคคลท่าอาวุธ)	4.15	0.70	มาก	4.50	0.66	มากที่สุด
2.4) การยิงปืนตามหลักสูตร	4.13	0.72	มาก	4.60	0.65	มากที่สุด
2.5) วิชาแบบธรรมเนียมทหาร	4.12	0.70	มาก	4.50	0.65	มากที่สุด
2.6) วิชาการกำลังสำรอง	4.13	0.70	มาก	4.60	0.65	มากที่สุด
2.7) วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์	4.14	0.74	มาก	4.39	0.75	มากที่สุด
2.8) วิชายุทธวิธี	4.11	0.69	มาก	4.48	0.81	มากที่สุด
2.9) วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ	4.19	0.70	มาก	4.56	0.62	มากที่สุด
2.10) การปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน	4.08	0.70	มาก	4.63	0.64	มากที่สุด
2.11) วิชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	4.13	0.70	มาก	4.68	0.55	มากที่สุด
2.12) การฝึกเบื้องต้น (การใช้ดาบปลายปืน)	4.09	0.73	มาก	4.22	1.07	มากที่สุด
2.13) วิชาอาวุธ	4.15	0.71	มาก	4.62	0.60	มากที่สุด
2.14) วิชาการติดต่อสื่อสาร	4.13	0.70	มาก	4.64	0.62	มากที่สุด
2.15) วิชาเหล่าทหารราบ	4.15	0.71	มาก	4.57	0.56	มากที่สุด
2.16) วิชาเหล่าทหารม้า	4.11	0.71	มาก	4.48	0.67	มากที่สุด
2.17) วิชาเหล่าทหารปืนใหญ่	4.11	0.70	มาก	4.43	0.75	มากที่สุด
2.18) วิชาเหล่าทหารสื่อสาร	4.13	0.70	มาก	4.64	0.62	มากที่สุด
2.19) วิชาเหล่าทหารช่าง	4.10	0.70	มาก	4.53	0.61	มากที่สุด
2.20) วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ	4.12	0.70	มาก	4.63	0.58	มากที่สุด
2.21) การปรับการยิง ค และ ป	4.09	0.73	มาก	4.21	1.07	มากที่สุด
2.22) เครื่องยิงลูกระเบิดแบบ ๘๘	4.15	0.71	มาก	4.22	0.60	มากที่สุด
2.23) วิชาอุดมการณ์ทหาร	4.19	0.70	มาก	4.56	0.62	มากที่สุด
2.24) ปก. เอ็ม. ๖๐	4.15	0.71	มาก	4.21	0.60	มากที่สุด
2.25) วิชาสงครามเคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์	4.09	0.73	มาก	4.22	1.07	มากที่สุด

รายการประเมิน ด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
2.26) ลูกกระเบิดขว้าง	4.15	0.71	มาก	4.24	0.60	มากที่สุด
2.27) หมูในการเข้าตี	4.11	0.69	มาก	4.48	0.81	มากที่สุด
2.28) หมูในการตั้งรับและถอนตัว	4.16	0.71	มาก	4.50	0.64	มากที่สุด
2.29) ภาพรวมความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา ทหาร	4.15	0.71	มาก	4.49	0.72	มากที่สุด
3. ความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่						
3.1) เอกสารประกอบการฝึกศึกษามีเนื้อหาที่ สอดคล้องกับวิชาที่ฝึกศึกษา	3.33	0.89	ปานกลาง	3.67	1.13	มาก
3.2) เอกสารประกอบการศึกษามีความทันสมัย	3.31	0.89	ปานกลาง	3.24	1.22	ปานกลาง
3.3) เอกสารประกอบการฝึกศึกษามีเพียงพอ	3.33	0.89	ปานกลาง	3.48	1.03	มาก
3.4) โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกศึกษามีจำนวน ที่เพียงพอ	3.31	1.00	ปานกลาง	3.80	1.12	มาก
3.5) โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกศึกษาทันสมัย	3.29	0.94	ปานกลาง	3.90	1.15	มาก
3.6) โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกศึกษาอยู่ใน สภาพที่ใช้การได้ดี	3.33	0.89	ปานกลาง	3.87	1.11	มาก
3.7) จำนวนของห้องเรียนมีความเพียงพอกับ จำนวนนักศึกษาวิชาทหาร	3.29	1.02	ปานกลาง	3.96	1.16	มาก
3.8) โต๊ะเก้าอี้สำหรับนักศึกษาวิชาทหารที่ใช้ใน ห้องเรียนมีความเพียงพอ	3.30	0.99	ปานกลาง	3.81	1.16	มาก
3.9) ห้องน้ำมีเหมาะสมและเพียงพอ	3.29	0.91	ปานกลาง	3.75	1.13	มาก
3.10) โรงอาหารมีความสะอาดและเหมาะสม	3.29	0.99	ปานกลาง	3.82	1.16	มาก
3.11) จำนวนร้านอาหารมีเพียงพอ	3.24	1.02	ปานกลาง	3.81	1.07	มาก
3.12) คุณภาพร้านอาหารมีความเหมาะสม	3.28	0.96	ปานกลาง	3.81	1.07	มาก
3.13) ความเหมาะสมของร้านค้าที่จัดจำหน่าย อุปกรณ์การฝึก	3.31	0.97	ปานกลาง	3.86	1.10	มาก
3.14) ความเหมาะสมของร้านค้าตัดผมในศูนย์/ หน่วยฝึก	3.28	0.99	ปานกลาง	3.87	1.09	มาก
3.15) การจัดที่จอดรถในศูนย์/หน่วยฝึก มีความ เหมาะสมและเพียงพอ	3.28	1.01	ปานกลาง	3.93	0.92	มาก
3.16) การจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์/หน่วยฝึก มี ความสะอาดและเป็นระเบียบ	3.33	0.98	ปานกลาง	3.75	1.03	มาก

รายการประเมิน ด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
3.17) การจัดสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติในศูนย์/หน่วยฝึก มีความพร้อมและเหมาะสม	3.31	0.99	ปานกลาง	3.89	1.14	มาก
3.18) การจัดสถานที่ฝึกภาคสนาม (ค่ายฝึกเขาชนไก่) มีความพร้อมและเหมาะสม	3.29	1.03	ปานกลาง	3.86	1.10	มาก
3.19) ภาพรวมความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่	3.28	1.02	ปานกลาง	3.86	1.11	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาทหาร และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ด้านการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหารในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 3.88$) สำหรับระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านเนื้อหาวิชาทหารในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.13$) ส่วนระดับความคิดเห็นของผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ด้านเนื้อหาวิชาทหารในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\mu = 3.30$) แต่ระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ด้านความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 3.75$) ยกเว้นในข้อที่ 3.2 เอกสารประกอบการศึกษามีความทันสมัย มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\mu = 3.28$) เช่นเดียวกับระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาทหารในด้านนี้ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.55 – 1.34 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

3. การประเมินด้านกระบวนการโดยรวม พบว่า นักศึกษาวิชาทหาร มีระดับความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.95$) และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร มีระดับความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.27$, $\sigma = 0.98$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นด้านกระบวนการ

รายการประเมิน ด้านกระบวนการ	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ความเหมาะสมของการดำเนินการฝึกวิชาทหาร						
1.1) การปฐมนิเทศการฝึกให้เป็นนักศึกษาวิชาทหาร	4.12	0.65	มาก	3.82	0.85	มาก
1.2) การจัดพิธีเปิด-ปิดการฝึก และพิธีอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการฝึก	4.11	0.65	มาก	3.89	0.83	มาก
1.3) การจัดเครื่องช่วยฝึกสำหรับใช้ในการทำการฝึกวิชาทหาร	4.11	0.65	มาก	3.94	0.73	มาก
1.4) การจัดครูฝึกในแต่ละรายวิชา	4.14	0.68	มาก	3.96	0.72	มาก
1.5) การจัดครูปกครองในการฝึกวินัยทางทหาร	4.08	0.62	มาก	4.04	0.66	มาก
1.6) การจัดให้มีการแจ้งข่าวสารระหว่างการฝึก	4.07	0.65	มาก	4.01	0.68	มาก
1.7) การจัดกิจกรรม รด.จิตอาสา	4.13	0.65	มาก	3.84	0.77	มาก
1.8) การจัดกิจกรรมเสริมการฝึกวิชาทหาร	4.10	0.66	มาก	3.95	0.71	มาก
1.9) ภาพรวมความเหมาะสมของการดำเนิน การฝึกวิชาทหาร	4.12	0.64	มาก	3.89	0.74	มาก
2. ความเหมาะสมของการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก						
2.1) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติในระหว่างการฝึกศึกษาของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก	3.25	0.59	ปานกลาง	4.13	0.98	มาก
2.2) เจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้ความสนใจในการแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาวิชาทหาร	3.36	0.87	ปานกลาง	4.10	0.95	มาก
2.3) ภาพรวมความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่ฯ	3.30	0.91	ปานกลาง	4.12	0.96	มาก
3. ความเหมาะสมของเทคนิคการสอนของครูฝึก						
3.1) ครูฝึกบอกจุดประสงค์และแนวทางการฝึกศึกษา	4.06	0.86	มาก	4.85	0.42	มากที่สุด
3.2) ครูฝึกมีความสามารถในการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม	4.05	0.85	มาก	4.69	0.53	มากที่สุด
3.3) ครูฝึกมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อในการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสม	4.02	0.86	มาก	4.77	0.45	มากที่สุด
3.4) ครูฝึกมีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการฝึกศึกษา	4.09	0.85	มาก	4.84	0.43	มากที่สุด

รายการประเมิน ด้านกระบวนการ	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
3.5) ภาพรวมความเหมาะสมของเทคนิคการสอน ของครูฝึก	4.05	0.86	มาก	4.66	0.52	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมของการฝึกวินัยทหารของครูปกครอง						
4.1) ครูปกครองฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มี ระเบียบวินัย	4.71	0.57	มากที่สุด	4.52	0.67	มากที่สุด
4.2) ครูปกครองฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มี ภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม	4.65	0.63	มากที่สุด	4.56	0.58	มากที่สุด
4.3) ครูปกครองได้ปลูกฝังทัศนคติที่ดีที่มีต่อ สถาบันฯ และกองทัพ	4.69	0.58	มากที่สุด	4.55	0.60	มากที่สุด
4.4) ภาพรวมความเหมาะสมของการฝึกวินัย ทหารของครูปกครอง	4.65	0.59	มากที่สุด	4.56	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาทหาร และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ด้านการดำเนินการฝึกวิชาทหารในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.02$) สำหรับระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึกในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\mu = 3.30$) ส่วนระดับความคิดเห็นของผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึกในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.12$) เช่นเดียวกับระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านเทคนิคการสอนของครูฝึกในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.05$) แต่ระดับความคิดเห็นของผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ด้านเทคนิคการสอนของครูฝึกในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.76$) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาทหาร และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ด้านการฝึกวินัยทหารของครูปกครองในทุกข้อ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.61$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.42 - 0.98 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

4. การประเมินด้านผลผลิตโดยรวม พบว่า นักศึกษาวิชาทหาร มีระดับความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.61$) และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร มีระดับความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นด้านผลผลิต

รายการประเมิน ด้านผลผลิต	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ความเหมาะสมของคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้ความสามารถที่ได้รับในการฝึกวิชาทหาร						
1.1) ระดับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกภาคปกติในการฝึกวิชาทหาร	4.64	0.59	มากที่สุด	4.55	0.74	มากที่สุด
1.2) ระดับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกภาคสนามในการฝึกวิชาทหาร	4.62	0.60	มากที่สุด	4.71	0.47	มากที่สุด
1.3) ระดับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกวิชาทหารโดยรวม	4.60	0.65	มากที่สุด	4.73	0.50	มากที่สุด
1.4) การนำความรู้ในการฝึกไปใช้ประโยชน์	4.61	0.59	มากที่สุด	4.49	0.72	มากที่สุด
1.5) ภาพรวมคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้ความสามารถที่ได้รับในการฝึก	4.59	0.60	มากที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติที่ต้องการ						
2.1) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการมีความพอใจและมีความรักในการฝึกวิชาทหาร	4.64	0.60	มากที่สุด	4.40	0.83	มากที่สุด
2.2) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการมีความสนใจในการฝึกวิชาทหาร	4.60	0.61	มากที่สุด	4.52	0.75	มากที่สุด
2.3) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการมีระเบียบวินัย	4.62	0.60	มากที่สุด	4.59	0.53	มากที่สุด
2.4) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการฝึกวิชาทหารโดยรวม	4.63	0.59	มากที่สุด	4.71	0.48	มากที่สุด
2.5) ภาพรวมคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติที่ต้องการ	4.60	0.61	มากที่สุด	4.48	0.43	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย						
3.1) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ	4.63	0.60	มากที่สุด	4.80	0.44	มากที่สุด
3.2) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม	4.59	0.61	มากที่สุด	4.58	0.72	มากที่สุด
3.3) การให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมต่อสังคม	4.63	0.61	มากที่สุด	4.70	0.53	มากที่สุด
3.4) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา	4.63	0.62	มากที่สุด	4.77	0.46	มากที่สุด

รายการประเมิน ด้านผลผลิต	ระดับความคิดเห็น					
	นักศึกษาวิชาทหาร			ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
3.5) การประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และ กองทัพ	4.66	0.57	มากที่สุด	4.75	0.44	มากที่สุด
3.6) ภาพรวมคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารด้านการ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย	4.55	0.62	มากที่สุด	4.58	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาทหาร และผู้กำกับ
นักศึกษาวิชาทหาร ด้านคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้ความสามารถที่ได้รับในการฝึก
วิชาทหาร ด้านคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติที่ต้องการ และด้าน
คุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยในทุกข้อ มีความ
เหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.62$, $\mu = 4.58$ และ $\mu = 4.66$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.43 - 0.83 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบ
แบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

การประเมินเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 นาย ประกอบด้วย ข้าราชการศูนย์ฝกนักศึกษา
วิชาทหาร จำนวน 14 นาย ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร จำนวน 3 นาย และนักศึกษาวิชาทหาร จำนวน
4 นาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อประเมิน 4 ดาน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินด้านบริบท มีรายละเอียดดังนี้

1.1 นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชา
ทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 เพื่อฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นมวลชนที่เข้มแข็ง
ของกองทัพ มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ มีคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ เป็นคนดี
ของสังคม เป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย มีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ ตอบสนองนโยบาย
รต.จิตอาสา มีการปฏิบัติตามโครงการเข้าคิว ให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมและมี
ทัศนคติที่ดีต่อสถาบันฯ และกองทัพ มีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติ
ในฐานะที่เป็นกำลังสำรองของกองทัพได้

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร
(การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน สามารถนำไปปฏิบัติ
ให้เกิดผลดีต่อประเทศในฐานะที่เป็นกำลังสำรองของกองทัพได้ อีกทั้งยังมีความสมบูรณ์ครอบคลุม

ครบถ้วนดี เป็นการฝึกเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีจิตสำนึกของความเสียสละ รวมทั้งให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในสังคมอีกด้วย

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีการปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เพื่อพร้อมที่จะเป็นพลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ และเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย รวมถึงการมีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 สามารถสรุปได้ว่า นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารดังกล่าว มีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติในฐานะที่เป็นกำลังสำรองของกองทัพได้จริง โดยฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นพลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ มีคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ เป็นคนดีของสังคม เป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย มีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ ตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา มีการปฏิบัติตามโครงการเข้าคิว ให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วม รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันฯ และกองทัพ

1.2 จุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า จุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น เพื่อให้บังเกิดระเบียบวินัย ลักษณะทหาร การเชื่อฟังและการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา โดยเคร่งครัด สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำการยิงปืนอย่างได้ผล ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมู่ได้ ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งรองผู้บังคับหมวดได้ และชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมวดได้นั้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติในฐานะที่เป็นกำลังสำรองของกองทัพได้จริง เป็นการฝึกเตรียมความพร้อมด้านวิชากาย และด้านจิตใจในการเข้ารับใช้ประเทศชาติ ซึ่งการฝึกวิชาทหารมีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันมาก เนื่องจากสถานการณ์บ้านเมืองอยู่ในภาวะไม่ปกติเท่าที่ควร ทั้งดานการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงควรมีการเตรียมความพร้อมของกำลังสำรองเพื่อความมั่นคงของชาติ จุดมุ่งหมายของการฝึกวิชาทหารมีความสมบูรณ์ครอบคลุมครบถ้วนดี สำหรับการที่จะฝึกฝนให้นักศึกษาวิชาทหารเป็น บุคคลที่มีความเข้มแข็ง มีระเบียบวินัยพร้อมที่จะรับใช้ประเทศชาติและเป็นเยาวชนที่ดีของสังคม โดยมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารมีความตระหนักรักและหวงแหนแผ่นดิน พร้อมทั้งจะ

เสียสละโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มุ่งฝึกให้นักศึกษารูจักการเสียสละอุทิศตนให้กับแผ่นดิน และสวนรวมมากที่สุด รวมถึงมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับความรู้และประสบการณ์ตามหลักสูตรที่กำหนด เช่น วิชาทหารทั่วไป วิชาอาวุธ วิชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วิชาการติดต่อสื่อสาร และการฝึกภาคสนามในภูมิประเทศจริง และมีความพร้อมที่จะทำหน้าที่เป็นกำลังสำรองของชาติด้วยความเต็มใจ

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า จุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีมีความชัดเจน มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน มีความสมบูรณ์ครอบคลุมครบถ้วนดี นำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติในฐานะที่เป็นกำลังสำรองของกองทัพได้ เป็นการปลูกฝังให้เยาวชนของชาติเป็นผู้มีระเบียบวินัยและเสียสละต่อส่วนรวม เคารพกฎกติกาของสังคม การฝึกวิชาทหารเน้นการส่งเสริมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และพร้อมที่จะเป็นกำลังสำรองของกองทัพ

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า จุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีมีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน มีความสมบูรณ์ครอบคลุมครบถ้วนดี แต่ไม่แน่ใจว่าการฝึกวิชาทหารจะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในการรับใช้ประเทศชาติในภาวะสงคราม เนื่องจากกิจกรรมการฝึกบางอย่างเป็นเพียงการจำลองสถานการณ์ ซึ่งเมื่อหากพบกับสถานการณ์จริงอาจไม่สามารถปฏิบัติได้ การฝึกทางทหารเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนของชาติเป็นผู้มีระเบียบวินัยและเสียสละต่อส่วนรวม มีความพร้อมที่จะทำหน้าที่เป็นกำลังสำรองของชาติด้วยความเต็มใจ แต่บางคนอาจไม่พร้อมหากดูแลครอบครัวที่ต้องคอยห่วงใยเมื่อยามต้องไปรบต่างถิ่น

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการฝึกวิชาทหาร มีความเหมาะสม มีความชัดเจน มีความสมบูรณ์ครอบคลุมครบถ้วนดี สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติในฐานะที่เป็นกำลังสำรองของกองทัพได้ และเป็นการฝึกเตรียมความพร้อมด้านวิชากาย จิตใจในการเข้ารับใช้ประเทศชาติมาก โดยการฝึกมีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันมาก เนื่องจากสถานการณ์บ้านเมืองทั้งทางด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจอยู่ในภาวะไม่ปกติเท่าที่ควร ดังนั้นในการที่จะฝึกฝนให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นบุคคลที่มีความเข้มแข็ง มีระเบียบวินัยพร้อมที่จะรับใช้ประเทศชาติ และเป็นเยาวชนที่ดีของสังคม มีความตระหนักรักและหวงแหนแผ่นดิน พร้อมที่จะเสียสละอุทิศชีวิตให้กับแผ่นดินโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน รวมถึงการได้รับความรู้และประสบการณ์ตามหลักสูตรที่กำหนดด้วย

1.3 วัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม)

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า วัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) เพื่อต้องการให้นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ได้ดำเนินการฝึก

ภาคสนามในลักษณะการฝึกปฏิบัติในภูมิภาคเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ บุคลิก และเป็นการ ทบสวนการฝึกศึกษาในภาคปกติ สำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 ได้ดำเนินการฝึกเดินทางไกล การพักผ่อนในสนาม การเวชกรรมป้องกันในสนาม การดำรงชีพในป่า และอื่นๆ ที่มีความจำเป็นและ ต้องทำการฝึกในสนามฝึก ส่วนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3-5 ได้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะ ของการฝึกปฏิบัติในภูมิภาค เน้นการปฏิบัติทางยุทธวิธีตามระดับหน่วยที่ได้รับการศึกษา มีความ เหมาะสมในสภาพปัจจุบัน มีความสมบูรณ์ ครอบคลุม ครอบคลุม เป็นการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ได้ เสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญจากการฝึกในภาคปกตินำไปปฏิบัติในการฝึก ภาคสนาม ซึ่งมีสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากการฝึกในที่ตั้งในเรื่องภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า วัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีความเหมาะสม มีความชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง เป็นการฝึกเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย จิต ใจให้มีความสมบูรณ์แข็งแรง มีระเบียบวินัย มีจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการมอบหมายภาระหน้าที่ใน ฐานะกำลังสำรองของชาติ เป็นการฝึกเยาวชนให้มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาทหารอย่าง เหมาะสมได้เรียนรู้สถานการณ์การปฏิบัติจริง

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า วัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เหมาะสมในสภาพปัจจุบัน มีความครอบคลุม ครอบคลุม แต่การนำไปสู่การปฏิบัติอาจยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ในบางประการเช่น ด้านสภาพจิตใจ เนื่องจากส่วนใหญ่ของนักศึกษายังอยู่ในช่วงวัยรุ่น วุฒิทางอา รมณยังไม่พร้อมเท่าที่ควร ทำให้วัตถุประสงค์บางประการอาจไม่สามารถบรรลุได้ อีกทั้งการปฏิบัติยัง ไม่เข้มข้นเท่าที่ควรส่งผลให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชา ทหาร (การฝึกภาคสนาม) มีความสมบูรณ์ ครอบคลุม ครอบคลุม สามารถปฏิบัติได้จริง เหมาะสมใน สภาพปัจจุบัน เป็นการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ได้เสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญ จากการฝึกในภาคปกตินำไปปฏิบัติในการฝึกภาคสนาม ซึ่งมีสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากการฝึกใน ที่ตั้งในเรื่องภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ เป็นการฝึกเตรียมความพร้อมด้านร่างกายให้มีความสมบูรณ์ แข็งแรง มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีระเบียบวินัย พร้อมรับการมอบหมายภาระหน้าที่ในฐานะกำลังสำรองของ ประเทศชาติต่อไป

โดยรวมदानบริบท สรุปได้ว่า นโยบาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์การฝึก นักศึกษาวิชาทหาร มีความเหมาะสม โดยข้อความภาษาที่ใช้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย มีความสมบูรณ์ ครอบคลุม ครอบคลุม เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันที่มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นมวลชนที่ เข้มแข็งของกองทัพ รู้จักเสียสละ มีความรักสามัคคี พร้อมรับการมอบหมายภาระหน้าที่ในฐานะกำลัง สำรองของประเทศชาติ เนื่องจากปัจจุบันนี้สถานการณ์บ้านเมืองไม่คอบปกติ มีปัญหา ด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งยังส่งเสริมให้

นักศึกษาวิชาทหารมีความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ปลุกฝังใหม่มีความเชื่อมั่นในกองทัพ รวมถึงการสร้างจิตสำนึกใหม่มีความเลื่อมใส ศรัทธา ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และการประชาสัมพันธ์กองทัพเพื่อการพัฒนาไปสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ในอนาคต

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินตามปัจจัยนำเข้า มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหาร มีความชัดเจนเหมาะสม ได้แก่ เป็นเพศชายหรือเพศหญิงที่มีสัญชาติไทย อายุไม่เกิน 22 ปีบริบูรณ์ ได้รับการยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่พิการหรือทุพพลภาพหรือมีโรคประจำตัว ซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ มีขนาดตัวส่วนสูงตามกำหนด มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่เป็นทหารประจำการกองประจำการหรือถูกเรียกตัวเข้าประจำกองแล้ว กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนอนุมัติให้เปิดทำการฝึกวิชาทหาร และสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาที่ 3 มีเกรดเฉลี่ย 2.00 ขึ้นไป ส่วนวิธีการรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารมีความชัดเจนปฏิบัติได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องเป็นไปตามปฏิทินการรับสมัคร โดยมีขั้นตอน คือ การกรอกใบสมัคร ตรวจสอบหลักฐาน ตรวจสอบร่างกาย และทดสอบสมรรถภาพ ซึ่งการรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารปฏิบัติได้ตามกำหนดเป็นที่น่าพอใจ และวิธีการรายงานตัวเข้ารับการฝึกวิชาทหารมีความชัดเจนสามารถปฏิบัติได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง โดยมีการดำเนินการตามปฏิทินการรายงานตัวที่มีขั้นตอนเป็นระบบ ซึ่งการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการรับสมัครและรายงานตัวสามารถดำเนินการอย่างเหมาะสม สถานศึกษาต่างๆจะมีการประชาสัมพันธ์ แนะนำให้ความรู้แก่นักเรียน/นักศึกษา โดยมีการแจ้งรายละเอียดข้อมูลให้นักเรียน/นักศึกษาทราบ เช่น คุณสมบัติผู้สมัคร ช่วงเวลาการรับสมัคร วันรายงานตัว ค่าใช้จ่าย เป็นต้น ซึ่งจะให้นักเรียนนักศึกษาได้สำรวจความพร้อมของตนเองก่อนตัดสินใจสมัคร ซึ่งการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารของนักเรียน/นักศึกษาวิชาทหารจะไม่มี การบังคับแต่อย่างใด ส่วนการกำหนดขั้นตอนวิธีการรับสมัครและรายงานตัว มีการวางแผนเตรียมการที่ดี มีความเหมาะสม การดำเนินการเป็นการปฏิบัติตามขั้นตอนเดิม ทำให้ไม่ค่อยพบปัญหา หรืออาจจะพบบางเพียงเล็กน้อย ซึ่งก็สามารถปรับให้เหมาะสมได้

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหาร มีความชัดเจนเหมาะสม ทางโรงเรียน/สถานศึกษา จะมีการประชาสัมพันธ์ และแนะนำแจ้งใจให้ความรู้แก่นักเรียน/นักศึกษา มีการแจ้งรายละเอียดต่างๆ ให้นักเรียน/นักศึกษา ทราบทำให้นักเรียน/นักศึกษาได้มีการสำรวจความพร้อมของตนเองก่อนตัดสินใจสมัคร อีกทั้ง โรงเรียน/สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การแนะนำ

การรับสมัครและรายงานตัวเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และเมื่อคณะกรรมการฯได้รับมอบหมายจากผู้บริหารก็จะดำเนินการตามปฏิทินดำเนินงานที่กำหนด ซึ่งการกำหนดขั้นตอนวิธีการรับสมัครและรายงานตัวมีการวางแผนเตรียมการที่ดีมีความเหมาะสม โดยการดำเนินการเป็นการปฏิบัติตามขั้นตอนเดิม ทำให้ไม่ค่อยพบปัญหา หรืออาจจะพบบ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งสามารถปรับให้เหมาะสมในระดับสถานศึกษาได้

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะนักศึกษาวิชาทหาร มีความชัดเจนเหมาะสม โดยโรงเรียนจะมีการประชาสัมพันธ์ แนะนำ และให้ความรู้แก่นักเรียน มีการแจ้งรายละเอียดต่างๆ ให้นักเรียน/นักศึกษาทราบ เช่น คุณสมบัติผู้สมัคร ช่วงเวลาการรับสมัคร วันรายงานตัว ค่าใช้จ่ายต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้มีการสำรวจความพร้อมของตนเองก่อนตัดสินใจสมัคร โดยการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารของนักเรียน/นักศึกษาวิชาทหาร จะไม่มีการบังคับ และมีนักเรียนบางส่วนอยากสมัครแต่ขาดคุณสมบัติ ทำให้สมัครไม่ได้

จากการสังเกตการณ์การรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหารที่ ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก พบว่า นักเรียน/นักศึกษา มีความพยายาม และกระตือรือร้น ในการสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร สามารถสรุปได้ว่า การรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร มีการกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะนักศึกษาวิชาทหารที่ชัดเจนเหมาะสม วิธีการรับสมัครมีความชัดเจนปฏิบัติได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง เป็นไปตามปฏิทินการรับสมัคร โดยมีขั้นตอน คือ การกรอก ใบสมัคร ตรวจสอบหลักฐาน ตรวจสอบร่างกาย และทดสอบสมรรถภาพ โรงเรียน/สถานศึกษา มีการประชาสัมพันธ์ แนะนำให้ความรู้แก่นักเรียน/นักศึกษา รวมถึงมีการแจ้งรายละเอียดข้อมูลให้ทราบ เช่น คุณสมบัติผู้สมัคร ช่วงเวลาการรับสมัคร วันรายงานตัว ค่าใช้จ่าย ทำให้นักเรียน/นักศึกษา ได้สำรวจความพร้อมของตนเองก่อนตัดสินใจสมัคร และการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารไม่มีการบังคับ โดยมีการรับสมัครตามระเบียบของศูนย์การกำลังสำรอง ประจำปีการศึกษา 2559

2.2 เนื้อหาวิชาทหารของการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า เนื้อหาวิชาทหารของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีมีความเหมาะสม โดยรายวิชาที่กำหนดทำการสอนในชั้นปีที่ 1 ประกอบด้วย การฝึกเบื้องต้น (บุคคลท่ามือเปล่า) การฝึกแถวซิด การฝึกเบื้องต้น (บุคคลท่าอาวุธ) การยิงปืนตามหลักสูตร วิชาแบบธรรมเนียมทหาร วิชาการกำลังสำรอง วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย วิชายุทธวิธี วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรม

ป้องกัน และ วิชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำหรับรายวิชาที่กำหนดทำการสอนในชั้นปีที่ 2 ประกอบด้วย การฝึกเบื้องต้น (บุคคลท่ามือเปล่า) การฝึกแถวซิด การยิงปืนตามหลักสูตร วิชาแบบธรรมเนียมทหาร วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย วิชายุทธวิธี วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน วิชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การฝึกเบื้องต้น (การใช้ดาบปลายปืน) วิชาอาวุธ วิชาการติดต่อสื่อสาร และ วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ รายวิชาที่กำหนดทำการสอนในชั้นปีที่ 3 ประกอบด้วย การฝึกเบื้องต้น (บุคคลท่ามือเปล่า) การฝึกแถวซิด วิชาการกำลังสำรอง วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ วิชาอาวุธ วิชาเหล่าทหารราบ วิชาเหล่าทหารม้า วิชาเหล่าทหารปืนใหญ่ วิชาเหล่าทหารสื่อสาร วิชาเหล่าทหารช่าง วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ วิชาอุดมการณ์ทหาร วิชาสงครามเคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์ และวิชายุทธวิธี (การปรับการยิง ค และ ป, เครื่องยิงลูกระเบิดแบบ 88 ปก., เอ็ม. 60, ลูกระเบิดขว้าง, หมู่ในการเข้าตี, หมู่ในการตั้งรับและถอนตัว) ส่วนรายวิชาที่กำหนดทำการสอนในชั้นปีที่ 4 ได้แก่ วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งรองผู้บังคับหมวดได้ และ รายวิชาที่กำหนดทำการสอนในชั้นปีที่ 5 ได้แก่ วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมวดได้

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า เนื้อหาวิชาทหารของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีมีความเหมาะสม ซึ่งอาจจะปรับการฝึกภาคสนามของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 โดยการเพิ่มชั่วโมงการฝึกให้เท่ากับชั้นปีที่ 5 รวมถึงควรเพิ่มเติมการศึกษาดูงานเกี่ยวกับกิจการทหารให้กับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 อีกทั้งในภาคทฤษฎีของชั้นปีที่ 4 และ 5 ควรปรับเพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในกิจการทหาร เช่น คอมพิวเตอร์ รวมทั้งควรเพิ่มเติมรายวิชาการฝึกศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองให้กับนักศึกษาวิชาทหารทุกชั้นปี

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า เนื้อหาวิชาทหารของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีมีความเหมาะสม และควรเพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในกิจการทหาร เช่น คอมพิวเตอร์ เพื่อให้ทันกับยุคโลกาภิวัตน์

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาทหารของการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร สามารถสรุปได้ว่า เนื้อหาวิชาทหารของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีมีความเหมาะสม เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี คือ ชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น เพื่อให้บังเกิดระเบียบวินัย ลักษณะทหาร การเชื่อฟังและการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำการยิงปืนอย่างได้ผล ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมู่ได้ ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งรองผู้บังคับหมวดได้ และ ชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหารมี

ความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมวดได้ นอกจากนี้ควรเพิ่มเติมรายวิชาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในกิจการทหาร และการฝึกศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองให้กับนักศึกษาวิชาทหารทุกชั้นปี

2.3 วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีสื่อและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการฝึกในกิจกรรมต่างๆ ตามหลักสูตรมีความพร้อม และเหมาะสมพอควร แต่ต้องการให้มีสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยมีเทคโนโลยีที่มากกว่านี้ เพื่อให้ทันต่อวิทยาการทางดานการทหารสมัยใหม่ โดยวัสดุอุปกรณ์บางชนิดมีไม่เพียงพอโดยเฉพาะลูกกระสุนสำหรับการฝึกยิงปืน ควรมีโครงการจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ในส่วนของห้องสมุดและเอกสารสำหรับการศึกษาค้นคว้า พบว่า ห้องสมุดและเอกสารสำหรับการศึกษาค้นคว้าไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีห้องสมุดสำหรับการฝึกวิชาทหารของศูนย์ฝึก/หน่วยฝึก โดยเฉพาะ จึงทำให้ไม่มีแหล่งค้นคว้าหรือเอกสารสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ สาระความรู้ภาคทฤษฎีมีค่อนข้างน้อยทำให้ครูฝึกไม่เตรียมแหล่งค้นคว้าไว้ให้นักศึกษาได้ศึกษาเพิ่มเติม ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดให้มีห้องสมุด หรือ เอกสารสำหรับการฝึกศึกษา ตลอดจนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับให้นักศึกษาวิชาทหารได้ใช้ศึกษาเพิ่มเติม สำหรับห้องเรียนภาคทฤษฎีมีเพียงพอและเหมาะสม บรรยากาศภายในห้องเรียนภาคทฤษฎีสะอาด ปลอดภัย สวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งการฝึกภาคทฤษฎีจะเป็นห้องเรียนปกติที่ครูฝึกจัดการเรียนรู้ในศูนย์ฝึก/หน่วยฝึก ซึ่งเป็นห้องเรียนตามอาคารเรียน ส่วนสถานที่ฝึกภาคสนามมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการรวมพล การศึกษาภาคสนามหรือการฝึกปฏิบัติบางศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกจะมีปัญหาเกี่ยวกับห้องน้ำไม่เพียงพอ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยังไม่พร้อมเท่าที่ควรโดยเฉพาะหน่วยฝึกที่มีขนาดเล็ก

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการฝึกในกิจกรรมต่างๆ ตามหลักสูตรมีความพร้อม และเหมาะสมพอสมควร โดยทางโรงเรียน/สถานศึกษา มีส่วนรวมในการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ประจำศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ส่วนห้องสมุดและเอกสารสำหรับการศึกษาค้นคว่ามีไม่เพียงพอ เพราะไม่มีห้องสมุดสำหรับการฝึกวิชาทหารของศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกโดยเฉพาะ สำหรับห้องเรียนภาคทฤษฎีมีเหมาะสม และเพียงพอ ส่วนสถานที่ฝึกภาคสนามอาจมีปัญหาเกี่ยวกับห้องน้ำไม่เพียงพอ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยังไม่พร้อมเท่าที่ควร

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า สื่อและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการฝึกในกิจกรรมตามหลักสูตรส่วนใหญ่เพียงพอ มีเพียงบางชนิดเท่านั้นที่ไม่เพียงพอ เช่น กระสุนจริง และวัสดุอุปกรณ์

บางส่วนชำรุดซึ่งควรมีซ่อมแซมก่อนใช้ อีกทั้งบางชนิดล้าสมัยควรมีการหาซื้อใหม่ ๆ เพื่อให้ทันกับวิทยาการสมัยใหม่ ส่วนห้องสมุดและเอกสารสำหรับการศึกษาค้นคว้าไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีห้องสมุดสำหรับการฝึกวิชาทหารของศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกโดยเฉพาะ ดังนั้นควรมีห้องสมุด รวมถึงจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทางทหาร ตลอดจนมีเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับให้นักศึกษาวิชาทหารได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม สำหรับห้องเรียนภาคทฤษฎีมีเหมาะสม และเพียงพอ แต่สถานที่ฝึกภาคสนามมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องน้ำอุปโภคและบริโภค รวมถึงห้องน้ำไม่เพียงพอ

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ สามารถสรุปได้ว่า สื่อและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการฝึกในกิจกรรมต่างๆ ตามหลักสูตรส่วนใหญ่มีความพร้อม มีความเหมาะสม และมีความเพียงพอ การเบิก-จ่ายมีประสิทธิภาพ อาจมีวัสดุอุปกรณ์บางชนิดไม่เพียงพอโดยเฉพาะลูกกระสุนสำหรับการฝึกยิงปืน โดยทางโรงเรียน/สถานศึกษา มีส่วนรวมในการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ประจำศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ส่วนห้องสมุดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทางทหารไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีห้องสมุดสำหรับการฝึกวิชาทหารของศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดให้มีห้องสมุดและเอกสารที่ใช้ในการฝึกศึกษา ตลอดจนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับให้นักศึกษาวิชาทหารได้ใช้ศึกษาเพิ่มเติม สำหรับห้องเรียนภาคทฤษฎีมีเพียงพอและเหมาะสม บรรยากาศภายในห้องเรียนภาคทฤษฎีสะอาด ปลอดภัย สวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งการฝึกภาคทฤษฎีจะเป็นห้องเรียนปกติที่ครูฝึกจัดการเรียนรู้นในศูนย์ฝึก/หน่วยฝึก ซึ่งเป็นห้องเรียนตามอาคารเรียน ส่วนสถานที่ฝึกภาคสนามมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการรวมพล การศึกษาภาคสนามหรือการฝึกปฏิบัติบางศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกจะมีปัญหาเกี่ยวกับห้องน้ำไม่เพียงพอ และสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่พร้อมเท่าที่ควรโดยเฉพาะหน่วยฝึกที่มีขนาดเล็ก

โดยรวมตามปัจจัยนำเข้า สรุปได้ว่า การรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร เนื้อหาวิชาทหาร มีความเหมาะสม โดยมีการรับสมัครตามระเบียบของศูนย์การกำลังสำรอง ประจำปีการศึกษา 2559 โดยทุกชั้นปีจะได้รับการฝึกและเรียนรู้ตามหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและการฝึกภาคสนาม และนักศึกษาวิชาทหารได้รับการฝึกฝนเรียนรู้จากกิจกรรมการฝึกทั้งตามปฏิทินการฝึกและนอกปฏิทินการฝึก ตามที่ผู้บังคับบัญชาหรือครูฝึกกำหนดตามความเหมาะสม แต่อาจต้องปรับปรุงทั้งระเบียบหลักสูตรการฝึก เนื้อหารายวิชา และการวัดผลประเมินผลของทุกชั้นปีเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและอนาคตให้มากขึ้น ส่วนวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการฝึกส่วนใหญ่มีความพร้อมดี

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินदानกระบวนการ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การดำเนินการฝึกวิชาทหาร

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การดำเนินการฝึกวิชาทหาร ให้นักศึกษาวิชาทหารทุกชั้นปี มีความเหมาะสม โดยเริ่มต้นการดำเนินการฝึกวิชาทหารด้วยการปฐมนิเทศการฝึกให้เป็นนักศึกษาวิชาทหารทุกชั้นปีในทุกปีการศึกษา ตลอดจนมีการจัดพิธีเปิด-ปิดการฝึก และพิธีอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการฝึก มีการจัดเครื่องช่วยฝึกสำหรับใช้ในการดำเนินการฝึกวิชาทหาร มีการจัดครูฝึกและครูปกครองที่มีความชำนาญการในการฝึกทางทหาร มีการจัดให้มีการแจ้งข่าวสารตลอดระยะเวลาของการฝึกศึกษา มีการจัดกิจกรรมเสริมการฝึกวิชาทหารอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการจัดกิจกรรม รด.จิตอาสา เพื่อตอบสนองต่อนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การดำเนินการฝึกวิชาทหาร มีความเหมาะสม รวมถึงมีการจัดกิจกรรมเสริมการฝึกวิชาทหารอย่างต่อเนื่อง เช่น พิธีชุมนุมสวนสนามของนักศึกษาวิชาทหาร มีการกำหนดวันกระทำพิธี การฝึกซ้อมก่อนวันพิธี จะทำให้นักศึกษาวิชาทหารได้แสดงความพร้อมได้แสดงออกถึงสมรรถภาพระเบียบวินัยและความพร้อมเพียง มีกิจกรรมระหวางการฝึกภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักศึกษาวิชาทหารมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคมในการบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีธงชาติและธงโรงเรียน เช่น การปลูกต้นไม้ การทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น โดยกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษาวิชาทหารจะได้รับคำชมเชยจากชุมชนอยู่เสมอ มีการบริจาคโลหิตในห้วงการฝึกตามความสมัครใจ และมีส่วนรวมในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ทำให้นักศึกษาวิชาทหารปลอดจากสิ่งเสพติด แต่อาจมีนักศึกษาวิชาทหารส่วนน้อยที่มีปัญหาการปรับตัวระหว่างการฝึก

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การดำเนินการฝึกวิชาทหาร มีความเหมาะสม เนื่องจากการฝึกวิชาทหารจะทำให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นผู้มีความรู้ มีความอดทน เสียสละ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีกิจกรรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยส่งเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบตอสังคม กิจกรรมการชุมนุมสวนสนาม เป็นการเตรียมความพร้อมของกองกำลังสำรอง

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกวิชาทหาร สามารถสรุปได้ว่า การดำเนินการฝึกวิชาทหาร มีความเหมาะสม โดยมีการปฐมนิเทศการฝึกให้เป็นนักศึกษาวิชาทหารทุกชั้นปีก่อนเริ่มดำเนินการฝึกวิชาทหารทุกปีการศึกษา มีการจัดพิธีเปิด-ปิดการฝึก และพิธีอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกโดยตลอดระยะเวลาการดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีการจัดเครื่องช่วยฝึกสำหรับใช้ในการดำเนินการฝึกวิชาทหาร มีการจัดครูฝึกในแต่ละรายวิชา และครูปกครองที่เหมาะสมในการฝึกวินัยทางทหาร โดยครูฝึกและครูปกครองทุกคนจะมีความชำนาญการในการฝึก

ทางทหาร มีการจัดให้มีการแจ้งข่าวสารเป็นระยะในระหว่างการฝึกตลอดปีการศึกษา มีการจัดกิจกรรม รด.จิตอาสา และมีการจัดกิจกรรมเสริมการฝึกวิชาทหารอย่างต่อเนื่อง

3.2 การให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึกในด้านการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติในระหว่างการฝึกศึกษาตลอดระยะเวลาของการฝึกประจำปีการศึกษา มีความเหมาะสม เนื่องจากเจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้ความสนใจในการแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาวิชาทหาร ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึกในภาพรวมมีความเหมาะสม

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึกมีความเหมาะสม เนื่องจากเจ้าหน้าที่จัดการฝึกช่วยในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติในระหว่างการฝึกศึกษา และช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ให้กับนักศึกษาวิชาทหาร อย่างมีน้ำใจในการให้บริการ เพื่อให้การดำเนินการฝึกราบรื่นไปได้ด้วยดี

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึกโดยรวมมีความเหมาะสม เพราะเจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้ความสนใจในการแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติในระหว่างการฝึกศึกษาของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก สามารถสรุปได้ว่า การให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก มีความเหมาะสม โดยเจ้าหน้าที่จัดการฝึกมีการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติในระหว่างการฝึกศึกษาตลอดระยะเวลาของการฝึกประจำปีการศึกษา รวมทั้งการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึกที่ให้ความสนใจในการแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาวิชาทหารอีกด้วย

3.3 เทคนิคการสอนของครูฝึก

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า เทคนิคการสอนของครูฝึก มีความเหมาะสม เนื่องจากก่อนการเปิดการศึกษาของทุกปี ครูฝึกทุกชั้นปีจะมีการทบทวนการฝึกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการฝึก และทำให้เห็นปัญหาก่อนการฝึกสำหรับปรับปรุงและพัฒนาการฝึกให้เหมาะสมกับสภาพการฝึกในปัจจุบัน ซึ่งครูฝึกจะบอกจุดประสงค์และแนวทางการฝึกศึกษา อีกทั้งครูฝึกมีความสามารถในการเลือกใช้วิธีการสอนและสื่อในการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสม

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า เทคนิคการสอนของครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีความเหมาะสม โดยครูฝึกจะมีความชำนาญในการฝึกวิชาทหารเป็นอย่างมาก เนื่องจากครูฝึก

นักศึกษาวิชาทหารมีประสบการณ์การทำงานในการเป็นทหารอาชีพ และมีการฝึกฝนทบทวนการฝึกมาโดยต่อเนื่อง

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า เทคนิคการสอนของครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีความเหมาะสม เพราะครูฝึกมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการฝึกศึกษา ตลอดจนครูฝึกมีความสามารถในการเลือกใช้วิธีการสอนและการเลือกใช้สื่อในการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสม

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคนิคการสอนของครูฝึก สามารถสรุปได้ว่า เทคนิคการสอนของครูฝึก มีความเหมาะสม โดยครูฝึกได้บอกจุดประสงค์และแนวทางการฝึกศึกษา อีกทั้งครูฝึกมีความสามารถในการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม เนื่องจากครูฝึกมีความชำนาญ รวมถึงได้มีการทบทวนการฝึกของครูฝึกก่อนการเปิดการศึกษา และครูฝึกมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อในการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสม รวมทั้งการมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการฝึกศึกษาของครูฝึก

3.4 การฝึกวินัยทหารของครูปกครอง

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การฝึกวินัยทหารของครูปกครองสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีความเหมาะสม เนื่องจากก่อนการเปิดการศึกษาของทุกปี ครูปกครองจะมีการทบทวนการฝึกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการฝึก และทำให้เห็นปัญหาก่อนการฝึกสำหรับปรับปรุงและพัฒนาการฝึกให้เหมาะสมกับสภาพการฝึกในปัจจุบัน ซึ่งครูปกครองเน้นการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ นักศึกษาวิชาทหารมีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม รวมถึงมีการปลูกฝังทัศนคติที่ดีที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การฝึกวินัยทหารของครูปกครอง มีความเหมาะสม เนื่องจากครูปกครองมีความชำนาญในการฝึกวิชาทหารเป็นอย่างมาก มีประสบการณ์การทำงานในการเป็นทหารอาชีพ ทำให้มีระเบียบวินัย และรู้จักการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น ทำให้สามารถฝึกนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับระเบียบวินัยได้เป็นอย่างดี

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า การฝึกวินัยทหารของครูปกครองสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีความเหมาะสม โดยครูปกครองเน้นการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด มีการปฏิบัติตามโครงการเข้าคิว เพื่อทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการฝึกวินัยทหารของครูปกครอง สามารถสรุปได้ว่า การฝึกวินัยทหารของครูปกครอง มีความเหมาะสม โดยครูปกครองจะฝึกนักศึกษา

วิชาทหารให้มีระเบียบวินัย ให้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม รวมถึงการปลูกฝังทัศนคติที่ดีที่มีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพ

โดยรวมदानกระบวนการ สรุปลงได้ การดำเนินการฝึกวิชาทหาร การให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก เทคนิคการสอนของครูฝึก และการฝึกวินัยทหารของครูปกครอง มีความเหมาะสม สามารถทำการฝึกได้อย่างเรียบร้อยตามคำสั่งกองทัพบก เรื่องการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2559

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินदानผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

4.1 คุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้/ความสามารถที่ได้รับในการฝึกวิชาทหาร

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้ดี โดยได้เรียนรูวิชาทหารเบื้องต้น ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานของชีวิตการเป็นทหารต้องมีความรู้ มีความเข้าใจ มีทักษะในดานต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะเบื้องต้นของทหาร โดยก่อนสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารจะไม่มีพื้นฐานความรู้ทางวิชาทหารเลย แต่หลังจากได้รับการฝึกภาคปกติ และภาคสนาม ทำให้นักศึกษามีความรู้พื้นฐานการเป็นทหารเพิ่มขึ้นมาก โดยการฝึกภาคปกติเป็นการเรียนรูภาคทฤษฎี ทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้และเข้าใจชีวิตและปฏิบัติตนแบบทหาร สอนการฝึกภาคสนาม/ภาคปฏิบัติ ทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีทักษะที่จำเป็นของการดำรงชีวิตแบบทหาร

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้ที่ดีขึ้นหลังจากที่นักศึกษาวิชาทหารได้รับการฝึกวิชาทหารทั้งในภาคปกติ และภาคสนาม ส่งผลให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถนำความรู้ในการฝึกวิชาทหารที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน รวมถึงสามารถปรับใช้ให้เข้ากับสังคมในปัจจุบันได้

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้ด้านวิชาทหารเมื่อได้เรียนรูในภาคปกติ และมีความสามารถในการฝึกในภาคสนาม ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคม ชุมชน และครอบครัวของตนเองได้

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้/ความสามารถที่ได้รับในการฝึกวิชาทหาร สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาวิชาทหารมีด้านความรู้/ความสามารถที่ได้รับในการฝึกวิชาทหารอยู่ในระดับที่ดี โดยได้เรียนรูวิชาทหารเบื้องต้นซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานของชีวิตการเป็นทหาร มีความเข้าใจ มีทักษะเบื้องต้นของทหาร ซึ่งการฝึกภาคปกติเป็นการเรียนรูภาคทฤษฎี ทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้และเข้าใจชีวิตและปฏิบัติตนแบบทหาร สอนการฝึกในภาคสนาม/ภาคปฏิบัติ ทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีทักษะที่จำเป็นของการดำรงชีวิตแบบทหาร และจากที่นักศึกษาวิชาทหารได้รับการฝึกวิชาทหารทั้งในภาคปกติ และภาคสนามแล้ว นักศึกษาวิชา

ทหารสามารถนำความรู้ในการฝึกวิชาทหารที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน รวมถึงสามารถปรับใช้ให้เข้ากับสังคมในปัจจุบันได้

4.2 คุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหาร

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาที่เป็นจริงดีเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรวิชาทหาร ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ มีทักษะการใช้อาวุธพื้นฐาน เป็นผู้มีระเบียบวินัย เป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความขยัน อดทน เสียสละ รวมถึงการเป็นผู้มีความสุภาพเรียบร้อย

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า นักศึกษาวิชาทหารมีคุณลักษณะที่คาดหวังดีเป็นที่น่าพอใจ โดยคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่คาดหวัง ได้แก่ เป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสุขุมรอบคอบ เป็นประชาธิปไตย เป็นผู้มีระเบียบวินัยดี เป็นคนดีของสังคมและชาติ เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นผู้มีวินัยในระดับผู้นำ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร เป็นผู้มีความเสียสละ เป็นผู้มีความอดทน เป็นผู้มีความสุภาพเรียบร้อย เป็นผู้มีความขยันขันแข็ง เป็นผู้เชื่อฟังบิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาทหารทั่วไปและมีความรู้ความสามารถในวิชาเฉพาะเหล่าเป็นอย่างดี

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า เมื่อผ่านการฝึกวิชาทหารทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารต้องการ โดยมีความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรวิชาทหาร ทั้งในภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ มีทักษะการใช้อาวุธพื้นฐาน มีระเบียบวินัย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ มีความรับผิดชอบ มีความขยัน อดทน เสียสละ และมีความสุภาพเรียบร้อย

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารต้องการ สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาวิชาทหารมีคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารต้องการดีเป็นที่น่าพอใจ โดยคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารต้องการ แบ่งออกเป็น คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่เป็นจริง ได้แก่ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรวิชาทหาร ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ มีทักษะการใช้อาวุธพื้นฐาน เป็นผู้มีระเบียบวินัย เป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความขยัน อดทน เสียสละ รวมถึงการเป็นผู้มีความสุภาพเรียบร้อย และ คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่คาดหวัง ได้แก่ เป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสุขุมรอบคอบ เป็นประชาธิปไตย เป็นผู้มีระเบียบวินัยดี เป็นคนดีของสังคมและชาติ เป็นผู้มีความ

รับผิดชอบตนเองและสังคม เป็นผู้มีวินัยในระดับผู้นำ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร เป็นผู้มีความเสียสละ เป็นผู้มีความอดทน เป็นผู้มีความสุภาพเรียบร้อย เป็นผู้มีความขยันขันแข็ง เป็นผู้เชื่อฟังบิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาทหารทั่วไปและมีความรู้ความสามารถในวิชาเฉพาะเหล่าเป็นอย่างดี

4.3 คุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

ผลการสัมภาษณ์

1) ข้าราชการศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า นักศึกษาวิชาทหารมีการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยดีน่าพอใจ ซึ่งการที่นักศึกษาวิชาทหารจะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีได้นั้น นักศึกษาวิชาทหารต้องมีบุคลิกลักษณะของทหาร คือ ความมีระเบียบวินัย เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีความอดทนทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นผู้ปฏิบัติภารกิจได้ตามที่มอบหมายและมีประสิทธิภาพดี

2) ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า นักศึกษาวิชาทหารมีการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยดีน่าพอใจ พร้อมทั้งจะเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ ให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมต่อสังคม ตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา เป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมถึงกองทัพไทย

3) นักศึกษาวิชาทหาร เห็นว่า เมื่อผ่านการฝึกวิชาทหารทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งทำได้จากการที่ตนเองต้องมีความมีระเบียบวินัย มีการเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีความอดทนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นผู้ปฏิบัติภารกิจได้ตามที่มอบหมายและมีประสิทธิภาพดี

จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาวิชาทหารมีการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยดีน่าพอใจ ซึ่งการที่นักศึกษาวิชาทหารจะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีได้นั้น นักศึกษาวิชาทหารต้องมีบุคลิกลักษณะของทหาร คือ ความมีระเบียบวินัย เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา มีสุขภาพแข็งแรง มีความอดทน เป็นผู้ปฏิบัติภารกิจได้ตามที่มอบหมาย เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ มีส่วนร่วมต่อสังคม ตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ดี มีอุดมการณ์ มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพ

โดยรวมด้านผลผลิต สรุปได้ว่า นักศึกษาวิชาทหารมีคุณภาพดีเป็นที่น่าพอใจ นักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านการฝึกตั้งแต่ชั้นปีที่ 3 ขึ้นไป จะมีความรู้พื้นฐานในวิชาทหารเบื้องต้น ความรู้ตามหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร มีความรู้ในวิชาเฉพาะเหล่า มีความเชื่อมั่นในกองทัพเป็นอย่างดี

สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกำลังพลสำรองของชาติ มีคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ มีจิตอาสา รวมทั้งการเป็นผู้มีระเบียบวินัยดี มีความรับผิดชอบ เสียสละ อดทน มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ รวมถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

การศึกษาระยะที่ 2 ผลการศึกษานาตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย

ภาพอนาคตเชิงบวก

1. การดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดประสงค์ และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์ไปยังอนาคต

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย ด้านการดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดประสงค์ และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน รวมถึงการคาดการณ์ไปยังอนาคต โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

1.1 การดำเนินการจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ต้องมีหลักการสำคัญในการสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ได้แก่ การมีภาพลักษณ์ที่ดี การมีอุดมการณ์การเป็นคนดีของสังคม รวมถึงการเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพไทย

1.2 การจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในการฝึกภาคปกติ ควรเน้นย้ำถึงการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ กิจกรรมปกป้องการล่วงละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย รวมถึงการทะนุบำรุงศาสนาด้วยการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา เช่น การปฏิบัติธรรม เป็นต้น อีกทั้งยังควรมีการประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ทั้งก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร

1.3 การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ควรมีการปรับตารางการฝึกให้สอดคล้องระเบียบหลักสูตร และต้องตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา รวมถึงการปฏิบัติงาน รด.จิตอาสา ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

1.4 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี โดยให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น เพื่อให้บังเกิดระเบียบวินัย ลักษณะทหาร การเชื่อฟัง และการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด สามารถใช้อาวุธประจำกายและทำการยิงปืนอย่างได้ผล รวมถึงมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี อีกทั้งควรให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0 ด้วย

1.5 การจัดทำวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในการฝึกภาคสนาม ก็เพื่อต้องการให้นักศึกษาวิชาทหารได้เสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญจากการฝึกในภาคปฏิบัติไปปฏิบัติในการฝึกภาคสนาม ซึ่งมีสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากการฝึกในที่ตั้งในเรื่องภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ ในอนาคตควรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างๆ ร่วมในการฝึกเพื่อให้ทันสมัยด้วย

2. การฝึกเพื่อสร้างเยาวชนให้มีความภูมิใจที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย ด้านการฝึกเพื่อสร้างเยาวชนให้มีความภูมิใจที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

2.1 การสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารมีเหตุผลหลายประการด้วยกันคือ มีสิทธิแต่งเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร มีความต้องการที่จะฝึกวิชาทหาร ได้รับการแต่งตั้งยศทหาร ได้รับการยกเว้นตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และมีสิทธิได้รับการเพิ่มคะแนนพิเศษ เมื่อสอบเข้าโรงเรียนทหาร โดยความภูมิใจในการเป็นนักศึกษาวิชาทหารก็เป็นเหตุผลสำคัญอย่างหนึ่งของการสมัครเรียนในหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร มีการกำหนดเกณฑ์นี้มายาวนาน เนื่องจากเป็นเกณฑ์ที่มีมาตรฐานดีอยู่แล้ว ทำให้ในการสมัครเข้ามาฝึกเป็นนักศึกษาวิชาทหารสามารถเตรียมความพร้อมได้ตั้งแต่เนิ่นๆ โดยทางสถานศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ได้ร่วมมือกับสถานศึกษา คือ โรงเรียน/วิทยาลัย/มหาวิทยาลัย ในการเตรียมการฝึกเพื่อเข้ามาทดสอบเป็นนักศึกษาวิชาทหาร

2.3 การแจ้งข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ก่อนการรับสมัครเข้ามาเป็นนักศึกษาวิชาทหาร เป็นสิ่งสำคัญในเบื้องต้น เพราะจะทำให้เยาวชนมีการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ามาสมัครว่าต้องทำอะไรบ้าง ใช้เอกสารอะไรบ้าง มีเกณฑ์การรับสมัครอย่างไร โดยการประกาศผลการสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร ก็ต้องมีความรวดเร็ว ถูกต้อง ชัดเจน จากนั้นควรมีการแจ้งรายละเอียดในการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหารที่เป็นระบบ

2.4 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีความภูมิใจที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร โดยการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนเข้ามาฝึกเป็นนักศึกษาวิชาทหารก็เป็นเรื่องสำคัญอีกอย่างหนึ่ง อาจทำได้โดยการให้สิทธิพิเศษในการเพิ่มคะแนนให้กับนักศึกษาวิชาทหาร เมื่อสอบบรรจุเข้ามารับราชการทหาร ซึ่งอาจมีเพียงแค่การทดสอบความชำนาญเฉพาะทางที่ตรงกับสายงานนั้นๆ โดยไม่จำเป็นต้องทำการทดสอบในภาคปฏิบัติทางทหาร

3. ความพร้อมของงบประมาณ กำลังพล วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย ด้านความพร้อมของงบประมาณ กำลังพล วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

3.1 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในปัจจุบันมีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารตามหลักสูตรพอเพียงและเหมาะสม แต่ต้องการให้มีสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่มีความทันสมัย มีเทคโนโลยีที่สูงกว่านี้ เพื่อให้ทันต่อวิทยาการดานการทหารสมัยใหม่ในอนาคต

3.2 ปัจจุบันนี้สถานที่ฝึกนักศึกษาวิชาทหารส่วนใหญ่ มีห้องเรียนภาคทฤษฎีที่พอเพียงและเหมาะสม บรรยากาศภายในห้องเรียนภาคทฤษฎี สะอาด ปลอดภัย สวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ส่วนสถานที่ฝึกภาคสนามบางศูนย์ฝึก/หน่วยฝึก มักจะมีปัญหาห้องน้ำไม่เพียงพอ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยังไม่พร้อมเท่าที่ควร ในอนาคตควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อทำการปรับปรุงสถานที่ในส่วนดังกล่าว

3.3 งบประมาณสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละของหน่วยฝึก/ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ถือว่าเพียงพอ โดยจะได้รับการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งมีการใช้จ่ายและบริหารงบประมาณมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจ การเบิกจ่ายเป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณของโครงการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เช่น ค่าเครื่องช่วยฝึก ค่าอาหาร ค่ายารักษาโรค ค่าพาหนะ เคลื่อนย้ายกำลังพล ค่าสนับสนุนการฝึก และค่าใช้จ่ายการเดินทางไปราชการ (เบี้ยเลี้ยง) แต่การจัดสรรงบประมาณด้านการฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีแนวโน้มลดลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน

3.4 ในอนาคตการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอาจมีปัญหาด้านกำลังพลที่ใช้ในการฝึกหรือจำนวนครูฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดนักศึกษาวิชาทหารที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกปี ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาจากปัญหาดังกล่าวเพื่อเพิ่มจำนวนอัตราครูฝึก โดยการบรรจุนักเรียนนายสิบที่รับสมัครจากนักศึกษาวิชาทหาร หรือการกำหนดรูปแบบการฝึกโดยให้หน่วยรายงานขออนุมัติจากหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นรายปี กรณีครูฝึกไม่เพียงพอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่เพียงพอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ และการใช้วิทยากรนอกหน่วยบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี

4. การฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารมีคุณภาพ/คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย ด้านการฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารมีคุณภาพ/คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

4.1 ความมุ่งหมายในการฝึกสอนวิชาทหารแก่นักศึกษาก็เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารแต่ละนายมีคุณลักษณะ คือ มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผู้มีวินัย ดำรงตน

เป็นพลเมืองดี มีความสำนึกที่จะอุทิศตนเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของชาติ และเป็นกำลังสำรองในระดับผู้นำหมู่หรือผู้บังคับหมวดที่มีประสิทธิภาพ

4.2 บุคลิกลักษณะของทหารที่ดี คือ มีระเบียบวินัย เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ อุดม สามารถปฏิบัติภารกิจตามที่มอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่คาดหวัง ได้แก่ การเป็นผู้มีความจริงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสุขุมรอบคอบ เป็นประชาธิปไตย มีระเบียบวินัยดี เป็นคนดีของสังคมและชาติ มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม มีวินัยในระดับผู้นำ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร มีความเสียสละอดทน สุภาพเรียบร้อย ขยันขันแข็ง เชื่อฟังบิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา มีความรอบรู้ในวิชาทหารทั่วไปและมีความรู้ความสามารถในวิชาเฉพาะเหล่า

5. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในเรื่องการมีน้ำใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย ด้านการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในเรื่องการมีน้ำใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

5.1 โครงการเข้าคิว เป็นโครงการหนึ่งของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในเรื่องการมีน้ำใจ โดยศูนย์ฝึก/หน่วยฝึก จะจัดให้มีกิจกรรมการรู้จักเข้าคิวให้กับนักศึกษาวิชาทหาร และนักเรียนทั่วไปของโรงเรียน เช่น การเข้าคิวซื้ออาหาร ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลูกฝังการมีน้ำใจ และสร้างความมีระเบียบวินัยอันเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเป็นเยาวชนที่ดีของชาติให้กับนักศึกษาวิชาทหาร พร้อมกับขยายผลไปยังนักเรียนทั่วไปของโรงเรียนอีกด้วย

5.2 นักศึกษาวิชาทหารที่เข้าร่วมโครงการ รด.จิตอาสา ได้เดินรณรงค์เชิญชวนประชาชนออกมาใช้สิทธิออกเสียงประชามติแบบไม่มีการชี้แนะให้ประชาชนให้รับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ เป็นเพียงการเชิญชวน แจกเอกสารให้ความรู้ถึงขั้นตอนการเตรียมตัวออกไปใช้สิทธิ โดยจะทำกิจกรรมไปเรื่อยๆ จนถึงวันที่กฎหมายกำหนด ซึ่งก่อนหน้านี้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้จัดอบรมและให้ความรู้เบื้องต้นกับ รด.จิตอาสา ทุกคน เพื่อให้มีข้อมูลความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสาระสำคัญที่น่าสนใจในร่างรัฐธรรมนูญ สามารถตอบคำถามประชาชนเวลาไปรณรงค์ในลงพื้นที่ต่างๆ ได้

5.3 การจัดกิจกรรมสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผลงานของรัฐบาล รวมทั้งร่างรัฐธรรมนูญ โดยให้มีการอบรมนักศึกษาวิชาทหารที่เข้าร่วมโครงการ รด.จิตอาสาให้มีความรู้และมีข้อมูลที่ถูกต้องก่อนจะนำไปขยายผลสู่ประชาชน ทั้งนี้ นักศึกษาวิชาทหารที่เข้าร่วมโครงการ รด.จิตอาสา จะดำเนินการร่วมกับ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก หรือหน่วยทหารที่รับผิดชอบพื้นที่

5.4 การสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยนักศึกษาวิชาทหารที่เข้าร่วมโครงการ รด.จิตอาสาได้มีการจัดกิจกรรมขึ้นเองตามแนวความคิด หรือการเข้าร่วมกับชุดปฏิบัติการมวลชนของ หน่วยทหารที่รับผิดชอบพื้นที่ หรือการให้ความร่วมมือศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป (ศปป.) ซึ่งแนวทางการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย จะยึดหลักการสำคัญคือ การเปิดเผยความจริง ความยุติธรรม ความพร้อมรับผิด การให้อภัย การเคารพความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม การถือสันติวิธีเป็นทางเลือกในการเผชิญความขัดแย้ง การมุ่งแก้ปัญหาในอนาคตด้วยจินตนาการที่มีความเป็นไปได้และเห็นพ้องร่วมกัน รวมถึงการยอมรับความเสี่ยงเป็นเงื่อนไขสายสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์บนฐานแห่งความไว้วางใจ อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของแนวความคิดสมานฉันท์

ภาพอนาคตเชิงลบ

1. การสร้างความเสมอภาค/ความเท่าเทียมกันในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้าง พลเมืองดีของกองทัพไทย ด้านการสร้างความเสมอภาค/ความเท่าเทียมกันในการฝึกนักศึกษาวิชา ทหาร โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

1.1 หลักความเสมอภาคต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเหนือประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น หากเกิดความวุ่นวายไม่สงบขึ้น รัฐบาลอาจจำเป็นต้องใช้มาตรการบางอย่างระงับเหตุ และการใช้ มาตรการดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นถึงการเลือกปฏิบัติและขัดต่อหลักแห่งความเสมอภาคได้ แต่ ในทางกลับกัน การจะอ้างประโยชน์สาธารณะที่ถือว่ากระทบต่อหลักแห่งความเสมอภาคที่ก่อให้เกิด การแบ่งแยกก็ไม่อาจทำได้

1.2 สิทธิในความเสมอภาคเป็นสิทธิเกี่ยวกับการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันจาก รัฐ หรือการไม่เลือกปฏิบัติ เว้นแต่การเลือกปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสียเปรียบ ผู้ด้อยโอกาส ได้รับ สิทธิโอกาสเท่าเทียมกับคนอื่นได้ ฉะนั้นสิทธิในความเสมอภาคจึงเป็นสิทธิที่รัฐให้หลักประกันในการ ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน แต่รัฐไม่ต้องผูกพันว่าทุกคนจะต้องเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการใช้ สิทธินั้นให้ได้เท่ากันเสมอไป

1.3 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารซึ่งถือว่าเยาวชนคนไทยไม่ว่าจะเป็นผู้ชาย หรือ ผู้หญิง จะต้องมียุทธิต่างกันภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน อย่างไรก็ตามการเป็นคนไทยต้องรักชาติ ไทย ต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดินไทย และทำตัวเป็นคนดีของประเทศไทย สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารนั้นผู้หญิงอาจคิดว่าได้รับสิทธิน้อยกว่าผู้ชาย เช่นในเรื่องการได้รับการยกเว้นตรวจเลือกเข้า รับราชการทหารกองประจำการ และการมีสิทธิได้รับการเพิ่มคะแนนพิเศษในการสอบเข้าโรงเรียน ทหาร

1.4 ในทางปฏิบัติสำหรับการฝึกทางทหารของนักศึกษาวิชาทหาร จะมีความเสมอภาค/ความเท่าเทียมกันไม่ได้ เนื่องจากทหารเรามีสายการบังคับบัญชาที่เป็นลักษณะสำคัญในการปฏิบัติภารกิจทางทหาร ซึ่งจะมีทั้งผู้บังคับบัญชาโดยตรง และผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

2. การมีสิทธิเสรีภาพในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย ด้านการมีสิทธิเสรีภาพในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

2.1 สิทธิและเสรีภาพในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยเยาวชนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ทั้งชาย/หญิง มีสิทธิในการสมัครเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหารในห้วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี จะมีการคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหาร โดยผู้เข้ารับการคัดเลือกจะต้องมีคุณลักษณะตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และผู้สมัครต้องผ่านการทดสอบร่างกายตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 สิทธิเสรีภาพในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีเจตนารมณ์เพื่อให้นักศึกษามีความเสมอภาคในการได้รับการฝึกวิชาทางทหาร ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 5 โดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และเหมาะสมกับนักศึกษาวิชาทหาร อีกทั้งต้องคุ้มครองเสรีภาพทางวิชาทหารที่ไม่ขัดต่อหน้าที่พลเมืองหรือศีลธรรมอันดี

2.3 นักศึกษาวิชาทหารซึ่งเป็นเยาวชนคนไทยย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง หรือมีอิสระทางความคิด แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นต้องไม่กระทำผิดต่อกฎระเบียบทางสังคม รวมถึงกระทำผิดแบบธรรมเนียมทหาร ส่งผลให้มีการขาดวินัยทหาร

3. การถือว่าตนเป็นเลิศ/คิดว่าตนเก่งเหนือคนอื่นเมื่อเป็นนักศึกษาวิชาทหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย ด้านการถือว่าตนเป็นเลิศ/คิดว่าตนเก่งเหนือคนอื่นเมื่อเป็นนักศึกษาวิชาทหาร โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

3.1 นักศึกษาวิชาทหารไม่ควรลืมนั่น ไม่อวดดี ไม่ถือดีว่าตนเก่ง และให้รู้จักใช้ลาภยศสิ่งสมมุติที่มีอยู่ตามสถานะจังหวะชีวิตในแต่ละช่วง ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ โดยโทษของการอวดดีคือทำให้เสียตน เพราะเป็นคนรับความดีจากคนอื่นไม่ได้ กลัวเสียเกียรติ ประเมินค่าตนสูงกว่าความเป็นจริง คิดแต่ว่าตัวเองดีไม่มีใครสู้ได้ จึงไม่มีใครอยากแนะนำสั่งสอน อีกทั้งยังทำให้เสียเพื่อน เพราะเป็นคนเจ้ายศเจ้าอย่าง จึงไม่มีใครอยากคบด้วย รวมถึงทำให้เสียหมู่คณะ เพราะเป็นคนที่เอาแต่อภิสิทธิ์ ทำให้เสียระเบียบวินัยส่งผลให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ

3.2 การที่นักศึกษาวิชาทหารบางคนคิดว่า ตนเก่งเหนือคนอื่น เมื่อได้มาเป็นนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งเป็นสาเหตุให้เย่อหยิ่ง มองข้ามความสำคัญของบุคคลอื่น และมักก่อความขัดแย้ง ทำลายไมตรีจิต มิตรภาพ ตลอดจนความสามัคคีระหว่างกัน

4. ความแตกต่างระหว่างบุคคลทางสังคมในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลทางสังคมในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

4.1 ความแตกต่างทางด้านสังคม คือ ความแตกต่างของบุคคลในความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมต่างๆ ของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และของสังคมอื่นๆ ด้วย ซึ่งมนุษย์ตั้งแต่เกิดมาก็ต้องอยู่ในระบบของสังคม ตั้งแต่สังคมครอบครัว สังคมเพื่อนบ้าน โตขึ้นก็เป็นสังคมโรงเรียนตั้งแต่อนุบาลจนถึงอุดมศึกษา รวมถึงการเข้ามาอยู่ในสังคมทหารสำหรับการเข้ามาฝึกเป็นนักศึกษาวิชาทหารของเยาวชนพลเรือน ฉะนั้นเยาวชนที่เป็นนักศึกษาวิชาทหารต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมทั้งสิ้น หากไม่สามารถปรับตัวได้ก็ไม่สามารถสำเร็จเป็นนักศึกษาวิชาทหารได้เช่นกัน

4.2 สิ่งที่มีปัญหาอย่างหนึ่งในปัจจุบันของการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร คือ นักศึกษาวิชาทหารมีความแตกต่างระหว่างบุคคลสูง เพราะในปัจจุบันนักศึกษาวิชาทหารมาจากครอบครัว ชุมชน หรือสังคม ที่แตกต่างกันมาก เช่น ครอบครัวที่ร่ำรวย/ครอบครัวที่ยากจน ครอบครัวที่มีการศึกษาสูง/ครอบครัวที่มีการศึกษาต่ำ ดังนั้นจึงทำให้การจัดรูปแบบการฝึกให้เหมาะสมกับบุคคลสมัยนี้ รวมไปถึงในอนาคตนั้นกระทำได้ยากลำบากยิ่งนัก

5. การไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาของนักศึกษาวิชาทหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย ด้านการไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาของนักศึกษาวิชาทหาร โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

5.1 การที่นักศึกษาวิชาทหารไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนา จะส่งผลให้การฝึกศึกษานั้นปฏิบัติได้ลำบาก เนื่องจากทุกศาสนาสอนให้คนทำความดี อีกทั้งยังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจให้ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความอดทน มีสติ มีปัญญา ซึ่งเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการฝึกศึกษาทางทหาร บังเกิดผลให้การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีประสิทธิภาพ

5.2 ความมีวินัย เป็นสิ่งที่ช่วยควบคุมให้บุคคลปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลงทางสังคมเป็นผลให้สะดวกแก่การปกครอง โดยวินัยมี 2 ลักษณะ วินัยทางโลก หมายถึง ระเบียบสำหรับควบคุมคนในสังคมแต่ละแห่ง เป็นข้อตกลงของคนในสังคมนั้นๆ ที่จะให้ทำหรือไม่ให้ทำบางสิ่งบางอย่าง ซึ่ง เช่น กฎหมาย พระราชบัญญัติ กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ กติกา และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น ส่วนวินัยทางศาสนามี 2 ประเภท คือ วินัยของพระภิกษุ กับ วินัยสำหรับประชาชน

ฉะนั้นหากนักศึกษาวิชาทหารไม่การปฏิบัติตามหลักศาสนาเช่นนี้ ก็จะส่งผลให้ขาดความมีวินัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของนักศึกษาวิชาทหาร

ภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้

1. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการเคารพผู้อาวุโส (ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ใหญ่เหนือตน)

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย ด้านการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการเคารพผู้อาวุโส (ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ใหญ่เหนือตน) โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

1.1 ก่อนมาเป็นนักศึกษาวิชาทหาร เมื่ออยู่ที่บ้านจะมีบิดามารดาเป็นผู้ปกครองอุปการะ เลี้ยงดู คอยตักเตือนสั่งสอนให้ประพฤติแต่สิ่งที่ดี ให้ได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้ความรู้ที่ใช้ในการดำรงชีวิตได้ในสังคม เมื่อทำผิดจะถูกผู้ปกครองลงโทษ เรียกว่าเป็นครอบครัวหนึ่งที่มีบิดา/มารดาเป็นหัวหน้าในการปกครองหลายคน โดยครอบครัวรวมกันเป็นหมู่บ้าน เป็นตำบล เป็นอำเภอ ปกครองดูแลเป็นระดับชั้นเพื่อให้การดูแลความสงบสุขของท้องถิ่นเป็นไปโดยเรียบร้อย แต่เมื่อเข้ามาฝึกเพื่อเป็นนักศึกษาวิชาทหารจะมีการแต่งตั้งให้ครูฝึกและครูปกครอง เป็นผู้ปกครองนักศึกษาวิชาทหาร เรียกว่า ผู้บังคับบัญชา ซึ่งทำหน้าที่คล้ายกับบิดามารดา/ผู้ปกครองของนักศึกษา แต่มีบางประการที่เพิ่มเติมไปบ้างตามสภาพของทหาร

1.2 ผู้บังคับบัญชา คือ ผู้ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขของทหาร ทั้งรับผิดชอบในความประพฤติ การฝึกสอน อบรม การลงโทษ ตลอดจนสั่งการแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) ผู้บังคับบัญชาโดยตรง มีอยู่คนเดียว คือผู้บังคับบัญชาที่อยู่ใกล้ชิดที่สุด สำหรับดูแลทุกข์สุขผู้ใต้บังคับบัญชา และ (2) ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น คือผู้บังคับบัญชาตั้งแต่อันดับสูงถัดขึ้นไปจากผู้บังคับบัญชาโดยตรง ส่วนคำว่า ผู้ใหญ่เหนือตน หมายถึงผู้มียศ/ตำแหน่งสูงกว่า แต่ไม่มีอำนาจบังคับบัญชา เพียงแต่มีสิทธิในการว่ากล่าวตักเตือนผู้น้อยในทางที่ชอบ ทั้งนี้ผู้ใหญ่เหนือตน ได้แก่ ผู้ที่อยู่ในสังกัดเดียวกันแต่มิใช่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ที่อยู่ในสังกัดเดียวกันแต่ต่างสายการบังคับบัญชา หรือผู้ที่อยู่ต่างสังกัดต่างเหล่าทัพ เป็นต้น เนื่องจากทหารมีจำนวนมาก เรื่องที่จะอบรมทหารก็มีไม่น้อยทั้งในเวลาสงคราม จะต้องทำการรบในพื้นที่อันกว้างขวาง ผู้บังคับบัญชาคนเดียว หรือจำนวนน้อย ย่อมจะควบคุมดูแลและอำนวยความสะดวกไม่ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีผู้บังคับบัญชาหลายชั้น หลายตำแหน่ง แบ่งหน้าที่รับผิดชอบเป็นระดับชั้น นอกนั้นยังต้องใช้ผู้บังคับบัญชาเหล่านี้ทดแทนกันเมื่อถึงคราวจำเป็น

1.3 การเคารพผู้อาวุโส คือ การแสดงออกทางพฤติกรรมที่เด็กมีต่อผู้ใหญ่ด้วยความเคารพนับถือที่บ่งบอกถึงคุณภาพ การมีมารยาทที่ดี และมีสัมมาคารวะ ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นคุณธรรมที่ดีของคนไทย เช่น การไหว้ การกล่าวทักทาย การเดินผ่านหน้าผู้ใหญ่ การต้อนรับ และพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นการแสดงออกถึงการให้ความเคารพและให้เกียรติผู้ที่มี

ความอาวุโสกว่า ซึ่งทางทหารเรามีวินัยทหารโดยการเคารพผู้อาวุโสก็ถือเป็นข้อหนึ่งในวินัยทหาร ฉะนั้นหากไม่รักษาระเบียบการเคารพพระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย ก็ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยทหาร

2. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (วินัยทหาร) และรู้หน้าที่

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย ด้านการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (วินัยทหาร) และรู้หน้าที่ โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

2.1 วินัยทหารเป็นหลักสำคัญที่สุดสำหรับทหาร ในยามสงครามถ้าทหารมีวินัยดีจะทำให้การปกครองบังคับบัญชาเป็นระเบียบเรียบร้อย การปฏิบัติในการระดมมีหวังในชัยชนะ แต่หากทหารไม่มีวินัยควบคุมกันไม่ได้ สมรรถภาพของทหารก็จะเสื่อมโทรม ไม่อาจปฏิบัติภารกิจอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จลุล่วงไป จนอาจเป็นภัยร้ายแรงแก่ประเทศชาติได้ แม้ในยามปกติการมีวินัยของทหารยังเป็นเครื่องเชิดชูเกียรติ แสดงถึงสมรรถภาพของกองทัพเป็นที่ยกย่องแก่ประชาชนทั่วไป

2.2 เหตุผลที่ต้องมีกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร เพราะว่าทหารมีหน้าที่ป้องกันประเทศชาติโดยตรง และเป็นกลุ่มบุคคลที่ถืออาวุธโดยเปิดเผย ย่อมจะกระทำผิดได้ง่ายกว่าบุคคลพลเรือนทั่วไป ฉะนั้นการปกครองบังคับบัญชาทหารจึงจำเป็นต้องกระทำโดยเด็ดขาด สำหรับการบังคับบัญชา ซึ่งหมายถึง อำนาจปกครอง ควบคุมดูแล และสั่งการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ทหารเราเรียกผู้ที่มีอำนาจปกครองควบคุมดูแลและสั่งการว่าผู้บังคับบัญชา และเรียกผู้อยู่ใต้อำนาจปกครองควบคุมดูแล และสั่งการนั้นว่าผู้ใต้บังคับบัญชา

2.3 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามวินัยทหาร เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมากสิ่งหนึ่งในการฝึก เนื่องจากว่า วินัยทหารเป็นหลักสำคัญที่สุดสำหรับทหาร เพราะฉะนั้นทหารทุกคนจะต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ถ้าหากผู้ใดฝ่าฝืนถือว่าผู้นั้นกระทำผิด นอกจากนั้นยังต้องฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร ได้แก่ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำ คำชี้แจง และสรรพหนังสือต่างๆ ที่ผู้บังคับบัญชาได้ออก หรือได้วางไว้เป็นหลักฐานให้ทหารปฏิบัติ ซึ่งรวมทั้ง ขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีของทหารทั้งที่เป็นและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

2.4 หน้าที่ของทหาร ตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.2550 มาตรา 77 กล่าวไว้ว่า รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบัน พระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ อีกทั้งต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธ ยุทโธปกรณ์ รวมถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยจำเป็นและเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ

2.5 ความมีวินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนจำนวนมากสามารถปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งหากทหารขาดวินัยหรือวินัยหย่อนยานเสียแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความแตกแยก

แตกความสามัคคี และยากที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุภารกิจ ซึ่งอาจส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อส่วนรวมได้ในที่สุด

2.6 กิจกรรมการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่เกี่ยวกับการมีวินัยกิจกรรมหนึ่ง คือ พิธีชุมนุมสวนสนามที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารได้แสดงออกถึงสมรรถภาพ ระเบียบวินัย และมีโอกาสสลับพลเมืองจากผู้บังคับบัญชาชั้นสูง โดยนักศึกษาวิชาทหารได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบในการรวมพิธีชุมนุมสวนสนาม ฝึกให้นักศึกษาเป็นผู้มีระเบียบวินัย เห็นสถานการณ์จริงของธรรมเนียมทางการทหาร การชุมนุมสวนสนามทำให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับการฝึกฝนความอดทน และฝึกเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจอยู่เสมอ อีกทั้งการชุมนุมสวนสนามทำให้ได้รับทราบนโยบายความเปลี่ยนแปลงความเคลื่อนไหวของสถานการณ์บ้านเมือง

3. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีส่วนร่วมในสังคม

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย ด้านการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีส่วนร่วมในสังคม โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

3.1 การส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารมีส่วนร่วมในการรณรงค์ และดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวางจริงจังและต่อเนื่อง เป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ตัวอย่างเช่น กิจกรรมการรณรงค์ป้องกันและต่อต้านยาเสพติด รวมทั้งการให้ความรู้และการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนทั่วไป เพราะช่วยให้สามารถป้องกันปัญหาการติดยาเสพติดในหมู่วัยรุ่นได้ ซึ่งจะทำให้ไม่มีปัญหาติดยาเสพติดในหมู่นักศึกษาวิชาทหาร

3.2 กิจกรรมการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่มีส่วนร่วมในสังคม และช่วยเหลือสังคมตามขีดความสามารถของนักศึกษาวิชาทหาร อาทิเช่น กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์สถานที่สำคัญ โบราณสถาน วัด ชุมชน การช่วยเหลือด้านการจราจร เป็นต้น รวมทั้งงานการบรรเทาสาธารณภัย เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม พายุ ดินโคลนถล่มน้ำท่วมฉับพลัน เป็นต้น โดยทางครูฝึก/ครูปกครอง จะใช้ชั่วโมงปฏิบัติการของนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อฝึกอบรบด้านการบรรเทาสาธารณภัยก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติงานหรือร่วมกับหน่วยอื่นๆ ทั้งนี้ต้องเป็นงานที่อยู่ในขีดความสามารถ และปลอดภัย

3.3 กิจกรรมการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีส่วนร่วมในสังคมอีกกิจกรรมหนึ่งคือ พิธีชุมนุมสวนสนามของนักศึกษาวิชาทหาร เนื่องจากกิจกรรมนี้ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบปะเพื่อนใหม่ มีกิจกรรมการแสดงออกรวมกันส่งผลให้มีความรักสมัครสมานสามัคคีกัน สามารถรวมกันทำงานเป็นหมู่คณะได้

4. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักการเสียสละ

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย ด้านการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักการเสียสละ โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

4.1 กิจกรรมการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ การบริจาคโลหิตเพื่อการกุศลของนักศึกษาวิชาทหารในโอกาสวันสำคัญต่างๆ เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับสภาพร่างกายของวัยรุ่น เพราะการบริจาคโลหิตต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมและความพร้อมของร่างกาย เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีโอกาสที่จะได้เสียสละเพื่อส่วนรวม โดยเป็นความสมัครใจของนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสที่ดีในการเสียสละ

4.2 การบำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษาวิชาทหารในพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชน เช่น การปลูกต้นไม้ การลอกผักตบชวาเพื่อทำความสะอาดคูคลอง เป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงศักยภาพ ความสามารถ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเสียสละของนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงการเป็นที่ยอมรับและชื่นชมของชุมชน

4.3 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรพิเศษเพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารมีความสามัคคีภายในหมู่คณะ รู้จักเสียสละ และอุทิศตนเพื่อช่วยเหลือสังคมส่วนรวม โดยการอบรมให้ความรู้หลักสูตรจราจร หลักสูตรการบรรเทาสาธารณภัย หลักสูตรพยาบาล หรือหลักสูตรอื่นในขีดความสามารถที่หน่วยสามารถดำเนินการได้ รวมทั้งสามารถนำไปขยายผลการปฏิบัติในการช่วยเหลือชุมชนและสังคมของตนเองได้

5. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้สามารถปฏิบัติตามหลักศาสนา

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถามเกี่ยวกับอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย ด้านการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้สามารถปฏิบัติตามหลักศาสนา โดยสามารถสรุปสังเคราะห์ความคิดเห็นผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังนี้

5.1 พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทยนับถือมากที่สุด การนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ไปสู่ภาคการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นการกลมเกลียวและพัฒนาเพื่อสร้างนิสัยที่ดี นำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีซึ่งเป็นรากฐานให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การปฏิบัติตามหลัก พระพุทธศาสนาให้ได้รับประโยชน์สูงสุดนั้นจำเป็นต้องได้รับการอบรมและฝึกฝนที่ถูกต้อง สำหรับ การฝึกนักศึกษาวิชาทหารได้โครงการ รด.จิตสีขาว ให้นักศึกษาวิชาทหารทั่วประเทศ

5.2 การจัดทำโครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนาเป็นการเชิญชวนนักศึกษาวิชาทหารเข้าร่วมโครงการ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะที่ดี กล่อมเกล่าจิตใจ และพัฒนานิสัยให้กระทำในความดี ละเว้นการทำชั่ว เป็นต้นแบบพลเมืองที่ดี มีความเข้มแข็งทางร่างกายและจิตใจ

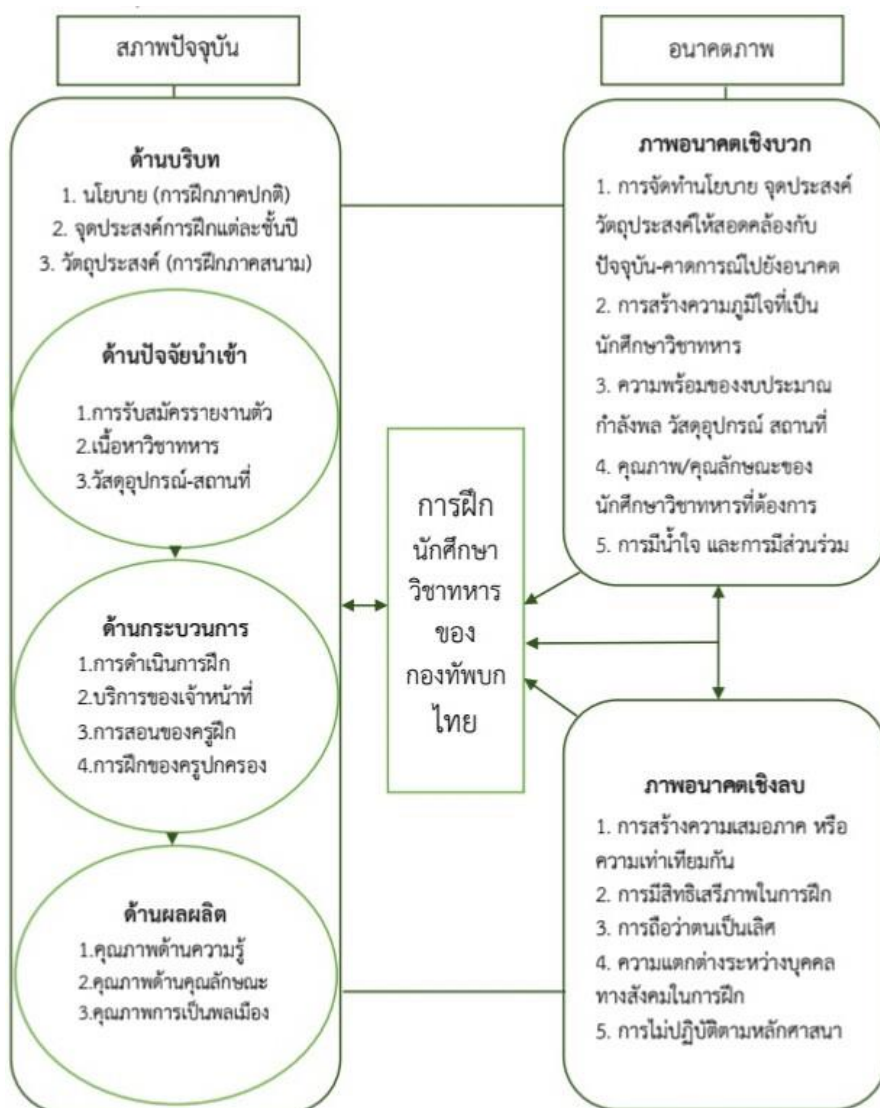
5.3 โครงการ รต.จิตสืขาว เป็นการฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารให้ปฏิบัติกิจกรรมสวดมนต์ เดินจงกรม นั่งสมาธิ เรียนรู้การปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้น เพื่อเป็นเยาวชนต้นแบบที่รู้จักฝึกสงบจิตใจ ทำสมาธิ สะสมพลังจิต และสร้างปัญญา ทำให้สามารถปรับตัวปรับใจให้เข้มแข็ง รู้แนวทางการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องซึ่งจะพัฒนาไปสู่การเป็นคนดีมีคุณภาพของสังคม

ผลการศึกษานาตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 นาย ถึงภาพอนาคตเชิงบวก ภาพอนาคตเชิงลบ และภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการศึกษานาตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาพอนาคตเชิงบวก	ภาพอนาคตเชิงลบ	ภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้
1. การดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดประสงค์ และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์ไปย้งอนาคต 2. การฝึกเพื่อสร้างเยาวชนให้มีความภูมิใจที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร 3. ความพร้อมของงบประมาณ กำลังพล วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร 4. การฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารมีคุณภาพ หรือ คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ 5. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในเรื่องการมีน้ำใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง	1. การสร้างความเสมอภาค หรือ ความเท่าเทียมกัน ในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร 2. การมีสิทธิเสรีภาพในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร 3. การถือว่าตนเป็นเลิศ หรือ คิดว่าตนเก่งเหนือคนอื่น เมื่อเป็นนักศึกษาวิชาทหาร 4. ความแตกต่างระหว่างบุคคลทางสังคมในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร 5. การไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาของนักศึกษาวิชาทหาร	1. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการเคารพผู้อาวุโส อันได้แก่ผู้บังคับบัญชา หรือ ผู้ใหญ่เหนือตน 2. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือ วินัยทหาร และรู้หน้าที่ 3. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีส่วนร่วมในสังคม 4. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักการเสียสละ 5. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้สามารถปฏิบัติตามหลักศาสนา

สรุปผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ร่วมกับผลการศึกษานาตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 16 โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 16 แสดงสรุปผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ร่วมกับ ผลการศึกษานาตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย

การศึกษาระยะที่ 3 ผลการนำเสนอผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

ผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ผู้วิจัยได้สรุป และวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาระยะที่ 1 เป็นผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านบริหาร ได้แก่ นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 จุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การ

ฝึกภาคสนาม) (2) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร การรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร เนื้อหาวิชาทหาร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ (3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การดำเนินการฝึกวิชาทหาร การให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก เทคนิคการสอนของครูฝึก และการฝึกวินัยทหารของครูปกครอง (4) ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้/ความสามารถที่ได้รับในการฝึกวิชาทหาร คุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารต้องการ และคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ร่วมกับการศึกษาระยะที่ 2 เป็นผลการศึกษานาตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย จากนั้นได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวทั้งสองระยะ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยได้นำเสนอผลการศึกษาในระยะที่สามนี้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย

2. ผลการประเมินเพื่อรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

1. (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย

(ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย ร่วมกับ ผลการศึกษานาตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทยประกอบด้วย 5 นโยบาย 15 กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย 20 มาตรการปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นกำลังสำรอง และเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศชาติ

กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย

1) การจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง รวมถึงด้านประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศไทย เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ มีคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม มีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ และมีความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

2) การจัดทำจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีให้มีความเหมาะสม ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น เพื่อให้บังเกิดระเบียบวินัย ลักษณะทหาร การเชื่อฟังและการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำการยิงปืนอย่างได้ผล ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้ง

ทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมู่ได้ ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งรองผู้บังคับหมวดได้ และชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมวดได้

3) การจัดทำวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้มีความเหมาะสม เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารได้เสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญจากการฝึกในภาคปกตินำไปปฏิบัติในการฝึกภาคสนาม ซึ่งมีสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากการฝึกในที่ตั้งในเรื่องภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ ดังนี้ นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ บุคลิก และเป็นการทบทวนการศึกษาในภาคปกติ นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 ให้ดำเนินการฝึกเดินทางไกล การพักผ่อนในสนาม การเวชกรรมป้องกันในสนาม การดำรงชีพในป่า และอื่นๆ ที่มีความจำเป็นและต้องทำการฝึกในสนามฝึก และนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3-5 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะของการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศ เน้นการปฏิบัติทางยุทธวิธีตามระดับหน่วยที่ได้รับการศึกษา

มาตรการปฏิบัติ

1) จัดการประชุมสำหรับการดำเนินการจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้มีความเหมาะสม สอดรับกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต

2) จัดการฝึกอบรมกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ด้วยการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ในหน่วย โดยการรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ความรู้ในหน่วย โดยพัฒนาระบบจากข้อมูล ไปสู่สารสนเทศ เพื่อให้เกิดความรู้ในการจัดทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

3) ดำเนินการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ในแต่ละปีการศึกษา เพื่อที่จะนำไปปรับปรุง และพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศไทยต่อไป

4) ดำเนินการพัฒนาสัมพันธ์กับนักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นมวลชนของกองทัพ โดยการดำรงการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาวิชาทหารอยู่เสมอ การใช้ระบบสารสนเทศ รวมถึงแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร มีการปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาวิชาทหารอย่างต่อเนื่อง

และเสริมงานด้านมวลชน มีการจัดตั้งคณะทำงานของนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกในแต่ละรุ่นปี เพื่อเป็นผู้ประสานงาน รวมทั้งการให้เกียรติตามแบบธรรมเนียมทหาร โดยเฉพาะการปฏิบัติต่อนักศึกษาวิชาทหารที่เป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

1.2 นโยบายการคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารที่ดี เพื่อเป็นการจุดเริ่มต้นของการสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ

กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย

1) การจัดทำเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร โดยเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหาร คือ สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป มีผลการเรียนเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 1.00 และกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเปิดทำการฝึกวิชาทหาร เป็นบุคคลชายหรือหญิงและมีสัญชาติไทย อายุไม่เกิน 22 ปี นับตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร และต้องได้รับคำยินยอมจาก บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง (กรณีที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ) เป็นบุคคลที่ไม่พิการ ทูพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ เป็นบุคคลผู้มีน้ำหนัก ขนาดรอบตัว ขนาดส่วนสูง ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และต้องผ่านการทดสอบร่างกายตามเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้งต้องมีใบรับรองของสถานศึกษาว่ามีความประพฤติเรียบร้อย สมควรเข้ารับการฝึกวิชาทหาร และไม่เป็นทหารประจำการ ทหารกองประจำการ และผู้ที่ปลดประจำการ ภายหลังจากรับราชการในกองประจำการครบกำหนดแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ 1 แล้ว หรือถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการแล้ว

2) การจัดทำเนื้อหาวิชาทหารให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก โดยการเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม ได้แก่ การฝึกภาคที่ตั้งนั้น หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนดให้หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารในส่วนกลางทำการฝึก 20 สัปดาห์ จากทั้งหมด 80 ชั่วโมง ในชั้นปีที่ 4 และ 5 จากนั้นจะมีการฝึกศึกษาวิชาเหล่าใน 40 ชั่วโมงหลัง และสำหรับส่วนภูมิภาค ศูนย์ฝึกหรือหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารจะทำการฝึกภาคที่ตั้งในช่วงปิดภาคต้นของสถานศึกษาปกติ หลังจากฝึกภาคปกติครบ 20 สัปดาห์จะดำเนินการสอบภาคปฏิบัติ และสอบภาคทฤษฎีให้เรียบร้อย ซึ่งนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ถือว่าสำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 โดยไม่มีการฝึกภาคสนาม ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามให้กับชั้นปีที่ 2 ถึง ชั้นปีที่ 5 เท่านั้น สำหรับการฝึกภาคสนามจะทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่ายฝึกเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี นอกจากนั้นยังมีการฝึกหลักสูตรพิเศษในปัจจุบัน เช่น การกระโดดร่มแบบพาราเซล สำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 โดยมีการฝึกภาคที่ตั้งและภาคสนามเพิ่มเติมจากหลักสูตรปกติ โดยหลักสูตรพาราเซล คือ หลักสูตรพลร่มอีกแบบหนึ่งที่หน่วยคอมมานโดของกองทัพอากาศ

นำมาฝึกพลร่มजूโจม และปัจจุบันใช้ฝึกนักเรียนนายร้อย และนักศึกษาทหารชั้นปีที่ 4 ที่มีความสามารถเท่านั้น

3) การจัดเตรียมความพร้อมของเครื่องช่วยฝึก/วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ให้เหมาะสมกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยมีการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก และปรับปรุงสถานที่ฝึกศึกษาให้พร้อมอยู่ตลอด อาจมีงบประมาณสำหรับส่วนนี้โดยเฉพาะซึ่งทางหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนมีการดำเนินการของงบประมาณในการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก/วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่เป็นภาพรวมให้กับศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารต่างๆ ที่มีการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในทุกปีการศึกษา

มาตรการปฏิบัติ

1) ดำเนินการเชิญสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อปรับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร ในห้วงเดือนสิงหาคม เพิ่มเติมจากห้วงเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน ที่ส่งผลกระทบในการรับสมัคร และรายงานตัวของนักศึกษาวิชาทหารระดับอุดมศึกษาของ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ในกรณีที่มีจำนวนสถานศึกษาเป็นจำนวนมาก อีกทั้งการฝึกภาคสนามของนักศึกษาวิชาทหารในห้วงเดือน มกราคม ถึง มีนาคม ซึ่งนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ในระดับอุดมศึกษายังอยู่ในห้วงการศึกษาของระดับอุดมศึกษา ส่งผลกระทบต่อ การเข้ารับการฝึกภาคสนามของนักศึกษาวิชาทหารซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาให้พิจารณาเป็นกรณีเฉพาะต่อไป

2) ดำเนินการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก โดยการกำหนดมาตรฐานของจำนวนเครื่องช่วยฝึกที่ เหมาะสมตามจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกให้ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ อีกทั้งต้องเพิ่มประสิทธิภาพในเรื่องการส่งกำลังบำรุงให้กับ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก โดยการเพิ่มความสำคัญในการจัดหาเครื่องช่วยฝึกให้เทียบเท่ากับหน่วยกำลังรบหลัก และการจัดหาเครื่องช่วยฝึกใหม่ให้กับ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก โดยให้ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นผู้ดำเนินการจัดหาเครื่องช่วยฝึกเป็นส่วนรวม เพื่อความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

3) ดำเนินการประเมินหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการประเมินหลักสูตรให้เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการทำการประเมินหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงมีการประเมินหลักสูตรการฝึกนี้เป็นประจำทุกปีการศึกษา และทำการประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป

4) ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ทันสมัยเหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัล โดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนจัดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือประสานงานและดูแลศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก และดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้ Software เพื่อ

แจกจ่ายให้กับหน่วย อีกทั้งให้ศูนย์การกำลังสำรองจัดการเรียนการสอนแบบ e-Learning อย่างน้อย 1 วิชา ในแต่ละชั้นปี

1.3 นโยบายการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย สอดรับกับจุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงต้องมีทันสมัยในยุคการศึกษาของประเทศไทย 4.0

กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย

1) การจัดการดำเนินการฝึกวิชาทหาร ให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร อาทิ เช่น แอปพลิเคชัน รักษาดินแดน ของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้สามารถสนองความต้องการทุกรูปแบบของนักศึกษาวิชาทหาร และตอบสนองงาน รด. จิตอาสา ในการช่วยเหลือสังคมได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะสามารถพัฒนาให้ใช้งานได้กว้างขวางตอบสนองต่อการดำเนินการฝึกวิชาทหารของกองทัพบกไทย

2) การจัดเจ้าหน้าที่จัดการฝึก ให้เหมาะสมกับการให้บริการด้านการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งสถานศึกษาวิชาทหาร (ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก) กรณีแปรสภาพจากหน่วย จังหวัดทหารบก เป็น มณฑลทหารบก อาจมีผลกระทบด้านกำลังพลที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่จัดการฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดนักศึกษาวิชาทหารที่อาจเพิ่มขึ้น ดังนั้นมีแนวทางการแก้ปัญหาจากผลกระทบดังกล่าวเพื่อเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่จัดการฝึก โดยการบรรจุนักเรียนนายสิบที่รับสมัครจากนักศึกษาวิชาทหาร และควรปรับอัตราการจัดและยุทโธปกรณ์ (อจย.) จากหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบก เป็น ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก

3) การจัดครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และครูปกครอง ให้เหมาะสมกับนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี โดยมีแนวทางดำเนินการของสถานศึกษาวิชาทหาร (ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก) กรณีแปรสภาพจากหน่วย จังหวัดทหารบก เป็น มณฑลทหารบก การกำหนดรูปแบบการฝึกโดยให้หน่วยรายงานขออนุมัติจากหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เป็นรายปี กรณีครูฝึก และครูปกครอง ไม่เพียงพอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่เพียงพอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ และการใช้วิทยากรนอกหน่วยบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี

มาตรการปฏิบัติ

1) ดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถ และทรัพยากรในการฝึก โดยการออกแบบแนวทางการประเมินผลตามโครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ เพื่อมุ่งสู่มาตรฐาน

เดียวกัน ให้มีความ เหมาะสม และให้มีความสอดคล้องกับนโยบายสำคัญเร่งด่วน 12 ประการของผู้ บัญชาการทหารบก

2) ดำเนินการพัฒนาครูฝึก โดยการจัดฝึกที่โรงเรียนภายในหน่วย (Unit School) ในวิชาที่ต้องการเพิ่มความรู้ความสามารถของครูฝึก หรือส่งครูฝึกร่วมทำการฝึกกับหน่วยแต่ ละระดับการฝึกจนถึงระดับกองทัพบก และปรับปรุงตำราให้ทันสมัย และมีความเหมาะสมกับชั้นปี ของนักศึกษาวิชาทหาร

3) ดำเนินการทบทวนการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้กับครูฝึก ครูปกครอง และ กำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อซักซ้อม และเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิด การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยทำกำหนดการฝึกทบทวนในห้วงระยะเวลาตามความเหมาะสมของ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารของแต่ละฝึก/หน่วยฝึก รวมทั้งต้องดำเนินการทบทวนการฝึก เป็นประจำ และต่อเนื่องในทุกปี

4) ดำเนินการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยการสอบภาคปฏิบัติ ซึ่ง จะดำเนินการสอบภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-5 ทั้งส่วนกลาง และ ส่วนภูมิภาค ใน สัปดาห์ที่ 21 ของการฝึกวิชาทหาร ในภาคปกติ และการสอบภาคทฤษฎี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้น ไป ใ้ทั้งดการสอบภาคทฤษฎีสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2 แต่ให้ดำเนินการสอบ ภาคทฤษฎีสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จนถึง ชั้นปีที่ 5 ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเท่านั้น

1.4 นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ ให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย

กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย

1) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีความรู้/ความสามารถ ตามหลักสูตร การฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

2) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีคุณลักษณะ/ความประพฤติของ นักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

3) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี และมีอุดมการณ์ และ มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย

มาตรการปฏิบัติ

1) ดำเนินการประเมินด้านความรู้/ความสามารถ ตามหลักสูตรการฝึก นักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย แล้วนำผลการประเมินด้านความรู้/ความสามารถของนักศึกษา วิชาทหาร มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านความรู้ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0

2) ดำเนินการประเมินด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย จากนั้นนำผลการประเมินด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารมาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารให้สามารถใช้ในการดำรงชีพในสังคมปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ได้

3) ดำเนินการประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย ทั้งก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร แล้วนำผลการประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ทั้งก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหารที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสมและส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี และมีอุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย

4) ดำเนินการทําวิจัยเชิงอนาคตการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย เพื่อใช้ในคาดการณ์ถึงคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการในทศวรรษหน้า ทำให้สามารถมองแนวโน้มการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในอนาคต

1.5 นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย

1) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักเสียสละ รวมทั้งการมีส่วนร่วมต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยใช้ประโยชน์จากนักศึกษาวิชาทหารในงานด้านมวลชนที่เป็นรูปธรรม งานจิตอาสาช่วยเหลือประชาชน เช่น งานบำเพ็ญประโยชน์สถานที่สำคัญในพื้นที่ โบราณสถาน วัด ชุมชน การช่วยเหลือด้านการจราจร งานที่ส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย และงานบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

2) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการเคารพผู้อาวุโส โดยเน้นการทำความเคารพ และการแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/วินัยทหารอย่างเคร่งครัด

3) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถปฏิบัติกิจกรรมสวดมนต์ เติมน้ำใจ และนั่งสมาธิ ทำให้มีสมาธิเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ทำให้เกิดความสงบสุข และมีปัญญา หลีกเลียงการหาเครื่องยึดเหนี่ยวอื่นที่เป็นภัยกับการดำเนินชีวิต และได้เรียนรู้ฝึกฝนการปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้น เช่น อาราธนาศีล การถวายสังฆทาน การกรวดน้ำ เป็นต้น และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง

มาตรการปฏิบัติ

1) จัดตั้งองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจะเป็นนักศึกษาวิชาทหารแกนนำปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหาร หรือส่วนราชการอื่นในการช่วยเหลือประชาชน เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการสร้างความปลอดภัยของคนในชาติ ซึ่งคัดเลือกจากนักศึกษาวิชาทหารที่มีความสมัครใจ มีจิตสาธารณะ มีความพร้อม มีความเสียสละ มีการเคารพผู้อาวุโส มีระเบียบวินัย และมีสมาธิ รวมถึงสามารถเป็นผู้นำการปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้นได้ โดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณเข้ามาอยู่ในองค์กร

2) ดำเนินการฝึกอบรมนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของ นักศึกษาวิชาทหารต่อความมั่นคงของชาติ หลักสูตรแบบธรรมเนียมทหาร หลักสูตรนักศึกษาวิชาทหารบรรเทาสาธารณภัย หลักสูตรนักศึกษาวิชาทหารจรรยา และหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหารพยาบาล ให้พร้อมสำหรับการช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งหลักสูตรปฏิบัติกิจกรรมสวดมนต์ เติ่นจงกรม นั่งสมาธิ และเรียนรู้และฝึกฝนการปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้น

3) มอบประกาศนียบัตรหรือมอบเครื่องหมายให้กับนักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ในองค์กร เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ รวมทั้งมีการมอบรางวัลและการเชิดชูเกียรติให้กับองค์กร นักศึกษาที่เข้าร่วม ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหารที่ทำหน้าที่ผู้นำองค์กรที่ผ่านการประเมินในระดับดีเยี่ยม

4) ดำเนินการประเมินผลองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่จัดตั้ง ตามแบบประเมินผลที่ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ศูนย์การกำลังสำรอง ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก เป็นผู้จัดคณะกรรมการประเมินผล รวมถึงมีการรายงานผลให้ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนทราบ เพื่อจะนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป

2. ผลการประเมินเพื่อรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

การประเมินเพื่อรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย โดยผู้วิจัยได้นำ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 นาย ได้พิจารณาประเมินตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ เพื่อรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ซึ่งประกอบด้วย 5 นโยบาย 15 กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย 20 มาตรการปฏิบัติ ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เพื่อหาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยที่เป็นไปได้มากและมากที่สุด กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยที่ 3.41 ขึ้นไป (จุมพล พลภูธรชีวิน, 2548a) ได้ผลปรากฏดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการประเมินเพื่อรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร
ของกองทัพไทย

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
นโยบายที่ 1 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นกำลังสำรอง และเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศชาติ	4.77	0.44	มากที่สุด	4.92	0.28	มากที่สุด	4.46	0.52	มากที่สุด	4.77	0.44	มากที่สุด
กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 1												
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงถึงการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต	4.46	0.52	มากที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด	4.38	0.51	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 2 การทำจุดมุ่งหมาย ของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีให้เหมาะสมกับปัจจุบัน	4.77	0.44	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.23	0.44	มากที่สุด	4.46	0.52	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 3 การทำวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน	4.38	0.51	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.23	0.44	มากที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด
มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 1												
มาตรการที่ 1 จัดการประชุมสำหรับการดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมถึงวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต	4.38	0.51	มากที่สุด	4.77	0.44	มากที่สุด	4.08	0.49	มากที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด
มาตรการที่ 2 จัดการฝึกอบรมกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ด้วยการจัดการความรู้ (KM) ในหน่วย เพื่อให้เกิดความรู้ในการจัดทำ สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	4.38	0.51	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.38	0.51	มากที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด
มาตรการที่ 3 ดำเนินการทำการประเมินความเหมาะสมของนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ในแต่ละปีการศึกษา เพื่อที่จะนำไปปรับปรุง และพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงประเพณี และวัฒนธรรมของประเทศไทย	4.62	0.65	มากที่สุด	4.46	0.52	มากที่สุด	4.38	0.77	มากที่สุด	4.31	0.48	มากที่สุด
มาตรการที่ 4 ดำเนินการพัฒนาสัมพันธ์กับนักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นมวลชนของกองทัพ โดยการดำรงการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาวิชาทหารอยู่	4.23	0.60	มากที่สุด	4.31	0.63	มากที่สุด	4.23	0.73	มากที่สุด	4.38	0.65	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล
เสมอและ การใช้ระบบสารสนเทศ รวมถึงแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร												
นโยบายที่ 2 ได้แก่ การคัดเลือก นักศึกษาวิชาทหารที่ดี เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างลักษณะ นักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ	4.69	0.48	มากที่สุด	4.92	0.28	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.85	0.38	มากที่สุด
กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 2												
กลยุทธ์ที่ 4 การจัดทำเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหาร ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และ รายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร	4.54	0.52	มากที่สุด	4.46	0.52	มากที่สุด	4.23	0.60	มากที่สุด	4.15	0.55	มาก
กลยุทธ์ที่ 5 การดำเนินการจัด ทำ เนื้อหาวิชาทหารให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของ กองทัพ บก โดยการเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม	4.15	0.38	มากที่สุด	4.77	0.44	มากที่สุด	4.25	0.45	มากที่สุด	4.31	0.75	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 6 การจัดเตรียมความพร้อมของเครื่องช่วยฝึก หรือวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ทำการฝึกศึกษาให้เหมาะสมกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยมีการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก รวมไปถึงการปรับปรุงสถานที่ฝึกศึกษาให้พร้อมอยู่เสมอ	4.38	0.51	มากที่สุด	4.38	0.65	มากที่สุด	4.00	0.71	มาก	4.46	0.52	มากที่สุด
มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 2												
มาตรการที่ 5 ดำเนินการเชิญสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อปรับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับการรับสมัครและ รายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร	4.46	0.66	มากที่สุด	4.38	0.51	มากที่สุด	4.08	0.64	มาก	4.46	0.52	มากที่สุด
มาตรการที่ 6 ดำเนินการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก โดยการกำหนดมาตรฐานของจำนวนเครื่องช่วยฝึกที่เหมาะสมในการใช้ฝึกตามจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกให้ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ	4.46	0.66	มากที่สุด	4.23	0.44	มากที่สุด	4.15	0.55	มาก	4.38	0.65	มากที่สุด
มาตรการที่ 7 ดำเนินการทำการประเมินหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นประจำทุกปีการศึกษา และทำประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป	4.38	0.51	มากที่สุด	4.46	0.52	มากที่สุด	4.31	0.48	มากที่สุด	4.38	0.51	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
มาตรการที่ 8 ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ทันสมัยเหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนการสอนแบบ e-Learning อย่างน้อย 1 วิชา ในแต่ละชั้นปี	4.23	0.60	มากที่สุด	4.54	0.66	มากที่สุด	3.92	0.76	มาก	4.15	0.69	มาก
นโยบายที่ 3 การพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย อีกทั้งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงต้องมีทันสมัยในยุคการศึกษาของประเทศไทย 4.0	4.54	0.52	มากที่สุด	4.77	0.44	มากที่สุด	4.46	0.52	มากที่สุด	4.62	0.65	มากที่สุด
กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 3												
กลยุทธ์ที่ 7 การจัดการดำเนิน การฝึกวิชาทหารให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร	4.54	0.52	มากที่สุด	4.69	0.48	มากที่สุด	4.08	0.51	มาก	4.31	0.48	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 8 การจัดเจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้เหมาะสมกับการให้บริการด้านการฝึกศึกษา โดยสถานศึกษาวิชาทหาร (ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก) กรณีแปรสภาพจากจังหวัดทหารบก เป็น มณฑลทหารบก ซึ่งอาจจะมีผล กระทบด้านเจ้าหน้าที่จัดการฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดของนักศึกษาวิชาทหารที่อาจเพิ่มขึ้น	4.54	0.52	มากที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด	4.00	0.58	มาก	4.38	0.51	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 9 การจัดการด้านครูฝึก ครูปกครอง ให้เหมาะสมกับนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี กรณีครูฝึก และครูปกครอง ไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ รวมทั้งมีการใช้วิทยากรนอกหน่วยมาบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี	4.46	0.52	มากที่สุด	4.46	0.52	มากที่สุด	4.31	0.75	มากที่สุด	4.92	0.28	มากที่สุด
มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 3												
มาตรการที่ 9 ดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถและทรัพยากรในการฝึก โดยมีการประเมินผลตามโครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมมือ เพื่อจะมุ่งสู่มาตรฐานเดียวกัน ให้มีความเหมาะสม รวมถึงต้องสอดคล้อง และสอดคล้องกับนโยบายสำคัญเร่งด่วนทั้ง 12 ประการของผู้บัญชาการทหารบก	4.38	0.77	มากที่สุด	4.15	0.69	มาก	4.08	0.64	มาก	4.15	0.69	มาก

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
มาตรการที่ 10 ดำเนินการพัฒนาครูฝึก โดยการจัดฝึกที่โรงเรียนภายในหน่วย (Unit School) ในวิชาที่ต้องการเพิ่มความรู้ของครูฝึก/ส่งครูฝึกร่วมทำการฝึกกับหน่วยแต่ละระดับการฝึกจนถึงระดับกองทัพบก และปรับปรุงตำราให้ทันสมัย และมีความเหมาะสมกับชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหาร	4.31	0.48	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.15	0.69	มาก	4.62	0.51	มากที่สุด
มาตรการที่ 11 ดำเนินการฝึกการทบทวนการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้กับครูฝึก ครูปกครอง รวมทั้งกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับ การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อซักซ้อม และเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ต้องทบทวนการฝึกเป็นประจำ และต่อเนื่องในทุกปี	4.62	0.51	มากที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด	4.23	0.60	มากที่สุด	4.38	0.65	มากที่สุด
มาตรการที่ 12 ดำเนินการทำการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยการสอบภาค ปฏิบัติ และการสอบภาคทฤษฎี ทั้งสถานศึกษาที่ทำการฝึกวิชาทหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	4.08	0.64	มาก	4.46	0.52	มากที่สุด	4.15	0.55	มาก	4.46	0.52	มากที่สุด
นโยบายที่ 4 การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ ให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย	4.62	0.51	มากที่สุด	4.77	0.44	มากที่สุด	4.31	0.48	มากที่สุด	4.77	0.44	มากที่สุด
กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 4												
กลยุทธ์ที่ 10 การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้เป็นผู้มีความรู้/ความสามารถ ตามหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย	4.31	0.48	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.23	0.44	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 11 การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้เป็นผู้มีคุณลักษณะ นักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการรวมถึงมีความประพฤติดีตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย	4.31	0.63	มากที่สุด	4.69	0.48	มากที่สุด	4.23	0.44	มากที่สุด	4.38	0.51	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 12 การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ รวมทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย	4.46	0.52	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.31	0.63	มากที่สุด	4.23	0.44	มากที่สุด
มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 4												
มาตรการที่ 13 ดำเนินการทำการประเมินด้านความรู้ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก	4.15	0.38	มาก	4.62	0.51	มากที่สุด	4.15	0.38	มาก	4.38	0.51	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล
แล้วนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านความรู้ให้เหมาะสมกับปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0												
มาตรการที่ 14 ดำเนินการทำการประเมินด้านคุณลักษณะนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก แล้วนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรการฝึก	4.85	0.38	มากที่สุด	4.31	0.48	มากที่สุด	4.38	0.51	มากที่สุด	4.46	0.52	มากที่สุด
มาตรการที่ 15 ดำเนินการทำการประเมินด้านทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร แล้วนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ดี มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ และกองทัพไทย	4.23	0.60	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.23	0.73	มากที่สุด	4.46	0.78	มากที่สุด
มาตรการที่ 16 ดำเนินการทำวิจัยเชิงอนาคตการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก เพื่อใช้คาดการณ์ถึงคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการในทศวรรษหน้า ทำให้สามารถมองแนวโน้มการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในอนาคต	4.69	0.48	มากที่สุด	4.77	0.44	มากที่สุด	4.38	0.51	มากที่สุด	4.54	0.66	มากที่สุด
นโยบายที่ 5 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ	4.69	0.48	มากที่สุด	4.77	0.44	มากที่สุด	4.38	0.51	มากที่สุด	4.85	0.38	มากที่สุด
กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 5												
กลยุทธ์ที่ 13 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักเสียสละ มีส่วนร่วมต่อชุมชนสังคม รวมถึงประเทศชาติ โดยใช้ประโยชน์จากนักศึกษาวิชาทหารในงานด้านมวลชนที่เป็นรูปธรรม งานจิตอาสาช่วยเหลือประชาชน	4.31	0.48	มากที่สุด	4.69	0.48	มากที่สุด	4.31	0.48	มากที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 14 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เคารพผู้อาวุโส โดยเน้นการทำความเคารพ และการแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยทหาร อย่างเคร่งครัด	4.54	0.52	มากที่สุด	4.69	0.48	มากที่สุด	4.46	0.52	มากที่สุด	4.69	0.48	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 15 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อให้ นักศึกษาวิชาทหารสามารถนำไปใช้ได้ ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง	4.31	0.48	มากที่สุด	4.38	0.65	มากที่สุด	4.38	0.51	มากที่สุด	4.46	0.52	มากที่สุด
มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 5												

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล
มาตรการที่ 17 จัดตั้งองค์กรนักศึกษา วิชาทหารที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจะ ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหาร หรือส่วน ราชการอื่นในการช่วยเหลือประชาชน สร้างความปรองดองของคนในชาติ และ สามารถเป็นผู้นำการปฏิบัติศาสนาคีรี เบื้องต้นได้ โดยคำนึงถึงคุณภาพ มากกว่าปริมาณเข้ามาอยู่ในองค์กร	4.54	0.52	มาก ที่สุด	4.62	0.51	มาก ที่สุด	4.15	0.69	มาก	4.38	0.65	มาก ที่สุด
มาตรการที่ 18 ดำเนินการทำการ ฝึกอบรมนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับ บทบาท ความสำคัญของนักศึกษาวิชา ทหารต่อความมั่นคงของชาติ หลักสูตร แบบธรรมเนียมทหาร นักศึกษาวิชา ทหารบรรเทาสาธารณภัย นักศึกษาวิชา ทหารจรรยา นักศึกษาวิชาทหาร พยาบาล และปฏิบัติกิจกรรมทาง ศาสนา	4.23	0.73	มาก ที่สุด	4.54	0.52	มาก ที่สุด	4.38	0.65	มาก ที่สุด	4.46	0.52	มาก ที่สุด
มาตรการที่ 19 มอบรางวัลเป็น ประกาศนียบัตร/เครื่องหมายให้กับ นักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ในองค์กร เพื่อ สร้างความภูมิใจ รวมทั้งมีการมอบ รางวัล และการเชิดชูเกียรติให้กับ องค์กรฯ ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหารที่ทำหน้าที่ผู้นำ องค์กรที่ผ่านการประเมินในระดับดี เยี่ยม	4.46	0.52	มาก ที่สุด	4.62	0.51	มาก ที่สุด	4.46	0.52	มาก ที่สุด	4.77	0.44	มาก ที่สุด
มาตรการที่ 20 ดำเนินการทำ ประเมินผลองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่ จัดตั้ง ตามแบบประเมินที่หน่วย บัญชาการรักษาดินแดนกำหนด โดยผู้ ประเมิน ได้แก่ ศูนย์การกำลังสำรอง ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก เป็นผู้ทำการจัด คณะกรรมการประเมินผล รวมถึงต้องมี การรายงานผลให้ หน่วยบัญชาการ รักษาดินแดนทราบ เพื่อนำผลการ ประเมินมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการ ปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป	4.62	0.51	มาก ที่สุด	4.46	0.52	มาก ที่สุด	4.62	0.51	มาก ที่สุด	4.46	0.52	มาก ที่สุด

จากตารางที่ 7 ประกอบด้วย 5 นโยบาย 15 กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย และ 20 มาตรการปฏิบัติ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ได้ประเมิน (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึก นักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย ได้ผลดังนี้

2.1 ผลการประเมินรับรองนโยบาย

2.1.1 ด้านความถูกต้อง ผลการประเมินรับรองนโยบายภาพรวมเห็นว่า มีความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.48) ลำดับแรกคือ นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ เป็นกำลังสำรองและเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศชาติ ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.44) ลำดับต่อมาคือ นโยบายการคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารที่ดี เพื่อเป็นการ จุดเริ่มต้นของการสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ และนโยบายการฝึกนักศึกษา วิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.48) นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชา ทหารให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ ให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ และมีความ จงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.51) ลำดับ สุดท้ายคือ นโยบายการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย สอดรับกับ จุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงต้องมีทันสมัยในยุค การศึกษาของประเทศไทย 4.0 ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.52)

2.1.2 ด้านความเหมาะสม ผลการประเมินรับรองนโยบายภาพรวมเห็นว่า มี ความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.83$, S.D. = 0.37) ลำดับแรกคือ นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ เป็นกำลังสำรองและเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศชาติ และนโยบายการคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารที่ดี เพื่อเป็นการจุดเริ่มต้นของการสร้างคุณลักษณะของ นักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ($\bar{x} = 4.92$, S.D. = 0.28) ลำดับต่อมาคือ นโยบายการพัฒนาการฝึก นักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย สอดรับกับจุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงต้องมีทันสมัยในยุคการศึกษาของประเทศไทย 4.0, นโยบายการฝึก นักศึกษาวิชาทหารให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ ให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย และนโยบายการฝึก นักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.44)

2.1.3 ด้านความเป็นไปได้ ผลการประเมินรับรองนโยบายภาพรวมเห็นว่า มี ความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.51) ลำดับแรกคือ นโยบายการคัดเลือกนักศึกษาวิชา ทหารที่ดี เพื่อเป็นการจุดเริ่มต้นของการสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.52) ลำดับต่อมาคือ นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ เป็นกำลังสำรองและเป็น มวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศชาติ และนโยบายการพัฒนาการ ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย สอดรับกับจุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงต้องมีทันสมัยในยุคการศึกษาของประเทศไทย 4.0 ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.52) และ นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.51) ลำดับสุดท้ายคือ นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความ

ประพจน์ ให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.48)

2.1.4 ด้านความเป็นประโยชน์ ผลการประเมินรับรองนโยบายภาพรวมเห็นว่า มีความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.45) ลำดับแรกคือ นโยบายการคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารที่ดี เพื่อเป็นการจุดเริ่มต้นของการสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ และนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.38) ลำดับต่อมาคือ นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นการกำลังสำรองและเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศชาติ และนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ ให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.44) ลำดับสุดท้ายคือ นโยบายการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย สอดรับกับจุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงต้องมีทันสมัยในยุคการศึกษาของประเทศไทย 4.0 ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.65)

2.2 ผลการประเมินรับรองกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย

2.2.1 ด้านความถูกต้อง ผลการประเมินรับรองกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายภาพรวมเห็นว่ามีความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.50) ลำดับแรกคือ การจัดทำจุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีให้เหมาะสมกับปัจจุบัน ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.44) ลำดับต่อมาคือ การจัดทำเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหาร ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารและรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร, การจัดการดำเนินการฝึกวิชาทหารให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร, การจัดเจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้เหมาะสมกับการให้บริการด้านการฝึกศึกษาโดยสถานศึกษาวิชาทหาร (ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก) กรณีแปรสภาพจากจังหวัดทหารบกเป็นมณฑลทหารบก ซึ่งอาจจะมีผลกระทบด้านเจ้าหน้าที่จัดการฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดของนักศึกษาวิชาทหารที่อาจเพิ่มขึ้น และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เคารพผู้อาวุโสโดยเน้นการทำความเคารพและการแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/วินัยทหาร อย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.52), การจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันรวมถึงการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต, การจัดการด้านครูฝึก ครูปกครอง ให้เหมาะสมกับนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี กรณีครูฝึกและครูปกครองไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ รวมทั้งมีการใช้วิทยากรนอกหน่วยมาบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ รวมทั้งมี

ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.52), การจัดทำวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน และการจัดเตรียมความพร้อมของเครื่องช่วยฝึก หรือวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ทำการฝึกศึกษาให้เหมาะสมกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยมีการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก รวมไปถึงการปรับปรุงสถานที่ฝึกศึกษาให้พร้อมอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.51), การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีความรู้/ความสามารถ ตามหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย, การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักเสียสละ มีส่วนร่วมต่อชุมชน สังคม รวมถึงประเทศชาติ โดยใช้ประโยชน์จากนักศึกษาวิชาทหารในงานด้านมวลชนที่เป็นรูปธรรม งานจิตอาสาช่วยเหลือประชาชน และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.48) และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการรวมถึงมีความประพฤติดีตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.63) ลำดับสุดท้ายคือ การดำเนินการจัดทำเนื้อหาวิชาทหารให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก โดยการเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.38)

2.2.2 ด้านความเหมาะสม ผลการประเมินรับรองกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายภาพรวมเห็นว่า มีความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.52) ลำดับแรกคือ การดำเนินการจัดทำเนื้อหาวิชาทหารให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก โดยการเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.44) ลำดับต่อมาคือ การจัดการดำเนินการฝึกวิชาทหารให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร, การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการรวมถึงมีความประพฤติดีตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย, การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักเสียสละ มีส่วนร่วมต่อชุมชน สังคม รวมถึงประเทศชาติ โดยใช้ประโยชน์จากนักศึกษาวิชาทหารในงานด้านมวลชนที่เป็นรูปธรรม งานจิตอาสาช่วยเหลือประชาชน และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เคารพผู้อาวุโส โดยเน้นการทำความเคารพ และการแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/วินัยทหาร อย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.48), การจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันรวมถึงการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต และการจัดเจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้เหมาะสมกับการให้บริการด้านการฝึกศึกษา โดยสถานศึกษาวิชาทหาร (ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก) กรณีแปรสภาพจาก จังหวัดทหารบกเป็นมณฑลทหารบก ซึ่งอาจจะมีผลกระทบด้านเจ้าหน้าที่จัดการฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดของนักศึกษาวิชาทหารที่อาจเพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.51), การจัดทำ

จุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีให้เหมาะสมกับปัจจุบัน และการจัดทำวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.52), การจัดทำเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหาร ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารและรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร และการจัดการด้านครูฝึก ครูปกครอง ให้เหมาะสมกับนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี กรณีครูฝึก และครูปกครอง ไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ รวมทั้งมีการใช้วิทยากรนอกหน่วยมาบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.52), การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีความรู้/ความสามารถ ตามหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ รวมทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.52) ลำดับสุดท้ายคือ การจัดเตรียมความพร้อมของเครื่องช่วยฝึก หรือวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ทำการฝึกศึกษาให้เหมาะสมกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยมีการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก รวมไปถึงการปรับปรุงสถานที่ฝึกศึกษาให้พร้อมอยู่เสมอ และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.65)

2.2.3 ด้านความเป็นไปได้ ผลการประเมินรับรองกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายภาพรวมเห็นว่า มีความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.53) ลำดับแรกคือ การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เคารพผู้อาวุโส โดยเน้นการทำความเคารพและการแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยทหาร อย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.52) ลำดับต่อมาคือ การจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมไปถึงการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.51), การจัดการด้านครูฝึก ครูปกครอง ให้เหมาะสมกับนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี กรณีครูฝึกและครูปกครองไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ รวมทั้งมีการใช้วิทยากรนอกหน่วยมาบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.75), การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ รวมทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.63) และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักเสียสละ มีส่วนร่วมต่อชุมชน สังคม รวมถึงประเทศชาติ โดยใช้ประโยชน์จากนักศึกษาวิชาทหารในงานด้านมวลชนที่เป็นรูปธรรม งานจิตอาสาช่วยเหลือประชาชน ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.48), การดำเนินการจัดทำเนื้อหาวิชาทหารให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของ

กองทัพบก โดยการเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.45), การจัดทำจุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีให้เหมาะสมกับปัจจุบัน, การจัดทำวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน, การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีความรู้/ความสามารถ ตามหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย, การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการรวมถึงมีความประพฤติดีตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.44) และการจัดทำเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหาร ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.60) และการจัดการดำเนิน การฝึกวิชาทหารให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.51) ลำดับสุดท้ายคือ การจัดเตรียมความพร้อมของเครื่องช่วยฝึก หรือวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ทำการฝึกศึกษาให้เหมาะสมกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยมีการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก รวมไปถึงการปรับปรุงสถานที่ฝึกศึกษาให้พร้อมอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.71) และการจัดเจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้เหมาะสมกับการให้บริการด้านการฝึกศึกษา โดยสถานศึกษาวิชาทหาร (ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก) กรณีแปรสภาพจาก จังหวัดทหารบกเป็นมณฑลทหารบก ซึ่งอาจจะมีผลกระทบด้านเจ้าหน้าที่จัดการฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดของนักศึกษาวิชาทหารที่อาจเพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.58)

2.2.4 ด้านความเป็นประโยชน์ ผลการประเมินรับรองกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายภาพรวมเห็นว่า มีความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.51) ลำดับแรกคือ การจัดการด้านครูฝึก ครูปกครอง ให้เหมาะสมกับนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี กรณีครูฝึกและครูปกครองไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ รวมทั้งมีการใช้วิทยากรนอกหน่วยมาบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี ($\bar{x} = 4.92$, S.D. = 0.28) ลำดับต่อมาคือ การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เคารพผู้อาวุโส โดยเน้นการทำความเคารพ และการแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/วินัยทหาร อย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.48), การจัดทำวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักเสียสละ มีส่วนร่วมต่อชุมชน สังคม รวมถึงประเทศชาติ โดยใช้ประโยชน์จากนักศึกษาวิชาทหารในงานด้านมวลชนที่เป็นรูปธรรม งานจิตอาสาช่วยเหลือประชาชน ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.51), การจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมไปถึงการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีความรู้/ความสามารถ ตามหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.52), การจัดทำ

เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารและรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.55), การจัดทำจุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีให้เหมาะสมกับปัจจุบัน, การจัดเตรียมความพร้อมของเครื่องช่วยฝึกหรือวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ทำการฝึกศึกษาให้เหมาะสมกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยมีการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก รวมไปถึงการปรับปรุงสถานที่ฝึกศึกษาให้พร้อมอยู่เสมอ และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.52), การจัดเจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้เหมาะสมกับการให้บริการด้านการฝึกศึกษา โดยสถานศึกษาวิชาทหาร (ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก) กรณีแปรสภาพจาก จังหวัดทหารบกเป็นมณฑลทหารบก ซึ่งอาจจะมีผลกระทบด้านเจ้าหน้าที่จัดการฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดของนักศึกษาวิชาทหารที่อาจเพิ่มขึ้น และการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการรวมถึงมีความประพฤติดีตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.51), การดำเนินการจัดทำเนื้อหาวิชาทหารให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย โดยการเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.75) และการจัดการดำเนินการฝึกวิชาทหารให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.48) ลำดับสุดท้ายคือ การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ รวมทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.44)

2.3 ผลการประเมินรับรองมาตรฐานการปฏิบัติ

2.3.1 ด้านความถูกต้อง ผลการประเมินรับรองมาตรฐานการปฏิบัติภาพรวมเห็นว่า มีความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.56) ลำดับแรกคือ ดำเนินการทำการประเมินด้านคุณลักษณะนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรการฝึก ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.38) ลำดับต่อมาคือ ดำเนินการทําวิจัยเชิงอนาคตการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย เพื่อใช้คาดการณ์ถึงคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการในทศวรรษหน้า ทำให้สามารถมองแนวโน้มการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในอนาคต ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.48), ดำเนินการฝึกการทบทวนการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้กับครูฝึก ครูปกครอง รวมทั้งกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อซักซ้อมและเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ต้องทบทวนการฝึกเป็นประจำและต่อเนื่องในทุกปี และดำเนินการประเมินผลองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่จัดตั้งตามแบบประเมินที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนดโดยผู้ประเมิน ได้แก่ ศูนย์การกำลังสำรอง ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก เป็นผู้ทำการจัดคณะกรรมการประเมินผล รวมถึงต้องมีการรายงานผลให้

หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนทราบ เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.51) และดำเนินการทำการประเมินความเหมาะสมนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละปีการศึกษา เพื่อที่จะนำไปปรับปรุง และพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงประเพณี และวัฒนธรรมของประเทศไทย ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.65), จัดตั้งองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหาร หรือส่วนราชการอื่นในการช่วยเหลือประชาชน สร้างความปรองดองของคนในชาติ และสามารถเป็นผู้นำการปฏิบัติศาสนาทิธีเบื้องต้นได้ โดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณเข้ามาอยู่ในองค์กร ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.52), มอบรางวัลเป็นประกาศนียบัตร/เครื่องหมายให้กับนักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ในองค์กร เพื่อสร้างความภูมิใจ รวมทั้งมีการมอบรางวัล และการเชิดชูเกียรติให้กับองค์กรฯ ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหารที่ทำหน้าที่ผู้นำองค์กรที่ผ่านการประเมินในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.52) และดำเนินการเชิญสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อปรับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร และดำเนินการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก โดยการกำหนดมาตรฐานของจำนวนเครื่องช่วยฝึกที่เหมาะสมในการใช้ฝึกตามจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกให้ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.66), จัดการประชุมสำหรับการดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมถึงวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้มีความเหมาะสม สอดรับกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต, จัดการฝึกอบรมกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมถึงวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ด้วยการจัดการความรู้ (KM) ในหน่วย เพื่อให้เกิดความรู้ในการจัดทำ สอดรับกับสภาพสังคมปัจจุบัน และดำเนินการทำการประเมินหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นประจำทุกปีการศึกษา และทำประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.51) และดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถและทรัพยากรในการฝึก โดยมีการประเมินผลตามโครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ เพื่อจะมุ่งสู่มาตรฐานเดียวกัน ให้มีความเหมาะสม รวมถึงต้องสอดคล้อง และสอดคล้องกับนโยบายสำคัญเร่งด่วนทั้ง 12 ประการของผู้บัญชาการทหารบก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.77), ดำเนินการพัฒนาครูฝึก โดยการจัดฝึกที่โรงเรียนภายในหน่วย (Unit School) ในวิชาที่ต้องการเพิ่มความรู้ของครูฝึก/ส่งครูฝึกร่วมทำการฝึกกับหน่วยแต่ละระดับการฝึกจนถึงระดับกองทัพบก และปรับปรุงตำราให้ทันสมัยและมีความเหมาะสมกับชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหาร ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.48), ดำเนินการพัฒนาสัมพันธกับนักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นมวลชนของกองทัพ โดยการดำรงการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาวิชาทหารอยู่เสมอและการใช้ระบบสารสนเทศ รวมถึงแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร, ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ทันสมัยเหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนการสอน

แบบ e-Learning อย่างน้อย 1 วิชา ในแต่ละชั้นปี และดำเนินการทำการประเมินด้านทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร แล้วนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ดี มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ และกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.60) และดำเนินการทำการฝึกอบรมนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับบทบาท ความสำคัญของนักศึกษาวิชาทหารต่อความมั่นคงของชาติ หลักสูตรแบบธรรมเนียมทหาร นักศึกษาวิชาทหารบรรเทาสาธารณภัย นักศึกษาวิชาทหารจรรยาบรรณ นักศึกษาวิชาทหารพยาบาล และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.73), ดำเนินการทำการประเมินด้านความรู้ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก แล้วนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านความรู้ให้เหมาะสมกับปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0 ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.38) ลำดับสุดท้ายคือ ดำเนินการทำการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยการสอบภาคปฏิบัติและการสอบภาคทฤษฎี ทั้งสถานศึกษาที่ทำการฝึกวิชาทหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.64)

2.3.2 ด้านความเหมาะสม ผลการประเมินรับรองมาตรการปฏิบัติภาพรวมเห็นว่า มีความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.52) ลำดับแรกคือ จัดการประชุมสำหรับการดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมถึงวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต และดำเนินการทำวิจัยเชิงอนาคตการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก เพื่อใช้คาดการณ์ถึงคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการในทศวรรษหน้า ทำให้สามารถมองแนวโน้มการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในอนาคต ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.44) ลำดับต่อมาคือ ดำเนินการฝึกการทบทวนการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้กับครูฝึก ครูปกครอง รวมทั้งกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อซักซ้อม และเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ต้องทบทวนการฝึกเป็นประจำและต่อเนื่องในทุกปี, ดำเนินการทำการประเมินด้านความรู้ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก แล้วนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านความรู้ให้เหมาะสมกับปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0, จัดตั้งองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหาร หรือส่วนราชการอื่นในการช่วยเหลือประชาชน สร้างความปรองดองของคนในชาติ และสามารถเป็นผู้นำการปฏิบัติศาสนาพิธีเบื้องต้นได้ โดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณเข้ามาอยู่ในองค์กร และมอบรางวัลเป็นประกาศนียบัตร/เครื่องหมายให้กับนักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ในองค์กร เพื่อสร้างความภูมิใจ รวมทั้งมีการมอบรางวัลและการเชิดชูเกียรติให้กับองค์กรฯ ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารและนักศึกษาวิชาทหารที่ทำหน้าที่ผู้นำองค์กรที่ผ่านการประเมินในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.51), จัดการฝึกอบรมกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชา

ทหาร ด้วยการจัดการความรู้ (KM) ในหน่วย เพื่อให้เกิดความรู้ในการจัดทำ สอดรับกับสภาพสังคม ปัจจุบัน, ดำเนินการพัฒนาครูฝึก โดยการจัดฝึกที่โรงเรียนภายในหน่วย (Unit School) ในวิชาที่ต้องการเพิ่มความรู้ของครูฝึก/ส่งครูฝึกร่วมทำการฝึกกับหน่วยแต่ละระดับการฝึกจนถึงระดับ กองทัพบก และปรับปรุงตำราให้ทันสมัย และมีความเหมาะสมกับชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหาร, ดำเนินการทำการประเมินด้านทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร แล้วนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นผู้ที่มี ภาพลักษณ์ดี มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ และกองทัพไทย และดำเนินการทำการฝึกอบรมนักศึกษา วิชาทหารเกี่ยวกับบทบาท ความสำคัญของนักศึกษาวิชาทหารต่อความมั่นคงของชาติ หลักสูตรแบบ ธรรมเนียมทหาร นักศึกษาวิชาทหารบรรเทาสาธารณภัย นักศึกษาวิชาทหารจรรยาบรรณ นักศึกษาวิชา ทหารพยาบาล และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.52) และดำเนินการพัฒนา หลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ทันสมัยเหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนการสอน แบบ e-Learning อย่างน้อย 1 วิชา ในแต่ละชั้นปี ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.66), ดำเนินการทำการ ประเมินความเหมาะสมของนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ใน แต่ละปีการศึกษา เพื่อที่จะนำไปปรับปรุง และพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศไทย, ดำเนินการทำการประเมินหลักสูตรของ การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นประจำทุกปีการศึกษา และทำประเมินอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป, ดำเนินการทำการประเมินการ ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยการสอบภาคปฏิบัติและการสอบภาคทฤษฎี ทั้งสถานศึกษาที่ทำการฝึก วิชาทหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และดำเนินการประเมินผลองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่จัดตั้งตาม แบบประเมินที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ศูนย์การกำลังสำรอง ศูนย์ ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก เป็นผู้ทำการจัดคณะกรรมการประเมินผล รวมถึง ต้องมีการรายงานผลให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนทราบ เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.52), ดำเนินการเชิญสถานศึกษาเข้าร่วม ประชุมเพื่อปรับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.51), ดำเนินการพัฒนาสัมพันธ์กับนักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นมวลชนของกองทัพ โดยการ ดำรงการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาวิชาทหารอยู่เสมอ และการใช้ระบบสารสนเทศรวมถึง แอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.63) และดำเนินการทำการ ประเมินด้านคุณลักษณะนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของ กองทัพบก แล้วนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรการฝึก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.48) และดำเนินการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก โดยการกำหนดมาตรฐานของจำนวนเครื่องช่วยฝึกที่เหมาะสมใน การใช้ฝึกตามจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกให้ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ($\bar{x} =$

4.23, S.D. = 0.44) ลำดับสุดท้ายคือ ดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถและทรัพยากรในการฝึก โดยมี การประเมินผลตามโครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ เพื่อจะมุ่งสู่มาตรฐานเดียวกัน ให้ความเหมาะสม รวมถึงต้องสอดคล้อง และสอดคล้องกับนโยบายสำคัญเร่งด่วนทั้ง 12 ประการของผู้ บัญชาการทหารบก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.69)

2.3.3 ด้านความเป็นไปได้ ผลการประเมินรับรองมาตรการปฏิบัติภาพรวม เห็นว่า มีความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.59) ลำดับแรกคือ ดำเนินการประเมินผลองค์กร นักศึกษาวิชาทหารที่จัดตั้งตามแบบประเมินที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ศูนย์การกำลังสำรอง ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก เป็นผู้ทำการจัด คณะกรรมการประเมินผล รวมถึงต้องมีการรายงานผลให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนทราบ เพื่อจะ นำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.51) ลำดับ ต่อมาคือมอบรางวัลเป็นประกาศนียบัตร/เครื่องหมายให้กับนักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ในองค์กร เพื่อ สร้างความภูมิใจ รวมทั้งมีการมอบรางวัลและการเชิดชูเกียรติให้กับองค์กรฯ ผู้กำกับนักศึกษาวิชา ทหาร และนักศึกษาวิชาทหารที่ทำหน้าที่ผู้นำองค์กรที่ผ่านการประเมินในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.52), จัดการฝึกอบรมกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์ การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ด้วยการจัดการความรู้ (KM) ในหน่วย เพื่อให้เกิดความรู้ในการจัดทำ สอด รับกับสภาพสังคมปัจจุบัน, ดำเนินการทำการประเมินด้านคุณลักษณะนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก แล้วนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการ ปรับหลักสูตรการฝึก และดำเนินการทำวิจัยเชิงอนาคตการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก เพื่อ ใช้คาดการณ์ถึงคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการในทศวรรษหน้า ทำให้สามารถมองแนวโน้มการ ฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในอนาคต ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.51), ดำเนินการทำการ ฝึกอบรมนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับบทบาท ความสำคัญของนักศึกษาวิชาทหารต่อความมั่นคงของ ชาติ หลักสูตรแบบธรรมเนียมทหาร นักศึกษาวิชาทหารบรรเทาสาธารณภัย นักศึกษาวิชาทหารจรรยา นักศึกษาวิชาทหารพยาบาล และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.65) และดำเนินการ ทำการประเมินความเหมาะสมของนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชา ทหาร ในแต่ละปีการศึกษา เพื่อที่จะนำไปปรับปรุง และพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศไทย ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.77), ดำเนินการทำการประเมินหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็น ประจำทุกปีการศึกษา และทำประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะนำผลมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนา หลักสูตรต่อไป ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.48), ดำเนินการฝึกการทบทวนการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้กับ ครูฝึก ครูปกครอง รวมทั้งกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับ การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อซักซ้อม และเตรียม ความพร้อมสำหรับการเปิดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ต้องทบทวนการฝึกเป็นประจำและต่อเนื่องใน

ทุกปี ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.60) และดำเนินการพัฒนาสัมพันธ์กับนักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นมวลชนของกองทัพ โดยการดำรงการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาวิชาทหารอยู่เสมอและการใช้ระบบสารสนเทศ รวมถึงแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร และดำเนินการทำการประเมินด้านทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร แล้วนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ดี มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ และกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.73), ดำเนินการทำการประเมินด้านความรู้ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก แล้วนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านความรู้ให้เหมาะสมกับปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0 ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.38), ดำเนินการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก โดยการกำหนดมาตรฐานของจำนวนเครื่องช่วยฝึกที่เหมาะสมในการใช้ฝึกตามจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกให้ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ และดำเนินการทำการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยการสอบภาคปฏิบัติและการสอบภาคทฤษฎี ทั้งสถานศึกษาที่ทำการฝึกวิชาทหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.55) และดำเนินการพัฒนาครูฝึก โดยการจัดฝึกที่โรงเรียนภายในหน่วย (Unit School) ในวิชาที่ต้องการเพิ่มความรู้ของครูฝึก/ส่งครูฝึกร่วมทำการฝึกกับหน่วยแต่ละระดับการฝึกจนถึงระดับกองทัพบก และปรับปรุงตำราให้ทันสมัย และมีความเหมาะสมกับชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหาร และจัดตั้งองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารหรือส่วนราชการอื่นในการช่วยเหลือประชาชน สร้างความปรองดองของคนในชาติ และสามารถเป็นผู้นำการปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้นได้ โดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณเข้ามาอยู่ในองค์กร ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.69), จัดการประชุมสำหรับการดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมถึงวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้มีความเหมาะสม สอดรับกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.49) และดำเนินการเชิญสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อปรับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร และดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถและทรัพยากรในการฝึก โดยมีการประเมินผลตามโครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ เพื่อจะมุ่งสู่มาตรฐานเดียวกัน ให้มีความเหมาะสม รวมถึงต้องสอดคล้อง และสอดคล้องกับนโยบายสำคัญเร่งด่วนทั้ง 12 ประการของผู้บัญชาการทหารบก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.64) ลำดับสุดท้ายคือ ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ทันสมัยเหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนการสอนแบบ e-Learning อย่างน้อย 1 วิชา ในแต่ละชั้นปี ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.76)

2.3.4 ด้านความเป็นประโยชน์ ผลการประเมินรับรองมาตรฐานการปฏิบัติภาพรวมเห็นว่า มีความถูกต้องมากที่สุด ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.57) ลำดับแรกคือ มอบรางวัลเป็นประกาศนียบัตร/เครื่องหมายให้กับนักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ในองค์กร เพื่อสร้างความภูมิใจ รวมทั้งมี

การมอบรางวัล และการเชิดชูเกียรติให้กับองค์กรฯ ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหารที่ทำหน้าที่ผู้นำองค์กรที่ผ่านการประเมินในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.44) ลำดับต่อมา คือ จัดการประชุมสำหรับการดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมถึงวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้มีความเหมาะสม สอดรับกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต, จัดการฝึกอบรมกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ด้วยการจัดการความรู้ (KM) ในหน่วย เพื่อให้เกิดความรู้ในการจัดทำ สอดรับกับสภาพสังคมปัจจุบัน และดำเนินการพัฒนาครูฝึก โดยการจัดฝึกที่โรงเรียนภายในหน่วย (Unit School) ในวิชาที่ต้องการเพิ่มความรู้ของครูฝึก/ส่งครูฝึกร่วมทำการฝึกกับหน่วยแต่ละระดับการฝึกจนถึงระดับกองทัพ และปรับปรุงตำราให้ทันสมัย และมีความเหมาะสมกับชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหาร ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.51), ดำเนินการทำวิจัยเชิงอนาคตการฝึกนักศึกษาวิชาทหารกองทัพ เพื่อใช้คาดการณ์ถึงคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการในทศวรรษหน้า ทำให้สามารถมองแนวโน้มการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในอนาคต ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.66), ดำเนินการเชิญสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อปรับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร, ดำเนินการทำการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยการสอบถาม ปฏิบัติ และการสอบภาคทฤษฎี ทั้งสถานศึกษาที่ทำการฝึกวิชาทหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค, ดำเนินการทำการประเมินด้านคุณลักษณะนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรการฝึก, ดำเนินการทำการฝึกอบรมนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับบทบาท ความสำคัญของนักศึกษาวิชาทหารต่อความมั่นคงของชาติ หลักสูตรแบบธรรมเนียมทหาร นักศึกษาวิชาทหารบรรเทาสาธารณภัย นักศึกษาวิชาทหารจราจร นักศึกษาวิชาทหารพยาบาล และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา และดำเนินการประเมินผลองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่จัดตั้งตามแบบประเมินที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ศูนย์การกำลังสำรอง ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก เป็นผู้ทำการจัดคณะกรรมการประเมินผล รวมถึงต้องมีการรายงานผลให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนทราบ เพื่อจะนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.52) และดำเนินการทำการประเมินด้านทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร แล้วนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ดี มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ และกองทัพไทย ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.78), ดำเนินการทำการประเมินหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นประจำทุกปีการศึกษา และทำประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะนำผลมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป และดำเนินการทำการประเมินด้านความรู้ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก แล้วนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับ

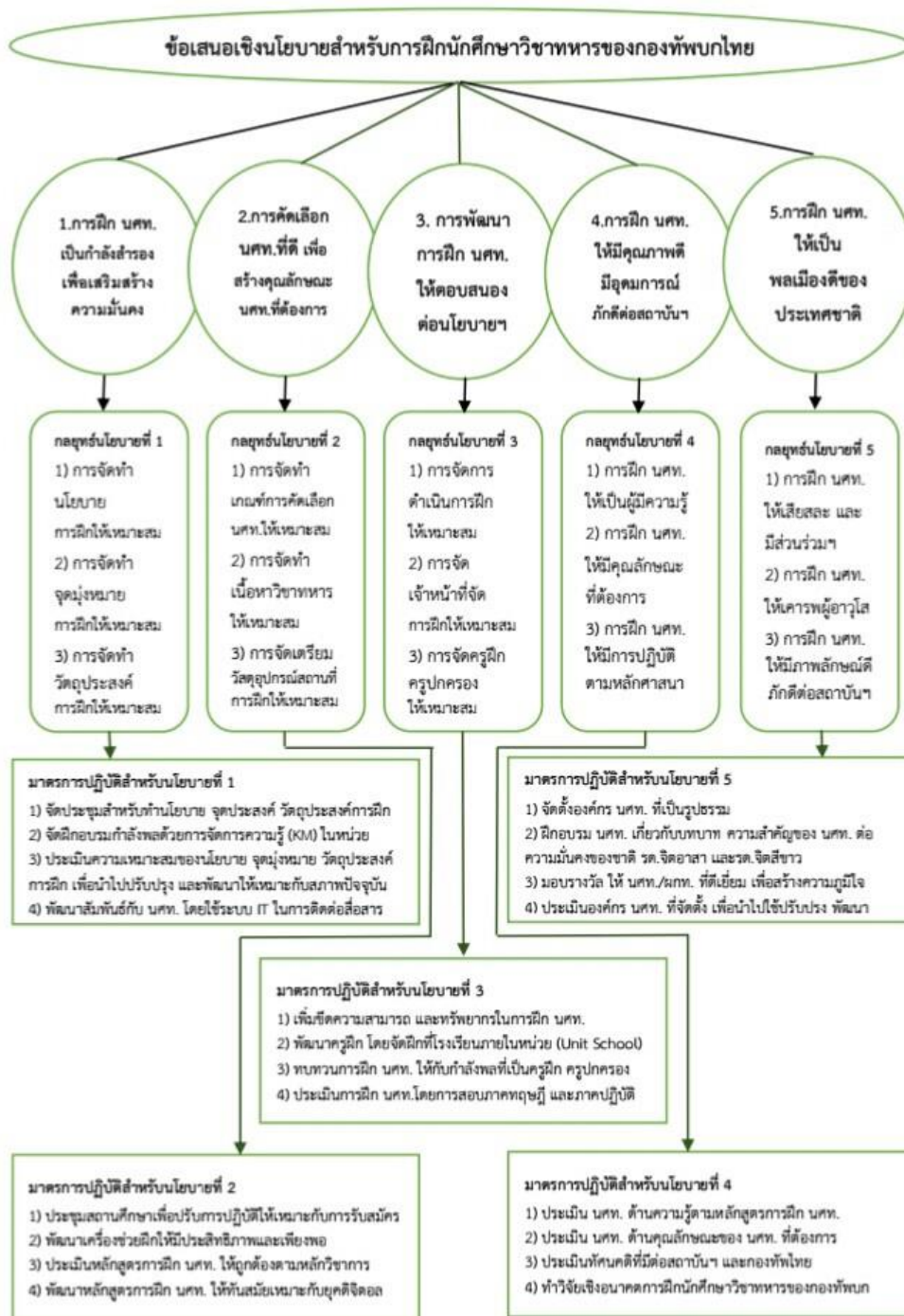
หลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านความรู้ให้เหมาะสมกับปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0 ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.51) และดำเนินการพัฒนาสัมพันธ์กับนักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นมวลชนของกองทัพ โดยการดำรงการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาวิชาทหารอยู่เสมอและการใช้ระบบสารสนเทศ รวมถึงแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร, ดำเนินการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก โดยการกำหนดมาตรฐานของจำนวนเครื่องช่วยฝึกที่เหมาะสมในการใช้ฝึกตามจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกให้ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ, ดำเนินการฝึกการทบทวนการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้กับครูฝึก ครูปกครอง รวมทั้งกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อซักซ้อมและเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ต้องทบทวนการฝึกเป็นประจำและต่อเนื่องในทุกปี และจัดตั้งองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหาร หรือส่วนราชการอื่นในการช่วยเหลือประชาชน สร้างความปรองดองของคนในชาติ และสามารถเป็นผู้นำการปฏิบัติศาสนาพิธีเบื้องต้นได้ โดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณเข้ามาอยู่ในองค์กร ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.65), ดำเนินการทำการประเมินความเหมาะสมของนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ในแต่ละปีการศึกษา เพื่อที่จะนำไปปรับปรุง และพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศไทย ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.48) ลำดับสุดท้ายคือ ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ทันสมัยเหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนการสอนแบบ e-Learning อย่างน้อย 1 วิชา ในแต่ละชั้นปี และดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถและทรัพยากรในการฝึก โดยมีการประเมินผลตามโครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ เพื่อจะมุ่งสู่มาตรฐานเดียวกันให้มีความเหมาะสม รวมถึงต้องสอดคล้องและสอดคล้องกับนโยบายสำคัญเร่งด่วนทั้ง 12 ประการของผู้บัญชาการทหารบก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.69)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 3 ระยะคือ **การศึกษาระยะที่ 1** แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่**การศึกษาระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 1** เป็นผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา รวมถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก หน่วยที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก รวมถึงปัญหา อุปสรรค ผลกระทบ แนวทางการแก้ปัญหา แนวทางการดำเนินการ แนวทางการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร **การศึกษาระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 2** ได้ผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยที่ประกอบด้วย การประเมินเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 20,544 ฉบับ และการประเมินเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 นาย ได้ผลการประเมินแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผล

การศึกษาระยะที่ 2 เป็นผลการศึกษาอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 นาย ถึงภาพอนาคตเชิงบวก ภาพอนาคตเชิงลบ และภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้ และ **ผลการศึกษาระยะที่ 3** เป็นผลการนำเสนอผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย โดยมีการรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวนทั้งสิ้น 13 นาย จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดในทุกๆระยะของการศึกษา โดยผลการศึกษาดังกล่าวที่ได้ คือ ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ซึ่งประกอบด้วย 5 นโยบาย 15 กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย และ 20 มาตรการปฏิบัติ สามารถนำข้อมูลมาสรุปเขียนเป็นแผนภาพได้ดังปรากฏดังแผนภาพที่ 17

แผนภาพที่ 17 แสดงข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย 2) ศึกษาอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย และ 3) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน ทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เพื่อประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย จากประชากรทั้งหมดของนักศึกษาวิชาทหาร 24,643 นาย และครูผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร 270 นาย ได้รับการตอบแบบสอบถามสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร 20,288 ฉบับ และผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร 256 ฉบับ รวม 20,544 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.46 ของประชากรทั้งหมด และแบบสอบถามการประเมินเพื่อรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย จากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 13 นาย ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เอกสารการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย จากผู้เชี่ยวชาญ 21 นาย และเพื่อศึกษาอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย จากผู้ทรงคุณวุฒิ 17 นาย สามารถสรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

การสรุปผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย มีดังนี้

1. ด้านบริบท จากผลการประเมินพบว่า การฝึกนักศึกษาวิชาทหารทางด้านนโยบาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์โดยรวมว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.64$) โดยข้อความภาษาที่ใช้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย มีความสมบูรณ์ ครอบคลุม ครบถ้วน เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันที่มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นพลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ รู้จักเสียสละ มีความรักสามัคคี พร้อมรับการมอบหมายภาระหน้าที่ในฐานะกำลังสำรองของประเทศชาติ เนื่องจากปัจจุบันนี้สถานการณ์บ้านเมืองไม่ปกติ มีปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารมีความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ปลุกฝังใหม่มีความเชื่อมั่นในกองทัพ รวมถึงการสร้างจิตสำนึกให้มีความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และมุ่งการประชาสัมพันธ์กองทัพเพื่อการพัฒนาไปสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ในอนาคต

2. ด้านปัจจัยนำเข้า จากผลการประเมินพบว่า การรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหารว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.97$) โดยมีการรับสมัครตามระเบียบของศูนย์การกำลังสำรอง ประจำปีการศึกษา 2559 โดยทุกชั้นปีจะได้รับการฝึก

ตามหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและภาคสนาม เรียนรู้จากกิจกรรมการฝึกทั้งตามปฏิทินการฝึกและนอกปฏิทินการฝึกตามผู้บังคับบัญชาหรือครูฝึกกำหนดตามความเหมาะสม แต่ปัจจุบันเยาวชนขาดการออกกำลังกายเป็นประจำเนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อพฤติกรรมความคิดของวัยรุ่นในสมัยนี้ที่มีการออกกำลังกายน้อยส่งผลให้ร่างกายไม่แข็งแรง ทำให้เกิดปัญหาในการเข้ารับการฝึกทางทหาร ฉะนั้นสถานศึกษาควรประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาวิชาทหารในพื้นที่ให้ช่วยเตรียมความพร้อมก่อนจะมีการสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงต้องมีการปรับปรุงทั้งระเบียบหลักสูตรการฝึก เนื้อหารายวิชา และการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและอนาคตให้มากขึ้น ส่วนวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการฝึกส่วนใหญ่มีความพร้อมดี

3. ด้านกระบวนการ จากผลการประเมินพบว่า การดำเนินการฝึกวิชาทหาร การให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก เทคนิคการสอนของครูฝึก และการฝึกวินัยทหารของครูปกครองว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.97$) สามารถทำการฝึกได้อย่างเรียบร้อยตามคำสั่งกองทัพบก เรื่องการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2559

4. ด้านผลผลิต จากผลการประเมินพบว่า คุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารโดยรวมว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.63$, $\sigma = 0.56$) โดยนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านการฝึกตั้งแต่นั้นปี 3 ขึ้นไป จะมีความรู้พื้นฐานในวิชาทหารเบื้องต้น ความรู้ตามหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร มีความรู้ในวิชาเฉพาะเหล่า มีความเชื่อมั่นในกองทัพเป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกำลังพลสำรองของชาติ มีคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ มีจิตอาสา รวมทั้งการเป็นผู้มีระเบียบวินัยดี มีความรับผิดชอบ เสียสละ อดทน มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ รวมถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

สรุปผลการศึกษาอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย

การศึกษาอนาคตภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย ประกอบด้วย ภาพอนาคตเชิงบวก ภาพอนาคตเชิงลบ และภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ภาพอนาคตเชิงบวกของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย ได้แก่

1. การดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดประสงค์ และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์ไปยังอนาคต
2. การฝึกเพื่อสร้างเยาวชนให้มีความภูมิใจที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร
3. ความพร้อมของงบประมาณ กำลังพล วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

4. การฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารมีคุณภาพ หรือ คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหาร ที่ต้องการ

5. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในเรื่องการมีน้ำใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ภาพอนาคตเชิงลบของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย ได้แก่

1. การสร้างความเสมอภาค หรือความเท่าเทียมกัน ในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร
2. การมีสิทธิเสรีภาพในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร
3. การถือว่าตนเป็นเลิศ หรือ คิดว่าตนเก่งเหนือคนอื่น เมื่อเป็นนักศึกษาวิชาทหาร
4. ความแตกต่างระหว่างบุคคลทางสังคมในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร
5. การไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาของนักศึกษาวิชาทหาร

ภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้ของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของ กองทัพบกไทย ได้แก่

1. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการเคารพผู้อาวุโส อันได้แก่ผู้บังคับบัญชา หรือ ผู้ใหญ่เหนือตน

2. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือวินัยทหาร และรู้ หน้าที่

3. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีส่วนร่วมในสังคม

4. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักการเสียสละ

5. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้สามารถปฏิบัติตามหลักศาสนา

สรุปผลการนำเสนอผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ของกองทัพบกไทย

ผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย ซึ่ง ประกอบด้วย 5 นโยบาย 15 กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย และ 20 มาตรการปฏิบัติ สามารถสรุป ผลได้ดังนี้

นโยบายที่ 1 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นกำลังสำรอง และเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของ กองทัพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศชาติ

กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 1 มี 3 กลยุทธ์ ได้แก่

1. การจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพ สังคมปัจจุบัน รวมถึงการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย ของประเทศในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง รวมถึงด้านประเพณีและ วัฒนธรรมของประเทศไทย

2. การจัดทำจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีให้มีความเหมาะสม ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชา

ทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี และชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี

3. การจัดทำวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้มีความเหมาะสม เพื่อให้ นักศึกษาวิชาทหารได้เสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญจากการฝึกในภาคปฏิบัติไปปฏิบัติในการฝึกภาคสนาม ซึ่งมีสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากการฝึกที่ตั้งในเรื่องภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ

มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 1 มี 4 มาตรการ ได้แก่

1. จัดการประชุมสำหรับการดำเนินการจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงการคาดการณ์ในอนาคต

2. จัดการฝึกอบรมกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ด้วยการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ในหน่วย

3. ดำเนินการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ในแต่ละปีการศึกษา

4. ดำเนินการพัฒนาสัมพันธ์กับนักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นมวลชนของกองทัพอย่างต่อเนื่อง โดยการดำรงการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาวิชาทหารอยู่เสมอ การใช้ระบบสารสนเทศ รวมถึงแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร

นโยบายที่ 2 การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารที่ดี เพื่อเป็นการจุดเริ่มต้นของการสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ

กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 2 มี 3 กลยุทธ์ ได้แก่

1. การจัดทำเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร โดยต้องผ่านตามเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารที่กำหนดไว้ และต้องผ่านการทดสอบร่างกายตามเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้งต้องมีใบรับรองของสถานศึกษาว่ามีความประพฤติเรียบร้อย สมควรเข้ารับการฝึกวิชาทหาร และไม่ เป็นทหารประจำการ ทหารกองประจำการ และผู้ที่ปลดประจำการ ภายหลังจากรับราชการในกองประจำการครบกำหนดแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ 1 แล้ว หรือถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการแล้ว

2. การจัดทำเนื้อหาวิชาทหารให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก โดยการเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม ได้แก่ การฝึกภาคที่ตั้ง ส่วนกลางทำการฝึก 20 สัปดาห์ จากทั้งหมด 80 ชั่วโมง ในชั้นปีที่ 4 และ 5

จากนั้นจะมีการฝึกศึกษาวิชาเหล่านี้ใน 40 ชั่วโมงหลัง สำหรับส่วนภูมิภาค ศูนย์ฝึกหรือหน่วยฝึก นักศึกษาวิชาทหารจะทำการฝึกภาคที่ตั้งในช่วงปิดภาคต้นของสถานศึกษาปกติ หลังจากฝึกภาคปกติ ครบ 20 สัปดาห์จะดำเนินการสอบภาคปฏิบัติ และสอบภาคทฤษฎีให้เรียบร้อย ซึ่งนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1 ถือว่าสำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 โดยไม่มีการฝึกภาคสนาม ให้ดำเนินการฝึกภาคสนาม ให้กับชั้นปีที่ 2 ถึง ชั้นปีที่ 5 เท่านั้น สำหรับการฝึกภาคสนามจะทำการฝึกภาคสนาม ณ ค่าฝึกเขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี

3. การจัดเตรียมความพร้อมของเครื่องช่วยฝึก/วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ให้เหมาะสมกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยมีการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก และปรับปรุงสถานที่ฝึกศึกษาให้พร้อมอยู่ตลอด

มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 2 มี 4 มาตรการ ได้แก่

1. ดำเนินการเชิญสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อปรับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหารเพิ่มเติมจากห้วงปกติในกรณีที่มีจำนวนสถานศึกษาเป็นจำนวนมาก ส่วนการฝึกภาคสนามของนักศึกษาวิชาทหารในห้วงเดือน มกราคม ถึง มีนาคม ซึ่งนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ในระดับอุดมศึกษายังอยู่ในห้วงการศึกษาของระดับอุดมศึกษา ส่งผลกระทบต่อการเข้ารับการฝึกภาคสนามของนักศึกษาวิชาทหารซึ่งแนวทางการแก้ปัญหานี้ให้พิจารณาเป็นกรณีเฉพาะต่อไป

2. ดำเนินการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก โดยการกำหนดมาตรฐานของจำนวนเครื่องช่วยฝึกที่ เหมาะสมตามจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกให้ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ อีกทั้งต้องเพิ่มประสิทธิภาพในเรื่องการส่งกำลังบำรุงให้กับ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก

3. ดำเนินการประเมินหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำการประเมินเป็นประจำทุกปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป

4. ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ทันสมัยกับโลกยุคดิจิทัล โดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนจัดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือประสานงานและดูแลศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก และดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้ Software เพื่อแจกจ่ายให้กับหน่วย อีกทั้งให้ศูนย์การกำลังสำรองจัดการเรียนการสอนแบบ e-Learning อย่างน้อย 1 วิชา ในแต่ละชั้นปี

นโยบายที่ 3 การพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย สอดรับกับจุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงต้องมีทันสมัยในยุคการศึกษาของประเทศไทย 4.0

กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 3 มี 3 กลยุทธ์ ได้แก่

1. การจัดการดำเนินการฝึกวิชาทหาร ให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้สามารถสนองความต้องการทุกรูปแบบของนักศึกษาวิชาทหาร และตอบสนองงาน รด. จิตอาสา ในการช่วยเหลือสังคมได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา

2. การจัดเจ้าหน้าที่จัดการฝึก ให้เหมาะสมกับการให้บริการด้านการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งสถานศึกษาวิชาทหารกรณีแปรสภาพจากหน่วย จังหวัดทหารบก เป็น มณฑลทหารบก อาจมีผลกระทบด้านกำลังพลที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่จัดการฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดนักศึกษาวิชาทหารที่อาจเพิ่มขึ้น โดยการบรรจุนักเรียนนายสิบที่รับสมัครจากนักศึกษาวิชาทหาร และควรปรับอัตราการจัดและยุทโธปกรณ์ (อจย.) จาก หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบก เป็น ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก

3. การจัดครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และครูปกครอง ให้เหมาะสมกับนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี มีแนวทางดำเนินการของสถานศึกษาวิชาทหาร โดยการกำหนดรูปแบบการฝึก โดยให้หน่วยรายงานขออนุมัติจากหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นรายปี กรณีครูฝึกและครูปกครองไม่เพียงพอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่เพียงพอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ และการใช้วิทยากรนอกหน่วยบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี

มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 3 มี 4 มาตรการ ได้แก่

1. ดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถ และทรัพยากรในการฝึก โดยการออกแบบแนวทางการประเมินผลตามโครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจ เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานเดียวกัน ให้มีความเหมาะสม และให้มีความสอดคล้องกับนโยบายสำคัญเร่งด่วน 12 ประการของผู้บัญชาการทหารบก

2. ดำเนินการพัฒนาครูฝึก โดยการจัดฝึกที่โรงเรียนภายในหน่วย (Unit School) ในวิชาที่ต้องการเพิ่มความรู้ความสามารถของครูฝึก หรือส่งครูฝึกร่วมทำการฝึกกับหน่วยแต่ละระดับ การฝึกจนถึงระดับกองทัพบก และปรับปรุงตำราให้ทันสมัย และมีความเหมาะสมกับชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหาร

3. ดำเนินการทบทวนการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้กับครูฝึก ครูปกครอง และกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อซักซ้อม และเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเป็นประจำ และต่อเนื่องในทุกปี

4. ดำเนินการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยการสอบภาคปฏิบัติ และการสอบภาคทฤษฎี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้นไป ให้งดการสอบภาคทฤษฎีสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2 แต่ให้ดำเนินการสอบภาคทฤษฎีสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จนถึงชั้นปีที่ 5 ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเท่านั้น

นโยบายที่ 4 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ ให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย

กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 4 มี 3 กลยุทธ์ ได้แก่

1. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีความรู้/ความสามารถ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย
2. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย
3. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี และมีอุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย

มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 4 มี 4 มาตรการ ได้แก่

1. ดำเนินการประเมินด้านความรู้/ความสามารถ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย แล้วนำผลการประเมินด้านความรู้/ความสามารถของนักศึกษาวิชาทหาร มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านความรู้ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0
2. ดำเนินการประเมินด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย จากนั้นนำผลการประเมินด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารมาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารให้สามารถใช้ในการดำรงชีพในสังคมปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ได้
3. ดำเนินการประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย ทั้งก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร แล้วนำผลการประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ทั้งก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหารที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสม
4. ดำเนินการทำวิจัยเชิงอนาคตการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย เพื่อใช้คาดการณ์ถึงคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการในทศวรรษหน้า ทำให้สามารถมองแนวโน้มการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในอนาคต

นโยบายที่ 5 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 5 มี 3 กลยุทธ์ ได้แก่

1. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักเสียสละ รวมทั้งการมีส่วนร่วมต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยใช้ประโยชน์จากนักศึกษาวิชาทหารในงานด้านมวลชนที่เป็นรูปธรรม งานจิตอาสาช่วยเหลือประชาชน

2. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการเคารพผู้อาวุโส โดยเน้นการทำ ความเคารพ และการแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/วินัยทหาร อย่างเคร่งครัด

3. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามหลักศาสนา ทำให้มีสมาธิเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ทำให้เกิดความสงบสุข และมีปัญญา หลีกเลียงการหาเครื่องยึดเหนี่ยวอื่นที่เป็นภัยกับการดำเนินชีวิต และได้เรียนรู้ฝึกฝนการปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้น และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง

มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 5 มี 4 มาตรการ ได้แก่

1. จัดตั้งองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจะเป็นนักศึกษาวิชาทหารแกนนำปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหาร หรือส่วนราชการอื่นในการช่วยเหลือประชาชน เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการสร้างความปลอดภัยของคนในชาติ

2. ดำเนินการฝึกอบรมนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับบทบาทความสำคัญของนักศึกษาวิชาทหารต่อความมั่นคงของชาติ หลักสูตรแบบธรรมเนียมทหาร หลักสูตรนักศึกษาวิชาทหารบรรเทาสาธารณภัย หลักสูตรนักศึกษาวิชาทหารจรจร และหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหารพยาบาล ให้พร้อมสำหรับการช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งหลักสูตรปฏิบัติกิจกรรมสวดมนต์ เติมน้ำมัน นิ่งสมาธิ และเรียนรู้และฝึกฝนการปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้น

3. มอบประกาศนียบัตรหรือมอบเครื่องหมายให้กับนักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ในองค์กรเพื่อสร้างความภาคภูมิใจ รวมทั้งมีการมอบรางวัลและการเชิดชูเกียรติให้กับองค์กรนักศึกษาที่เข้าร่วมผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหารที่ทำหน้าที่ผู้นำองค์กรที่ผ่านการประเมินในระดับดีเยี่ยม

4. ดำเนินการประเมินผลองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่จัดตั้ง ตามแบบประเมินผลที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ศูนย์การกำลังสำรอง ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก เป็นผู้จัดคณะกรรมการประเมินผล รวมถึงมีการรายงานผลให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนทราบ เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย

การอภิปรายผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านบริบท พบว่า นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีข้อความภาษาที่ชัดเจน และเข้าใจได้ง่าย มีความเหมาะสม มีความสมบูรณ์ ครอบคลุม ครบถ้วน เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติในฐานะกำลังสำรองได้ เป็นการฝึกเพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย และจิตใจในการที่จะเขามารับใช้ประเทศชาติ เนื่องจากสถานการณ์บ้านเมืองไม่ค่อยปกติ มีปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งเสริมรู้จักการเสียสละอุทิศตนให้กับแผ่นดินและส่วนรวม ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาต่างๆ ทางทหาร ตลอดจนระเบียบวินัย และพรอมที่จะเป็นกำลังสำรองของชาติอยู่เสมอ สอนจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกวิชาทหาร มีความชัดเจนทางด้านภาษาและเข้าใจได้ง่าย มีความสมบูรณ์ ครอบคลุม ครบถ้วน มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ส่งเสริมใหม่มีความรู้ และประสบการณ์วิชาทหารอย่างเหมาะสม โดยจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกวิชาทหารเพื่อเป็นการฝึกและเตรียมความพร้อมของกำลังสำรองของชาติ อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารมีความอดทน เสียสละต่อส่วนรวม ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารมีความเป็นประชาธิปไตย ปลูกฝังใหม่มีความเชื่อมั่นในกองทัพไทย รวมถึงสร้างจิตสำนึกใหม่มีความเลื่อมใส ศรัทธา ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน การประชาสัมพันธ์กองทัพ และมีความรอบรู้ทั่วไปเพื่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า นโยบาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ตามระเบียบและหลักสูตรการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1-5 ได้กำหนดให้นักศึกษาวิชาทหารตระหนักว่าตน คือ ส่วนหนึ่งของแผ่นดินจึงต้องมีความรักความหวงต่อแผ่นดิน พรอมที่จะเสียสละอุทิศชีวิตให้กับแผ่นดิน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนแต่อย่างใด และให้นักศึกษาวิชาทหาร มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาทหาร ในกรอบที่เหมาะสม มีความพรอมที่จะเขารับใช้ประเทศชาติในฐานะกำลังสำรองของกองทัพ เมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรด้วยความเต็มใจ ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวเป็นที่เข้าใจได้ง่ายเนื่องจากมีความชัดเจนเป็นอย่างดี และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับ สมนึก พิมสามสี (2540) ที่ได้ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตกำลังสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารในจังหวัดขอนแก่น พบว่า นักศึกษาวิชาทหารมีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของระเบียบและหลักสูตรในระดับมากในเรื่องการมีอุดมการณ์ในการเทิดทูนยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน การมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม การมีความเชื่อมั่นในกองทัพ

อีกทั้งการฝึกนักศึกษาวิชาทหารถือว่าเป็นหลักสูตรหนึ่งทางการทหารที่ทำการฝึกให้กับเยาวชนที่จะมาเป็นกำลังสำรอง สอดคล้องกับลักษณะของหลักสูตรที่ดีที่ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553) กล่าวว่าหลักสูตรที่ดีจะต้องมีความชัดเจน วัตถุประสงค์ของหลักสูตรจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของการศึกษาอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ แสดงว่านโยบาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารตั้งอยู่บนพื้นฐานและหลักการทางด้านการศึกษา และตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริงสามารถนำไปปฏิบัติได้ ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกมีความรู้ ความสามารถ และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งนี้ย่อมเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าผู้เข้ารับการฝึกจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามนโยบาย กับวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้การฝึกโดยภาพรวมสามารถบรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า เป้าหมายของหลักสูตรมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันรวมถึงอนาคต ซึ่งการที่การฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ได้กำหนด วัตถุประสงค์ของการฝึกให้สอดคล้องกับนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ มีจิตอาสา มีจิตสำนึกของเสียสละ มีความรักสามัคคี เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย รวมถึงการเป็นคนดีของสังคม

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ปัจจัยการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหารโดยรวมมีความเหมาะสม โดยมีการกำหนดวิธีการรับสมัคร วิธีการรายงานตัว การกำหนดวัน เวลา และสถานที่รับสมัครและรายงานตัว ตลอดจนการแนะนำวงจูงใจ ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบก่อนการสมัครเป็นไปตามระเบียบวาดด้วยการรับสมัครนักศึกษาวิชาทหาร พ.ศ. 2547 สอดคล้องกับ เวชศักดิ์ ชันธอุบล (2550) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการตัดสินใจสมัครเข้ารับการศึกษาวินัยทหารของนักศึกษาวิชาทหารหญิง ผลการศึกษาพบว่า (1) นักศึกษาวิชาทหารหญิงที่ปัจจัยพื้นฐานต่างกันในด้านระดับการศึกษา สถานศึกษา ชั้นปี เครือญาติทางทหารและอาชีพบิดามารดา มีความคิดเห็นต่อภาวะการตัดสินใจที่แตกต่างกัน (2) ปัจจัยค่านิยมต่อสถาบันทหารมีความสัมพันธ์ต่อภาวะการตัดสินใจสมัครเข้ารับการศึกษาวินัยทหารในด้านความภาคภูมิใจในเครื่องแบบและการแต่งกาย ความน่าเคารพนับถือของบุคคลในสถาบันและความมีอำนาจของหน่วยงาน และ (3) ปัจจัยผลกระทบอันเกิดจากการฝึกวิชาทหารไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะการตัดสินใจสมัครเข้ารับการศึกษาวินัยทหารในภาพรวมแต่มีความสัมพันธ์ในรายด้านได้แก่ด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและผลกระทบทางด้านร่างกาย ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับอาหารรายวิชาทหารโดยรวมมีความเหมาะสม โดยทุกชั้นปีจะมีการฝึกในที่ตั้งปกติและฝึกภาคสนาม ใช้เวลาการฝึกภาคสนามมากน้อยต่างกัน โดยตั้งแต่ชั้นปีที่ 3 ขึ้นไปจะได้เรียนรู้วิชาเฉพาะเหล่า ส่วนชั้นปีที่ 4 และ 5 จะเพิ่มเนื้อหา

การศึกษาดูงาน แต่อาจปรับปรุงเนื้อหาวิทยาทานของทุกชั้นปีเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และอนาคตมากขึ้น เช่น การศึกษาดูงาน การใช้เทคโนโลยีในกิจการทหาร เช่น คอมพิวเตอร์ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น และ ปัจจัยเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์โดยรวมมีเพียงพอโดยมีการบริหารจัดการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ในการจัดซื้อจัดหา แต่เมื่อพิจารณาถึงความเพียงพอในการใช้งานในแต่ละกิจกรรมฝึก ปรากฏว่าการฝึกยิงปืนด้วยกระสุนจริง ยังขาดแคลนลูกกระสุนปืนสำหรับการฝึกยิง ทำให้การฝึกยิงขาดความสมบูรณ์ อีกทั้งการที่ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกไม่ได้อบรมแหล่งค้นคว้าภาคทฤษฎี ได้แก่ ห้องสมุดและเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า อีกทั้งสื่อ IT เช่นคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตที่เป็นสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ประกอบกับสื่อที่ใช้อยู่บางชนิดชำรุดใช้งานไม่ได้ ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงซ่อมแซมจำนวนมาก สอดคล้องกับ วรรณชัย แววศรี (2542) ที่ศึกษาปัญหาการฝึกวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกสกลนคร พบว่า การกำหนดหลักสูตรการฝึกวิชาทหารได้นำเนื้อหาทางวิชาการมาสอนมากกว่าการปฏิบัติจริง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก เช่น การนำสื่อรูปภาพแทนอาวุธจริงทำให้นักศึกษาวิชาทหารไม่เห็นรายละเอียดและส่วนประกอบที่แท้จริง และอาวุธที่ใช้ในการฝึกวิชาทหารล่าสมัย เป็นต้น อีกทั้ง วิทยน ไตรยะวงศ์ (2539) ได้ศึกษาปัญหาการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกนครพนม พบว่า ด้านหลักสูตรการฝึกวิชาทหารปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนด้านสถานที่ฝึกวิชาทหาร ด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ และด้านงบประมาณมีปัญหาอยู่ในระดับมาก สำหรับ สหชัย ชวนไชยสิทธิ์ (2536) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร พบว่า นักศึกษาวิชาทหารส่วนใหญ่จะไม่ยอมลาเกินสิทธิทั้งนี้เพื่อจะได้มีสิทธิในการสอบภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎีและภาคสนามตามหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร มีเพียงส่วนน้อยที่มีความประพฤติไม่เรียบร้อยพวกเขาเห็นว่าการสอบทนายชั่วโมงมีความสำคัญที่จะช่วยให้ผ่านการสอบภาคทฤษฎี และคะแนนการฝึกภาคสนามจะช่วยให้เกิดผลการฝึกเป็นสวนรวมผ่านอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามการรับสมัครและรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหารเป็นไปตามระเบียบที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน โดยศูนย์การกำลังสำรองได้กำหนดไว้ (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง, 2559) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยชัย สุขทอง (2550) ที่พบว่า สภาพการจัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 31 จังหวัดนครสวรรค์ ในด้านการรับสมัครและรับรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหารอยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนเนื้อหาวิชาทหารมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาวิชาในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารสามารถให้ความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในเรื่องกำลังสำรองของกองทัพ และเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี เหมือนดังที่ วิจิตร อวระกุล (2540) ได้กล่าวไว้ว่าโครงสร้างของหลักสูตรควรแบ่งเป็นหมวดหมู่ ประกอบด้วยแนวความคิด หลักการทฤษฎี ตลอดจนแนวทางในการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ และการกำหนดรายวิชาที่จะประกอบขึ้นเป็นหลักสูตรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้

เข้ารับการศึกษาในด้านต่างๆ อย่างไรก็ตามเนื้อหาวิชาในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารยังไม่ถึงกับดีที่สุด ดังนั้นจึงควรจัดเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ ทางการฝึกทางทหารเข้ามาเพิ่มเติม และอาจมีการปรับการฝึกให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและอนาคตมากขึ้น สำหรับด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ และ สถานที่ฝึก พบว่าโดยรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าในเรื่องดังกล่าวนี้มีความพร้อมในระดับหนึ่งแล้ว แต่อย่างไรก็ตามควรมีการปรับปรุงคุณภาพ ความทันสมัย และมีปริมาณที่เพียงพอ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการฝึกให้มากขึ้น สอดคล้องกับ อารง บัวศรี (2542) ที่กล่าวว่าการบริหารหลักสูตรจะต้องเตรียมงานวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ และมีความทันสมัยอยู่เสมอ

3. ด้านกระบวนการ พบว่า การดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารโดยรวมเหมาะสม โดยทำการฝึกได้อย่างเรียบร้อยตามคำสั่งกองทัพบก เรื่องการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2559 รวมถึงการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก และเทคนิคการสอนของครูฝึก ก็มีความเหมาะสม สอดคล้องกับ สุจินณา สวัสดิ์ (2555) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการฝึก ด้านการบริหาร ด้านการฝึก อยู่ในระดับมาก รวมทั้ง วิยวัช สุขทอง (2550) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 31 จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหารด้านการดำเนินการฝึก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่ากระบวนการที่เกี่ยวกับฝึกนักศึกษาวิชาทหารนั้นสามารถดำเนินการไปได้ด้วยความเรียบร้อยตามคำสั่งกองทัพบกที่ 86/2559 เรื่องการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2559 (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2559a) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจินณา สวัสดิ์ (2555) ที่ศึกษาความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหาร โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง ด้านการบริหารการฝึก อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วิราวรณ เกษสวัสดิ์ (2541) กล่าวไว้ว่าในการฝึกอบอรมนั้นควรจัดให้สอดคล้องกับผู้เข้ารับการฝึกอบอรมทั้งหัวข้อเรื่อง วิธีการฝึกอบอรม สถานที่ และอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากการฝึกอบอรมที่สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบอรมแล้วจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบอรมได้นำความรู้ และทักษะจากการฝึกอบอรมไปใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ส่วนผลการศึกษาของ Fischer (2015) ที่พบว่าบรรยากาศที่สร้างแรงบันดาลใจในการฝึกทหารกองหนุนของสหรัฐอเมริกา อาจจะมีภารกิจผสมและรูปแบบเฉพาะตัว ซึ่งจะเอื้อสำหรับแรงจูงใจระดับสูง อีกทั้งการเปลี่ยนโครงสร้างการประเมินที่ดีในการอำนวยความสะดวกในการปรับปรุงแต่ละบุคคลสามารถนำมาใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นายทหารฝ่ายเสนาธิการมีเทคนิคการสอนที่ประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้ ทิศนา แคมมณี (2554) ได้กล่าวว่า เทคนิคการสอนเป็นกลวิธีที่ใช้เสริมกระบวนการเพื่อช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อีกทั้งเป็น

การกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรนับตั้งแต่วัตถุประสงค์ หัวข้อวิชา ขอบเขตของหัวข้อเทคนิค/วิธีการฝึก ระยะเวลาของแต่ละหัวข้อวิชา และระยะเวลาของการฝึกตลอดทั้งหลักสูตร รวมถึงการวางแผนเนื้อหาวิชาภายใต้การดำเนินการของสถานศึกษา (Longstreet & Harold, 1993; Oliva, 1992) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกเกิดการเรียนรู้มีทักษะ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ (จุฑามณี ตรีภุมมุตตา, 2544) อย่างไรก็ตาม จิระศักดิ์ ศิลาพงษ์ (2547) ได้ทำการวิจัยการศึกษาปัญหาและความต้องการในกระบวนการจัดการฝึกวิชาทหารของผู้นำกับนักศึกษาวิชาทหารและนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในกระบวนการจัดการฝึกวิชาทหารโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการในกระบวนการจัดการฝึกวิชาทหารโดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ คมสัน เวณานนท์ (2548) ได้ทำการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมการฝึกวิชาทหารโดยใช้คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร ผลการศึกษาพบว่า (1) รูปแบบการฝึกศึกษาวิชาทหาร วิชาการฝึกเบื้องต้นผ่านบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่สร้างขึ้นประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก (2) บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียวิชาการฝึกเบื้องต้นที่สร้างขึ้นมีคุณภาพในระดับมากเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (3) ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองจากการฝึกศึกษาผ่านบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียของหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (4) ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนผ่านบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ และ (5) นักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการศึกษาด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียร่วมกับการฝึกปฏิบัติจริงมีเจตคติอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

4. ด้านผลผลิต พบว่า นักศึกษาวิชาทหารโดยรวมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาปัจจัยเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในวิชาทหารเบื้องต้นพบว่า นักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านการฝึกศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคสนามมีความรู้ดี มีทักษะการปฏิบัติงานตามแบบทหาร สอนปัจจัยเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะทางทหารพบว่า นักศึกษาวิชาทหารเมื่อได้รับการฝึกศึกษาแล้วจะเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะของทหารมากขึ้น มีระเบียบวินัย เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีความเสียสละ อดทน ทั้งร่างกายและจิตใจ โดยนักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 3 ขึ้นไปจะมีความเชื่อมั่นในกองทัพเป็นอย่างดี มีความพร้อมและเต็มใจจะรับใช้ชาติหากเมื่อมีการระดมพล มีจิตสำนึก มีอุดมการณ์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับ สหชัย ชวนไชยสิทธิ์ (2536) ที่ได้ทำศึกษาทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร พบว่า นักศึกษาวิชาทหารส่วนใหญ่มีความผูกพันหรือประทับใจต่อสถาบันทหาร รวมถึงการที่นักศึกษาวิชาทหารเหล่านี้จะให้ความเคารพนับถือ มีความผูกพันต่อครูที่เป็นผู้ฝึกของตนเป็นอย่างมาก รวมทั้ง สมนึก พิมสามสี (2540) ที่ได้ศึกษาการศึกษาระบบการผลิตกำลังสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารในจังหวัดขอนแก่น พบว่า นักศึกษาวิชาทหารมีคุณลักษณะ

เรื่องการมีอุดมการณ์ทางทหารในระดับมาก โดยมีการเทิดทูนและยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน การมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงาม และการมีความเชื่อมั่นในกองทัพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่านักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านการฝึกจะมีความรู้/ความสามารถในการฝึกวิชาทหาร มีคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ และมีการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยที่ดีมาก สอดรับกับนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภูเบศร์ ธรรมบุตร (2552) ที่ศึกษาการประเมินด้านผลผลิตโครงการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกสกลนคร ค่ายกฤษณ์สีวะรา อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยรวมพบว่า นักศึกษาวิชาทหารมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดีน่าพอใจ และการที่นักศึกษาวิชาทหารจะมีคุณภาพที่ดีได้นั้นต้องอาศัยหลายปัจจัย ซึ่งปัจจัยที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งสิ่งหนึ่งก็คือ ทรัพยากรมนุษย์ที่เรียกว่า “ครู” เนื่องจากครูมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการทางวิชาการ และครูควรได้รับการจัดสรรวิธีการ และวัสดุอุปกรณ์ที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (ปาร์กเกอร์ เจ. ปาล์มเมอร์, 2557) ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้สามารถผลิตนักศึกษาวิชาทหารที่มีคุณภาพที่ดี และตรงกับความต้องการของประเทศชาติต่อไป

อภิปรายผลการศึกษานาคุณภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย

ผลการศึกษานาคุณภาพของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ภาพอนาคตเชิงบวก

ผลการศึกษานาคุณภาพอนาคตเชิงบวกของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดประสงค์ และวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์ไปยังอนาคต ประกอบด้วย

1.1 การดำเนินการจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีหลักการสำคัญได้แก่ การสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการคือ มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม และเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ สอดคล้องกับนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 ในข้อที่ 1 เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ ข้อที่ 2 มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง, 2560)

1.2 การดำเนินการจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในการฝึกภาคปกติ ต้องเน้นย้ำในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ และกิจกรรมปกป้องการล่วงละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย รวมถึงการประเมินทัศนคติที่มีต่อกองทัพไทยทั้งก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 ในข้อที่ 7 ประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร สำหรับ เฝ่าพงศ์ พงศ์เหล่าขำ (2549-2550) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทัศนคติการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อความมั่นคงของชาติ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาทหารมีทัศนคติต่อความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับดี ทั้งในด้านความคิดต่อการเข้ารับการฝึกวิชาทหาร ความคิดต่อความมั่นคงของชาติ ความรู้สึกต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และการปฏิบัติในการนำความรู้ไปใช้ในการรับใช้ชาติ เมื่อพิจารณาปัจจัยจากการพัฒนาพบว่า เพศ ระดับชั้นปี อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง นักศึกษาวิชาทหารเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาทัศนคติ ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการพัฒนาทัศนคติต่อความมั่นคง คือ เหตุผลในการเข้ารับการฝึกศึกษาวิชาทหาร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทัศนคติเพื่อความมั่นคงของชาติ ได้แก่ นักศึกษาวิชาทหาร ครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และผู้ปกครองนักศึกษาวิชาทหาร มีทัศนคติต่อความมั่นคงของชาติอยู่ในระดับดี

(2) การทะนุบำรุงศาสนาด้วยการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา ได้แก่ การปฏิบัติธรรมตามหลักสุตธรรมาสมาธิ ซึ่งเป็นหลักสุตสมาธิเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาวิชาทหารที่พระธรรมมงคลญาณ พระอาจารย์หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร ประธานผู้ก่อตั้งสถาบันพลังจิตตานุภาพ ได้เมตตามอบให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนนำไปอบรมนักศึกษาวิชาทหารทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายให้เยาวชนอายุ 16-18 ปี ได้รู้จักฝึกสงบจิตสงบใจ โดยการทำสมาธิและสะสมพลังจิต เพื่อที่จะพัฒนาจิตใจให้ถูกต้องสมบูรณ์แบบ จะเป็นการปฏิบัติสมาธิและสร้างปัญญาให้สามารถปรับตัวปรับใจให้เข้มแข็งขึ้น รู้แนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง เป็นคนดีมีคุณภาพของสังคมต่อไป (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2559d)

1.3 การปรับตารางการฝึกให้สอดคล้องระเบียบหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก สอดคล้องกับ ผนวก ค (การดำเนินการฝึก) ประกอบคำสั่งกองทัพบกที่ 86/2559 ลง 4 มีนาคม 2559 เรื่องการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2559 ที่กล่าวไว้ว่า หลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 มีดังนี้ ภาคที่ตั้ง ได้แก่ การฝึกเบื้องต้น วิชาแบบธรรมเนียมทหาร วิชาการกำลังสำรอง วิชาการข่าวเบื้องต้น วิชายุทธวิธี วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน วิชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการยิงปืนตามหลักสูตร ส่วนภาคสนาม จำนวน 5 วัน ได้แก่ การข้ามเครื่องกีดขวาง 10 สถานี การข้ามลำน้ำด้วยสะพานเชือก วิชายุทธวิธี วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน วิชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการปลูกฝังอุดมการณ์

ความรักชาติ สำหรับหลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 มีดังนี้ ภาคที่ตั้ง ได้แก่ การฝึกเบื้องต้น วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ วิชาแบบธรรมเนียมทหาร วิชาการติดต่อสื่อสาร วิชาอาวุธ วิชายุทธวิธี วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน วิชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการยิงปืนตามหลักสูตร ส่วนภาคสนาม จำนวน 5 วัน ได้แก่ การทดสอบกำลังใจระโดดหอสุง 34 ฟุต วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ วิชาการติดต่อสื่อสาร วิชายุทธวิธี วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน และการปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ สำหรับหลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 มีดังนี้ ภาคที่ตั้ง ได้แก่ การฝึกเบื้องต้น วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ วิชาการกำลังสำรอง วิชาสงครามเคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์ วิชาอาวุธ วิชายุทธวิธี วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย วิชาอุดมการณ์ทหาร และวิชาเหล่า ส่วนภาคสนาม จำนวน 7 วัน ได้แก่ การยิงปืนตามหลักสูตร วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ วิชาสงครามเคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์ วิชาวัตถุระเบิดและการทำลาย วิชาการดำรงชีพในป่า วิชายุทธวิธี การอบรมเรื่องกำลังพลสำรอง และการปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ และหลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ตามตามระเบียบและหลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร (ชายและหญิง) ชั้นปีที่ 1-5 พ.ศ. 2559 (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2559a)

1.4 การปฏิบัติงาน รด.จิตอาสาให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ สอดคล้องกับนโยบาย รด.จิตอาสาที่กล่าวว่า ให้ใช้ประโยชน์จากนักศึกษาวิชาทหารในงานด้านมวลชนที่เป็นรูปธรรม งานจิตอาสาช่วยเหลือประชาชน เช่น งานบำเพ็ญประโยชน์สถานที่สำคัญในพื้นที่ เป็นต้น งานบรรเทาสาธารณภัย และการสร้างการรับรู้ร่างรัฐธรรมนูญส่งเสริมประชาธิปไตยเพื่อสนับสนุนงานของ คสช. และรัฐบาล สำหรับผลการศึกษาของ อรรถพล ห้วยกรด (2557) ที่ได้ทำการศึกษาลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหารส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาวิชาทหารด้านการให้ ขึ้นอยู่กับลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านความไม่เห็นแก่ตัว ด้านการวางท่าทาง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความจงรักภักดี และด้านความผูกพันเชื่อถือได้ ส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาวิชาทหารด้านการเสียสละแรงงาน ขึ้นอยู่กับ ลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความกล้าหาญ (ทางกาย, ทางใจ) ด้านความจงรักภักดี ด้านการวางท่าทาง และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านความไม่เห็นแก่ตัว ด้านความยุติธรรม และด้านความจงรักภักดี

1.5 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี ควรให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0 สอดคล้องกับ โปยม จันทรน้อย (2560)

ที่กล่าวว่า การศึกษา 4.0 เป็นส่วนหนึ่งของไทยแลนด์ 4.0 ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จจึงต้องอาศัยทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะครูต้องปรับการเรียนการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษา(STEM) และ Active Learning นำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ การปฏิรูปการศึกษาต้องเน้นที่ห้องเรียน ติดตามพฤติกรรมการสอนของครูโดยสร้างตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องมีมาตรฐานเดียวกัน

1.6 การจัดทำวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในการฝึกภาคสนาม เพื่อให้ให้นักศึกษาวิชาทหารได้เสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญจากการฝึกในภาคปฏิบัตินำไปปฏิบัติในการฝึกภาคสนาม ซึ่งมีสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากการฝึกในที่ตั้งในเรื่องภูมิประเทศ และลมฟ้าอากาศ ในอนาคตควรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างๆ ร่วมในการฝึก สอดคล้องกับ เกลิมชัย สิทธิสาร (2560) ผู้บัญชาการทหารบก ได้ให้สัมภาษณ์ในข่าวทหารบกว่า การฝึกตามนโยบายของกองทัพบกในปี พ.ศ. 2560 เน้นดูใน 4 เรื่อง คือ ความพร้อมของกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ การฝึก และแผนการปฏิบัติ โดยการฝึกในรูปแบบใหม่ต้องบูรณาการทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน การฝึกในภาพรวมทุกหน่วยต้องช่วยกันนำจุดเด่นของแต่ละเหล่ามาผสมผสานให้เกิดอำนาจกำลังรบที่ดีที่สุด

2. การฝึกเพื่อสร้างเยาวชนให้มีความภูมิใจที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร

2.1 แรงจูงใจในการเป็นนักศึกษาวิชาทหาร มีหลายประการด้วยกันคือ มีความภูมิใจในการเป็นนักศึกษาวิชาทหาร มีสิทธิแต่งเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร มีความต้องการที่จะฝึกวิชาทหาร ได้รับการแต่งตั้งยศทหาร ได้รับการยกเว้นตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และมีสิทธิได้รับการเพิ่มคะแนนพิเศษ เมื่อสอบเข้าโรงเรียนทหาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วัชรินทร์ มุทะสินธุ์ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารหญิงของศูนย์การกำลังสำรอง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ระดับชั้นปีการเรียนวิชาทหาร ปัจจัยสิทธิของนักศึกษาวิชาทหารหญิงด้านสิทธิได้รับการประดับยศ ด้านสิทธิเพิ่มโอกาสสอบเข้าวิทยาลัยพยาบาลของกองทัพบก และปัจจัยอื่นๆ ด้านค่านิยม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการช่วยเหลือสังคม ส่งผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับผลการศึกษาของ Jeffrey et al. (2001) ที่ทำการศึกษาค่าทำนายประสิทธิภาพของผู้นำในศูนย์ประเมินการฝึกทหารของสหรัฐอเมริกา: หลักฐานสำหรับแบบจำลองที่ใช้ตัวบุคคล พบว่า ความคิดเดิมที่ว่าค่านิยมและแรงจูงใจของผู้นำมีผลต่อประสิทธิภาพของนายทหารนักเรียน โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับค่าบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำที่ได้รับการจัดอันดับในศูนย์ประเมินการฝึกทางทหารที่ออกแบบมาสำหรับการฝึกทหาร (ROTC) ของนายทหารนักเรียน ซึ่งการตรวจสอบอำนาจและการมีส่วนร่วมในการทำงานบ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการเป็นผู้นำโดยวัดจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการ หรือรูปแบบการจูงใจของผู้นำ โดยทำการศึกษาถึงประโยชน์ในการตั้งศูนย์การประเมินดังกล่าว รวมถึงมีการตั้งสมมติฐานว่าปัจจัย

ด้านบุคลิกภาพทำหน้าที่เป็นสื่อกลางของการเชื่อมโยงค่านิยมกับความเป็นผู้นำ จากการวิเคราะห์ ข้อมูลที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าการพ้นจากตำแหน่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อ กับการ ประเมินความเป็นผู้นำของนายทหารนักเรียน และการพ้นจากตำแหน่งเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ ระหว่างอำนาจกับการประเมินความเป็นผู้นำของนายทหารนักเรียน ผลดังกล่าวจะถูกกล่าวถึงพร้อม กับผลการศึกษาปัจจุบันและแนวทางในการวิจัยในอนาคต

2.2 การประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารก่อนการรับสมัครเข้ามาเป็น นักศึกษาวิชาทหารเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเยาวชนที่ต้องการมาสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารจะได้มี การเตรียมความพร้อมก่อน รวมถึงการประกาศผลการสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารต้องมีความ รวดเร็ว ถูกต้อง ชัดเจน จากนั้นต้องมีการแจ้งรายละเอียดในการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหารที่เป็น ระบบ ดังที่ ทศนีย์ ผลพานิช (2560) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างกลุ่มบุคคล ทุกคน ทุกองค์กร สามารถใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ภารกิจหลักเป็นไปอย่าง ราบรื่น ลดทอนปัญหาอุปสรรคลงให้น้อยที่สุด ซึ่งการประชาสัมพันธ์ถือว่าเป็นงานสื่อสารสัมพันธ์ที่มี ความสำคัญและเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจจากประชาชนภายนอก และคนภายในองค์กร ดังนั้นการที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนมีการประชาสัมพันธ์เรื่องการฝึก นักศึกษาวิชาทหารที่ดีในหลายช่องทางของการประชาสัมพันธ์ อันได้แก่ สื่อมวลชน (Mass Media) เช่น หนังสือพิมพ์วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น และสื่อออนไลน์ (Online Media) เช่น เว็บไซต์ ไลน์ เฟสบุ๊ก แอปพลิเคชันรักษาดินแดน เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับทุกคนที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวนี้

2.3 การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารที่มี มาตรฐาน จะส่งผลให้การฝึกนักศึกษาวิชาทหารเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เนื่องจากการที่เยาวชนที่ จะเข้ามาทำการฝึกทางทหารต้องมีความพร้อมทางด้านร่างกาย และจิตใจ โดยผู้สมัครจะต้องมี คุณสมบัติดังนี้ เป็นบุคคลผู้มีค่าดัชนีมวลกาย (BMI: Body Mass Index) อยู่ในเกณฑ์ปกติ และต้องไม่ อยู่ในภาวะโรคอ้วน ทั้งนี้ค่าดัชนีมวลกาย (BMI) ชาย ต้องน้อยกว่า 35 กิโลกรัม : ตารางเมตร และ หญิง ต้องน้อยกว่า 30 กิโลกรัม : ตารางเมตร และผ่านเกณฑ์ทดสอบสมรรถภาพการคัดเลือก นักศึกษาในปี พ.ศ. 2559 ดังนี้ สำหรับนักศึกษาชาย ลูก-นั่ง 34 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที ดันพื้น 22 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที และวิ่งระยะทาง 800 เมตร ใช้เวลาไม่เกิน 3 นาที 15 วินาที ส่วนนักศึกษา หญิง ลูก-นั่ง 25 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที ดันพื้น 15 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที และวิ่งระยะทาง 800 เมตร ใช้เวลาไม่เกิน 4 นาที (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง, 2559)

3. ความพร้อมของงบประมาณ กำลังพล วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ สำหรับการศึกษา ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

3.1 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารต้องมีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารตามหลักสูตรที่เหมาะสมและเพียงพอ มีความทันสมัยให้ทันต่อวิทยาการด้านทหารสมัยใหม่ ในอนาคต โดยลักษณะของสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ดี ได้แก่ มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีขนาดที่เหมาะสม ประหยัด คุ่มค่า ใช้งานง่าย สะดวก และปลอดภัย (รัตนภรณ์ สูงประเสริฐกุล, 2560)

3.2 สถานที่ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ควรมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและเพียงพอ มีความสะอาด มีความปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมและเอื้อต่อการฝึกศึกษา สำหรับสถานที่ฝึกภาคสนามควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เหมาะสมและเพียงพอ โดยการจัดห้องเรียน ควรยึดหลัก 2 ประการ ได้แก่ การสร้างความสนใจในการเรียน และความมีระเบียบ เนื่องจากสภาพห้องเรียนที่ดีที่จะสร้างบรรยากาศในการเรียนควรจะต้องมีความเหมาะสมในด้านต่างๆ ทั้งด้าน แสงสว่าง การระบายอากาศ ความสะอาด ความปลอดภัย ตลอดจนความเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน การจัดสถานที่ฝึกที่ดีไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่งถาวร แต่ควรมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตามความเหมาะสมกับลักษณะของวิชาทางทหาร หรือกิจกรรมที่ครูฝึกนำมาใช้ประกอบการฝึกศึกษา (นภดล ยิงยงสกุล, 2560) สำหรับผลการวิจัยของ Steven et al. (2005) ได้ทำการศึกษาการใช้หลักการฝึกทหารเพื่อทำนายรูปแบบของการรบกวนการทำงานบนภูมิประเทศ: มีการตรวจสอบสอง ครั้ง พบว่า การรบกวนจากภูมิประเทศที่เกิดจากการฝึกซ้อมรบทางทหาร อาจทำให้สถานที่สำคัญเกิดการเสื่อมสภาพ ซึ่งทำให้สภาพแวดล้อมในการทำงานลดความสมจริงในการฝึก และเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของทหารและสิ่งอุปกรณ์ ส่วน Rick et al. (2017) ได้ทำการศึกษาหลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการของพื้นที่ฝึกทหาร ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ฝึกทหาร (MTAs) ครอบคลุมประมาณ 200-250 ล้านเฮกตาร์ทั่วโลก เกิดขึ้นในระบบนิเวศที่สำคัญทั้งหมด และเป็นสินทรัพย์อนุรักษ์ที่มีนัยสำคัญ ในบางเขต MTAs อาจเป็นเขตการใช้ที่ดินที่ใหญ่ที่สุดในโลกโดยรัฐบาลเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการ

3.3 การจัดสรรงบประมาณมาตามแผนปฏิบัติการประจำปี ต้องมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการจัดสรรงบประมาณด้านการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ควรจะต้องมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาวิชาทหารเพิ่มขึ้นในทุกปีการศึกษา ด้วยเหตุที่ว่างบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารหน่วยงาน เพราะงบประมาณสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารและพัฒนาหน่วย รวมถึงสามารถใช้ในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพ (ณรงค์ สัจพันโรจน์, 2538)

3.4 ปัญหาด้านกำลังพลที่ใช้ในการฝึกในอนาคต ซึ่งอาจมีจำนวนครูฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดนักศึกษาวิชาทหารที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกปี ฉะนั้นแนวทางการแก้ปัญหาจากปัญหาดังกล่าวเพื่อเพิ่มจำนวนอัตราครูฝึก โดยการบรรจุนักเรียนนายสิบที่รับสมัครจากนักศึกษา

วิชาทหาร หรือการกำหนดรูปแบบการฝึกโดยให้หน่วยรายงานขออนุมัติจากหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นรายปี ในกรณีครูฝึกไม่เพียงพอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่เพียงพอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ และการใช้วิทยากรภายนอกหน่วยบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชีพ ชัยศรี (2549) ที่ศึกษาและเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาบุคลากรเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรของกรมจเรทหารบก พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาใน 3 ลำดับแรก คือ 1) สนับสนุนให้มีการเลื่อนยศ ตำแหน่ง เงินเดือน ตามความรู้ความสามารถ 2) ให้การสนับสนุน ยานพาหนะที่มีความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทางและ 3) ส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนคุณวุฒิ ดังนั้น การพัฒนากำลังพลสิ่งแรกคือ การเตรียมความพร้อมในเชิงความรู้ความเข้าใจให้แก่กำลังพลเป็นลำดับแรก เพื่อให้ภารกิจอื่นๆ สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ นอกจากนี้ Adamshick (2010) ได้ทำการศึกษาคำให้การให้ความรู้แก่นายทหารของประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ความต่อเนื่องทางการศึกษาของกองทัพสหรัฐอเมริกาสะท้อนให้เห็นถึงระบบพลวัตของการศึกษาอาชีพของนายทหาร โดยเป็นกรอบแนวความคิดที่ครอบคลุม ซึ่งแสดงถึงลักษณะของการศึกษาที่ก้าวหน้าสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนากำลังพลต่อไป อีกทั้งมีความต่อเนื่องของโครงสร้างในการพัฒนาผู้ให้บริการและเจ้าหน้าที่ร่วม โดยแบ่งการจัดแหล่งข้อมูลได้เป็นห้าระดับ การศึกษาทางทหาร ได้แก่ ก่อนการเป็นนายทหาร, นายทหารระดับต้น, นายทหารระดับกลาง, นายทหารระดับอาวุโส, และนายทหารระดับนายพล โดยมีการกำหนดระดับความสำคัญของแต่ละระดับการศึกษาในแง่ของระดับหลักการสงคราม (ยุทธวิธี, การปฏิบัติงาน, และยุทธศาสตร์) รวมถึงมีการเชื่อมโยงแต่ละระดับการศึกษาเพื่อให้แต่ละส่วนเสริมสร้างความรู้และคุณค่าที่ได้รับในระดับก่อนหน้า

4. การฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารมีคุณภาพ หรือ คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ

4.1 ความมุ่งหมายในการฝึกสอนวิชาทหารแก่นักศึกษาก็เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารแต่ละนายมีคุณลักษณะ ดังนี้ มีความเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยทหาร เป็นพลเมืองดี มีความสำนึกที่จะอุทิศตนเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของชาติ และเป็นกำลังสำรองที่มีประสิทธิภาพของกองทัพไทย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 ในข้อที่ 1 เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ ข้อที่ 2 มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม ข้อที่ 3 เป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และข้อที่ 4 มีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ ซึ่งผลการศึกษาของ อรรถพล ห้วยกรุด (2557) ที่ได้ทำการศึกษาลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหารส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของ

นักศึกษาวิชาทหารโดยภาพรวมขึ้นอยู่กับลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหาร ด้านความไม่เห็นแก่ตัว ด้านความจงรักภักดี ด้านความกล้าหาญ (ทางกาย, ทางใจ) และด้านการวางท่าทาง

4.2 บุคลิกลักษณะของทหารที่ดี ได้แก่ การมีระเบียบวินัย การเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ อดทน สามารถปฏิบัติภารกิจตามที่มอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวินัยทหารคือ การที่ทหารต้องประพฤติตามธรรมเนียมของทหาร (มาตรา 4) โดยแบบธรรมเนียมทหาร ได้แก่ บรรดากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำ คำชี้แจงและสรรพนังสือต่างๆ ที่ผู้บังคับบัญชาได้ออก หรือได้วางไว้เป็นหลักฐานให้ทหารปฏิบัติ ซึ่งรวมทั้งขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีของทหารทั้งที่เป็นและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 21, 2560)

4.3 คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ได้แก่ การเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสุขุมรอบคอบ เป็นประชาธิปไตย มีระเบียบวินัยดี เป็นคนดีของสังคมและชาติ มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม มีวินัยในระดับผู้นำ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร มีความเสียสละอดทน สุภาพเรียบร้อย ขยันขันแข็ง ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด และมีความรู้ความสามารถในวิชาทหาร ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 ในข้อ 6 ที่ว่า สร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง, 2560)

5. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในเรื่องการมีน้ำใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5.1 โครงการเข้าคิวเป็นโครงการหนึ่งของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในเรื่องการมีน้ำใจ โดยกิจกรรมการรู้จักเข้าคิว เช่น การเข้าคิวซื้ออาหาร ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลูกฝังการมีน้ำใจ และสร้างความมีระเบียบวินัยอันเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเป็นเยาวชนที่ดีของชาติให้กับนักศึกษาวิชาทหาร พร้อมกับขยายผลไปยังนักเรียนทั่วไป สอดคล้องกับรายงานผลการจัดระเบียบร้านค้าของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ในข้อที่ 1.11 การจัดระเบียบร้านค้า เพื่อประโยชน์และเพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ ซึ่งจะมีส่วนทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้น รวมไปถึงโครงการเข้าคิวของนักศึกษาวิชาทหารในการซื้ออาหาร จะทำให้สะดวกในการเข้าคิวซื้ออาหาร โดยแยกเป็นประเภทอาหารให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถเลือกซื้อได้สะดวกขึ้น (กรมการสัตว์ทหารบก, 2560f)

5.2 การจัดกิจกรรมสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผลงานของรัฐบาล รวมทั้งร่างรัฐธรรมนูญ โดยให้มีการอบรมนักศึกษาวิชาทหารที่เข้าร่วมโครงการ รด.จิตอาสา ให้มีความรู้และมีข้อมูลที่ต้องก่อนจะนำไปขยายผลสู่ประชาชน ทั้งนี้ นักศึกษาวิชาทหารที่เข้าร่วมโครงการ รด.จิตอาสา จะดำเนินการร่วมกับ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก หรือหน่วยทหารที่

รับผิดชอบพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจที่ รด.จิตอาสา ได้รับมีกรอบการปฏิบัติ 5 ประการในประการที่ 4 ได้แก่ งานสร้างการรับรู้ผลงานของ คสช. และรัฐบาล (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2560a)

5.3 การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยนักศึกษาวิชาทหารที่เข้าร่วมโครงการ รด.จิตอาสาได้มีการจัดกิจกรรมขึ้นเองตามแนวความคิด หรือการเข้าร่วมกับชุดปฏิบัติการมวลชนของหน่วยทหารที่รับผิดชอบพื้นที่ หรือการให้ความร่วมมือศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป (ศปป.) ซึ่งแนวทางการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย จะยึดหลักการสำคัญคือ การเปิดเผยความจริง ความยุติธรรม ความพร้อมรับผิด การให้อภัย การเคารพความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม การถือสันติวิธีเป็นทางเลือกในการเผชิญความขัดแย้ง การมุ่งแก้ปัญหาในอนาคตด้วยจินตนาการที่มีความเป็นไปได้และเห็นพ้องร่วมกัน รวมถึงการยอมรับความเสี่ยงเป็นเงื่อนไขสายสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์บนฐานแห่งความไว้วางใจ อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของแนวความคิดสมานฉันท์ ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจที่ รด.จิตอาสา ได้รับมีกรอบการปฏิบัติ 5 ประการในประการที่ 5 ได้แก่ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยปัจจุบันมี รด.จิตอาสาทั่วประเทศ จำนวน 129,856 นาย (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2560c)

ภาพอนาคตเชิงลบ

ผลการศึกษาอนาคตภาพอนาคตเชิงลบของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสร้างความเสมอภาค หรือความเท่าเทียมกัน ในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

1.1 การสร้างความเสมอภาค มีหลักการว่าต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเหนือประโยชน์ส่วนบุคคล ส่วนสิทธิในความเสมอภาคเป็นสิทธิเกี่ยวกับการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันจากรัฐ หรือการไม่เลือกปฏิบัติ เว้นแต่การเลือกปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสียเปรียบผู้ด้อยโอกาส ได้รับสิทธิโอกาสเท่าเทียมกับคนอื่นได้ สำหรับความเสมอภาคตามระบอบประชาธิปไตยหมายถึง การที่ประชาชนทุกคนในประเทศมีความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันในเรื่องสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน ในที่นี้สิ่งที่จำเป็นขั้นพื้นฐานต่อการอยู่รอดและพัฒนาตัวเองตามหลักสิทธิมนุษยชน คือ ปัจจัยสี่ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย การนับถือศาสนา การศึกษาและการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงบริการสาธารณะและสวัสดิการสังคม การประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย (วิสุทธิ์ โปธิแทน, 2551)

1.2 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่มาจากเยาวชนคนไทยทั้งชาย หรือ หญิง มีสิทธิเท่าเทียมกัน ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน สำหรับผู้หญิงที่เข้ารับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารสมควรได้รับการเพิ่มสิทธิพิเศษให้มากกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากส่วนใหญ่ นักศึกษาวิชาทหารหญิงที่เข้ามาฝึกวิชาทหารจะเข้ามาฝึกด้วยใจรักในการเป็นนักศึกษาวิชาทหาร เนื่องจากความเสมอภาคทางสังคม หมายถึง ความเท่าเทียมกันทางสังคมของสมาชิกทุกคนในสังคม การไม่เลือกปฏิบัติ

เพราะความแตกต่างทางอัตลักษณ์ของบุคคล หรือกล่าวได้ว่า ถิ่นกำเนิด ชาติพันธุ์ ภาษา ผิวสี เพศ ศาสนา รายได้ทรัพย์สิน ชนชั้น วรรณะ ความสมบูรณ์ของร่างกาย สุขภาพ ความคิดเห็นที่แตกต่าง การถูกตัดสินว่ากระทำผิด ไม่เป็นเหตุให้เกิดการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน (ศรัณยู หมั่นทรัพย์, 2560)

1.3 การฝึกทางทหารของนักศึกษาวิชาทหาร ในทางปฏิบัติการทางทหารไม่สามารถปฏิบัติให้มีความเสมอภาค/ความเท่าเทียมกันได้ เนื่องจากการปฏิบัติการทางทหารมีสายการบังคับบัญชาที่เป็นลักษณะสำคัญ โดยมีผู้บังคับบัญชาโดยตรง และผู้บังคับช้ตามลำดับชั้น จะเห็นได้ว่าผู้บังคับช้ของหน่วยทหารจะมีสิทธิและอำนาจเพียงพอที่จะปฏิบัติการกิจของหน่วยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งสิทธิและอำนาจนี้จะมีมากน้อยก็แล้วแต่ตำแหน่ง หน้าที่ และชั้นยศ โดยผู้ใต้บังคับช้จะต้องยอมรับ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ โดยจะต้องไม่วิจารณ์ บ่น ตำหนิติเตียน หรือแสดงกิริยาที่ไม่พอใจจนจะทำให้เกิดการเสื่อมอำนาจในการบังคับช้ได้เป็นอันขาด (โรงเรียนนายเรือ, 2560)

2. การมีสิทธิเสรีภาพในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

2.1 การมีสิทธิในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เริ่มตั้งแต่การสมัครเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหารในห้วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี จะมีการคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหาร โดยผู้เข้ารับการคัดเลือกจะต้องมีคุณลักษณะตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และผู้สมัครต้องผ่านการทดสอบร่างกาย ตามเกณฑ์ที่กำหนด จะเห็นได้ว่าการมีสิทธิเป็นนักศึกษาวิชาทหารเป็นสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล มีเจตนารมณ์เพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายในเคสสถาน เช่น การเลือกที่อยู่อาศัย การเดินทาง ภัยรตยชื่อเสียง ความเป็นส่วนตัว การสื่อสารของบุคคล การนับถือศาสนา การป้องกันมิให้รัฐบังคับใช้แรงงาน เป็นต้น (สุเทพ เอี่ยมคง, 2560)

2.2 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีสิทธิเสรีภาพในการเข้ารับการฝึกทางทหาร โดยนักเรียนนักศึกษาทุกคนมีความเสมอภาคในการได้รับการฝึกวิชาทางทหาร ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 5 โดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และเหมาะสมกับนักศึกษาวิชาทหาร คุ่มครองเสรีภาพทางวิชาทหารที่ไม่ขัดต่อหน้าที่พลเมืองหรือศีลธรรมอันดี สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยใน ส่วนความเสมอภาคมีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดหลักความเสมอภาค และการไม่เลือกปฏิบัติแก่บุคคลที่มีความแตกต่างกันว่าย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน (สุเทพ เอี่ยมคง, 2560)

3. การถือว่าคุณเป็นเลิศ หรือ คิดว่าคุณเก่งเหนือคนอื่น เมื่อเป็นนักศึกษาวิชาทหาร

3.1 นักศึกษาวิชาทหารไม่ควรลืมนิ้วตัวเองดี ไม่อวดดี ไม่ถือดีว่าตนเก่ง และให้รู้จักใช้ลาภยศ สิ่งสมมุติที่มีอยู่ตามสถานะจังหวะชีวิตในแต่ละช่วง ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ โดยโทษของการอวดดี คือทำให้เสียตน เพราะเป็นคนรับความดีจากคนอื่นไม่ได้ กลัวเสียเกียรติ ประเมินค่าตนสูงกว่าความเป็นจริง คิดแต่ว่าตัวเองดีไม่มีใครสู้ได้ จึงไม่มีใครอยากแนะนำสั่งสอน อีกทั้งยังทำให้เสียเพื่อน เพราะเป็นคนเจ้ายศเจ้าอย่าง จึงไม่มีใครอยากคบด้วย รวมถึงทำให้เสียหมู่คณะ เพราะเป็นคนที่เอาแต่อภิสิทธิ์ ทำให้เสียระเบียบวินัยส่งผลให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ สอดคล้องกับ พระธรรมวิสุทธิกวี (2560) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ตามหลักในพระพุทธศาสนานั้น คนที่น่ารักซึ่งเป็นที่รักพอใจของคนทั้งหลายมีลักษณะสำคัญ คือ ไม่เป็นคนอวดดี เช่น อวดรวย อวดเก่ง อวดยศศักดิ์ตำแหน่งของตน อวดสมบัติของตน จนทำให้คนอื่นเบียดเบียนและรู้สึกหมั่นไส้ แต่คนที่มีนิสัยดีจะไม่อวดดี เป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน ย่อมเป็นที่รักใคร่ เอ็นดู หรือเป็นที่เคารพนับถือ และมีโอกาสเจริญรุ่งเรืองในชีวิตได้มาก เพราะได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากบุคคลทั่วไป

3.2 การที่นักศึกษาวิชาทหารบางคนคิดว่า ตนเก่งเหนือคนอื่น เมื่อได้มาเป็นนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งเป็นสาเหตุให้เย่อหยิ่ง ทำให้มองข้ามความสำคัญของบุคคลอื่น และมักก่อความขัดแย้ง ทำลายมิตรภาพ มิตรภาพ ตลอดจนความสามัคคีระหว่างกัน สอดคล้องกับ พระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในพิธีทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ของ 5 สถาบัน เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2532 ความตอนหนึ่งว่า “.....การบกพร่องในความนับถือและเกรงใจผู้อื่น เพราะถือตนว่าเป็นเลิศเป็นเหตุให้เย่อหยิ่ง มองข้ามความสำคัญของบุคคลอื่น และมักก่อความขัดแย้งทำลายมิตรภาพ ตลอดจนความสามัคคีระหว่างกัน..... ดังนั้น นอกจากจะสอนคนให้เก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศของเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพพร้อม คือทั้งเก่งและดี มาเป็นกำลังของบ้านเมือง กล่าวคือ ให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ให้ความดีเป็นปัจจัยและพลังประคับประคองหนุนนำความเก่ง ให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควรที่อำนวยผลเป็นประโยชน์อันพึงประสงค์แต่ฝ่ายเดียว” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

4. ความแตกต่างระหว่างบุคคลทางสังคมในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

4.1 ความแตกต่างของบุคคลในความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมต่างๆ ของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และของสังคมอื่นๆ ซึ่งมนุษย์ตั้งแต่เกิดมาก็ต้องอยู่ในระบบของสังคม ตั้งแต่สังคมครอบครัว สังคมเพื่อนบ้าน โตขึ้นก็เป็นสังคมโรงเรียนตั้งแต่อนุบาลจนถึงอุดมศึกษา รวมถึงการเข้ามาอยู่ในสังคมทหารสำหรับการเข้ามาฝึกเป็นนักศึกษาวิชาทหารของเยาวชนพลเรือน ฉะนั้นเยาวชนที่เป็นนักศึกษาวิชาทหารต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมทั้งสิ้น หากไม่สามารถปรับตัวได้ก็ไม่สามารถสำเร็จเป็นนักศึกษาวิชาทหารได้เช่นกัน ฉะนั้นการฝึกนักศึกษา

วิชาทหารจำเป็นต้องจัดการฝึกศึกษาให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลทางสังคม โดยการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ความสนใจ ความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคน ความสอดคล้องกับหลักสูตรและเนื้อหา และให้ความสำคัญต่อจุดประสงค์และกลยุทธ์ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี, 2556)

4.2 นักศึกษาวิชาทหารมีความแตกต่างระหว่างบุคคลสูงในปัจจุบันเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพราะนักศึกษาวิชาทหารมาจากครอบครัว ชุมชน หรือสังคมที่แตกต่างกันมาก เช่น ครอบครัวที่ร่ำรวย/ครอบครัวที่ยากจน ครอบครัวที่มีการศึกษาสูง/ครอบครัวที่มีการศึกษาต่ำ ดังนั้นจึงทำให้การจัดรูปแบบการฝึกให้เหมาะสมกับยุคสมัยนี้ รวมไปถึงในอนาคตนั้น กระทำได้ยากลำบากยิ่งนัก อย่างไรก็ตามเป้าหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลก็สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนในห้องเรียนที่เน้นความแตกต่าง คือ พัฒนาการและความสำเร็จสูงสุดของนักเรียนแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของโรงเรียน คือ เป้าหมายสูงสุดขึ้นอยู่กับนักเรียนทุกคน ทุกระดับชั้นให้มีความรู้ความเข้าใจและพัฒนาการด้านทักษะต่างๆ ในการเรียนรู้แต่ละชั้นที่เกิดขึ้นตามเวลาที่กำหนด จากนั้นโรงเรียนก็จะวัดความก้าวหน้าของนักเรียนทุกคนที่ได้กำหนดไว้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เป้าหมายสำคัญนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ได้ตรงมาตรฐานที่กำหนด (Tomlinson, 1999)

5. การไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาของนักศึกษาวิชาทหาร

5.1 การที่นักศึกษาวิชาทหารไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนา จะส่งผลให้การฝึกศึกษานั้นปฏิบัติได้ลำบาก เนื่องจากทุกศาสนาสอนให้คนทำความดี อีกทั้งยังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจให้ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความอดทน มีสติ มีปัญญา ซึ่งเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการฝึกศึกษาทางทหาร บังเกิดผลให้การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการที่นักศึกษาวิชาทหารไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาจึงไม่สอดคล้องกับโครงการ รด.จิตสีขาว ของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เนื่องจากโครงการนี้มีหลักการให้นักศึกษาวิชาทหารทั่วประเทศได้ทำกิจกรรมสวดมนต์ นั่งสมาธิ และเรียนรู้การปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้น ให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนของศาสนพิธีได้ เป็นเยาวชนต้นแบบที่รู้จักฝึกสงบจิตใจ ทำสมาธิสะสมพลังจิต และสร้างปัญญา สามารถปรับตัวปรับใจให้เข้มแข็งรู้แนวทางการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง เป็นคนดี และมีคุณภาพของสังคม (กองฝึกและศึกษาหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2560a)

5.2 ความมีวินัยเป็นสิ่งสำคัญของนักศึกษาวิชาทหาร เพราะระเบียบวินัยจะช่วยควบคุมให้บุคคลปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลงทางสังคมเป็นผลให้สะดวกแก่การปกครอง โดยวินัยมี 2 ลักษณะ วินัยทางโลก หมายถึง ระเบียบสำหรับควบคุมคนในสังคมแต่ละแห่ง เป็นข้อตกลงของคนในสังคมนั้นที่จะให้ทำหรือไม่ให้ทำบางสิ่งบางอย่างซึ่ง เช่น กฎหมาย พระราชบัญญัติ กฎ

ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ กติกา ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น ส่วนวินัยทางศาสนามี 2 ประเภท คือ วินัยของพระภิกษุ กับ วินัยสำหรับประชาชน ฉะนั้นหากนักศึกษาวิชชาทหารไม่การปฏิบัติ ตามหลักศาสนาเช่นนี้ ก็จะส่งผลให้ขาดความมีวินัยที่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของนักศึกษาวิชชาทหาร สอดคล้องกับการฝึกนักศึกษาวิชชาทหารด้านการเสริมสร้างระเบียบวินัยและลักษณะผู้นำ (3 Smart รต.) ซึ่ง ประกอบด้วย (1) Smart ทำความเคารพ (2) Smart การแต่งกาย ได้แก่ จัดหน้าหมวกให้ดูดี พบแขนเสื้อให้มีขนาด 4 นิ้ว (ใช้มือทาบ) และสวมห่วงขาและรัดที่ข้อเท้า และ (3) Smart ความมีน้ำใจ คือรู้จักการให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นผู้นำในการเข้าคิว (กองฝึกและศึกษาหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2560b)

ภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้

ผลการศึกษานาตภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้ของการฝึกนักศึกษาวิชชาทหารเพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การฝึกนักศึกษาวิชชาทหารให้มีการเคารพผู้อาวุโส อันได้แก่ ผู้บังคับบัญชา หรือ ผู้ใหญ่เหนือตน

1.1 การฝึกนักศึกษาวิชชาทหารให้มีการเคารพผู้อาวุโส อันได้แก่ ผู้บังคับบัญชา หรือ ผู้ใหญ่เหนือตน เมื่อเข้ามาฝึกเพื่อเป็นนักศึกษาวิชชาทหาร จะแต่งตั้งให้ครูฝึกและครูปกครอง เป็นผู้ปกครองนักศึกษาวิชชาทหาร โดยผู้อาวุโสได้แก่ ผู้มีอายุมากกว่า มีคุณวุฒิสูงกว่า มีชาติสกุลสูงกว่า มีตำแหน่งสูงกว่า เช่น นักเรียนรุ่นพี่ พี่ป้าน้ำอา พ่อแม่ ครูอาจารย์ หม่อมเจ้า การเคารพผู้มีอาวุโสได้รับการปลูกฝังสืบต่อกันมา จนเป็นวิถีชีวิตที่ยังปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง ปัจจุบันค่านิยมในการเคารพผู้อาวุโสมีแนวโน้มลดลง (มณีรัตน์ ปิ่นวิเศษ, 2550)

1.2 การเคารพผู้อาวุโสก็ถือเป็นข้อหนึ่งในวินัยทหาร ฉะนั้นหากไม่รักษา ระเบียบการเคารพระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยทหาร ฉะนั้นการฝึกนักศึกษาวิชชาทหารให้มีการเคารพผู้อาวุโสในที่นี้อาจหมายถึงผู้บังคับบัญชาซึ่งก็คือ ผู้มีอำนาจและหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขของทหาร ทั้งรับผิดชอบในความประพฤติ การฝึกสอน อบรม การลงทัณฑ์ ตลอดจนสั่งการแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และให้ความดีความชอบแก่ทหารได้ และด้วยเหตุที่ว่าทหารมีจำนวนมาก เรื่องที่จะอบรมทหารก็มีมากเช่นกัน ดังนั้นการทำการรบในพื้นที่อันกว้างขวาง ผู้บังคับบัญชาคนเดียว หรือจำนวนน้อย ย่อมจะควบคุมดูแลและอำนวยความสะดวกไม่ทั่วถึงและไม่ได้ผล ต้องมีผู้บังคับบัญชาหลายชั้น หลายตำแหน่ง แบ่งหน้าที่รับผิดชอบเป็นชั้นๆ นอกนั้นยังต้องใช้ผู้บังคับบัญชานี้ทดแทนกันได้เมื่อถึงคราวจำเป็น (ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชชาทหารมณฑลทหารบกที่ 21, 2560)

2. การฝึกนักศึกษาวิชชาทหารให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือวินัยทหาร และรู้หน้าที่

2.1 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามวินัยทหาร เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมากสิ่งหนึ่งในการฝึก เนื่องจากว่า วินัยทหารเป็นหลักสำคัญที่สุดสำหรับทหาร เพราะฉะนั้นทหารทุกคนจะต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ถ้าหากผู้ใดฝ่าฝืนถือว่าผู้นั้นกระทำผิด นอกจากนั้นยังต้องฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร ได้แก่ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำ คำชี้แจง และสรรพนหนังสือต่างๆ ที่ผู้บังคับบัญชาได้ออก หรือได้วางไว้เป็นหลักฐานให้ทหารปฏิบัติ ซึ่งรวมถึงขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีของทหารทั้งที่เป็นและไม่เป็น ลายลักษณ์อักษร และหน้าที่ของทหารตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 77 ซึ่งสอดคล้องกับ "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560" 2560) โดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร トラไว้ ณ วันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน หมวด 4 เรื่องหน้าที่ของปวงชนชาวไทยมาตรา 50 ข้อที่ 3 บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับ มยรี ฐานมัน (2553) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักศึกษาวิชาทหาร หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกสระแก้ว ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักศึกษาวิชาทหาร หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความสามัคคีในหมู่คณะ และด้านความอดทน ยกเว้นด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ อยู่ในระดับมาก

2.2 พิธีชุมนุมสวนสนามเป็นกิจกรรมการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่เกี่ยวกับการมีวินัยกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารได้แสดงออกถึงสมรรถภาพ ระเบียบวินัย และมีโอกาสรับฟัง โอวาทจากผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ซึ่งนักศึกษาวิชาทหารจะได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบในการรวมพิธีชุมนุมสวนสนาม ทำให้นักศึกษาวิชาทหารได้รับการฝึกความอดทน และฝึกเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจอยู่เสมอ อีกทั้งการชุมนุมสวนสนามทำให้ได้รับทราบนโยบายความเปลี่ยนแปลง ความเคลื่อนไหวของสถานการณ์บ้านเมือง ซึ่งสอดคล้องกับ ภูเบศวร์ ธรรมบุตร (2552) ที่ได้ผลการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพิธีชุมนุมสวนสนามว่าทำให้นักศึกษาวิชาทหารได้แสดงออกถึงสมรรถภาพ ระเบียบวินัย มีโอกาสรับฟังโอวาทจากผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบในการรวมพิธีชุมนุมสวนสนาม เห็นสถานการณ์จริงของธรรมเนียมทางการทหาร ได้รับการฝึกฝนความอดทน ได้รับการฝึกเตรียมความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจอยู่เสมอ โดยมีการฝึกซ้อมย่อย 1 ครั้ง และซ้อมใหญ่ 1 ครั้ง ก่อนวันกระทำพิธีชุมนุมสวนสนาม

3. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีส่วนร่วมในสังคม

3.1 การส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารมีส่วนร่วมในการณรงค์ และดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวางจริงจังและต่อเนื่อง เป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ กิจกรรมการณรงค์ป้องกันและต่อต้านยาเสพติด

สอดคล้องกับ ญเบศวรร ธรรมบุตร (2552) ที่ได้ผลการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการรณรงค์ป้องกันและต่อต้านยาเสพติด รวมทั้งการให้ความรู้และปลูกฝังการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนทั่วไปไม่มีความเหมาะสม เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับเยาวชนได้ตระหนักรู้ในพิษภัยของยาเสพติด ช่วยให้สามารถป้องกันปัญหาการติดยาเสพติดในหมู่เยาวชนได้

3.2 กิจกรรมการฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่มีส่วนร่วมในสังคม และช่วยเหลือสังคมตามขีดความสามารถของนักศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์สถานที่สำคัญโบราณสถาน วัด ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ญเบศวรร ธรรมบุตร (2552) ที่ได้ผลการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษาวิชาทหารในการช่วยเหลือด้านสาธารณประโยชน์และพิทักษ์รักษาสีงแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชนมีความเหมาะสม โดยนักศึกษาวิชาทหารให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือชุมชนเป็นอย่างดี

3.3 กิจกรรมการบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม พายุ ดินโคลนถล่มน้ำท่วมฉับพลัน โดยทางครูฝึก/ครูปกครอง จะใช้ชั่วโมงปฏิบัติการของนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อฝึกอบรมด้านการบรรเทาสาธารณภัยก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติงานหรือร่วมกับหน่วยอื่นๆ ทั้งนี้ต้องเป็นงานที่อยู่ในขีดความสามารถ และต้องมีความปลอดภัย สอดคล้องกับวิชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร (ชายและหญิง) ชั้นปีที่ 1-5 พ.ศ. 2559 (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2559a)

4. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักการเสียสละ

4.1 กิจกรรมการบริจาคโลหิตเพื่อการกุศลของนักศึกษาวิชาทหารในโอกาสวันสำคัญต่างๆ เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับสภาพร่างกายของวัยรุ่น เนื่องจากการบริจาคต้องมีความสมบูรณ์ และความพร้อมของร่างกาย เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีโอกาสที่จะได้เสียสละเพื่อส่วนรวม โดยเป็นความสมัครใจของนักศึกษาวิชาทหาร สอดคล้องกับ คำสั่งศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ที่ 8/2560 เรื่องการดำเนินโครงการ รด.จิตอาสา (สัปดาห์บริจาคโลหิต) ประจำปีการศึกษา 2560 เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้องกับปฏิทินการฝึกสอนและเป็นไปตามนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก จึงจัดกิจกรรมบริจาคโลหิตของนักศึกษาวิชาทหารให้กับเหล่ากาชาดจังหวัดนครปฐมจำนวน 4 ครั้ง (กรมการสัตว์ทหารบก, 2560e)

4.2 กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษาวิชาทหารในพิทักษ์รักษาสีงแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชน ได้แก่ การปลูกต้นไม้ การลอกผักตบชวาทำความสะอาดคูคลองต่างๆ เป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงศักยภาพ ความสามารถ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเสียสละของนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารมีความสามัคคีภายในหมู่คณะ รู้จักเสียสละ และการอุทิศตนเพื่อช่วยเหลือสังคมส่วนรวม โดยการอบรมให้ความรู้หลักสูตรจรรยาบรรณ หลักสูตรการบรรเทาสาธารณภัย หลักสูตรพยาบาล

หรือหลักสูตรอื่นในขีดความสามารถที่หน่วยสามารถดำเนินการได้ รวมทั้งยังสามารถนำไปขยายผล การปฏิบัติในการช่วยเหลือชุมชนและสังคม สอดคล้องกับงานช่วยเหลือสังคมตามขีดความสามารถ ของ นศท. (รต.จิตอาสา) เช่น กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์สถานที่สำคัญ โบราณสถาน วัด ชุมชน การช่วยเหลือด้านการจราจร (รต.จิตอาสาจราจร) เป็นต้น รวมทั้งงานที่ส่งเสริมอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2560c)

5. การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้สามารถปฏิบัติตามหลักศาสนา

5.1 การจัดทำโครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนาที่เป็นการเชิญชวนนักศึกษา วิชาทหารเข้าร่วมโครงการ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะที่ดี กล่อม เกลาจิตใจ และพัฒนานิสัยให้กระทำในความดี ละเว้นการทำความชั่ว เป็นต้นแบบพลเมืองที่ดี มีความ เข้มแข็งทางด้านร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับ คำสั่งศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว หารบก ที่ 7/2560 เรื่องโครงการ รต.จิตอาสา และ รต.จิตสีขาว (เนื่องในวันอาสาฬหบูชา) ประจำปี การศึกษา 2560 โดยนำนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 จากโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำนวน 230 นาย พัฒนาวชิรเวศน์ เข้าร่วมพิธีกรรม และปฏิบัติกิจกรรมเวียนเทียนเนื่องในวันอาสาฬหบูชา (กรมการ สัตว์ทหารบก, 2560d)

5.2 โครงการ รต.จิตสีขาว เป็นการฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารให้ปฏิบัติกิจกรรม สวดมนต์ เดินจงกรม นั่งสมาธิ เรียนรู้การปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้น เช่น อาราธนาศีล การถวาย สังฆทาน การกรวดน้ำ เป็นต้น เพื่อเป็นเยาวชนต้นแบบที่รู้จักฝึกสงบจิตใจ ทำสมาธิ สะสมพลังจิต และสร้างปัญญา ทำให้สามารถปรับตัวปรับใจให้เข้มแข็ง รู้แนวทางการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องซึ่งจะ พัฒนาไปสู่การเป็นคนดี มีคุณภาพของสังคม สอดคล้องกับ คำสั่งศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการ สัตว์ทหารบก ที่ 4/2560 เรื่องโครงการ รต.จิตสีขาว ประจำปีการศึกษา 2560 โดยให้นักศึกษาวิชาทหาร ปฏิบัติกิจกรรมสวดมนต์ นั่งสมาธิ และกิจกรรมการอบรมศาสนพิธีเบื้องต้น ก่อนการฝึกอย่างน้อย 1 ชั่วโมง เพื่อปูพื้นฐานด้านจิตใจของนักศึกษาวิชาทหารให้มีสมาธิ สงบ มีพลังจิตที่เข้มแข็ง (กรมการ สัตว์ทหารบก, 2560c)

อภิปรายผลการนำเสนอผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชา ทหารของกองทัพไทย

การศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย ซึ่ง ประกอบด้วย 5 นโยบาย 15 กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย และ 20 มาตรการปฏิบัติ สามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

นโยบายที่ 1 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นกำลังสำรอง และเป็นมวลชนที่เข้มแข็งของ กองทัพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศชาติ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การ จัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมไปถึง

การคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต กลยุทธ์ที่ 2 การจัดทำจุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีให้เหมาะสมกับปัจจุบัน และ กลยุทธ์ที่ 3 การจัดทำวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน แบ่งเป็น 4 มาตรการปฏิบัติ คือ มาตรการที่ 1 จัดการประชุมสำหรับการดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมถึงวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้มีความเหมาะสม สอดรับกับสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในอนาคต มาตรการที่ 2 จัดการฝึกอบรมกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารด้วยการจัดการความรู้ (KM) ในหน่วย เพื่อให้เกิดความรู้ในการจัดทำซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน มาตรการที่ 3 ดำเนินการทำการประเมินความเหมาะสมของนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละปีการศึกษา เพื่อที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศไทย และ มาตรการที่ 4 ดำเนินการพัฒนาร่วมกับนักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นมวลชนของกองทัพ โดยการดำรงการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาวิชาทหารอยู่เสมอ และการใช้ระบบสารสนเทศ รวมถึงแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับนโยบายการปฏิบัติงานกองทัพบกประจำปี 2559 (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า สำนักปฏิบัติการข่าวสารและประชาสัมพันธ์, 2559) แผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกองทัพบก ปี 2555-2559 และแนวความคิดการพัฒนาระบบกำลังสำรอง หัวปี พ.ศ. 2555-2559 (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2555b)

นโยบายที่ 2 การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารที่ดี เพื่อเป็นการจุดเริ่มต้นของการสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 4 การจัดทำเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหาร ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร กลยุทธ์ที่ 5 การดำเนินการจัดทำเนื้อหาวิชาทหารให้มีความเหมาะสมกับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก โดยการเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม และ กลยุทธ์ที่ 6 การจัดเตรียมความพร้อมของเครื่องช่วยฝึก หรือวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ทำการฝึกศึกษาให้เหมาะสมกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยมีการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก รวมไปถึงการปรับปรุงสถานที่ฝึกศึกษาให้พร้อมอยู่เสมอ แบ่งเป็น 4 มาตรการปฏิบัติ คือ มาตรการที่ 5 ดำเนินการเชิญสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อปรับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร มาตรการที่ 6 ดำเนินการพัฒนาเครื่องช่วยฝึก โดยการกำหนดมาตรฐานของจำนวนเครื่องช่วยฝึกที่เหมาะสมในการใช้ฝึกตามจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกให้ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ มาตรการที่ 7 ดำเนินการทำการประเมินหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นประจำทุกปีการศึกษา และทำประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรต่อไป และ มาตรการที่ 8 ดำเนินการ

พัฒนาหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ทันสมัยเหมาะกับโลกยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนการสอนแบบ e-Learning อย่างน้อย 1 วิชา ในแต่ละชั้นปี สอดคล้องกับวิธีการคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์การกำลังสำรอง และนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง, 2560)

นโยบายที่ 3 การพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย สอดรับกับจุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงต้องมีทันสมัยในยุคการศึกษาของประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 7 การจัดการดำเนิน การฝึกวิชาทหารให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กลยุทธ์ที่ 8 การจัดเจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้เหมาะสมกับการให้บริการด้านการฝึกศึกษา โดยสถานศึกษาวิชาทหาร (ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก) กรณีแปรสภาพจาก จังหวัดทหารบก เป็น มณฑลทหารบก ซึ่งอาจจะมีผล กระทบด้านเจ้าหน้าที่จัดการฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนยอดของนักศึกษาวิชาทหารที่อาจเพิ่มขึ้น และ กลยุทธ์ที่ 9 การจัดการด้านครูฝึก ครูปกครอง ให้เหมาะสมกับนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี กรณีครูฝึก และครูปกครองไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนกำลังพลจากหน่วยต้นสังกัดในเบื้องต้น หากไม่พอให้ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยทหารในพื้นที่ รวมทั้งมีการใช้วิทยากรนอกหน่วยมาบรรยายเพิ่มเติมในภาคทฤษฎี แบ่งเป็น 4 มาตรการปฏิบัติ คือ มาตรการที่ 9 ดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถและทรัพยากรในการฝึก โดยมีการประเมินผลตามโครงการศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมมือ เพื่อจะมุ่งสู่มาตรฐานเดียวกัน ให้มีความเหมาะสม รวมถึงต้องสอดคล้อง และสอดคล้องกับนโยบายสำคัญเร่งด่วนทั้ง 12 ประการของผู้บัญชาการทหารบก มาตรการที่ 10 ดำเนินการพัฒนาครูฝึก โดยการจัดฝึกที่โรงเรียนภายในหน่วย (Unit School) ในวิชาที่ต้องการเพิ่มความรู้ของครูฝึก/ส่งครูฝึกร่วมทำการฝึกกับหน่วยแต่ละระดับ การฝึกจนถึงระดับกองทัพบก และปรับปรุงตำราให้ทันสมัย และมีความเหมาะสมกับชั้นปีของนักศึกษาวิชาทหาร มาตรการที่ 11 ดำเนินการฝึกการทบทวนการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้กับครูฝึกครูปกครอง รวมทั้งกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับ การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อซักซ้อม และเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ต้องทบทวนการฝึกเป็นประจำและต่อเนื่องในทุกปี และ มาตรการที่ 12 ดำเนินการทำการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยการสอบภาค ปฏิบัติ และการสอบภาคทฤษฎี ทั้งสถานศึกษาที่ทำการฝึกวิชาทหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สอดคล้องกับนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 จุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี วัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) และการศึกษาของประเทศไทย 4.0 (ไพยม จันทร์น้อย, 2560)

นโยบายที่ 4 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ความประพฤติ ให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ

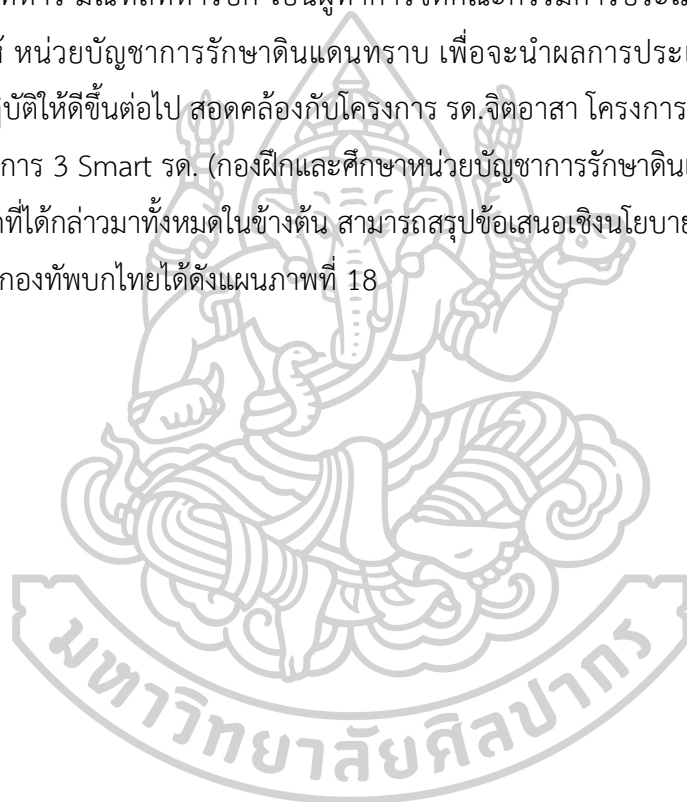

กองทัพไทย ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 10 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีความรู้/ความสามารถ ตามหลักสูตรของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย กลยุทธ์ที่ 11 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีคุณลักษณะ นักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการรวมถึงมีความประพฤติดีตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย และ กลยุทธ์ที่ 12 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ รวมทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย แบ่งเป็น 4 มาตรการปฏิบัติ คือ มาตรการที่ 13 ดำเนินการทำการประเมินด้านความรู้ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก แล้วนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านความรู้ให้เหมาะสมกับปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0 มาตรการที่ 14 ดำเนินการทำการประเมินด้านคุณลักษณะนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก แล้วนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรการฝึก มาตรการที่ 15 ดำเนินการทำการประเมินด้านทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร แล้วนำผลที่ได้มา เป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ดี มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ และกองทัพไทย และ มาตรการที่ 16 ดำเนินการท่วิจัยเชิงอนาคตการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก เพื่อใช้คาดการณ์ถึงคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการในทศวรรษหน้า ทำให้สามารถมองแนวโน้มการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในอนาคต สอดคล้องกับนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 และ "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560" 2560) โดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร トラไว้ ณ วันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน ในหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 2 ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นโยบายที่ 5 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้พลเมืองดีของประเทศชาติ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 13 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักเสียสละ มีส่วนร่วมต่อชุมชน สังคม รวมถึงประเทศชาติ โดยใช้ประโยชน์จากนักศึกษาวิชาทหารในงานด้านมวลชนที่เป็นรูปธรรม งานจิตอาสาช่วยเหลือประชาชน กลยุทธ์ที่ 14 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เคารพผู้อาวุโส โดยเน้นการทำความเคารพ และการแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/วินัยทหาร อย่างเคร่งครัด และ กลยุทธ์ที่ 15 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีการปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อให้ให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง แบ่งเป็น 4 มาตรการปฏิบัติ คือ มาตรการที่ 17 จัดตั้งองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหาร หรือส่วนราชการอื่นในการช่วยเหลือประชาชน สร้างความปรองดองของคนในชาติ และสามารถเป็นผู้นำการปฏิบัติศาสนากิจเบื้องต้นได้ โดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณเข้ามา อยู่ในองค์กร มาตรการที่ 18 ดำเนินการทำการฝึกอบรมนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับบทบาท

ความสำคัญของนักศึกษาวิชาทหารต่อความมั่นคงของชาติ หลักสูตรแบบธรรมเนียมทหาร นักศึกษาวิชาทหารบรรเทาสาธารณภัย นักศึกษาวิชาทหารจรรยาบรรณ นักศึกษาวิชาทหารพยาบาล และปฏิบัติการทางศาสนา มาตราการที่ 19 มอบรางวัลเป็นประกาศนียบัตร/เครื่องหมายให้กับนักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ในองค์กร เพื่อสร้างความภูมิใจ รวมทั้งมีการมอบรางวัล และการเชิดชูเกียรติให้กับองค์กรฯ ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหารที่ทำหน้าที่ผู้นำองค์กรที่ผ่านการประเมินในระดับดีเยี่ยม และ มาตราการที่ 20 ดำเนินการประเมินผลองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่จัดตั้ง ตามแบบประเมินที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ศูนย์การกำลังสำรอง ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก เป็นผู้ทำการจัดคณะกรรมการประเมินผล รวมถึงต้องมีการรายงานผลให้ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนทราบ เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป สอดคล้องกับโครงการ รด.จิตอาสา โครงการเข้าคิวโครงการ รด.จิตสีขาว และโครงการ 3 Smart รด. (กองฝึกและศึกษาหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2560a)

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้น สามารถสรุปข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยได้ตั้งแผนภาพที่ 18

แผนภาพที่ 18 แสดงสรุปผลข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัยการศึกษา ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของ กองทัพบกไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาวะโลกปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเข้าสู่ยุค ประเทศไทย 4.0 ดังนั้นการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในด้านระเบียบหลักสูตร เนื้อหาวิชา การประเมินผล และกิจกรรมการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จึงต้องมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา
2. จากผลการวิจัย พบว่า ความพร้อมด้านการจัดสรรงบประมาณจากระดับนโยบาย และการจัดหาสิ่งอุปกรณ์ ยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน ควรจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปีระยะสั้น และระยะกลางเพื่อเตรียมความพร้อมและรองรับการดำเนินงานในปีต่อไป
3. จากผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร อันได้แก่ พิธีชุมนุมสวนสนาม ของนักศึกษาวิชาทหาร การบริจาคโลหิต การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การมีส่วนร่วมกับชุมชนและ สังคมในการบำเพ็ญประโยชน์ โครงการเข้าคิว โครงการ รด.จิตอาสา เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความ รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมได้เป็นอย่างดี ควรนำมาใช้ประกอบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เกิดผล สัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรม
4. จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานโครงการ 3 Smart รด. ที่ประกอบด้วย การปฏิบัติ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ Smart ที่ 1 คือ การทำความเคารพ Smart ที่ 2 คือ การแต่งกาย Smart ที่ 3 คือ ความมีน้ำใจ เป็นโครงการที่ฝึกให้นักศึกษาวิชาทหารเป็น Smart Man ตามนโยบาย ของกองทัพบก ถือว่าเป็นการปฏิบัติที่ดี ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและพัฒนาตามยุคสมัย ต่อไป
5. จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานโครงการ รด.จิตสีขาว ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษาวิชาทหารมีสมาธิเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวบังเกิดความสุขและมีปัญญา สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนของศาสนพิธีได้ เป็นเยาวชนต้นแบบที่ รู้จักฝึกสงบจิตใจ และสร้างปัญญา สามารถปรับตัวปรับใจให้เข้มแข็งรู้แนวทางการดำเนินชีวิตอย่าง ถูกต้อง เป็นคนดีและมีคุณภาพของสังคม จะเห็นว่าโครงการ รด.จิตสีขาวนี้ เป็นกิจกรรมประกอบการ ฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่ดีมาก จึงควรมีการดำเนินการปฏิบัติเป็นประจำอย่างต่อเนื่องรวมถึงมีการ ปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของสถานการณ์บ้านเมือง และวิถีชีวิตของสังคมไทย
6. จากผลการวิจัย พบว่า ภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้ของการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อสร้างพลเมืองดีของกองทัพบกไทย สามารถนำผลการสรุปและวิเคราะห์ ไปใช้คาดการณ์ถึงการ จัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกได้ในอนาคต

7. จากผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย ซึ่งประกอบด้วย 5 นโยบาย 15 กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบาย และ 20 มาตรการปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในปีการศึกษาต่อไปได้เป็นอย่างดี

8. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจุบันมีการปฏิรูปการฝึกนักศึกษาวิชาทหารสู่การเป็นกำลังสำรองคุณภาพ ในกิจกรรมประกอบด้วย การมอบแนวทางการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2560, นิทรรศการ รด.จิตอาสา, รด.จิตสีขาว, 3 Smart รด., พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย, และ Big Cleaning Day ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันกองทัพให้ความสำคัญกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นกำลังสำรองที่มีคุณภาพของกองทัพไทย ดังนั้นจึงควรมีการประเมิน ปรับปรุง พัฒนา และปฏิรูปการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอย่างต่อเนื่อง

9. จากผลการวิจัย พบว่า การเข้ารับการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้จะมีการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารโดยสมัครใจเท่านั้น ทำให้นักเรียน/นิสิต/นักศึกษาที่เป็นเยาวชนไทยไม่สามารถเข้ารับการฝึกศึกษาได้ทุกคน ในอนาคตหากเป็นไปได้ควรเปิดโอกาสให้เยาวชนไทยได้เข้ารับการฝึกศึกษาทุกคน เนื่องจากเยาวชนดังกล่าวนี้ได้รับการฝึกลูกเสือ/เนตรนารี ซึ่งเป็นพื้นฐานของการฝึกทางทหารมาบ้าง ดังนั้นควรจัดให้มีการให้ฝึกวิชาทหารอย่างเป็นทางการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งผลให้กองทัพไทยจะมีกำลังสำรองเพิ่มขึ้นจากเยาวชนที่เป็นนักศึกษาวิชาทหารที่มีคุณภาพ และควรมีการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของประเทศไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย
2. ควรมีการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในแต่ละสถานศึกษาวิชาทหาร (ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร)
4. ควรมีการวิจัยอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยให้เป็นกำลังสำรองที่มีคุณภาพของกองทัพเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
5. ควรมีการวิจัยและพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพในรูปแบบอื่นๆ รวมถึงข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

รายการอ้างอิง

- Abowitz, & Harnish. (2006). Contemporary Discourses of Citizenship. In *Review of Educational Research* 2006.
- Adamshick, M. H. (2010). Educating America's Military Officers. *International Encyclopedia of Education*(3), 7-12.
- Aderson, J. E. (1975). *Public Policy Making*. New York: Praeger Publishers.
- Alkin, M. C., & Carden, F. (2012). Evaluation Roots: An International Perspective. *Journal of MultiDisciplinary Evaluation*, 8(17), 102-118.
- Alkin, M. C., & Taut, S. M. (2003). Unbundling evaluation use. *Studies in Educational Evaluation*, 29(June), 1-12.
- Allen, E. I., & Seaman., C. A. (2007). Statistics Roundtable: Likert Scales and Data Analyses. *Quality Progress*, 7(40), 64-65.
- Allyn, & Bacon. (1998). *Research in education/ John W. Best, James V. Kahn* (8th ed.). United States of America: A Viacom Company.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (2006). *Research in education* (10th ed.). United States of America: Pearson Education Inc.
- Brandon, P. R. (1998). Stakeholder participation for the purpose of helping ensure validity: bridging the gap between collaborative and non-collaborative evaluations. *American Journal of Evaluation*, 19(3), 325-337.
- Cousins, J. B., & Earl, L. M. (1992). The case for participatory evaluation. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 14(4), 397-418.
- Creswell, J. W. (2014). A Concise Introduction to Mixed Methods Research. In *Supplementary Sheet Research Professional Development Project towards Educational Excellence by Mixed Methods Research Organized by Faculty of Education*. Thailand: Silpakorn University.
- Dukeshire, S., & Jennifer, T. (2002). *Understanding the Link Between Research and Policy*. Port Hilford, Guysborough County, N.S.: Rural Communities Impacting Policy Project.

Dye, T. R. (2007). *Understanding Public Policy* (13th ed.). New Jersey: Englewood Cliffs Prentice Hall.

ERIC. (2016). The Discrepancy Evaluation Model: A Systematic Approach for the Evaluation of Career Planning and Placement Programs. Retrieved June 18 <http://eric.ed.gov/?id=ED143683>

Faulks, K. (2000). *Citizenship*. London: Routledge.

Fetterman, D., & Wandersman, A. (2007). Empowerment Evaluation Yesterday Today and Tomorrow. *American Journal of Evaluation*, 28(2), 179-198.

Fischer, M. V. (2015). Motivational Climate in United States Army Reserve Officer Training Corps Physical Training: Implications for Leadership Development, Retention, and Intervention. *Procedia Manufacturing*, 3, 1595-1602.

Fitzpatrick, L. J., Sander, R. J., & Worthen, R. B. (2004). *Program Evaluation: Alternative Approaches and Practical Guidelines* (3rd ed.). USA.: Pearson Education.

Gronlund, N. E. (1981). *Measurement and evaluation in teaching* (4th ed.). New York: McMillan.

Guili, Z., et al. (2011). Using the Context, Input, Process, and Product Evaluation Model (CIPP) as a Comprehensive Framework to Guide the Planning, Implementation, and Assessment of Service-learning Programs. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 15(4), 57.

Heater, D. (2004). *A brief history of citizenship*. New York: University Press.

Jamson, B. S. (1994). *Social Policy: From Theory to Practice* (2nd ed.). Belmont California: Wadsworth.

Jeffrey, L. T., Marcus, W. D., & Paul, D. B. (2001). Values predicting leader performance in the U.S. Army Reserve Officer Training Corps Assessment Center: evidence for a personality-mediated model. *The Leadership Quarterly*, 2(12), 181-196.

Joel, W., & Joseph, K. (2004). What Kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American Educational Research Journal*, 41(2).

Kocaman, O., & Levent, B. (2013). Student Perceptions on the Development of Speaking Skills: A Course Evaluation in the Preparatory Class. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106(December), 2470-2483.

- Lasswell, H. D., & Kaplan, A. (1970). *Power and society*. New Haven CT: Yale University Press.
- Lawrenz, F., Keiser, N., & Lavoie, B. (2003). Evaluative site visits: A methodological review. *American Journal of Evaluation*, 24(3), 341-352.
- Lee, R. E. (2008). EVALUATE AND ASSESS RESEARCH METHODS IN WORK EDUCATION: DETERMINE IF METHODS USED TO EVALUATE WORK EDUCATION RESEARCH ARE VALID AND HOW ASSESSMENT OF THESE METHODS IS CONDUCTED. *Online Journal of Workforce Education and Development*, 3(2), 6.
- Longstreet, W. S., & Harold, S. G. (1993). *Curriculum for a new millennium*. New York: Allyn & Bacon.
- Majchrzak, A. (1984). *Technical analysis*. In *Methods For Policy Research*. Beverly Hills: Sage.
- Nyre, G. F., & Rose, C. (1979). The Practice of Evaluation. *POD Quarterly: The Journal of the Professional and Organizational Development Network in Higher Education*, 1(3), 190.
- Oaks, T. (2003). Action research as a methodology for theory development. *Policy & Politics*, 31(2), 239-248.
- Oliva, P. F. (1992). *Developing the curriculum*. New York: Harper Collins.
- Oxford Dictionaries. (2016). evaluation. Retrieved June 15 <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/evaluation>
- Ozga, J. (2009). *Policy research in educational settings: Contested Terrain*. New York: Open University Press.
- Rick, Z., et al. (2017). Principles for integrated environmental management of military training areas. *Land Use Policy*, 63, 186-195.
- Scriven, M. (1994). Evaluation as a discipline. *Studies in Educational Evaluation*, 20(1), 147-166.
- Scriven, M. (2001). Evaluation: Future tense. *American Journal of Evaluation*, 22(3), 301-307.
- Scriven, M. S. (2011). *Evaluating Evaluations: Meta- Evaluation Checklist* (4th ed.). USA.: Claremont Graduate University.

- Shepard, L. A. (2000). The Role of assessment in a learning culture. *Educational Researcher*, 29(7), 4-14.
- Stake, R. E., & Abma, T. A. (2001). Stake's responsive evaluation: Core ideas and evolution. *New Directions for Evaluation*, 92(Winter), 7-21.
- Steven, D., Warrena, & Brandon, K. H. (2005). Use of military training doctrine to predict patterns of maneuver disturbance on the landscape. II. Validation. *Journal of Terramechanics*, 3-4(42), 373-381.
- Stufflebeam, Gulickson, & Wingate. (2002). *The Spirit of Consuelo: An Evaluation of Ke Aka Ho'ona*. The Evaluation Center: Western Michigan University.
- Stufflebeam, D. L. (2003). The CIPP model for evaluation. In D. L. Stufflebeam & T. Kellaghan (Eds.), *The international handbook of educational evaluation*. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models, & applications*. San Francisco: John Wiley and Sons Inc.
- Stufflebeam, D. L., et al. (1971). *Educational evaluation and decision making*. Itasca, IL.: Peacock.
- The American Heritage (R) Talking Dictionary. (2016). se•cu•ri•ty. Retrieved June 8 <https://ahdictionary.com/word/search.html?q=security&submit.x=51&submit.y=2>
- Tomlinson, C. (1999). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners*. Alexandria, VA.: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Warner, R. M. (2012). *Applied Statistics: From Bivariate Through Multivariate Techniques* (2nd ed.). India: SAGE Publications.
- Worthen, B. R. (1990). Program evaluation. In H. Walberg & G. Haertel (Eds.), *The international encyclopedia of educational evaluation* (pp. 42-47). Toronto: Pergammon Press.
- Yin, R. K. (2002). *Case Study Research: Design and Methods*. United States of America: SAGE Publications.
- เจษฎา มีบุญลือ. (2553). ความมั่นคงแห่งชาติ: การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน. In เอกสารทางวิชาการ เรื่องความมั่นคงแห่งชาติ: การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

- เฉลิมชัย สิทธิสาร. (2560). คำสัมภาษณ์. ข่าวทหารบก, 26(17), 4.
- เชาว์ อินโย. (2553). การประเมินโครงการ: *Program Evaluation* (2nd ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิดชาย เหล่าหล้า. (2553). การปกครองและการเมือง. กรุงเทพฯ: อักษรสมัย.
- เนติ เฉลยวาเรศ. (2556). การประเมินอภิมาน: แนวคิดและหลักการ. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 3(4), 1-14.
- เปรม ตินสุลานนท์. (2527). ประมวลสุนทรพจน์ พ.ศ. 2527 ของฯพณฯพลเอกเปรม ตินสุลานนท์ นายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ กิจการพิเศษทำเนียบรัฐบาล.
- เผ่าพงศ์ พงศ์เหล่าขำ. (2549-2550). การพัฒนาทัศนคติการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อความมั่นคงของชาติ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2553). การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ (7th ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวลักษณ์ อักษร, สุพน ทิมอ่ำ, & วิริยะ บุญยะนิวาสน์. (2554). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (11th ed.). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เวชศักดิ์ ชันธอุบล. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการตัดสินใจสมัครเข้ารับการศึกษาวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหารหญิง. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- โพยม จันทร์น้อย. (2560). การศึกษา 4.0. Retrieved 5 กรกฎาคม http://www.moe.go.th/moe/nipa/articles/ar_edu4_0.pdf
- โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก. (2555). อุดมการณ์กำลังพลของกองทัพบก. In เอกสารประกอบการสอน วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ: แผนกวิชาทหารและวิชาทั่วไป กองการศึกษา โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก.
- โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก. (2557). หน้าที่ของพลเมือง. In เอกสารประกอบการสอน วิชาการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข: แผนกวิชาทหารและวิชาทั่วไป กองการศึกษา โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก.
- โรงเรียนนายเรือ. (2560). วิชาผู้นำทหาร. Retrieved 7 กรกฎาคม <http://www.rtna.ac.th/departments/Weapon/download/lecture/Files/016.pdf>
- ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2550). การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร: การประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน. (การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- ไชยา ภาวะบุตร. (2549). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (ศึกษาศาสตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). ผบ.ทบ.ปลุก นศท.รณรงค์ ปชช.ใช้สิทธิ์ประชามติ. Retrieved 18 กุมภาพันธ์ <http://www.thairath.co.th/content/579305>

ไพเราะ คณະพูล. (2559). ลักษณะนโยบายที่ดี. Retrieved 5 พฤษภาคม

<https://www.gotoknow.org/posts/453164>

ไพบุลย์ เกียรติโกมล, & ณีภูษพันธ์ เขจรนนท์. (2551). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
กฎกระทรวง (พ.ศ. 2494) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2494. (2494). ราชกิจจานุเบกษา, 68(59), 1345.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2528) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2494. (2528). ราชกิจจานุเบกษา, 102(65), 27.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2532) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2503. (2532). ราชกิจจานุเบกษา, 106(208), 2.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 74 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2497. (2540). ราชกิจจานุเบกษา, 114(18 ก), 11.

กรมการรักษาดินแดน. (2528). ระเบียบกรมการรักษาดินแดน พ.ศ. 2528. กรุงเทพฯ: กรมการรักษาดินแดน
กระทรวงกลาโหม.

กรมการสัตว์ทหารบก. (2557). คำนำ. In รายงานการสรุปผลการปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบกประจำปี พ.ศ.2557.

กรมการสัตว์ทหารบก. (2560a). เอกสารที่แนบบันทึกข้อความที่ กท 0448.4/1284 เรื่องการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2560.

กรมการสัตว์ทหารบก. (2560b). คำสั่งกรมการสัตว์ทหารบกที่ 276/2560 เรื่องการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2560.

กรมการสัตว์ทหารบก. (2560c). คำสั่งศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ที่ 4/2560 เรื่องโครงการ รด. จิตสีขาว ประจำปีการศึกษา 2560.

กรมการสัตว์ทหารบก. (2560d). คำสั่งศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ที่ 7/2560 เรื่องโครงการ รด. จิตอาสา และ รด.จิตสีขาว (เนื่องในวันอาสาฬหบูชา) ประจำปีการศึกษา 2560.

กรมการสัตว์ทหารบก. (2560e). คำสั่งศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ที่ 8/2560 เรื่องการดำเนินโครงการ รด.จิตอาสา (สัปดาห์บริจาคโลหิต) ประจำปีการศึกษา2560.

กรมการสัตว์ทหารบก. (2560f). บันทึกข้อความที่ ต่อ กท 0448.3/3077 เรื่องรายงานผลการจัดระเบียบร้านค้าของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก.

กรมการสัตว์ทหารบก. (ม.ป.ป.). ประวัติกรมการสัตว์ทหารบก. In เอกสารประจำแผนกประวัติศาสตร์ทหาร กองวิทยาการ กรมการสัตว์ทหารบก.

กรมกำลังพลทหารเรือ. (2559). นักศึกษาวิชาทหาร. Retrieved 17 พฤษภาคม

<http://www.navy.mi.th/reserve/webpage/history.html>

- กรมกำลังพลทหารอากาศ. (2559). พิธีประดับยศว่าที่เรืออากาศตรี ให้กับนักศึกษาวิชาทหารกองทัพอากาศชั้นปีที่ 5. Retrieved 17 พฤษภาคม <http://www.person.raf.mi.th/activity/2011/0919/index.htm>
- กระทรวงกลาโหม. (2543). ข้อบังคับกลาโหมว่าด้วยโรงเรียนทหาร พ.ศ. 2543.
- กองเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมยุทธการทหารบก. (2559). วิสัยทัศน์กองทัพบก ปี 2565. Retrieved 14 มิถุนายน <http://dopns.mi.th/home.htm>
- กองฝึกและศึกษาหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2560a). เอกสารโครงการ รด.จิตสีขาว. Retrieved 7 กรกฎาคม <http://www.tdc.mi.th/download%20171116.html>
- กองฝึกและศึกษาหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2560b). เอกสารประกอบการประชุม กองฝึกและศึกษาหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. Retrieved 7 กรกฎาคม <http://www.tdc.mi.th/download%20171116.html>
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า สำนักปฏิบัติการข่าวสารและประชาสัมพันธ์. (2559). นโยบายการปฏิบัติงานของกองทัพบกประจำปี 2559. Retrieved 14 มิถุนายน <http://www.io-pr.org/index.php?name=blog&file=readblog&id=237>
- กัญจน์ นาคามดี. (2553). นักศึกษาวิชาทหาร. In สุจิตต์รงานวันกำลังสำรอง ปี 2553 (Vol. 8). กรุงเทพฯ: ศูนย์การกำลังสำรอง กระทรวงกลาโหม.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา วันชนสุนทร. (2539). ทฤษฎีการประเมิน. In เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการประเมินโครงการ (pp. 52-58). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนิษฐา วิทยานูมาศ, & ณิชฎา สรรพศรี. (2558). แบบจำลองเคาน์ที่แนนซ์ของสเด็ก. In สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (Ed.), รวมบทความทางการประเมิน ชุดรวมบทความเล่มที่ 4 (pp. 193-199). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยกิจการกำลังพลสำรอง พ.ศ. 2559. (2559). ราชกิจจานุเบกษา, 133(พิเศษ 237ง), 57.
- ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2499. (2499). ราชกิจจานุเบกษา, 73(103), 1629.
- ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2498. (2498). ราชกิจจานุเบกษา, 72(36), 715.
- คมสัน เวณานนท์. (2548). การศึกษารูปแบบที่เหมาะสมการฝึกวิชาทหารโดยใช้คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร. (การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, จตุภูมิ เขตจตุรัส. (2559). ทฤษฎีการประเมิน. Retrieved 15 มิถุนายน http://home.kku.ac.th/sompo_pu/spweb/evaluation/evaluation-theory.pptx

- จักรพงษ์ สุวรรณรัตน์. (2553). การวิเคราะห์แนวคิด หลักการ การกำหนดนโยบาย และการวางแผนการศึกษา. In เอกสารประกอบการบรรยายโรงเรียนบริหารธุรกิจคิงส์ตัน. พัทยา.
- จิตราภา กุณชลบุตร. (2550). การวิจัยสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรมิก.
- จิระศักดิ์ ศิลางษ์. (2547). การศึกษาปัญหาและความต้องการในกระบวนการจัดการฝึกอบรมของผู้นำกับ นักศึกษาวิชาทหารและนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดนครราชสีมา. (การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา,
- จุฑามณี ตระกูลมุกดา. (2544). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร. สงขลา: ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จุมพล พลุภัทธีวิน. (2548a). ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1(2), 19-31.
- จุมพล พลุภัทธีวิน. (2548b). อนาคตศึกษาและการวิจัยอนาคต. รัฐสภาสาร, 30(7), 66-70.
- จุมพล พลุภัทธีวิน. (2559). การวิจัยเชิงอนาคต. In เอกสารประกอบการบรรยาย. เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ.
- จุมพล นิมพานิช. (2549). การวิเคราะห์นโยบาย: ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง (3rd ed.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์. (2549). นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชนไทย. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ฉลาด จันทรสุมบัติ, & ทองสง่า ผ่องแผ้ว. (2555). การเขียนวิทยานิพนธ์ (3rd ed.). มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉันทหทัย อาจอ่ำ. (2558). ความแตกต่างหลากหลายในอาเซียน: ข้อเสนอแนะแนวคิดสำคัญในการพัฒนาประชาคมอาเซียน. In ความหลากหลายทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี 2558 (pp. 65-82).
- ชัยพร พานิชรุทติวงศ์, & ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง: *Civic Education*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ชัยวิชิต เขียรชนะ. (2553). เข็มทิศการประเมิน. *Suranaree J. Soc. Sci.*, 4(2), 67-76.
- ชาญ สวัสดิ์สาลี. (2542). คู่มือการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม/สัมมนา. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิ์การสำนักงาน ก.พ.
- ชาติรี ศรีไพพรรณ. (2549). การมองอนาคต (Foresight). In รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการโรงเรียนผู้นำการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยศูนย์คาดการณ์เทคโนโลยีเอเปค สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ศูนย์ฝึกอบรมงานอภิบาลบ้านผู้หว่าน จังหวัดนครปฐม.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2554). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (5th ed.). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชูชีพ ชัยศรี. (2549). ความต้องการพัฒนาบุคลากรของกรมจเรทหารบก. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป), มหาวิทยาลัยบูรพา,

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (12th ed.). กรุงเทพฯ: บริษัท ฐานบัณฑิต จำกัด.
- ณรงค์ สัจพันธ์. (2538). การจัดทำอนุมัติและบริหารงบประมาณแผ่นดิน ทฤษฎี และปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2552). รัฐศาสตร์ (7th ed.). กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมดาเพลส จำกัด.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนนท์. (2543). การประเมินผลงานฝึกอบรม: การตรวจสอบความสำเร็จของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ธีระป้อมวรรณกรรม.
- ดลฤดี วาสนานนท์. (2560). กว่าจะเป็นศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ณ ค่ายทองทิพย์. วารสารการสัตว์, 34(1), 39-44.
- ตระการ แสนแก้ว. (2559). การมีระเบียบวินัยในชีวิต. Retrieved 17 เมษายน
<http://www.acn.ac.th/articles/mod/forum/discuss.php?d=126>
- ถวิลวดี บุรีกุล, รัชวดี แสงมเหหมัด, & Eugenie Merieau. (2553). พลเมืองไทย: การสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทวีป ศิริรัศมี. (2544). การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ทองฟู ศิริวงศ์. (2536). การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร (2nd ed.). กรุงเทพฯ: ภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2545). พฤติกรรมผู้นำของครูในห้องเรียน. วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช, 15(2), 113-128.
- ทัศนีย์ ผลชานิก. (2560). การประชาสัมพันธ์. Retrieved 7 กรกฎาคม
http://www.prd.go.th/download/article/article_20151102174745.pdf
- ทิตนา แชมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (14th ed.). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ทิตนา แชมมณี. (2558). การประเมินผลหลักสูตร. In สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (Ed.), รวมบทความทางการประเมิน ชุดรวมบทความ เล่มที่ 4 (pp. 133-151). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. (2551). พลเมืองเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2545). การจัดการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพล หิรัญบุรณะ. (2552). บทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (13th ed.). กรุงเทพฯ: วี อินเทอร์เน็ตพริ้นท์.
- ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา (2nd ed.). กรุงเทพฯ: เอรಾವินการพิมพ์.
- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. (2556). แนวคิดและรูปแบบการประเมินโครงการเชิงสหวิทยาการ. In เอกสารในการสัมมนาทางวิชาการ 1 ทศวรรษพัฒนาศึกษาศิลปากร ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นพดล มโนงาม. (2559). องค์ประกอบนโยบาย. Retrieved 5 พฤษภาคม

<https://www.gotoknow.org/posts/453326>

นภดล ยิ่งยงสกุล. (2560). การจัดห้องเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ. Retrieved 7 กรกฎาคม

<https://sornordon.wordpress.com/>

น้ำเพชร ศรีวิจิตรโชค. (2555). การประเมินผล โครงการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ด้วยตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model).

นิคม ดังคะพิภพ, ฉัตรนภา พรหมมา, & เอนก เพียรอนุกุลบุตร. (2558). แบบจำลองความไม่สอดคล้องกัน. In สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (Ed.), รวมบทความทางการประเมิน ชุดรวมบทความ เล่มที่ 4 (pp. 201-220). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร *Curriculum Development*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรีน.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (8th ed.). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญมี พันธุ์ไทย. (2559). เทคนิคการวิจัย EFR. Retrieved 27 เมษายน

http://rlc.nrct.go.th/ewf_dl.php?nid=687

บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี. (2556). รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยศิลปากร,

ประจวบ ไชยสาส์น. (2541). กระทรวงการต่างประเทศกับการพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาติ. วารสารสารธรรม, 55(ฉบับที่ระลึก), 143.

ประชุม รอดประเสริฐ. (2545). นโยบายการวางแผน หลักการ และทฤษฎี (7th ed.). กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

ประภาภรณ์ มูลแสดง. (2544). การวางแผน การพัฒนา และการจัดหลักสูตรโครงการศึกษาต่อเนื่อง. In เอกสารประกอบการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เรื่อง การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปาร์กเกอร์ เจ. ปาล์มเมอร์. (2557). กล้าที่จะสอน (2nd ed.). กรุงเทพฯ: สอนเงินมีมา.

ปิยะพงษ์ บุขงก์. (2552). การกำหนดนโยบายสาธารณะ: กระบวนทัศน์ แนวทางตัวแบบกรอบและเทคนิค.

กรุงเทพฯ: เสนาธรรม.

พจน์ พงศ์สุวรรณ. (2536). หลักยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: โอ เอส พรีนติ้ง เฮาส์.

พรทวี เทียมอุทัย. (2558). หน้าที่พลเมือง 5. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.

พรสุข หุ่นนิรันดร์, et al. (2552). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

พระธรรมวิสุทธิกวี. (2560). ลักษณะของคนที่น่ารัก. Retrieved 7 กรกฎาคม

<http://www.kanlayanatam.com/sara/sara86.htm>

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ.

2552. (2552). ราชกิจจานุเบกษา, 126(19 ก), 20.

- พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กองบัญชาการทหารสูงสุด
กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2544. (2544). ราชกิจจานุเบกษา, 118(28 ก), 7.
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ. 2491. (2491). ราชกิจจานุเบกษา, 65(7), 68.
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ. 2500. (2500). ราชกิจจานุเบกษา, 74(106), 5.
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา, 125(26 ก), 40.
- พระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2507. (2507). ราชกิจจานุเบกษา, 81(7), 49.
- พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497. (2497). ราชกิจจานุเบกษา, 71(13), 195.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497. (2497). ราชกิจจานุเบกษา, 71(15), 374.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2521. (2521). ราชกิจจานุเบกษา, 95(87), 11.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับพิเศษ) พ.ศ. 2503. (2503). ราชกิจจานุเบกษา, 77(31), 31.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2494. (2494). ราชกิจจานุเบกษา, 68(25), 449.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2541). กลยุทธ์ในการฝึกอบรม (2nd ed.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2548). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (3rd ed.). กรุงเทพฯ: แฮสส์ ออฟ เคอร์มีส์ท์.
- พิชาน พันธ์ทอง. (2548). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
(ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- พิรพงศ์ ทิพนาค. (2541). การประเมินความต้องการหรือความจำเป็นในการฝึกอบรม. In เอกสารประกอบการ
ฝึกอบรมหลักสูตรกลยุทธ์การฝึกอบรมแนวใหม่: แนวคิดสู่การปฏิบัติ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์. (2558). แบบจำลองของแฮมมอนต์. In สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (Ed.), รวบรวมบทความทางการ
ประเมิน ชุดรวมบทความ เล่มที่ 4 (pp. 251-257). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูเบศวร์ ธรรมบุตร. (2552). การประเมินโครงการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารจังหวัด
ทหารบกสกลนคร ค่ายกฤษณสีเวรา อำเภอมืองสกลนคร. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา),
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- มณฑลทหารบกที่ 14. (2533). คำสั่ง ทบ. (เฉพาะ) ที่ 69/33 เรื่อง อัตราการจัดเฉพาะกิจ (อฉก.) มณฑลทหารบกที่
14.
- มณฑลทหารบกที่ 17. (2558). คำสั่ง กองทัพบก ลับ (เฉพาะ) ที่ 36/58 เรื่อง อัตราการจัดเฉพาะกิจ (อฉก.) มณฑล
ทหารบกที่ 17.
- มณีรัตน์ ชาญชัยศิลป์. (2558). มทบ.14 ทำบุญวันสถาปนาหน่วย ครบรอบ 82 ปี. สำนักข่าวแห่งชาติ กรม
ประชาสัมพันธ์(14 สิงหาคม), 1.
- มณีรัตน์ ปิ่นวิเศษ. (2550). ชีวิตและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอ็มพีเอ็นจำกัด.
- มติชนออนไลน์. (2559). ปักหมุดปลูก นศท. รณรงค์ปชช.ลงประชามติร่าง รธน. ลั่นสร้างความรับรู้ ไม่ใช่ชี้หน้า.

- มยุรี ฐานมั่น. (2553). พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักศึกษาวิชาทหาร หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัด
ทหารบกสระแก้ว. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2550). แผนยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2550-2553. ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2554). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 3(1-2), 38-49.
- ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร. (2554). แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558.
- ยุทธ ไถยวรรณ, & กุสุมา ผลาพรหม. (2553). พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา, 124(47 ก), 20.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา, 134(40 ก), 13.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้.
วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(2), 7-24.
- รัตนภรณ์ สูงประเสริฐกุล. (2560). ความหมายและความสำคัญของสื่อการสอน. Retrieved 7 กรกฎาคม
<https://sites.google.com/site/ratnaphm56040590/>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พ
รินทร์ จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2559a). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554: ประเมิน. Retrieved 15 มิถุนายน
<http://www.royin.go.th/dictionary/search.php>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2559b). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554: มั่นคง. Retrieved 5 มิถุนายน
<http://www.royin.go.th/dictionary/search.php>
- ฤทธิ อินทรารุช. (2559). โลกไซเบอร์กับความมั่นคงของชาติ: Cyber Space VS National Security.
Retrieved 5 พฤษภาคม <http://rittee1834.blogspot.com/2015/04/cyber-space-vs-national-security.html>
- วรทัศน์ วัฒนชีวโนปกรณ์. (2556). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตระดับปริญญาตรี ของวิทยาลัยนวัตกรรม
สื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. In รายงานการวิจัย วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณชัย แววศรี. (2542). ปัญหาการฝึกวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกสกลนคร. (การศึกษาศาส
ตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- วรกรณ์ สามโกเศศ. (2554, 3 มีนาคม). การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. มติชน, p. 4.
- วัชรินทร์ มุขสินธุ์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารหญิงของศูนย์การ
กำลังสำรอง. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยรังสิต,

- วิยวัช สุขทอง. (2550). แนวทางการพัฒนาการจัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 31 จังหวัดนครสวรรค์. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒน์), มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2550). การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3(2), 26-40.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2551). หลักและทฤษฎีการบริหาร. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2554). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา แนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556a). SYSTEMATIC EVALUATION. In เอกสารประกอบการสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556b). การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม. In เอกสารประกอบการสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์, & ประยุทธ์ ชูสอน. (2548). นโยบายและการวิจัยเชิงนโยบาย. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1(2), 32-42.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). นักศึกษาวิชาทหาร. Retrieved 5 พฤษภาคม <https://th.wikipedia.org/wiki/นักศึกษาวิชาทหาร>
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2552). มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในทัศนะศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสะอ้าน. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน, et al. (2557). หน่วยที่ 1 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับนโยบาย. In นโยบาย การวางแผน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (pp. 1-73). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิจิตร อวาทกุล. (2540). การฝึกอบรม (2nd ed.). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2533). การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (2nd ed.). กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปรีนธ์.
- วิทยาลัยเสนาธิการทหาร. (2539). เอกสารแนะนำฝ่ายเสนาธิการร่วมภาคที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2552). คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ. In เอกสารประกอบการสอน หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.) ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2552-2553.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2553). คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ. In เอกสารประกอบการสอนหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.) ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2553-2554.
- วิยชัย สุขทอง. (2550). แนวทางการพัฒนาการจัดการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 31 จังหวัดนครสวรรค์. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒน์), มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,

- เวียน ไตรยะวงศ์. (2539). ปัญหาการฝึกศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกสกลนคร. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- วิรพรรษ์ คูสำราญ. (2556). ผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยจากการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย: กรณีผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายชาวเกาหลีเหนือโดยผ่านเส้นทาง R3A ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2555). หลักการและเทคนิคการเขียนงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และรายงาน (2nd ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โพธิ์เพช บริษัท ก้าวใหม่ จำกัด.
- วิราวรรณ เกษสวัสดิ์. (2541). ความต้องการในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรสาธารณสุข: กรณีศึกษา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู. (พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
- วิสุทธิ โปธิแทน. (2551). แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ศรัณยู หมั่นทรัพย์. (2560). ความเสมอภาค. Retrieved 7 กรกฎาคม http://ppd.kpi.ac.th/index.php?name=content&main_id=12&page_id=44
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2550). ทฤษฎีการประเมิน (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม) (7th ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภามณ จันท์สกุล. (2557). ยุคสมัยของการประเมินผลและแนวคิดทฤษฎีของนักประเมิน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 8(1), 68-79.
- ศูนย์การกำลังสำรอง. (2560a). การฝึกภาคสนาม. Retrieved 1 กรกฎาคม <http://www.ruksadindan.com/node/12>
- ศูนย์การกำลังสำรอง. (2560b). ผู้บังคับบัญชา. Retrieved 29 มิถุนายน <http://www.ruksadindan.com/node/8>
- ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14. (2560). ผู้บัญชาการ. Retrieved 29 มิถุนายน <http://www.mstc14.com/>
- ศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 21. (2560). วินัยทหาร. Retrieved 7 กรกฎาคม <http://www.rtckorat.org/download/pdf/exam/discipline-tradition.pdf>
- สภาผู้แทนราษฎร. (2551). ราชกิจจานุเบกษา, 125(พิเศษ 141 ง), 50.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). เทคนิคการประเมินโครงการ (5th ed.). นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.
- สมนึก พิมสามสี. (2540). การศึกษาระบบการผลิตกำลังสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารในจังหวัดขอนแก่น. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- สมสุณีย์ ดวงแข. (2552). การบริหารโครงการ (*Project Management*). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สมหมาย เกาฏีระ. (2559). นโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุดหรือผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร ประจำปี 2559. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2540). กระบวนทัศน์การประเมินเป้าหมาย. วารสารโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, 4(กรกฎาคม-กันยายน), 12-21.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2558). ความรู้พื้นฐานสำหรับการประเมินโครงการทางการศึกษา. In สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (Ed.), รวมบทความทางการประเมิน ชุดรวมบทความเล่มที่ 4 (pp. 101-121). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาน งามสนิท. (2559). การวิจัยคุณภาพ: Qualitative Research. Retrieved 27 เมษายน http://www.professorsmart.org/v2/files/knowledge/research_sothon.ppt
- สรายุทธ กันหลง. (2560). การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม. Retrieved 20 สิงหาคม <http://www.ipernity.com/blog/248956/424773>
- สถิต สันติเมทนีดล. (2558). การวิเคราะห์โครงการเชิงผลประโยชน์ที่ได้รับเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย. In สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (Ed.), รวมบทความทางการประเมิน ชุดรวมบทความเล่มที่ 4 (pp. 41-61). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ส่วนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). วาระนโยบายระดับโลก/ภูมิภาคกับแนวโน้มการพัฒนาประเทศไทย. วารสารดำรงราชานุภาพ, 7(25), 1-15.
- สหชัย ขวณไชยสิทธิ์. (2536). การศึกษาทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการฝึกศึกษาวิชาทหาร. In เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยการทัพบก. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.
- สังวรณ์ ังคระโทก. (2555). การออกแบบและการดำเนินงานประเมิน. In เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 24415 การวัดและประเมินอิงมาตรฐานการเรียนรู้ แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (ม.ป.ป.). การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ก๊อปปี้ แอนด์ พริ้นท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). CURRICULUM ISSUES 2010 เอกสารเพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). คณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาระบบและการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล. In เอกสารประกอบการประชุมครั้งที่ 1/2559. ห้องประชุม 521 อาคาร 5 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2559). โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย: Thailand Library Integrated System. Retrieved 15 มีนาคม <http://tdc.thailis.or.th/>

- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2555). การวิจัยเชิงนโยบาย. In เอกสารคู่มือการจัดการความรู้เรื่อง การวิจัยเชิงนโยบาย (*Policy Research*) ของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี พ.ศ. 2555.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2550). นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2556-2559.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2558). นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษา.
- สำราญ มีแจ้ง, & พงศ์ศิริ สำลี. (2558). แบบจำลองของอัลคิน. In สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (Ed.), รวมบทความทางการประเมิน ชุดรวมบทความเล่มที่ 4 (pp. 235-241). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริลักษณ์ ติรณนากุล. (2554). การวิจัย: องค์ความรู้และกระบวนการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- สุเทพ เอี่ยมคง. (2560). สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย. Retrieved 7 กรกฎาคม <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย>
- สุนธรา คงศีล. (2551). การวิจัยนโยบาย คืออะไรและทำอย่างไร? In เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการป้องกันควบคุมโรคแห่งชาติ ประจำปี 2551. ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา กรุงเทพฯ.
- สุจินดา สวัสดิ์. (2555). ศึกษาความพึงพอใจในการเข้ารับการศึกษาของนักศึกษาวิชาทหาร โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการภาครัฐและเอกชน), มหาวิทยาลัยศิลปากร, สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540). การประเมินผลโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เสียงเชียง.
- สุพัฒน์ สุกมลสันต์, พรรณิภา ทิตะศักดิ์, & สุวรรณ สดลชา. (2558). แบบจำลองที่ยึดตามจุดมุ่งหมายเป็นหลัก. In สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (Ed.), รวมบทความทางการประเมิน ชุดรวมบทความเล่มที่ 4 (pp. 171-174). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2553). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (18th ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2541). สงครามจากยุคบุรพกาลสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โครงการวิถิทรศน์.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2550). จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 25: ทหารกับการเมืองไทยหลัง 9/19. กรุงเทพฯ: บริษัท สแควร์ ปริ้นซ์ 93 จำกัด.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2551a). จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 34: ประเทศไทย 2551 การเมืองและความมั่นคง. กรุงเทพฯ: บริษัท สแควร์ ปริ้นซ์ 93 จำกัด.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2551b). จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 51: ความมั่นคงเมือง. กรุงเทพฯ: บริษัท สแควร์ ปริ้นซ์ 93 จำกัด.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2552). จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 55: วิฤตการณ์เงินโลก-วิฤตการณ์ความมั่นคงไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท สแควร์ ปริ้นซ์ 93 จำกัด.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2554). จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 87: อนาคตศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท สแควร์ ปริ้นซ์ 93 จำกัด.

- สุวิมล ตีรภานันท์. (2547). การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ (5th ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การประเมินนิเทศ: วิธีวิทยาและการประยุกต์ใช้ (2nd ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2554). ระเบียบหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนว่าด้วย สิทธิและการขอใช้สิทธินักศึกษา
วิชาทหาร พ.ศ. 2554.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2555a). ระเบียบหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนว่าด้วย การปกครองบังคับบัญชา การ
ฝึกและการสอบนักศึกษาวิชาทหาร พ.ศ. 2555.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2555b). สรุปลานแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกองทัพบก ปี 2555-2559.
In เอกสารนำการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติตามแผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลัง
สำรองของกองทัพบก ปี 2555-2559.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2559a). คำสั่งกองทัพบกที่ 86/2559 เรื่องการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปี
การศึกษา 2559.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2559b). ระเบียบหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ว่าด้วยการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชา
ทหาร และการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร พ.ศ. 2559.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2559c). สรุปลานแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของกองทัพบกปี 2555-2559.
การพัฒนาระบบกำลังสำรองของกองทัพบกปี 2555-2559.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2559d). หลักสูตรยุทธศาสตร์. วารสารรักษาดินแดน, 21(108), 13.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2560a). กรอบการปฏิบัติตามนโยบายและสั่งการดำเนินงาน นศท. (รด.จิตอาสา).
Retrieved 5 กรกฎาคม <http://www.tdd.mi.th/> กรอบการปฏิบัติตามนโยบายและสั่งการดำเนินงาน
ศท.(รด.จิตอาสา).pdf
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2560b). ผู้บังคับบัญชา. Retrieved 29 มิถุนายน
<http://www.tdc.mi.th/command.html>
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2560c). ภารกิจ รด.จิตอาสา. วารสารรักษาดินแดน, ฉบับพิเศษ, 2.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กองกิจการพลเรือน. (2559). แผนแม่บทพัฒนาหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ปี 2555-
2559. Retrieved 5 พฤษภาคม <http://www.tdd.mi.th/vision.html>
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง. (2559). ระเบียบหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ว่าด้วยการรับ
สมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร (ส่วนกลาง) พ.ศ. 2559.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง. (2560). นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ)
ประจำปีการศึกษา 2559. Retrieved 13 มิถุนายน <http://www.ruksadindan.com/node/104>
- หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่17. (2560). ประวัติความเป็นมา. Retrieved 17 มิถุนายน
<http://www.nstkan.org/>

- อรรถพล ห้วยกรุด. (2557). ลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิชาทหารส่งผลต่อความรับผิดชอบตอสังคม. (ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- อำนาจ แสงสว่าง. (2540). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- อำนาจ ชนวงค์. (2550). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อควมมีประสิทธิผลเชิงระบบในการดำเนินงานของคณะกรรมการ
เขตพื้นที่การศึกษา: กรณีกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร. (ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา), มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- อำพล ทิมสาร. (2538). เทคนิคการติดตามและการประเมินผลโครงการ. In เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตร
เทคนิคการประเมินโครงการ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2558). การจัดการศึกษารายวิชาศึกษาทั่วไป. วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้, 1(1), 43-52.
- อุทุมพร จามรมาน. (2533). คู่มือการประเมินโครงการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: พันนี้พับลิชชิง.
- อุทุมพร จามรมาน. (2545). โมเดลประเมินทางการศึกษา. วารสารวิชาการ, 1(2), 22-26.
- อุปลัมภ์ อินทามาระ. (2540). นโยบายเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA): ผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ. (รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีปทุม,

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน 5 ท่าน มีดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย

ตำแหน่ง อาจารย์

สังกัด สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศิลปากร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ

ตำแหน่ง อาจารย์

สังกัด สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศิลปากร

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชาพันธ์ รัฐศาสนศาสตร์

ตำแหน่ง อาจารย์

สังกัด สาขาวิชาธุรกิจวิศวกรรม ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์และ

เทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

4. ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ว่าที่ร้อยตรี ประยุทธ์ แสงประเสริฐ

ตำแหน่ง อาจารย์กลุ่มบริหารกิจการนักเรียน

สังกัด โรงเรียนภัทรญาณวิทยา

5. ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร (พิเศษ) พิษยา กุลเศรษฐ์

ตำแหน่ง อาจารย์

สังกัด โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 51 ท่าน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

การศึกษาระยะที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม มีจำนวน 21 นาย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มีจำนวน 14 นาย เป็นครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ได้แก่

1. ร้อยเอก รุ่งอรุณ หะนาค
2. ร้อยโท พรสุวรรณ สมประสงค์
3. ร้อยตรี เฉลิม ช่างเกวียน
4. จำสับเอก ชุมชนม์ ชุ่มชื่น
5. จำสับเอก สิทธิพล คงเวช
6. จำสับเอก อติศร เวชอาภรณ์
7. จำสับเอก สุรเชษฐ จวงครุฑ
8. จำสับเอก เสกสรร บุญฤทธิ์
9. จำสับเอก พิษณุ พรหมปราบ
10. จำสับเอก สุเทพ แก้วเกตุ
11. จำสับเอก ประวิทย์ เริ่มภักดี
12. จำสับเอก ชาคริต จิตณรงค์
13. จำสับเอกหญิง สรัญญา เจือทอง
14. จำสับเอก ภัทรพล ชัยชาติ

กลุ่มที่ 2 มีจำนวน 3 นาย ได้แก่

1. ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร จำสับตรี ปวัน ศรีสนิท
อาจารย์โรงเรียนวัดห้วยจรเข้มหาวิทยาลัย
2. ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร สิทธิพันธุ์ อำไพศรี
อาจารย์โรงเรียนสารสาสน์วิเทศนครปฐม
3. ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ชนะ ณ วังขนาย
อาจารย์โรงเรียนราชินีบูรณะ

กลุ่มที่ 3 มีจำนวน 4 นาย ได้แก่

1. ว่าที่ร้อยตรี วัฒนา มีต๋องปัน
อาจารย์/ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม
2. ว่าที่ร้อยตรี ยุทธพิชัย ศรีพัฒน์
นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะ

วิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. ว่าที่ร้อยตรีหญิง สุนิษา กลิ่นขจร

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

4. ว่าที่ร้อยตรีหญิง ศิริวรรณ จินดาสอน

อดีตนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

การศึกษาระยะที่ 2 การวิจัยเชิงอนาคต ใช้เทคนิค EFR มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 นาย

ดังนี้

1. พลโท วีระพันธ์ สมัครการ

อดีตผู้บังคับบัญชาศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

2. พลตรี หม่อมหลวง ดิเรกลาภ ทวีวงศ์

อดีตผู้ช่วยผู้บังคับบัญชาศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก เมื่อปี พ.ศ.2537

3. พลตรี สุรศักดิ์ จินดาประสาน

อดีตผู้ช่วยผู้บังคับบัญชาศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก เมื่อปี พ.ศ.2554

4. พันเอก ดร.มนัส โหย่งไทย

เสนาธิการ ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

5. พันเอก ธีระวัฒน์ จึงสมานญาติ

หัวหน้าส่วนการบังคับบัญชา ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

6. พันเอก มนตรี ธนาวรรณโอภาส

หัวหน้ากองกำลังพล มณฑลทหารบกที่ 17

7. พันเอก ไพรัช วิจิตรโท

อดีตหัวหน้าฝ่ายงบประมาณ มณฑลทหารบกที่ 14

8. พันเอกหญิง จีรรัตน์ อ้นอารี

หัวหน้าฝ่ายพยาบาล ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

9. พันโทหญิง ดวงมณี กสิบุตร

ประจำส่วนการบังคับบัญชา ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

10. พันโท กมล เหมือนเพชร

หัวหน้าฝ่ายฝึก ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

11. พันโทหญิง ปัทมา ทองศฤงคลี

หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

12. พันตรี สายันต์ ขุนเสถียร

หัวหน้าฝ่ายยุทธการและการฝึก ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

13. ร้อยเอก ดุสิต เพ็ชรน้อย

หัวหน้าฝ่ายส่งกำลังบำรุง ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

14. ร้อยเอก จรุงโรจน์ อุดมนาคินทร์

นายทหารฝ่ายยุทธการและการฝึก ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14

15. ร้อยเอก จตุพงศ์ ขุนไกร

นายทหารเตรียมการ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17

16. ร้อยเอก พิสุตร วรรณโก

นายทหารฝ่ายกำลังพล ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

17. ร้อยโท ดร.จำเริญู เขมวงค์

อดีตชุดประสาน หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน

การศึกษาระยะที่ 3 การประเมินเพื่อรับรองร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มีผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 นาย ดังนี้

1. พลตรี วิโรจน์ วิจิตรโท

รองผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน

2. พลตรี ดร.กิตติพันธ์ ชูพิพัฒน์

ผู้บังคับศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

3. พันเอก วีระชัย ศิระสากร

ผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14

4. พันเอก อรรถกร แวประเสริฐ

รองผู้อำนวยการส่วนงานความมั่นคงพิเศษ (อดีตนักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จชั้นปีที่ 5)

5. พันเอกหญิง ชนากานต์ แวประเสริฐ

หัวหน้าส่วนแผนงานฯ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (นักศึกษาวิชาทหารหญิงรุ่นแรกของกองทัพบก)

6. พันโท สรยุทธ คัยนันท์

ผู้บังคับหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17

7. พันโท ศักดิ์สิทธิ์ ไพฑูรย์วงศ์

รองผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14

8. พันโทหญิง กัญญา เกษร

นายทหารฝ่ายพยาบาล ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

9. ร้อยเอก สุรยุทธ์ แต่งอ่อน

นายทหารฝ่ายการศึกษา ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

10. ร้อยตรี ภราดร โมยะ

ครูฝึกประจำศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

11. ว่าที่ร้อยตรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพัฒน์ ธนัญญาอิศม์เดช

ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

12. อาจารย์ ดร.ณัฐวรรณ พุ่มตียิ่ง

ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

13. ว่าที่ร้อยตรี ดร.มนต์เมืองใต้ รอดอยู่

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดห้วยจรเข้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พลตรี วิโรจน์ วิจิตรโท

รองผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน

ว่าที่ร้อยตรี ผศ.ดร.ภูมิพัฒน์ ธนัญญาอิศม์เดช

ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร โรงเรียนสาธิตแห่ง มก.

พันเอกหญิง ชนกานต์ แววประเสริฐ

นักศึกษาวิชาทหารหญิงรุ่นแรกของกองทัพบก

ว่าที่ร้อยตรี ยุทธพิชัย ศรีพุทธ

นักศึกษา วศ.บ.(เครื่องกล) มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบค่าดัชนีของความสอดคล้อง

(Index of Item Objective Congruence: IOC)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับนักศึกษาวิชาทหารและผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร
เรื่อง การประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

ตารางที่ 8 ค่าดัชนีของความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินการฝึก
นักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย แบบมาตราส่วนประเมินค่า

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความ หมาย
	1	2	3	4	5			
1. ด้านบริบท								
1.1 ความเหมาะสมของนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559								
1) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีภาพลักษณ์ที่ดี	+1	0	+1	+1	+1	4.00	0.80	ใช้ได้
3) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีอุดมการณ์ความรักชาติ	+1	0	+1	+1	+1	4.00	0.80	ใช้ได้
4) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นคนดีของสังคม	+1	0	+1	+1	+1	4.00	0.80	ใช้ได้
5) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
6) นักศึกษาวิชาทหารต้องมีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
7) มีการปรับตารางการฝึกให้สอดคล้องระเบียบหลักสูตร และตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
8) สร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ	+1	0	+1	+1	+1	4.00	0.80	ใช้ได้
9) มีการประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพทั้งก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร	+1	0	+1	+1	+1	4.00	0.80	ใช้ได้
10) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ปฏิบัติตามโครงการเข้าคิว	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
11) การปฏิบัติงาน รด.จิตอาสา ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
12) ให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมร่วมกับประเทศชาติ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
13) ภาพรวมความเหมาะสมของนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (ภาคปกติ) ปีการศึกษา 2559	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
1.2 ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี								
1) ชั้นปีที่ 1, 2 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำกรยิงปืนอย่างได้ผล	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมู่ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3) ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งรองผู้บังคับหมวดได้	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4) ชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมวดได้	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5) ภาพรวมความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
1.3 ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม)								
1) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ บุคลิก และเป็นการทบทวนการฝึกศึกษาในภาคปกติ	+1	+1	+1	0	+1	4.00	0.80	ใช้ได้
2) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 ให้ดำเนินการฝึกเดินทางไกล การพักแรมในสนาม การเวชกรรมป้องกันในสนาม การดำรงชีพในป่า และอื่นๆ ที่มีความจำเป็นและต้องทำการฝึกในสนามฝึก	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3-5 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะของการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศเน้นการปฏิบัติทางยุทธวิธีตามระดับหน่วยที่ได้รับการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4) ภาพรวมความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม)	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2. ด้านปัจจัยนำเข้า								

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
2.1 ความเหมาะสมของการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร								
1) ระยะเวลาการแจ้งข่าวสารก่อนการรับสมัคร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) เกณฑ์ในการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3) การประกาศผลการสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4) การแจ้งรายละเอียดการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5) ภาพรวมความเหมาะสมของการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2.2 ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาทหาร								
1) การฝึกเบื้องต้น (บุคคลท่ามือเปล่า)	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) การฝึกแถวชิด	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3) การฝึกเบื้องต้น (บุคคลท่าอาวุธ)	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4) การยิงปืนตามหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5) วิชาแบบธรรมเนียมทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
6) วิชาการกำลังสำรอง	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
7) วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
8) วิชายุทธวิธี	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
9) วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
10) วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
11) วิชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
12) การฝึกเบื้องต้น (การใช้ดาบปลายปืน)	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
13) วิชาอาวุธ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
14) วิชาการติดต่อสื่อสาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
15) วิชาเหล่าทหารราบ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
16) วิชาเหล่าทหารม้า	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
17) วิชาเหล่าทหารปืนใหญ่	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
18) วิชาเหล่าทหารสื่อสาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
19) วิชาเหล่าทหารช่าง	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
20) วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
21) การปรับการยิง ค และ ป	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
22) เครื่องยิงลูกระเบิดแบบ ๘๘	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
23) วิชาอุดมการณ์ทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
24) ปก. เอ็ม. ๖๐	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
25) วิชาสงครามเคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์	0	+1	+1	+1	0	3.00	0.60	ใช้ได้
26) ลูกกระเบิดขว้าง	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
27) หมูในการเข้าตี	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
28) หมูในการตั้งรับและถอนตัว	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
29) ภาพรวมความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2.3 ความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่								
1) เอกสารประกอบการศึกษามีเนื้อหาสอดคล้องกับวิชาที่ฝึกศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) เอกสารประกอบการศึกษามีความทันสมัย	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
3) เอกสารประกอบการฝึกศึกษามีเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
4) โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกศึกษามีจำนวนที่เพียงพอ	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
5) โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกศึกษาทันสมัย	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
6) โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกศึกษาอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
7) จำนวนของห้องเรียนมีความเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
8) โต๊ะเก้าอี้สำหรับนักศึกษาวิชาทหารที่ใช้ในห้องเรียนมีความเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
9) ห้องน้ำมีเหมาะสมและเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
10) โรงอาหารมีความสะอาดและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
11) จำนวนร้านอาหารมีเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
12) คุณภาพร้านอาหารมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
13) ความเหมาะสมของร้านค้าอุปกรณ์การฝึก	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
14) ความเหมาะสมของร้านค้าตัดผมในศูนย์ฝึก	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
15) การจัดที่จอดรถในศูนย์/หน่วยฝึก มีเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
16) การจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์/หน่วยฝึก มีความสะอาดและเป็นระเบียบ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
17) การจัดสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติในศูนย์/หน่วยฝึก มีความพร้อมและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
18) การจัดสถานที่ฝึกภาคสนาม (ค่ายฝึกเขาชนไก่) มีความพร้อมและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
19) ภาพรวมความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3. ด้านกระบวนการ								
3.1 ความเหมาะสมของการดำเนินการฝึกวิชาทหาร								
1) การปฐมนิเทศการฝึกให้เป็นนักศึกษาวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) การจัดพิธีเปิด-ปิดการฝึกและพิธีอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการฝึก	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3) การจัดเครื่องช่วยฝึกสำหรับใช้ในการดำเนินการฝึกวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4) การจัดครูฝึกในแต่ละรายวิชา	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5) การจัดครูฝึกครองในการฝึกวินัยทางทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
6) การจัดให้มีการแจ้งข่าวสารระหว่างการฝึก	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
7) การจัดกิจกรรม รด.จิตอาสา	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
8) การจัดกิจกรรมเสริมการฝึกวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
9) ภาพรวมความเหมาะสมของการดำเนินการฝึกวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3.2 ความเหมาะสมของการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก								
1) การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติในระหว่างการฝึกศึกษาของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) เจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้ความสนใจในการแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3) ภาพรวมความเหมาะสมของการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3.3 ความเหมาะสมของเทคนิคการสอนของครูฝึก								
1) ครูฝึกบอกจุดประสงค์และแนวทางการฝึกศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) ครูฝึกมีความสามารถในการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3) ครูฝึกมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อในการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4) ครูฝึกมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการฝึกศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5) ภาพรวมความเหมาะสมของเทคนิคการสอนของครูฝึก	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
3.4 ความเหมาะสมของการฝึกวินัยทหารของครูปกครอง								
1) ครูปกครองฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีระเบียบวินัย	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) ครูปกครองฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3) ครูปกครองปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้มื่อต่อสถาบันฯ และกองทัพ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4) ภาพรวมความเหมาะสมการฝึกวินัยทหารของครูปกครอง	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4. ด้านผลผลิต								
4.1 ความเหมาะสมของคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้ความสามารถที่ได้รับในการฝึกวิชาทหาร								
1) ระดับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกภาคปกติในการฝึกวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) ระดับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกภาคสนามในการฝึกวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3) ระดับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกวิชาทหารโดยรวม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4) การนำความรู้ในการฝึกวิชาทหารไปใช้ประโยชน์	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5) ภาพรวมความเหมาะสมของคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้ที่ได้รับในการฝึกวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4.2 ความเหมาะสมของคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ								
1) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการมีความรู้สึกพอใจและมีความรักในการฝึกวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
2) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการมีความสนใจในการฝึกวิชาทหาร	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
3) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการมีระเบียบวินัย	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการฝึกวิชาทหารโดยรวม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5) ภาพรวมความเหมาะสมของคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4.3 ความเหมาะสมของคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย								

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3) การให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมต่อสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย รด.จิตอาสา	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5) การประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
6) ภาพรวมความเหมาะสมของคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้

การตรวจสอบค่าดัชนีของความสอดคล้อง
(Index of Item Objective Congruence: IOC)
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง การประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีของความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเมินการฝึก
 นักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย แบบมาตราส่วนประเมินค่า

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความ หมาย
	1	2	3	4	5			
1. ท่านคิดว่านโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ปีการศึกษา 2559 มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2. ท่านคิดว่าจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3. ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
4. ท่านคิดว่า การรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหารมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5. ท่านคิดว่า เนื้อหาวิชาทหารของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีความเหมาะสมที่จะพัฒนานักศึกษาวิชาทหารให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ควรเพิ่มหรือลดเนื้อหาวิชาหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
6. ท่านคิดว่าวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่มีความพร้อมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
7. ท่านคิดว่า การดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
8. ท่านคิดว่า การให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึกมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
9. ท่านคิดว่า เทคนิคการสอนของครูฝึกมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
10. ท่านคิดว่าการฝึกวินัยทหารของครูปกครองมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
11. ท่านคิดว่าคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้/ความสามารถที่ได้รับในการฝึกวิชาทหาร มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
12. ท่านคิดว่าคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหาร ต้องการ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
13. ท่านคิดว่าคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
14. ท่านมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค แบบสอบถาม-แบบสัมภาษณ์-แบบประเมินที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย - Home - Google Chrome

www.nst59.com

การวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึก นักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย

- ➡ สำหรับ นศท./พทท... คลิก เพื่อทำแบบสอบถาม
- ➡ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ... คลิก เพื่อทำแบบสัมภาษณ์
- ➡ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ... คลิก เพื่อทำแบบสัมภาษณ์ (EFR)
- ➡ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ... คลิก เพื่อทำแบบประเมิน (รับรองร่าง)

แบบสอบถามออนไลน์บนเว็บไซต์ NST59.com
เรื่อง การประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย
สำหรับนักศึกษาวิชาทหารและผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร

คำชี้แจง

1. การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบกับข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยต่อไป

2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบหลักซึ่งประกอบด้วย การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อให้สมบูรณ์ และตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ ความคิดเห็นของท่านถือเป็นความลับซึ่งจะไม่กระทบต่อสถานภาพของท่านและหน่วยงานแต่ประการใด ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559

1. เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ
2. มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม
3. เป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย
4. มีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ
5. ปรับตารางการฝึกให้สอดคล้องระเบียบหลักสูตร และตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา
6. สร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ
7. ประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ทั้งก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร
8. การปฏิบัติตามโครงการเข้าคิว
9. การปฏิบัติงาน รด.จิตอาสา ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรม
10. ให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วม

จุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี มีดังนี้

ชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น เพื่อให้บังเกิดระเบียบวินัย ลักษณะทหาร การเชื่อฟังและการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำการยิงปืนอย่างได้ผล

ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมู่ได้

ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งรองผู้บังคับหมวดได้

ชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมวดได้

วัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม)

เพื่อต้องการให้นักศึกษาวิชาทหารได้เสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญจากการฝึกในภาคปกตินำไปปฏิบัติในการฝึกภาคสนาม ซึ่งมีสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากการฝึกในที่ตั้งในเรื่องภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ ดังนี้

1. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ บุคลิก และเป็นการทบทวนการฝึกศึกษาในภาคปกติ
2. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 ให้ดำเนินการฝึกเดินทางไกล การพักผ่อนในสนาม การเวชกรรมป้องกันในสนาม การดำรงชีพในป่า และอื่นๆ ที่มีความจำเป็นและต้องทำการฝึกในสนามฝึก
3. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3-5 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะของการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศ เน้นการปฏิบัติทางยุทธวิธีตามระดับหน่วยที่ได้รับการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพที่เป็นจริงของท่าน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้

สำหรับนักศึกษาวิชาทหาร

1. เพศ ชาย หญิง
2. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 2 3 4 5
3. สถานศึกษาวิชาทหารที่ท่านเข้ารับการฝึก
 ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

- ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14
  - หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17
  - อื่นๆ ระบุ .....
4. เหตุผลในการสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- มีสิทธิแต่งเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร
  - มีความต้องการที่จะฝึกวิชาทหาร และได้รับการแต่งตั้งยศทหาร
  - ได้รับการยกเว้นตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ
  - มีสิทธิได้รับการเพิ่มคะแนนพิเศษ เมื่อสอบเข้าโรงเรียนทหาร
  - อื่นๆ ระบุ .....

สำหรับผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร

- 1. เพศ ชาย หญิง
- 2. ท่านเป็นผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารมาแล้วกี่ปี
  - 1-3 ปี 4-6 ปี 7-9 ปี 10-12 ปี มากกว่า 12 ปีขึ้นไป
- 3. สถานศึกษาวิชาทหารที่นักศึกษาในสถานศึกษาของท่านเข้ารับการฝึก
  - ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก
  - ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 14
  - หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 17
  - อื่นๆ ระบุ .....
- 4. เหตุผลในการสมัครเป็นผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - มีสิทธิแต่งเครื่องแบบผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร
  - มีความต้องการที่จะฝึกวิชาทหาร และได้รับการแต่งตั้งยศทหาร
  - มีความต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับจากนักศึกษาวิชาทหาร
  - อื่นๆ ระบุ .....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ตรงตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ด้านบริบท					
1.1 ความเหมาะสมของนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559					
1) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ					
2) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีภาพลักษณ์ที่ดี					
3) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีอุดมการณ์ความรักชาติ					
4) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นคนดีของสังคม					
5) ฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย					
6) นักศึกษาวิชาทหารต้องมีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ					
7) มีการปรับตารางการฝึกให้สอดคล้องระเบียบหลักสูตร และตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา					
8) สร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ					
9) มีการประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ทั้งก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร					
10) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ปฏิบัติตามโครงการเข้าคิว					
11) การปฏิบัติงาน รด.จิตอาสา ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรม					
12) ให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกับประเทศชาติ					
13) ภาพรวมความเหมาะสมของนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559					
1.2 ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี					
1) ชั้นปีที่ 1, 2 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำการยิงปืนอย่างได้ผล					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2) ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมู่ได้					
3) ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งรองผู้บังคับหมวดได้					
4) ชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมวดได้					
5) ภาพรวมความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี					
1.3 ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม)					
1) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ บุคลิก และเป็นการทบทวนการฝึกศึกษาในภาคปกติ					
2) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 ให้ดำเนินการฝึกเดินทางไกล การพักแรมในสนาม การเวชกรรมป้องกันในสนาม การดำรงชีพในป่า และอื่นๆ ที่มีความจำเป็นและต้องทำการฝึกในสนามฝึก					
3) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3-5 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะของการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศ เน้นการปฏิบัติทางยุทธวิธีตามระดับหน่วยที่ได้รับการศึกษา					
4) ภาพรวมความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม)					
2. ด้านปัจจัยนำเข้า					
2.1 ความเหมาะสมของการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร					
1) ระยะเวลาการแจ้งข่าวสารก่อนการรับสมัคร					
2) เกณฑ์ในการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร					
3) การประกาศผลการสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร					
4) การแจ้งรายละเอียดการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5) ภาพรวมความเหมาะสมของการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร					
2.2 ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาทหาร					
1) การฝึกเบื้องต้น (บุคคลท่ามือเปล่า)					
2) การฝึกแถวชิด					
3) การฝึกเบื้องต้น (บุคคลท่าอาวุธ)					
4) การยิงปืนตามหลักสูตร					
5) วิชาแบบธรรมเนียมทหาร					
6) วิชาการกำลังสำรอง					
7) วิชาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย					
8) วิชายุทธวิธี					
9) วิชาอุดมการณ์ความรักชาติ					
10) วิชาการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน					
11) วิชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					
12) การฝึกเบื้องต้น (การใช้ดาบปลายปืน)					
13) วิชาอาวุธ					
14) วิชาการติดต่อสื่อสาร					
15) วิชาเหล่าทหารราบ					
16) วิชาเหล่าทหารม้า					
17) วิชาเหล่าทหารปืนใหญ่					
18) วิชาเหล่าทหารสื่อสาร					
19) วิชาเหล่าทหารช่าง					
20) วิชาการอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ					
21) การปรับการยิง ค และ ป					
22) เครื่องยิงลูกระเบิดแบบ ๘๘					
23) วิชาอุดมการณ์ทหาร					
24) ปก. เอ็ม. ๖๐					
25) วิชาสงครามเคมี ชีวะ รั้งสี นิวเคลียร์					
26) ลูกระเบิดขว้าง					
27) หมูในการเข้าตี					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
28) หนูในการตั้งรับและถอนตัว					
29) ภาพรวมความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาทหาร					
2.3 ความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่					
1) เอกสารประกอบการศึกษามีเนื้อหาสอดคล้องกับวิชาที่ฝึกศึกษา					
2) เอกสารประกอบการศึกษามีความทันสมัย					
3) เอกสารประกอบการฝึกศึกษามีเพียงพอ					
4) โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกศึกษามีจำนวนที่เพียงพอ					
5) โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกศึกษาทันสมัย					
6) โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกศึกษาอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี					
7) จำนวนของห้องเรียนมีความเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหาร					
8) โต๊ะเก้าอี้สำหรับนักศึกษาวิชาทหารที่ใช้ในห้องเรียนมีความเพียงพอ					
9) ห้องน้ำมีเหมาะสมและเพียงพอ					
10) โรงอาหารมีความสะอาดและเหมาะสม					
11) จำนวนร้านอาหารมีเพียงพอ					
12) คุณภาพร้านอาหารมีความเหมาะสม					
13) ความเหมาะสมของร้านค้าอุปกรณ์การฝึก					
14) ความเหมาะสมของร้านค้าตัดผมในศูนย์/หน่วยฝึก					
15) การจัดที่จอดรถในศูนย์/หน่วยฝึก มีความเหมาะสมและเพียงพอ					
16) การจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์/หน่วยฝึก มีความสะอาดและเป็นระเบียบ					
17) การจัดสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติในศูนย์/หน่วยฝึก มีความพร้อมและเหมาะสม					
18) การจัดสถานที่ฝึกภาคสนาม (ค่ายฝึกเขาชนไก่) มีความพร้อมและเหมาะสม					
19) ภาพรวมความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่					
3. ด้านกระบวนการ					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3.1 ความเหมาะสมของการดำเนินการฝึกวิชาทหาร					
1) การปฐมนิเทศการฝึกให้เป็นนักศึกษาวิชาทหาร					
2) การจัดพิธีเปิด-ปิดการฝึก และพิธีอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการฝึก					
3) การจัดเครื่องช่วยฝึกสำหรับใช้ในการดำเนินการฝึกวิชาทหาร					
4) การจัดครูฝึกในแต่ละรายวิชา					
5) การจัดครูปกครองในการฝึกวินัยทางทหาร					
6) การจัดให้มีการแจ้งข่าวสารระหว่างการฝึก					
7) การจัดกิจกรรม รด.จิตอาสา					
8) การจัดกิจกรรมเสริมการฝึกวิชาทหาร					
9) ภาพรวมความเหมาะสมของการดำเนินการฝึกวิชาทหาร					
3.2 ความเหมาะสมของการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก					
1) การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติในระหว่างการศึกษาของเจ้าหน้าที่จัดการฝึก					
2) เจ้าหน้าที่จัดการฝึกให้ความสนใจในการแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาวิชาทหาร					
3) ภาพรวมความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่ฯ					
3.3 ความเหมาะสมของเทคนิคการสอนของครูฝึก					
1) ครูฝึกบอกจุดประสงค์และแนวทางการฝึกศึกษา					
2) ครูฝึกมีความสามารถในการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม					
3) ครูฝึกมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อในการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสม					
4) ครูฝึกมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการฝึกศึกษา					
5) ภาพรวมความเหมาะสมเทคนิคการสอนครูฝึก					
3.4 ความเหมาะสมของการฝึกวินัยทหารของครูปกครอง					
1) ครูปกครองฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีระเบียบวินัย					
2) ครูปกครองฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม					
3) ครูปกครองปลูกฝังทัศนคติที่ดีที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4) ภาพรวมความเหมาะสมของการฝึกวินัยทหารของครูปกครอง					
4. ด้านผลผลิต					
4.1 ความเหมาะสมของคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้/ความสามารถที่ได้รับในการฝึกวิชาทหาร					
1) ระดับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกภาคปฏิบัติในการฝึกวิชาทหาร					
2) ระดับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกภาคสนามในการฝึกวิชาทหาร					
3) ระดับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกวิชาทหารโดย รวม					
4) การนำความรู้ในการฝึกวิชาทหารไปใช้ประโยชน์					
5) ภาพรวมความเหมาะสมของคุณภาพของนัก ศึกษาวิชาทหารด้านความรู้/ความสามารถที่ได้รับในการฝึกวิชาทหาร					
4.2 ความเหมาะสมของคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ประพุดิของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการความ					
1) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการมีความรู้สึกพอใจและมีความรักในการฝึกวิชาทหาร					
2) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการมีความสนใจในการฝึกวิชาทหาร					
3) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการมีระเบียบวินัย					
4) เจตคติของนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับการฝึกวิชาทหารโดยรวม					
5) ภาพรวมความเหมาะสมของคุณภาพของนัก ศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ความประพุดิของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ					
4.3 ความเหมาะสมของคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย					
1) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นมวลชนที่เข้ม แข็งของกองทัพ					
2) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์เป็นคนดีของสังคม					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3) การให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมต่อสังคม					
4) การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ตอบสนองต่อนโยบาย รด.จิตอาสา					
5) การประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ					
6) ภาพรวมความเหมาะสมของคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูง
 พันเอกหญิง ดลฤดี วาสนานนท์
 สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
 ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์ออนไลน์บนเว็บไซต์ NST59.com
เรื่อง การประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

1. การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบกับข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหารแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก ซึ่งประกอบด้วย การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อให้สมบูรณ์ และตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ ความคิดเห็นของท่านถือเป็นความลับซึ่งจะไม่กระทบต่อสถานภาพของท่านและหน่วยงานแต่ประการใด ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559

1. เป็นมวลชนที่เข้มแข็งของกองทัพ
2. มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ เป็นคนดีของสังคม
3. เป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย
4. มีจิตอาสา มีจิตสำนึกของความเสียสละ
5. ปรับตารางการฝึกให้สอดคล้องระเบียบหลักสูตร และตอบสนองนโยบาย รด.จิตอาสา
6. สร้างคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ
7. ประเมินทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ทั้งก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร
8. การปฏิบัติตามโครงการเข้าคิว
9. การปฏิบัติงาน รด.จิตอาสา ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรม
10. ให้ความสำคัญกับความร่วมมือและการมีส่วนร่วม

จุดมุ่งหมายของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี มีดังนี้

ชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น เพื่อให้บังเกิดระเบียบวินัย ลักษณะทหาร การเชื่อฟังและการปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำการยิงปืนอย่างได้ผล

ชั้นปีที่ 3 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมู่ได้

ชั้นปีที่ 4 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งรองผู้บังคับหมวดได้

ชั้นปีที่ 5 ให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรู้วิชาทหารทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ให้สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บังคับหมวดได้

วัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม)

เพื่อต้องการให้นักศึกษาวิชาทหารได้เสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญจากการฝึกในภาคปฎิบัตินำไปปฏิบัติในการฝึกภาคสนาม ซึ่งมีสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างจากการฝึกในที่ตั้งในเรื่องภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ ดังนี้

1. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ บุคลิก และเป็นการทบทวนการฝึกศึกษาในภาคปฎิบัติ
2. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 ให้ดำเนินการฝึกเดินทางไกล การพักแรมในสนาม การเวชกรรมป้องกันในสนาม การดำรงชีพในป่า และอื่นๆ ที่มีความจำเป็นและต้องทำการฝึกในสนามฝึก
3. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3-5 ให้ดำเนินการฝึกภาคสนามในลักษณะของการฝึกปฏิบัติในภูมิประเทศ เน้นการปฏิบัติทางยุทธวิธีตามระดับหน่วยที่ได้รับการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ยศ-ชื่อ-สกุล .....
2. อายุ ..... ปี
3. ระดับการศึกษา .....
4. ตำแหน่ง ..... สถานที่ทำงาน .....
5. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร .....
6. ความเชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร .....
7. วันที่ให้สัมภาษณ์ วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก

1. ท่านคิดว่านโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคปกติ) ประจำปีการศึกษา 2559 มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าจุดมุ่งหมายการฝึกนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปี มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าการรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และการรายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหารมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าเนื้อหาวิชาทหารของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีความเหมาะสมที่จะพัฒนานักศึกษาวิชาทหารให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ควรเพิ่มหรือลดเนื้อหาวิชาหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่มีความพร้อมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าการดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าการให้บริการของเจ้าหน้าที่จัดการฝึกมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าเทคนิคการสอนของครูฝึกมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

10. ท่านคิดว่าการฝึกวินัยทหารของครูปกครองมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

11. ท่านคิดว่าคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านความรู้/ความสามารถที่ได้รับในการฝึกวิชาทหาร มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

12. ท่านคิดว่าคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติของนักศึกษาวิชาทหารต้องการ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

13. ท่านคิดว่าคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหารด้านการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

14. ท่านมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูง

พันเอกหญิง ดลฤดี วาสนานนท์

สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์ออนไลน์บนเว็บไซต์ NST59.com

เรื่อง อนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพกไทยเพื่อสร้างพลเมืองดี

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง

1. การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพกไทยเพื่อสร้างพลเมืองดี ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลประกอบกับข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพกไทยต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่ออนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพกไทยเพื่อสร้างพลเมืองดี ซึ่งประกอบด้วย ภาพอนาคตเชิงบวก ภาพอนาคตเชิงลบ และภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อให้สมบูรณ์ และตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ ความคิดเห็นของท่านถือเป็นความลับซึ่งจะไม่กระทบต่อสถานภาพของท่านและหน่วยงานแต่ประการใด ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูง

พันเอกหญิง ดลฤดี วาสนานนท์

สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ยศ-ชื่อ-สกุล .....
2. อายุ ..... ปี
3. ระดับการศึกษา .....
4. ตำแหน่ง ..... สถานที่ทำงาน .....
5. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร .....
6. วันที่ให้สัมภาษณ์ วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยเพื่อสร้างพลเมืองดี

1. ท่านคิดว่าภาพอนาคตเชิงบวกของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยเพื่อสร้างพลเมืองดีมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าภาพอนาคตเชิงลบของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยเพื่อสร้างพลเมืองดี มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าภาพอนาคตด้านความเป็นไปได้ของการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทยเพื่อสร้างพลเมืองดี มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบประเมินออนไลน์บนเว็บไซต์ NST59.com
เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

1. การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรับรอง (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย

2. แบบประเมินแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อ (ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบประเมินทุกข้อให้สมบูรณ์ และตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ ความคิดเห็นของท่านถือเป็นความลับซึ่งจะไม่กระทบต่อสถานภาพของท่านและหน่วยงานแต่ประการใด ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูง
 พันเอกหญิง ดลฤดี วาสนานนท์
 สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน

1. ยศ-ชื่อ-สกุล .....
2. อายุ ..... ปี
3. ระดับการศึกษา .....
4. ตำแหน่ง ..... สถานที่ทำงาน .....
5. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร .....
6. ความเชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร .....
7. วันที่ประเมิน วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพ
คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ตรงตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
 ระดับความคิดเห็น 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น																			
	ความถูกต้อง					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
นโยบายที่ 1 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ เป็นกำลังสำรอง และเป็นมวลชนที่เข้มแข็ง ของกองทัพ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของ ประเทศชาติ																				
กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 1																				
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดทำนโยบายการฝึก นักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสม สอดรับกับ สภาพปัจจุบัน รวมถึงการคาดการณ์การฝึก นักศึกษาวิชาทหารในอนาคต																				
กลยุทธ์ที่ 2 การทำจุดมุ่งหมายของการฝึก นักศึกษาวิชาทหารในแต่ละชั้นปีให้เหมาะสม กับปัจจุบัน																				
กลยุทธ์ที่ 3 การทำวัตถุประสงค์การฝึก นักศึกษาวิชาทหาร (การฝึกภาคสนาม) ให้ เหมาะสมกับปัจจุบัน																				
มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 1																				
มาตรการที่ 1 จัดการประชุมสำหรับการ ดำเนินการจัดทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย และ วัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้มี ความเหมาะสม สอดรับกับสภาพปัจจุบัน รวมถึงมีการคาดการณ์การฝึกนักศึกษาวิชา ทหารในอนาคต																				
มาตรการที่ 2 จัดการฝึกอบรมกำลังพลที่ เกี่ยวข้องกับการทำนโยบาย จุดมุ่งหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชา ทหาร ด้วยการจัดการความรู้ (KM) ในหน่วย เพื่อให้เกิดความรู้ในการจัดทำ และสอดรับ กับสภาพสังคมปัจจุบัน																				
มาตรการที่ 3 ดำเนินการประเมินความ เหมาะสมของนโยบาย จุดมุ่งหมาย และ วัตถุประสงค์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ใน แต่ละปีการศึกษาเพื่อจะนำไปปรับปรุง และ พัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงประเพณีและ วัฒนธรรมของประเทศไทย																				
มาตรการที่ 4 ดำเนินการพัฒนาสัมพันธ์กับ นักศึกษาวิชาทหารเพื่อเป็นมวลชนของ																				

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น																			
	ความถูกต้อง					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
กองทัพ โดยการดำรงการติดต่อ สื่อสารกับ นักศึกษาวิชาทหารอยู่เสมอ มีการใช้ระบบ สารสนเทศและแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร																				
นโยบายที่ 2 การคัดเลือกนักศึกษาวิชาทหารที่ดี เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้าง คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการ กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 2																				
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดทำเกณฑ์การคัดเลือก นักศึกษาวิชาทหารให้เหมาะสมสอดคล้องกับ การรับสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และ รายงานตัวเข้าฝึกวิชาทหาร																				
กลยุทธ์ที่ 2 การจัดทำเนื้อหาวิชาทหารให้ เหมาะสมกับหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพก โดยการเรียนการสอน แบ่งเป็นภาคที่ตั้งและภาคสนาม																				
กลยุทธ์ที่ 3 การจัดเตรียมความพร้อมของ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ให้เหมาะสมกับการ ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยมีการพัฒนา เครื่องช่วยฝึก และปรับปรุงสถานที่ฝึกศึกษา ให้พร้อมอยู่ตลอด																				
มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 2																				
มาตรการที่ 1 ดำเนินการเชิญสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อปรับการปฏิบัติให้เหมาะสม กับการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร																				
มาตรการที่ 2 ดำเนินการพัฒนาเครื่อง ช่วย ฝึก โดยการกำหนดมาตรฐานของจำนวน เครื่องช่วยฝึกที่เหมาะสมในการใช้ฝึกตาม จำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่เข้ารับการฝึกให้ ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ																				
มาตรการที่ 3 ดำเนินการประเมินหลัก สูตร การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ถูกต้องตามหลัก วิชาการ เป็นประจำทุกปีและทำประเมิน อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาใช้ในการ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป																				
มาตรการที่ 4 ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการ ฝึกฯให้ทันสมัยเหมาะสมกับยุคดิจิทัล โดยการ จัดการเรียนแบบ e-Learning อย่างน้อย 1 วิชา ในแต่ละชั้นปี																				

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น																			
	ความถูกต้อง					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
มาตรการที่ 3 ดำเนินการฝึกการทบทวนการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้กับครูฝึก ครูปกครอง รวมทั้งกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับ การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อซักซ้อม และเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ต้องทบทวนการฝึกเป็นประจำและต่อเนื่องในทุกปี																				
มาตรการที่ 4 ดำเนินการทำการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยการสอบภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีทั้งสถานศึกษาวิชาทหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค																				
นโยบายที่ 4 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีคุณภาพด้านความรู้ ความประพฤติ ให้เป็นผู้มีภาพลักษณ์ที่ดี มีอุดมการณ์ มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย																				
กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 4																				
กลยุทธ์ที่ 1 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก																				
กลยุทธ์ที่ 2 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีความประพฤติดีตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย																				
กลยุทธ์ที่ 3 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นผู้มีความประพฤติดี มีอุดมการณ์ มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพไทย																				
มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 4																				
มาตรการที่ 1 ดำเนินการทำการประเมินด้านความรู้ ตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก แล้วนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการทำการปฏิบัติในการปรับหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านความรู้ให้เหมาะสมกับปัจจุบันในยุคประเทศไทย 4.0																				
มาตรการที่ 2 ดำเนินการทำการประเมินด้านคุณลักษณะนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการตามหลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก นำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรการฝึก																				

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น																			
	ความถูกต้อง					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
มาตรการที่ 3 ดำเนินการทำการประเมินด้านทัศนคติที่มีต่อสถาบันฯ และกองทัพ ก่อนและขณะที่เป็นนักศึกษาวิชาทหาร แล้วนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ดี มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ และกองทัพไทย																				
มาตรการที่ 4 ดำเนินการท้าวใจอนาคตการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบก เพื่อใช้คาดการณ์ถึงคุณภาพนักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการในทศวรรษหน้า ทำให้สามารถมองแนวโน้มการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยในอนาคต																				
นโยบายที่ 5 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เป็นพลเมืองดีของประเทศไทย																				
กลยุทธ์เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ 5																				
กลยุทธ์ที่ 1 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้รู้จักเสียสละ มีส่วนร่วมต่อชุมชน สังคม ประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากนักศึกษาวิชาทหารในงานมวลชนที่เป็นรูปธรรม และงานจิตอาสาช่วยเหลือประชาชน																				
กลยุทธ์ที่ 2 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้เคารพผู้อาวุโสโดยเน้นการทำความเคารพ และการแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร การปฏิบัติตามกฎระเบียบ/วินัยทหารอย่างเคร่งครัด																				
กลยุทธ์ที่ 3 การฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้ปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารสามารถนำไปใช้ในชีวิติประจำวัน อย่างถูกต้อง																				
มาตรการปฏิบัติสำหรับนโยบายที่ 5																				
มาตรการที่ 1 จัดตั้งองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่เป็นรูปธรรมพร้อมที่จะปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหาร หรือส่วนราชการอื่นในการช่วยเหลือประชาชน สร้างความปรองดองของคนในชาติ และสามารถเป็นผู้นำการปฏิบัติศาสนาพิธีเบื้องต้นได้ โดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณ																				
มาตรการที่ 2 ดำเนินการทำการฝึกอบรมนักศึกษาวิชาทหารเกี่ยวกับบทบาทความสำคัญของนักศึกษาวิชาทหารต่อความมั่นคง																				

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น																			
	ความถูกต้อง					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ของชาติ แบบธรรมเนียมทหาร นักศึกษาวิชาทหารบรรเทาสาธารณภัย นักศึกษาวิชาทหารจรรยา นักศึกษาวิชาทหารพยาบาล และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา																				
มาตรการที่ 3 มอบรางวัลให้กับนักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ในองค์กรเป็นเครื่องหมาย/ประกาศนียบัตร เพื่อสร้างความภูมิใจ รวมทั้งมีการมอบรางวัล และการเชิดชูเกียรติให้กับองค์กรฯ ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหารที่ทำหน้าที่ผู้นำองค์กรที่ผ่านการประเมินในระดับดีเยี่ยม																				
มาตรการที่ 4 ดำเนินการประเมินผลองค์กรนักศึกษาวิชาทหารที่จัดตั้ง ตามแบบประเมินที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด โดยผู้ประเมิน ได้แก่ ศูนย์การกำลังสำรอง ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบก เป็นผู้ทำการจัดคณะกรรมการประเมินผล รวมถึงต้องมีการรายงานผลให้หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนทราบ เพื่อจะนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป																				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และหนังสือขอความ
อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806 (น.ร.) / 3443

วันที่ 17 พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย

ด้วย นางคลฤดี วาสนานนท์ รหัสประจำตัว 58260802 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาวิชา พัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับ
การฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย "

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้
ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ โพธิ์ยศศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806 (นจ) 3444

วันที่ 17 พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ

ด้วย พันเอกหญิงคลฤดี วาสนานนท์ รหัสประจำตัว 58260802 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพกไทย "

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 6806 (๑๕) / 3445

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

17 พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เคชาพันธ์ รัฐศาสนศาสตร์

ด้วย นางคลฤติ วาสนานนท์ รหัสประจำตัว 58260802 นักศึกษาระดับปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต
สาขาวิชา พัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับ
การฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย "

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้
ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไทวิทธีรธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806 (๗๕) / 3446

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

17 พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ว่าที่ร้อยตรี ประยุทธ์ แสงประเสริฐ

ด้วย นางคลฤติ วาสนานนท์ รหัสประจำตัว 58260802 นักศึกษาระดับปริญญาตรี บัณฑิต
สาขาวิชา พัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ข้อเสนอเชิงนโยบาย
การฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย "

ในกรณี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้
ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศช 6806 (รช) / 3447

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

17 พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร (พิเศษ) พิษยา กุลเศรษฐ์

ด้วย นางคณฤดี วาสนานนท์ รหัสประจำตัว 58260802 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาวิชา พัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย "

ในกรณี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้
ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806 (พศ.)/พิ ๒๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

17 พฤษภาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน

ด้วย นางคลฤติ วาสนานนท์ รหัสประจำตัว 58260802 นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาวิชา พัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย" มีความประสงค์ จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน เพื่อประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่อขอความร่วมมือ
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พันเอกหญิง ดลฤดี วาสนานนท์
วัน เดือน ปี เกิด	17 กุมภาพันธ์ 2516
สถานที่เกิด	จ.นครสวรรค์
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2537: ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2544: ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาเพื่อพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ที่อยู่ปัจจุบัน	99/154 หมู่ 3 ตำบลธรรมศาลา อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000
ผลงานตีพิมพ์	ดลฤดี วาสนานนท์, & คณิต เขียววิชัย. (2560). 'การประเมินการฝึกนักศึกษา วิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร กรมการสัตว์ทหารบก'. วารสาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 8(2), 73-85.

